

**ПРИРАЧНИК ЗА ЦРВЕН КРСТ НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И
ДВИЖЕЊЕТО НА ЦРВЕН
КРСТ/ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА**

СОДРЖИНА

1. ИСТОРИЈАТ

- 1.1 ХУМАНИТАРНИ АКТИВНОСТИ ПРЕД ФОРМИРАЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ
- 1.2 ОСНОВАЊЕТО НА ЦРВЕН КРСТ
- 1.3 АНРИ ДИНАН И БИТКАТА КАЈ СОЛФЕРИНО
- 1.4 ФОРМИРАЊЕ НА ДВИЖЕЊЕТО

2. КОМПОНЕНТИ НА ДВИЖЕЊЕТО

- 2.1 МЕЃУНАРОДЕН КОМИТЕТ НА ЦРВЕН КРСТ
- 2.2 МЕЃУНАРОДНА ФЕДЕРАЦИЈА НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА
- 2.3 НАЦИОНАЛНИ ДРУШТВА
- 2.4 ДЕСЕТ ПРАВИЛА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНИ ДРУШТВА

3. ПРОПИСИ НА ДВИЖЕЊЕТО

- 3.1 СТАТУТ НА ДВИЖЕЊЕТО
- 3.2 СТАТУТ НА МЕЃУНАРОДНИОТ КОМИТЕТ НА ЦРВЕН КРСТ
- 3.3 СТАТУТ НА МЕЃУНАРОДНАТА ФЕДЕРАЦИЈА НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА
- 3.4 СЕВИЉСКИ ДОГОВОР

4. ПРИНЦИПИ И АМБЛЕМИ НА ДВИЖЕЊЕТО

- 4.1 ПРИНЦИПИ И ПОТЕКЛО НА ПРИНЦИПИТЕ
- 4.2 РАЃАЊЕ НА АМБЛЕМОТ
- 4.3 УПОТРЕБА И ЗАШТИТА
- 4.4 ЗЛОУПОТРЕБА НА АМБЛЕМИ

5. МЕЃУНАРОДНО ХУМАНИТАРНО ПРАВО

- 5.1 ЗА ПОЧЕТОЦИТЕ НА МЕЃУНАРОДНО ХУМАНИТАРНО ПРАВО
- 5.2 ШТО Е МЕЃУНАРОДНО ХУМАНИТАРНО ПРАВО
- 5.3 ХАШКО ПРАВО
- 5.4 ЖЕНЕВСКО ПРАВО
- 5.5 РЕЗИМЕ НА ЖЕНЕВСКИ КОНВЕНЦИИ
- 5.6 ТРЕТ ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ
- 5.7 ХАРМОНИЗАЦИЈА НА ДОМАШНОТО СО МЕЃУНАРОДНО ПРАВО

6. ХУМАНИТАРНА ДИПЛОМАТИЈА

- 6.1 ДИПЛОМАТИЈА ВО СИСТЕМОТ НА ГЛОБАЛНОТО УПРАВУВАЊЕ – ИНТЕГРАЦИЈА НА СОВРЕМЕНИОТ ХУМАНИТАРИЗАМ И ХУМАНИТАРНА ИНТЕРВЕНЦИЈА
- 6.2 ДИПЛОМАТИЈА НА НЕВЛАДИНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ (НВО)
- 6.3 ХУМАНИТАРНИ ИНТЕРВЕНЦИИ
- 6.4 ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО И ПРЕВЕНЦИЈАТА НА КОНФЛИКТИ
- 6.5 УЛОГАТА НА НВО ВО ПРЕВЕНЦИЈА НА КОНФЛИКТИ
- 6.6 ХУМАНИТАРНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ПРЕВЕНЦИЈАТА НА КОНФЛИКТИ-

- 6.7 СИЛНИ СТРАНИ И ОГРАНИЧУВАЊА НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО ВО ПРЕВЕНЦИЈА НА КОНФЛИКТИ
- 6.8 ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВОЈ
- 6.9 ОСВРТ КОН ХУМАНИТАРНАТА ДИПЛОМАТИЈА ВО КОНТЕКСТ НА ДВИЖЕЊЕТО НА ЦРВЕНИОТ КРСТ

7. ЛИЧНА КАРТА НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- 7.1 КРАТОК ИСТОРИЈАТ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈАТА И ОСНОВНИТЕ ВРЕДНОСТИ КОИ ГИ НЕГУВА
- 7.2 ПРИЗНАВАЊЕ И ЧЛЕНСТВО
 - 7.2.1 ЗАКОН НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 - 7.2.2 СТАТУТ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

8. ПРОЦЕС НА ПЛАНИРАЊЕ ВО ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- 8.1 СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ
- 8.2 ОТЧЕТНОСТ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ
- 8.3 ЗАЛОЖБА КОН ЗАЕДНИЦИТЕ И ВОЛОНТИРАЊЕТО

9. ПРОГРАМИ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- 9.1 ДИСЕМИНАЦИЈА
- 9.2 СОЦИЈАЛНО ХУМАНИТАРНА ДЕЈНОСТ
- 9.3 ПОДГОТВЕНОСТ И ДЕЈСТВУВАЊЕ ПРИ КАТАСТРОФИ
- 9.4 СЛУЖБА ЗА БАРАЊЕ
- 9.5 ЗДРАВСТВЕНО ПРЕВЕНТИВНА ДЕЈНОСТ
- 9.6 КРВОДАРИТЕЛСТВО
- 9.7 НОВАТА ТЕХНОЛОГИЈА ПРИДОНЕС ВО ПОЗИТИВНИОТ ИМИЏ
- 9.8 МОБИЛИЗИРАЊЕ НА ФОНДОВИ
- 9.9 МЕНАЏМЕНТ НА ВОЛОНТЕРИ
- 9.10 МЛАДИ

10. СОРАБОТКА

- 10.1 СОРАБОТКА СО МЕЃУНАРОДНАТА ФЕДЕРАЦИЈА НА ДРУШТВАТА НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА
- 10.2 СОРАБОТКА СО МЕЃУНАРОДНИОТ КОМИТЕТ НА ЦРВЕН КРСТ
- 10.3 СОРАБОТКА СО НАЦИОНАЛНИ ДРУШТВА
- 10.4 СОРАБОТКА СО ДРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ
- 10.5 СОРАБОТКА СО ВИСОКИОТ КОМЕСАРИАТ ЗА БЕГАЛЦИ (УНХЦР)
- 10.6 СОРАБОТКА СО ЕВРОПСКА УНИЈА

11. АКТИ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- 11.1 НОРМАТИВНА РАМКА НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
- 11.2 ПРАВИЛНИК ЗА ВОЛОНТИРАЊЕ ВО ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
- 11.3 ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЕМ И ПРЕСТАНОК НА ЧЛЕНСТВО ВО ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
- 11.4 ПРАВИЛНИК ЗА РАСПУШТАЊЕ НА СОБРАНИЕ НА ООЦК/ЦКГС И ЗА ОДЗЕМАЊЕ НА ПРАВОТО ЗА УПОТРЕБА НА ИМЕТО ЦРВЕН КРСТ И

- АМБЛЕМОТ НА ЦКРМ НА ОПШТИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЦРВЕН КРСТ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА/ЦКГС
- 11.5 ПРАВИЛНИК ЗА ФОРМИРАЊЕ ПРИ СОЕДИНУВАЊЕ, СПОЈУВАЊЕ,
ПОДЕЛБА И ПРЕСТАНОК НА ОПШТИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЦРВЕН
КРСТ/ЦРВЕН КРСТ НА ГРАД СКОПЈЕ
- 11.6 ПРАВИЛНИК ЗА РАБОТА НА ФОНДОТ ЗА РАЗВОЈ НА ЦРВЕНИОТ
КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
- 11.7 ПРАВИЛНИК ЗА УРЕДУВАЊЕ НА НАЧИНИОТ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА
СРЕДСТВА И ОСНОВИ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВАТА НА ФОНДОТ
ЗА СОЛИДАРНОСТ НА ЦКРМ
- 11.8 ПРАВИЛНИК ЗА ФУНКЦИОНИРАЊЕ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ФОНДОТ
ЗА ИТЕН ОДГОВОР ПРИ КАТАСТРОФИ НА ЦКРМ
- 11.9 СТАНДАРДИ ЗА БРЕНДИРАЊЕ НА ЦКРМ

12. КАЛЕНДАР НА ВАЖНИ ДАТУМИ

13. КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

14. АКРОНИМИ

ПРЕДГОВОР

Да се пишува за почетоците, развојот, активностите и одговорот на предизвиците на Меѓународното движење на Црвен крст и Црвената полумесечина и Црвениот крст на Република Македонија во еден документ е невозможно и неблагодарно. Но, да се спојат елементите на спознанијата, пишаните документи и своерачното творештво преточени во едно издание заслужува внимание. Овој прирачник е прво издание на Црвениот крст на Република Македонија и претставува солидна алатка за сите оние кои сакаат да се запознаат и да ги надградат своите капацитети за широката лепеза на активности на Црвениот крст и значењето на најголемото светско хуманитарно движење.

Големата идеја на Анри Динан и неговата хумана мисија и визија се преточи во меѓународно движење за хумано дејствување во природни катастрофи и катастрофи предизвикани од човекот, во кое денес членуваат 190 национални друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Значењето на ова светско хуманитарно движење и неговиот немерлив придонес во зачувувањето на идеалот на човечкото достоинство е врвна вредност на современата цивилизација, во време кога над него се наднесени темни облаци на злото и тоталната деструкција.

Формирањето на Движењето е инспирирано со духот на солидарност, братство, солидарност и помош на жртвите на војните кои со векови беснеее и сè уште беснеат во тесните пространства на човековото бивствување. Формирано е за да задржи елементарна рационалност во комплетното, безмилосното и уништувачкото лудило, какво што е секоја војна и секое посегание по оружјето како говор на темните страни на човековата личност. Затоа, долг е историскиот пат по кој, од појавата на првите идеи за заштита на жртвите од војните до формирањето на Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина како глобално движење со над 100 милиони членови ширум светот, идеите за хуманизација на војната се пробивале низ густежот на регресивните идеи, означувајќи го, всушност, раѓањето на новата ера на човековите слободи и права како апсолутни вредности и единствена цел на современата цивилизација.

Денес ова движење има глобален карактер и ги опфаќа активностите на Меѓународниот комитет на Црвениот крст, Меѓународната федерација на Црвениот крст и Црвената полумесечина и националните друштва, какво што е и Црвениот крст на Република Македонија. Основните принципи на Движењето- хуманоста, независноста, неутралноста, непристрасноста, доброволноста, единството и универзалноста, со препознатливите амблеми на хуманоста придонесуваат тоа да е општоприфатена, најприсутна и најпочитувана хуманитарна организација насекаде во светот каде што има потреба од хуманитарна интервенција. Со Договорот од Севиља од 1997 година е извршено внатрешно функционално разграничување помеѓу активностите на Меѓународниот комитет на Црвен крст и Меѓународната

федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина и националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Црвениот крст на Република Македонија како национална асоцијација во координација со Меѓународниот комитет на Црвен крст и Меѓународната федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина ги остварува своите активности на сите подрачја. Во своето 73 годишно постоење неговите задачи, определени и со посебен закон, се соочија со последици од природни катастрофи и катастрофи предизвикани од човекот. Приемот во Меѓународната федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина во 1995 година како рамноправен член, претставува акт на признание за неговата организираност, посветеност и ефикасност во остварувањето на незаменливата мисија на Движењето во зачувувањето на апсолутните човекови вредности и хуманоста како основно цивилизациско начело на современото општество. Пред постојано новите и сè поголеми современи ризици за човекот и неговото достоинство- тероризам, бегалска криза и мигрантска, сиромаштија, масовни епидемии, климатски промени итн. - улогата и задачите на Движењето, и во негови рамки на Црвен крст на Република Македонија, стануваат сè позначајни, зашто мораат да го компензираат недостигот на хуманост и елементарната совест на оние делови од општеството што потикнуваат, применуваат или толерираат насилство и човекови страдања.

Со интегриран и одговорен пристап кон партнерството, комуникацијата, координацијата и интеракцијата на Црвен крст на Република Македонија со Владата и владини институции и организации е изразена и преку активитет во рамки на Национални програми за заштита и помош на ранливи категории на лица во Република Македонија (деца, стари лица, жени, помош при катастрофи, раселени лица, бегалци, мигранти), намалување на ранливоста на заедниците, намалување на последиците од климатските промени, проекти за хумани вредности, социјална инклузија, мир, ненасилство, како сигурен одговор, и акција за помош на населението во државата и вклученост во помош како последица на несреќи и катастрофи во целиот свет. Во овој контекст и активен однос кон мобилизирањето фондови и соработка со корпоративниот сектор, претприемаштвото и оперативни сојузи.

>>>>>>>>>>>>>>>>

Заради полесно следење на содржината согласно интересите на читателот, Прирачникот е раздвоен на три дела, а секој дел содржи поглавја со конкретни целини.

- Во првиот дел се содржани поглавја за историјатот, компонентите, националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина, принципите и амблеми, како и прописите со кои е регулирано функционирањето на Движењето.

- Во вториот дел се содржани поглавја за Меѓународното хуманитарно право како збир на правила кои ги регулираат начините на дејствување при вооружени судири од меѓународен и немеѓународен карактер, како и Хуманитарната дипломатија во системот на глобалното управување .
- Третиот дел содржи поглавја за личната карта на Црвен крст на Република Македонија како национално друштво, Стратешкото планирање, Програмите на Црвениот крст, соработката со меѓународни и домашни партнери и законските прописи и интерни акти на националното друштво.

Црвениот крст на Република Македонија, како силно национално друштво, во корелација со владиниот и невладин механизам во Република Македонија, преку одговорниот однос кон принципите цврсто и одлучно продолжува да ги зајакнува своите капацитети и волонтерска мотивација во областа на хуманитарното дејствување, остварувањето на својата мисија и визија во државата и надвор од неа.

Овој прирачник со голема почит е посветен на волонтерите и вработените во Организацијата на Црвениот крст во Република Македонија, кои со својата несебичност, иницијативност, креативност и посветеност го издигнаа нејзиниот просперитет и довербата на граѓаните во организацијата како во Република Македонија така и надвор од неа.

Црвен крст на Република Македонија

1. ИСТОРИЈАТ

1.1 ХУМАНИТАРНИ АКТИВНОСТИ ПРЕД ФОРМИРАЊЕ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ

Секој што чекори по сончевите патеки на животот може да биде добар и разборит. Но, кога неволјата ќе се истури на него, напаѓајќи го неговото тело и измачувајќи ја неговата душа, тогаш во него се јавува човечкото битие, што ги повикува на помош своите блиски*...

Овие зборови дојдоа како резултат на она што го виде и доживеа г-динот Анри Динан на бојното поле од битката кај Солферино 1859 година во месец јуни.

Иако почетокот на Црвениот крст се врзува за името на А. Динан и битката на Солферино, сепак идејата за хуманост има свое потекло многу порано. Во далечното минато многу ретки биле примерите на хуман и човечки однос кон ранетите, болните и заробените војници, но сепак некои хумани примери на поединци останале како трајно сведоштво за тоа време.

Да се потсетиме на некој од тие примери: Уште во античко време кралот Лир и царот Аурелијан се споменуваат дека имале хуман однос кон ранетите. Во X и XI век постоеле т.н. духовно-војнички братства што им помагале на ранетите и заробените. Исто така низ ликовното творештво од средниот век се среќаваат ликови на хумани луѓе како на пр. фреската во скопскиот манастир Св. Никита од 1320 год. наречена девојка - исцелителка; во XV и XVI век има ретки примери што укажуваат на хуман однос кон ранетите, болните и заробените војници. Познат е примерот на Шпанската кралица Изабела кога за времето на опсадата на Гранада, таа за ранетите ја отвора првата полска болница од 6 шатори; Меѓународниот хуман договор помеѓу Фридрих Велики и францускиот крал Луј во 1759 год. кога нивниот воен санитет бил прогласен за неутрален; Хуманиот настан за време на Кримската војна помеѓу Русија и Турција, кога состојбата во болниците со ранети војници била стравотна. Тогаш Флоренс Најтингел со уште 38 болничарки неуморно работат за спасување на многу ранети и болни војници. Името на Флоренс остана незаборавно и нејзиното име го носи највисокото светско признание во медицината - за најхумана медицинска сестра; Познати се имињата и на големите хуманистки Јелена Павловна од Русија и Клара Барток од САД.

Меѓутоа треба да запомниме дека се до појавата на Анри Динан немало човек кој по широчина на својот дух и со длабока љубов кон човекот можел да создаде организација како што е Црвениот крст.

1.2 ОСНОВАЊЕ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ

Црвениот крст се родил на 24 јуни 1859 во срцето на швајцарскиот бизнисмен, Анри Динан (1828 – 1910), по една од најкрвавите битки на векот, битката кај Солферино.

Всушност, човечката историја е еден долг список на војни. Во текот на 3.500 години пишана историја, се претпоставува дека постоеле околу 250 години универзален мир, но војната со нејзините трагични последици секогаш ги терала луѓето да се обидуваат да ги ограничат нејзините зла и страдањата кои тие ги предизвикуваат.

Во текот на вековите, биле прифатени одредени обичаи и правила на војување кои исто така можат да се наречат хуманитарни правила. Помеѓу овие правила и обичаи, два заслужуваат посебно внимание: забраната за труење на непријателските извори на вода и правилото дека жените и децата треба да бидат поштедени. Понекогаш, преку склучување посебни спогодби, завојуваните страни можеле дури да се договорат за примена на овие правила во текот на одредена битка.

Сепак, генерално придржувањето кон овие стандарди било многу релативно. Тековите на историјата и расположенијата на воените лидери предизвикувале ужасни резултати, притоа фрлајќи сенка на сомнеж врз малите постигнувања кои биле правени во рамките на само одредена битка. Затоа изникнала потреба од нов систем за заштита на жртвите на војната, а тоа можело да се постигне само како резултат на некој исклучителен настан.

Битката кај Солферино

Настанот се случил на 24 јуни 1859 кај Солферино, во северна Италија, каде армиите на Франција и Австрија биле крвава битка која траела 16 часа и во која учествувале 320.000 војници.

По битката на бојното поле имало 40.000 ранети и мртви. Тоа било карактеристично за битките од тоа време, кои во основа претставувале масовни колежи. Освен тоа, воените команданти посветувале многу малку внимание на потребата на ранетите да добијат помош и да бидат згрижени – луѓето биле “топовско месо”. Битката претставувала победа за Французите, но цената била преголема, ако се земат во предвид мртвите тела наредени едно до друго и илјадниците ранети кои лежеле наоколу без да бидат згрижени. Хирурзите биле малку на број. Имало 4 ветеринари за илјадници коњи, а само еден лекар за истиот број луѓе – ниту еден за целата артилерија.

Анри Динан

Анри Динан, кој дошол да го види Наполеон III заради деловни причини, бил сведок на ужасната глетка по битката и бил толку вознемирен што заборавил на неговата средба со императорот. Она што го револтирало Динан биле илјадниците ранети кои биле оставени да умрат онаму каде што паднале,

поради тоа што воените медицински служби биле недоволни на број и несоодветни за задачата. Тој ги собрал луѓето од блиското село и поминал три дена постојано грижејќи се за ранетите. Неговите мудри зборови гласеле *Siamo tutti fratelli* (ние сме сите браќа), што ги отворило срцата на волонтерите кои му служеле и на непријателот и на сопствените борци, без притоа најпрвин да се идентификуваат.

“Сеќавање на Солферино“

Динан се вратил во Швајцарија, каде продолжил да мисли на кошмарот чиј сведок бил кај Солферино. За да ги прочисти сликите од неговата глава, тој напишал книга и ја објавил на свој трошок во ноември 1862. Таа била насловена како “Сеќавање на Солферино“. Бидејќи целта на Динан била да го сврти вниманието на светот кон реалноста на војната, тој им ја испратил книгата на владејачките семејства од Европа, како и на воените лидери, политичарите, филантропите и пријателите. Таа доживеала брз и неочекуван успех. Динан бил покануван на различни страни и бил мошне почитуван. Многумина сакале да ги следат неговите стапки.

Еден човек – две идеи

Книгата предлагала две идеи кои подоцна се покажале како идеи од суштинско значење:

- Во секоја земја да се формира Друштво за давање помош составено од волонтери кои ќе се грижат за ранетите за време на војна и,
- Да се промовира меѓународен договор кој би ги заштитил ранетите војници на бојното поле и оние кои се грижат за нив, обезбедувајќи им неутрален статус.

“Сеќавање на Солферино“ имала толку големо влијание што за помалку од една година почнале да се конкретизираат изнесените предлози: формиран е Црвениот крст. Токму Анри Динан е заслужен за убедувањето на државите да ги кодифицираат и да ги прифатат обичаите на војување.

Комитетот на петтемина

Во тоа време во Женева постоело Јавно добротворно друштво, чиј претседател бил еден адвокат по име Густав Моние, кој откако ја прочитал “Сеќавање на Солферино“ бил длабоко трогнат. Моние бил длабокомислен човек, но исто така и човек од акција. Тој го поканил Динан да разговараат за неговата книга со другите членови на друштвото, по што бил формиран Комитетот на петтемина. Освен Динан и Моние, во комитетот членувале и генералот Гијом-Анди Дуфур, д-р Луис Апиа и д-р Теодор Моноар.

Меѓународен комитет за помош на ранетите

Комитетот се состанал за прв пат на 17 февруари 1863 и се нарекол Меѓународен комитет за помош на ранетите, кој што подоцна, во 1876,

прераснал во Меѓународен Комитет на Црвениот крст. Иако не го носел истото име, се смета дека МКЦК бил формиран на тој ден во февруари 1863.

Меѓународна Конференција од 1863

Во следните месеци по состанувањето на Јавното добротворно друштво и формирањето на Меѓународниот комитет за помош на ранетите, петте членови на друштвото се ангажирале во интензивни активности кои довеле, во октомври 1863, до одржување на Меѓународна Конференција во Женева – која всушност претставувала средба на експерти од 16 земји. Во текот на оваа конференција бил прифатен еден дистинктивен амблем – Црвен крст на бела позадина (обратно од швајцарското знаме) – со цел идентификација и оттаму заштита на оние кои би работеле како волонтери за помош на ранетите војници.

Основање на првите национални друштва

На крајот на Меѓународната Конференција во 1863, првата идеја на Динан – во секоја земја да се формира друштво на волонтери, станува реалност со основањето на првите национални друштва. Вакви друштва биле формирани неколку месеци подоцна, по Меѓународната конференција во Виртенберг, Големото војводство на Олденбург, Белгија и Прусија. Други друштва биле формирани во Данска, Франција, Италија, Мекленбург – Шверин, Шпанија, Хамбург и Хесе. Во тоа време биле нарекувани “национални комитети” или “друштва за обезбедување помош”, но подоцна станале познати како национални друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Дипломатска конференција

Со поддршка на Швајцарската влада основачите на Движењето успеале да организираат дипломатска конференција, одржана во Женева од 8 до 28 август 1864. Шеснаесет држави и четири филантропски институции испратиле претставници на меѓународната конференција.

Раѓање на “модерното“ МХП

Земајќи ја како основа за дискусија првата скица на конвенцијата подготвена од страна на Меѓународниот Комитет на Црвен крст, на 28 август 1864 била потпишана Женевската Конвенција за подобрување на условите на ранетите кај армиите на теренот. Со тоа се родило модерното меѓународно хуманитарно право. Конвенцијата, поттикната од втората идеја на Динан, имала за цел да ја подобри ситуацијата на ранетите војници за време на војна и да ги натера Државите да ги признаат неутралниот статус на ранетите војници и медицинскиот персонал.

Лига на друштвата на Црвениот крст

На крајот на првата светска војна големи области во Европа биле во хаос: стопанствата биле уништени, населението било погодено од епидемии,

континентот го преплавувале огромен број бегалци и луѓе без земја. Војната покажала јасна потреба за блиска соработка помеѓу друштвата на Црвениот крст, кои преку нивните активности за време на војна во корист на воените затвореници и борците, привлекле милиони волонтери и се здобиле со големо експертско знаење. Хенри П. Дејвидсон, претседател на Воениот комитет на Американскиот Црвен крст, на Меѓународната медицинска конференција одржана во април 1919 во Кан, Франција, предложил “градење на сојуз на друштва на Црвениот крст од различни земји и нивно организирање во нешто слично како Лига на народите заради подобрување на здравјето, спречување на болестите и намалувањето на страдањето во светот.”

Лигата на друштвата на Црвениот крст на 5 мај 1919 год., формално е формирана со седиште во Париз, а неа ја сочинувале друштва на Црвен крст од Франција, Велика Британија, Италија, Јапонија и САД – нејзината прва цел била да се подобри здравјето на луѓето во земјите кои најмногу настрадале во текот на четиригодишната војна. Нејзината цел исто така била “да ги зајакне и обедини здравствените активности кои веќе се одвиваат во рамките на нови друштва”. Суштински дел од работата на Федерацијата е обезбедување и координирање помош за жртвите од природни катастрофи и епидемии. Почнувајќи од 1939 година нејзиниот постојан дом е Женева.

Во 1991 година била донесена одлука името на Лигата на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина да биде сменето во Меѓународна Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Светски ден на Црвениот крст и Црвената полумесечина

Во 1922 година, кратко време по Првата светска војна во Чехословачка (денешни Чешка Република и Словачка), националното друштво вовело тридневен примирје на Црвениот крст. 14-тата Меѓународна Конференција на Црвениот крст формирала меѓународна комисија за испитувањето на ова примирје.

Извештајот на комисијата бил презентиран на 15-тата Меѓународна Конференција во Токио во 1934; таа го прифатила принципот на склучување примирје, сметајќи дека тој треба да биде прифатен во поголема мерка. Но дури по Втората светска војна, во 1948, Денот на Црвениот крст (или попознат како светски ден на Црвениот крст и Црвената полумесечина) за прв пат почнал да се прославува од страна на Националните друштва.

Како датум на овој настан бил избран 8-ми мај, датумот на раѓањето на Анри Динан, основачот на Црвениот крст. Од 1953 до 1995 година светскиот ден на Црвениот крст и Црвената полумесечина секоја година се посветува на посебна тема која е од интерес на Црвениот крст и Црвената полумесечина, а подоцна заеднички со учество на МКЦК

1.3 АНРИ ДИНАН И БИТКАТА КАЈ СОЛФЕРИНО

Анри Динан 1828 – 1910

Жан Анри Динан, познат како татко на Црвениот крст, е роден на 8 мај 1828, Швајцарија. Неговиот татко, успешен бизнисмен и еминентен граѓанин, бил богат човек. Неговата мајка била нежна и побожна жена. Таа, повеќе од било кој друг, била одговорна за раното воспитување на своето првородено дете. Нејзиното влијание одиграло голема улога во формирањето на неговиот карактер. Растејќи, Динан ги уживал сите привилегии што му припаѓале по силата на социјалната и економската положба на неговото семејство. Во исто време тој стекнал искуство во сите дисциплини што биле вообичаени за син на угледен швајцарски граѓанин. Атмосферата на калвинистичка Женева исто така одиграла влијание врз неговото растење и развој, така што тој мошне рано изградил длабоки религиозни убедувања и високи морални принципи.

Во првите години од своето полнолетство, тој наоѓа оддишка за својата енергија поврзувајќи се со различни движења или цели и со ангажирање во добротворни и религиозни активности. Извесно време бил активен во движењето што во тоа време било мошне распространето во многу делови на Европа – Христијанско-Еврејската унија. Тој бил член на една организација во Женева позната под името Лига на милосрдие, чијашто цел била обезбедување духовна и материјална поткрепа и помош на сиромашните, болните и страдалниците. Тој бил исто така редовен посетител на градскиот затвор каде што работел на превоспитување на прекршителите на законот.

Се до неговата 30 – годишна возраст, најголемиот интерес на Динан бил насочен во активностите на група организации во Швајцарија, Франција и Белгија, кои делувале под името Христијанска унија на младите. Тие биле европски пандан на новоформираното Христијанско здружение на младите од

Англија. На почетокот во 1853 година, движењето почнало да ги обединува униите во една организација. Динан цврсто се спротивставил на овој план, сметајќи го за премногу ограничен и предлагајќи Светската унија да ја опфати Христијанската унија на младите. Во голема мера како резултат на упорноста на Динан, тоа било направено на првата светска конференција на ХУМ одржана во Париз во 1855 година.

И покрај посветеноста на Динан на ваквите цели, тој не ги ограничува своите активности само на тоа поле. Тој исто така е ангажиран и во градењето на деловна кариера. Во 1849 година стажирал во една банка во Женева каде што го изучувал банкарството. Толку добро напредувал што во 1853 година добил привремен ангажман како генерален директор на претпријатие формирано од неговата фирма во Алжир познато како Швајцарски колонии на Сетиф. Подоцна тој ги прекинува своите врски со компанијата и започнува свој бизнис. Младиот енергичен човек бил предодреден за градење на успешна деловна кариера и стекнување на значително богатство.

Службено патувајќи во Италија, Динан пристигнува во Кастилионе дела Пиеве во јуни 1859 година, истиот ден кога во близината се водела битката кај Солферино. Кога градот бил преполн со ранети војници, а армиските медицински служби недоволни, било сосема природно Динан да се обиде да им помогне на повредените во нивните страдања и болки. Имајќи го предвид неговиот темперамент, традиција и обука, тоа било најмалку што можел да го стори. Од тогаш па натаму деловните активности и другите интереси на Динан стануваат второстепени, а тој се обидува да изнајде начин како да се спречат или барем да се ублажат страдањата во идните војни.

Објавувањето на книгата “Сеќавање на Солферино“ го означи почетокот на краткиот период во кој Динан го достигнува врвот во својата кариера. Неговиот предлог за организирање на здруженија на обучени волонтери во целиот свет со цел за обезбедување помош и грижа на ранетите војници за време на војна, бил поздравен со ентузијазам од многу луѓе. Покрај тоа, неговиот предлог за меѓународен договор помеѓу нациите со кој би се обезбедила похумана грижа за повредените предизвикал значителен интерес. Динан патувал во многу градови низ Европа. Сите врати му биле отворени и тој имал можност да разговара директно со многу влијателни луѓе. Припадниците на кралските семејства како и обичните луѓе го слушале Динан кој им ги објаснувал своите предлози. Иако поединци се сомневале во изводливоста на она за што тој се залагал, тие сепак го слушале. Тоа било возбудливо искуство за овој млад човек кој ненадејно излегол од анонимноста за да ги допре срцата и да ја разгори совеста на Европа.

Во годините 1863 и 1864, свездата на Динан го достигнува зенитот за веднаш потоа да почне да згаснува. Луѓето се обединуваат во негова поддршка, формиран е комитет и одржани се конференции. Но, при трансформацијата на неговиот сон во реалност, почнуваат да надвладуваат многу попрактични луѓе, и Динан постепено се повлекува. Годините 1865 и 1866 се забележани по натамошното опаѓање на неговото учество во Движењето што беше создадено од неговите идеи. Причина за тоа, делумно се срамежливоста и

колебливоста на Динан: младиот човек кој беше толку елоквентен и толку убедителен со своето перо и во разговорите, за чудо имаше сосема малку да каже или да понуди за време на средбите и конференциите. Годишната 1867 е катастрофална за Динан. Неговото долго запоставувано претпријатие мора да се ликвидира. Притоа тој губи речиси се што поседува во напорите да ги намира доверителите. Набргу потоа тој ја напушта Женева за никогаш повторно да не се врати. Во тоа време тој има 39 години.

Следните 20 години се навистина мошне тешки за Динан. Тој живее несигурно од скромната помош на пријателите и издршката од членовите на неговото семејство. Тој ги запознава сиромаштијата и оскудицата. Повремено ќе се појави кратко пред јавноста во Франција, Германија, Италија и во Англија, за да му биде укажана почит за неговиот удел во основањето на Црвениот крст или во врска со други проекти во кои бил вклучен. Меѓутоа, поголемиот дел од времето го минува повлечен од јавноста.

Еден ден во јули 1887 година еден стар човек неочекувано се појавил во малото гратче Хајден во Швајцарија. Мештаните набргу дознале дека станува збор за Динан. Иако тој имал само 59 години, двете децении на разочарување и оскудица прерано го остареле. Во неговиот нов дом, тој се спријателил со неколкумина луѓе кои му укажувале должна почит, а едно време продолжил да се интересира за напредокот на движењето за чиешто основање тој имаше сторено многу. Повремено се слушал со неколку поранешни пријатели кои знаеле дека е се уште жив. Во 1892 година, лошото здравје и напреднатата возраст го присилуваат конечно да се настани во локалната болница каде што ги проживеал последните 18 години од својот живот.

Во 1895 година, еден млад новинар при една експедиција во планините во близината на Хајден, дознава за Динан и побарал интервју со него. Во следните неколку дена светот дознава дека Динан е се уште жив и дека живее во аскетски услови за човек кој толку му дал на светот. Од секаде почнуваат да му пристигнуваат понуди за помош, признанија за неговата голема работа доаѓаат преку пошта, од високото општество и од обични луѓе, од блиски и од далечни места. Папата Лео XIII му испратил портрет потпишан од него, на кој тој своерачно ги напишал зборовите “Fiat pax in virtute tua Deus”¹. Динан, во спокојот на својата возраст, ги ценел сите тие признанија што му биле доделени. Сепак тој јасно ставил до знаење дека не му е потребна помош; неговите скромни потреби сосема добро ги задоволувала болницата и неговите соседи во Хајден.

Уште една висока почит доаѓа за Динан: во 1901 година, Нобеловиот комитет му ја доделува на Динан првата награда за мир, која тој ја дели со Французинот Фредерик Паси. Бидејќи Динан бил премногу слаб да патува во Кристијани, наградата и подоцна медалот, му биле испратени. Од неговиот поранешен дом, Женева пристигнува следната порака од Меѓународниот Комитет на Црвениот крст:

“Ниту еден човек не ја заслужува почитта повеќе од тебе, кој пред четириесет години ги постави основите на меѓународната организација за помош на

ранетите на военото поле. Без тебе, Црвениот крст, највисокото хуманитарно остварување на деветнаесеттиот век, веројатно немаше да биде основано“.

На 30 октомври, недела, 1910, Жан Анри Динан почина во Хајден, меѓу планините и луѓето со кои пронајде духовен мир, пријателство и безбеден рај.

1.4 ФОРМИРАЊЕ НА ДВИЖЕЊЕТО

Уште од своето настанување пред повеќе од еден век, Црвениот крст им пружи заштита и помош на луѓето во неволја. Во нормални околности, во организираното општество во коешто живеат, човекот е заштитен од законите и наоѓа потпора во својата непосредна околина. Но постојат и ситуации, како што се на пример вооружените судири и природните катастрофи, кога општеството е исфрлено од рамнотежа, кога законите се кршат, кога човековата природна средина е претворена во хаос, а неговата сигурност, здравјето и самиот опстанок, се загрозени; во такви услови, Црвениот крст се залага да им помогне и да ги заштити жртвите. Почетоците беа навистина скромни: група од петмина луѓе успеаја да усвојат Конвенција од 10 члена, чијашто цел беше да ги заштити повредените во воените судири и да им ја даде неопходната материјална помош. Сто дваесет години подоцна, Црвениот крст прераснува во универзално Движење кое ги опфаќа, покрај Меѓународниот Комитет на Црвен крст, и 190 национални друштва со околу 250 милиони членови и Меѓународната Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина. Меѓународното хуманитарно право исто така забележа значаен развој: четирите Женевски Конвенции од 1949 и нивните Дополнителни Протоколи од 1977 година содржат повеќе од 600 членови со кои се обезбедува заштита на лицата во најразлични околности. Материјалната помош, односно обезбедувањето на пратки за помош кои ги дистрибуира Црвениот крст, претставува годишен износ од милиони швајцарски франци, наменети за безброј лица ширум светот, а со цел да им се олеснат страдањата како во време на војна така и во мирновременски услови. Црвениот крст е воден од неговите хуманитарни идеали кои наоѓаат свој конкретен израз во делата. Движењето е распространето ширум светот што покажува дека тоа не е ограничено на определено време, раса, религија или култура. Страдањето е универзално и Движењето на Црвениот крст и Црвената полумесечина настојува да им пружи помош и заштита на сите оние што страдаат без оглед кои се тие.

МИСИЈА НА ДВИЖЕЊЕТО

„Да го спречи и ублажи човековото страдање каде да е, да го заштити животот и здравјето, да обезбеди почит и достоинство за човековото битие, особено во време на вооружени судири, несреќи и катастрофи, да работи на превенција на болестите и унапредување на здравствената и социјалната добросостојба на луѓето, да поттикне доброволно ангажирање и постојана подготвеност за давање помош како и универзално чувство за солидарност и хуманост.“

2. КОМПОНЕНТИ НА ДВИЖЕЊЕТО

МЕЃУНАРОДНО ДВИЖЕЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина опфаќа три компоненти кои блиску соработуваат една со друга. Тоа се:

- Меѓународен Комитет на Црвен крст (МКЦК) формиран во 1863 година;
- Национални друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина, од кои првите се формирани во 1893 година;
- Меѓународна Федерација на Друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина (Федерација), формирана во 1919 година.

Движењето има свои сопствени основни принципи, а МКЦК е нивниот чувар. Овие принципи кои ја преставуваат рамката за акција на сите компоненти на Движењето се: хуманост, непристрасност, неутралност, независност, доброволност, единство и универзалност.

МЕЃУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА И СТАТУТИ

Меѓународната Конференција на Црвен крст и Црвена полумесечина, чија што основна улога е да ги испитува општите хуманитарни прашања од заеднички интерес, во принцип се одржува секоја четврта година. Таа ги спојува сите компоненти на Движењето, како и претставниците на државите кои се потписнички на Женевските Конвенции.

2.1 МЕЃУНАРОДЕН КОМИТЕТ НА ЦРВЕН КРСТ

Меѓународниот Комитет на Црвен крст (МКЦК) е непристрасна, неутрална и независна организација чија што хуманитарна мисија е да го заштитува животот и достоинството на жртвите од војна и внатрешни насилства, како и да им обезбеди помош. Тој ги води и ги координира меѓународните активности за хуманитарна помош на Движењето при конфликтни ситуации. Тој исто така се стреми да ги спречи страдањата со промовирање и зајакнување на хуманитарното право и универзалните хуманитарни принципи. Формиран во 1863, МКЦК е основач на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена Полумесечина.

МКЦК е одговорен за признавање на нови национални друштва.

Хуманитарната работа на МКЦК се базира на директни контакти и на неговата решеност да биде признаен и прифатен од сите предизвикувачи на насилства. Во своите односи со оние кои вршат акти на насилство, МКЦК претпочита дијалог и убедување, отколку јавно обелоденување.

МКЦК има мандат кој му е доверен од државите а кој се базира на Женевските Конвенции и нивните дополнителни Протоколи, како и на Статутите на

Движењето. Мандатот му дава на МКЦК право на хуманитарна иницијатива во сите ситуации во кои тој работи и во случај на вооружен судир да извршува специфични активности.

МКЦК денес е признат и како меѓународно правно тело, особено откако Генералното Собрание на Обединетите Нации му го додели статусот на набљудувач во 1990 година.

Во последните 10 години, МКЦК склучи договори со влади на повеќе од 60 држави, вклучувајќи ја и Швајцарија каде што се наоѓа неговото седиште. Сега, МКЦК има постојани делегации во околу 50 земји и околу 9000 вработени кои работат низ целиот свет.

Накратко, преку својот мандат, многубројните договори со владите, неговата хуманитарна дипломатија, како и активностите за заштита и помош кој ги изведува на теренот МКЦК е во контакт со речиси сите држави. Ова е основната карактеристика по која МКЦК се разликува од другите хуманитарни организации.

МКЦК И МЕЃУНАРОДНОТО ХУМАНИТАРНО ПРАВО

Државите имаат одговорност да го почитуваат и обезбедат да се почитува меѓународното хуманитарно право, како и да го промовираат познавањето на неговите одредби (дисеминација).

За улогата на МКЦК во Статутот на Движењето специфично се бара тој “да работи за разбирање и ширење на знаењата за меѓународното хуманитарно право применливо во вооружени судири, како и да подготви било каков негов развој”.

МКЦК, промотор на хуманитарното право, обезбедува инструкции за правото и ги става своите експертизи на располагање на државите.

МКЦК, од кого што и потекнува првата спогодба за хуманитарното право (Женевската Конвенција од 1864 год.), секогаш има давано значаен придонес за развојот на оваа гранка од правото. Неодамна Комитетот зема учество во подготвување на следните спогодби:

1. 1995: Протокол за забрана на ослепувачко ласерско оружје
2. 1997: Конвенција за забрана на употреба на против пешадиски мини
3. 1998: Статут на Меѓународниот кривичен суд

МКЦК ги советува државите околу примената на меѓународното хуманитарно право, особено околу прифаќањето на законодавството да ги претвори меѓународните обврски во национален закон, за административните мерки и внатрешната пракса на секоја земја (казнен закон за репресија на воениот криминал, воени прирачници итн.)

Активностите на МКЦК за ширење на хуманитарното право се трислојни и тоа:

- Ја стимулира свесноста на државите, потсетувајќи ги на нивната одговорност за ширење на познавањето на правото;

- Ги советува државите околу тоа како да се пренесат законските одредби во правилата на однесување (создавање прирачници за учење, разни публикации, технички итн.);
- Го промовира правото и организира свои сопствени семинари за обука.

КОНВЕНЦИИ И ПРОТОКОЛИ

Ова се основните инструменти на хуманитарното право, а содржат повеќе од 600 членови. Конвенциите ги штитат следните жртви:

1. Првата Конвенција за Болните и ранетите припадници на вооружените сили на копно
2. Втората Конвенција за Болните, ранетите и бродоломниците, припадници на вооружените сили на море
3. Третата Конвенција за Воените затвореници
4. Четвртата Конвенција за Цивилите
5. Протоколите ја зајакнуваат заштитата на жртвите од меѓународните (Протокол I) и внатрешните (Протокол II) вооружени судири.

Насилство и негови жртви

Вооружените судири се појавуваат во случај на војна и внатрешни немири. МКЦК, кој што е соочен со вооружени насилства уште од неговото формирање во 1863 година, се труди да ги олесни страдањата на оние кои се физички и психолошки погодени, како што се:

- ранетите, болните борци, како и борците - бродоломници;
- лицата лишени од слобода (воени затвореници, притворени цивили);
- луѓето кои се принудени да се иселат во други делови на земјата (раселени лица) или во друга земја (бегалци);
- цивилни лица.

Се повеќе, целта на вооруженото насилство е цивилното население. Затоа МКЦК ги фокусира своите активности на цивилите, во обидот да ги заштити од директните ефекти од насилството, од борбите, како и од насилните дејствија против нив.

МКЦК ВОГЛАВНО ДЕЛУВА ВО СИТУАЦИИ НА:

- Меѓународни вооружени судири во кои учествуваат вооружени сили на најмалку две држави;
- Внатрешни вооружени судири кои се одвиваат на територијата на една држава и во кои редовните вооружени сили се борат против одредени вооружени групи, или пак различни вооружени групи се борат помеѓу себе;
- Внатрешни борби во кои внатрешниот ред е сериозно нарушен со насилни дејства кои немаат карактеристики на вооружен судир (бунтови, борби од помал размер, народни востанија и др.).

МКЦК дејствува во овие ситуации врз база на хуманитарното право како и врз база на правото за хуманитарна иницијатива која му е доверена од страна на државите. МКЦК се труди да обезбеди заштита и помош на жртвите во ситуации во кои тој дејствува. Тој преку различни средства се обидува да ги намали страдањата на оние кои не учествувале или повеќе не учествуваат во непријателствата.

МКЦК И ХУМАНИТАРНАТА АКЦИЈА: ЗАШТИТА И ПОМОШ НА ЖРТВИТЕ

Обновување на семејни врски

Трагичен факт на секој вооружен судир е дека членовите на семејствата можат да бидат разделени едни од други и дека еден или повеќе од нив можат дури и да исчезнат. МКЦК ги користи Пораките на Црвен крст за да ги обнови и одржи семејните врски со размена на вести помеѓу членовите на семејството. Тој ги презентира разните случаи пред властите во име на членовите на семејствата, трага по исчезнатите лица и во одредени случаи ги спојува со нивните семејства.

ЦЕНТРАЛНА АГЕНЦИЈА ЗА БАРАЊЕ НА МКЦК

Наскоро откако е формиран во 1863 година, МКЦК ја презема иницијативата да ги обновува семејните врски за време на вооружените судири, олеснувајќи ја размената на списоци на ранети војници и затвореници помеѓу завојуваните страни, како и пренесувајќи ја поштата од истите до нивните семејства. Агенцијата за барање на МКЦК последователно ги разви овие активности до таа мера што истите беа вклучени од страна на државите во одредбите на хуманитарното право.

Посета на лица лишени од слобода

Секој кој е зад решетки има свои права. МКЦК се труди да обезбеди тие права да бидат почитувани. Комитетот стапува во контакт со компетентните власти за да обезбеди почитување на достоинството на воените, цивилните и другите затвореници. Подетално, МКЦК ги регистрира затворениците, презема чекори за да се осигури истите да не исчезнат, работи на спречување на мачење и малтретирање на затворениците, на подобрување на затворските услови и др. Со посетувањето на затворениците, МКЦК помага во обезбедувањето на нивната заштита. МКЦК ги спроведува посетите во согласност со специфичните одредби и услови базирани врз доверливост и дискреција: тој бара пристап до сите затвореници и до сите затвори, мора да биде во состојба да ги регистрира и да зборува со нив насамо, а потоа ги поднесува своите препораки и извештаи само до компетентните власти. При посетите можат да извршат и одредени услуги како проследување пораки до семејствата или дистрибуција на хуманитарна помош.

Дискреција

Во сите свои активности, односите на МКЦК со контактираните лица се базирани на политиката на дискреција. Тој јавно го обелоденува кршењето на хуманитарните норми само кога сите други средства се исцрпени (како на пример во случај на сериозно и постојано кршење на хуманитарното право). Политиката на дискреција на МКЦК претставува работен метод кој ги карактеризира активностите на организацијата, особено неговите посети на затворениците.

Помош

Вооружените судири предизвикуваат влошување на материјалните услови за живот, како и потполно или делумно уништување на колективната инфраструктура. МКЦК обезбедува материјална или техничка помош во вид на:

- медицинска помош за лекување (прва помош, евакуација на ранети, воена хирургија, физичка рехабилитација);
- превентивна медицина (вакцинација, исхрана, здравствено образование);
- вода и животна средина (соодветно снабдување со вода со добар квалитет, складирање отпад, борба со преносители на болести како стаорци и комарци);
- техничка поддршка (на пример за инфраструктурите на болниците и лабораториите);
- основна помош за опстанок (храна, облека, засолниште);
- земјоделска рехабилитација (алати, семе);
- економска поддршка (поддршка за здравствените или ветеринарните служби).

Заштита и помош

Активностите на МКЦК имаат двојна цел: да обезбедат заштита и помош на жртвите од судирот. Овие две цели се неразделни бидејќи во праксата речиси секоја хуманитарна активност ги опфаќа и заштитата и помошта. Операциите за помош се базирани врз законските правила и во многу ситуации тие се средства за запазување на правата на жртвите, како и за заштита на нивните животи и здравје.

ДЕЈСТВО И МИСЛА

Дејствувањето го потхранува мислењето, кое за возврат пак обезбедува насоки за дејствување. МКЦК го користи своето големо искуство од изведените операции за:

- Да го толкува, разјасни и развие меѓународното хуманитарно право чија што крајна цел е да се прифатат новите правила и договори со кои понатаму посоодветно се ограничуваат страдањата и уништувањата предизвикани од војна;
- Постојано ги анализира судирите со цел да научи повеќе за механизмите за воведување на хуманитарното право;
- Да дефинира свои сопствени правила на однесување (свои принципи), за да обезбеди неговата работа да биде како кохерентна, така и предвидлива;
- Да развие и обезбеди примена на Етичкиот код на Движењето, особено посветувајќи им се на Основните принципи, како и на Резолуциите усвоени на Меѓународните конференции (види стр.8).

ХУМАНИТАРНА ДИПЛОМАТИЈА

МКЦК користи хуманитарна дипломатија со цел да ги убеди државите да станат свесни за хуманитарните проблеми и прашања. Тој бара да ја подели својата загриженост со меѓународната заедница. Комитетот исто така вложува големи напори за да ги потенцира хуманитарните императиви и принципите во различните меѓународни институции, вклучувајќи ги тука и Обединетите Нации.

МИСИЈА

Меѓународниот Комитет на Црвен крст (МКЦК) е непристрасна, неутрална и независна организација чија исклучиво хуманитарна мисија е да ги заштити животите и достоинството на жртвите на војната и внатрешното насилство и да им обезбеди помош. Тој ги насочува и координира меѓународните активности за давање помош кои ги спроведува Движењето во ситуации на судир. Исто така се обидува да го спречи страдањето преку промовирање и зајакнување на хуманитарното право и универзалните хуманитарни принципи. Формиран во 1863, МКЦК е изворот на Движењето на Меѓународниот Црвен крст и Црвена полумесечина.

2.2 МЕЃУНАРОДНА ФЕДЕРАЦИЈА НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

Меѓународната Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина е формирана во 1919 година од повеќе национални друштва и ги има следниве основни задачи:

- Помош на жртвите при катастрофи;
- Грижа за бегалци во други земји;

- Помош на националните друштва во исполнување на програмските активности во случај на катастрофа;
- Координација на активностите помеѓу националните друштва.

2.3 НАЦИОНАЛНИ ДРУШТВА

Основање на првите национални друштва и Лига на друштвата

На крајот од одржувањето на Меѓународната конференција во октомври 1863 година, првата идеја на Динан - во секоја земја да се формира друштво на волонтери за помош, стана реалност со основањето на првите национални друштва. Неколку месеци подоцна а со тек на времето како што избиваа различните судири, беа формирани голем број национални здруженија на Црвениот крст кои во тоа време биле нарекувани *национални комитети* или *друштва за давање помош* Првите друштва за помош се формирани во Виртемберг, Големото војводство на Олденбург, Белгија и Прусија. Други друштва биле формирани во Данска, Франција, Италија, Мекленбург-Шверин, Шпанија, Хамбург и Хесе.

На крајот на првата светска војна големи области во Европа биле во хаос: уништени стопанства, појава на епидемии, голем број на бегалци. Војната наметнала јасна потреба за блиска соработка помеѓу друштвата на Црвениот крст, кои преку нивните активности за време на војна во корист на воените затвореници и борците, привлечеле милиони волонтери. Развојот на работата на Црвениот крст за време на војна, доведе до проширување на неговите *мировременски активности* со преземање на акции во име на болните, повредените и инвалидите, старите и младите лица, жртвите на катастрофи во национални граници или во странство.

Хенри П.Дејвидсон, претседател на Воениот Комитет на Американскиот Црвен крст, на Меѓународната Конференција одржана во април 1919 година во Кан, Франција предложил *градење на сојуз на друштва на Црвен крст од различни земји и нивно организирање во нешто слично како Лига на Народите заради подобрување на здравјето, спречување на болестите и намалување на страдањето во светот*.

Лигата на Друштвата на Црвен крст на 5 мај 1919 година формално е формирана со седиште во Париз, а неа ја сочинувале друштвата на Црвениот крст од Франција, Велика Британија, Италија, Јапонија и САД. Нејзина цел била да ги зајакне и обедини постојните друштва на Црвениот крст за спроведување здравствени активности и за поттикнување на создавањето нови друштва. Движењето започнува да се шири така што покрај друштва на Црвен крст се формирани и друштва на Црвената полумесечина.

Од 1939 година седиштето на Лигата се наоѓа во Женева. Во 1991 година е донесена одлука името на Лигата на Друштвата на Црвениот крст и Црвена полумесечина да биде променето во Меѓународна Федерација на Друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.

2.4 ДЕСЕТ ПРАВИЛА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНИ ДРУШТВА

Според Статутот на Движењето, секое новоформирано национално друштво мора да биде признато од страна на МКЦК. За да го постигне ова, националното друштво мора да исполни 10 услови:

1. Да постои на територија на независна држава каде е на сила Првата Женевска Конвенција;
2. Да биде единствено национално друштво во земјата и да биде раководено од страна на централно тело кое го претставува во сите негови односи со другите компоненти на Движењето;
3. Да биде признато од легалната влада на неговата земја врз основа на Женевските Конвенции и националното законодавство како волонтерско друштво за давање помош, кое им помага на властите на хуманитарен план;
4. Да биде автономно за да може да работи во согласност со основните принципи на Движењето;
5. Да го употребува името и амблемот на Црвен крст или Црвената полумесечина во согласност со основните принципи на Движењето;
6. Да биде организирано на начин што овозможува извршување на неговите задачи со акцент на подготовка во мирно време за извршување на неговите статутарни задачи во случај на вооружен судир;
7. Да ги спроведува активностите на целата територија на државата;
8. Да регрутира/ангажира членови – волонтери и вработени без разлика на нивната раса, сексуална, класна, религиозна и политичка припадност и определба;
9. Да го почитува Статутот на Движењето и да соработува со другите компоненти на Движењето;
10. Да ги почитува основните принципи на Движењето и да биде раководено единствено од принципите на меѓународното хуманитарно право.

3. ПРОПИСИ НА ДВИЖЕЊЕТО

3.1 СТАТУТ И ПРАВИЛНИК ЗА РАБОТА НА МЕЃУНАРОДНОТО ДВИЖЕЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

(донесен на 25-тата Меѓународна Конференција на Црвен крст во Женева, октомври 1986 и изменет и дополнет од страна на 26-тата Меѓународна Конференција на Црвен крст/Црвена полумесечина во Женева, декември 1995)

Преамбула

Меѓународната Конференција на Црвен крст и Црвена полумесечина,

Објавува дека Националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина, Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Меѓународната Федерација на Друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина, го претставуваат светското хуманитарно Движење, чија мисија е да го спречи и да го намали човечкото страдање каде и да е, да го заштити животот и здравјето и да обезбеди почит за човековото битие, особено во време на вооружен судир и други вонредни состојби, да работи на превенција на болести, унапредување на здравјето и социјалната грижа, да поттикне доброволно ангажирање и постојана спремност за давање помош од страна на членовите на Движењето, како и универзално чувство на солидарност кон оние на кои им е потребна неговата заштита и помош. Во извршувањето на својата мисија, Движењето ќе биде раководено од своите основни принципи, кои гласат:

Хуманост. Меѓународното Движење на Црвен крст и на Црвена полумесечина, родено од желбата да им помогне без дискриминација на ранетите на бојното поле настојува, согласно својот меѓународен и национален мандат, да го спречи и да го намали човековото страдање каде и да е. Неговата цел е да го заштити животот и здравјето и да обезбеди почит за човековото битие. Тоа поттикнува меѓусебно разбирање, пријателство, соработка и траен мир меѓу сите народи.

Непристрасност. Не се прави дискриминација во однос на националност, раса, верско убедувања, класа или политичко убедување. Настојува да го намали страдањето на поединците, водено единствено од нивните потреби, притоа давајќи приоритет на најитните случаи.

Неутралност. Со цел да продолжи да ја ужива довербата на сите, Движењето не смее да се става на една страна во непријателствата или да се ангажира во дискусии од политичка, расна, религиозна или идеолошка природа.

Независност. Движењето е независно. Националните друштва, дејствувајќи како помагател на полето на хуманитарните услуги на своите влади и во зависност од законите на своите земји, мора секогаш да ја задржат својата автономност за да можат во секое време да дејствуваат во согласност со принципите на Движењето.

Волонтерска служба. Тоа е волонтерско Движење за давање хуманитарна помош кое не е поттикнато од желбата за добивка.

Единство. Во секоја земја може да има само едно друштво на Црвен крст или Црвена полумесечина. Тоа мора да е отворено за сите. Мора да ја извршува својата хуманитарна работа на целата територија на земјата.

Универзалност. Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина, во кое сите Друштва имаат еднаков статус и споделуваат исти одговорности и должности помагајќи си едно на друго, е распространето ширум светот.

Изјавува дека, преку својата хуманитарна работа и ширејќи ги своите идеали, Движењето поттикнува траен мир, што не претставува едноставно отсуство на војна, туку претставува динамичен процес на соработка меѓу сите држави и народи, соработка заснована врз почит кон слободата, независноста, националната сувереност, еднаквоста, човековите права, како и врз праведната и непристрасната дистрибуција на средства наменети за задоволување на потребите на луѓето.

ДЕП I: ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1 Дефиниција

1. Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина [1] (во понатамошниот текст - Движење) се состои од национални друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина признати согласно Член 4 [2] (во понатамошниот текст - национални друштва), Меѓународниот Комитет на Црвен крст (во понатамошниот текст - Меѓународен Комитет) и Меѓународната Федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина понатаму во текстот - "Меѓународна Федерација").
2. Компонентите на Движењето, задржувајќи ја својата независност во рамките на овој Статут, дејствуваат во секое време во согласност со основните принципи, тие соработуваат една со друга извршувајќи ги сопствените задачи во согласност со нивната заедничка мисија.
3. Компонентите на Движењето се состануваат на Меѓународната Конференција на Црвен крст и Црвена полумесечина (во понатамошниот текст "Меѓународна Конференција") со Државите потписнички на Женевските Конвенции од 27 Јули 1929 или од 12 Август 1949.

Член 2 Држави потписнички на Женевските Конвенции

1. Државите потписнички на Женевските Конвенции (3) соработуваат со компонентите на Движењето во согласност со овие Конвенции, овој Статут и резолуциите на Меѓународната Конференција.
2. Секоја Држава ќе поттикнува основање на национално друштво на својата територија, како и негово развивање.

3. Државите, особено оние кои го признале националното друштво основано на нивната територија, ја подржуваат секогаш кога е тоа потребно, работата на компонентите на Движењето. Истите компоненти, во согласност со своите статuti, ги помагаат колку што е во нивната моќ хуманитарните активности на Државите.
4. Државите во секое време ќе го почитуваат придржувањето кон основните принципи од страна на сите компоненти на Движењето.

ДЕЛ II: КОМПОНЕНТИ НА ДВИЖЕЊЕТО

Член 3

Национални друштва на Црвениот крст и Црвената полумесечина

1. Националните Друштва се основните единици на Движењето и претставуваат негова витална сила. Тие ги вршат своите хуманитарни активности во согласност со своите статuti и националната легислатива, согласно мисијата на Движењето, и согласно основните принципи. Националните друштва ги потпомагаат државните органи во нивните хуманитарни задачи, согласно потребите на населението во нивните земји.
2. Во рамките на својата земја националните друштва се автономни национални организации кои ја обезбедуваат неопходно потребната рамка за активности на своите членови/волонтери и сопствениот персонал. Националните друштва соработуваат со државните органи во превенцијата на болести, подобрувањето на здравјето и ублажувањето на човечкото страдање преку сопствени програми на полето на образование, здравствена и социјална грижа, за доброто на заедницата. Тие организираат, во соработка со државните органи, итни операции за доделување хуманитарна помош, а даваат и други услуги за помагање на жртвите на вооружени судири, како што е предвидено со Женевските Конвенции, како и на жртвите од природни катастрофи и други вонредни ситуации, кога таквата помош им е потребна. Тие го шират, и им помагаат на своите влади во ширењето на меѓународното хуманитарно право и преземаат иницијативи на овој план. Тие ги шират принципите и идеалите на Движењето и им помагаат на оние влади кои ги шират истите. Тие исто така соработуваат со своите влади за да обезбедат почитување на меѓународното хуманитарно право и заштита на амблемите на црвен крст и црвена полумесечина.
3. На меѓународен план, националните друштва, секое во рамките на своите ресурси, дава помош за жртвите на вооружените судири, согласно со одредбите од Женевските Конвенции, и за жртвите од природни катастрофи и другите вонредни состојби. Таа помош, во форма на услуги и персонал, материјали, финансиска и морална поддршка, се дава преку Националните друштва на кои истата се однесува, преку Меѓународниот Комитет или преку Меѓународната Федерација. Тие придонесуваат, во рамки на можностите, за развој на други Национални друштва на кои им е потребна таква помош, со цел да го зајакнат Движењето во целост.
4. Меѓународната помош меѓу компонентите на Движењето треба да биде координирана како што е предвидено со Член 5 или Член 6. Националното друштво кое треба да прими таква помош може сепак да ја преземе

координацијата во својата сопствена земја, во согласност со Меѓународниот Комитет или Меѓународната Федерација, зависно од случајот.

5. Со цел да ги извршат овие задачи, националните друштва ангажираат, оспособуваат и определуваат персонал кој е потребен за извршување на нивните одговорности. Тие ги поттикнуваат сите, особено младите луѓе, да учествуваат во работата на Друштвото.

Националните Друштва се должни да ја помагаат Меѓународната Федерација во согласност со нејзиниот Статут. Секогаш кога е можно, тие обезбедуваат доброволна поддршка за Меѓународниот Комитет во реализацијата на неговите хуманитарни акции.

Член 4

Услови за признавање на национални друштва

За да може да се признае во согласност со Член 5, став 2 б) како национално друштво, друштвото треба да ги задоволува следните услови:

1. Да постои на територија на независна држава каде е на сила Првата Женевска конвенција;
2. Да биде единствено национално друштво во земјата и да биде раководено од страна на централно тело кое го претставува во сите негови односи со другите компоненти на Движењето;
3. Да биде признато од легалната влада на неговата земја врз основа на Женевските Конвенции и националното законодавство како волонтерско друштво за давање помош, кое им помага на властите на хуманитарен план;
4. Да биде автономно за да може да работи во согласност со основните принципи на Движењето;
5. Да го употребува името и амблемот на Црвен крст и Црвена полумесечина во согласност со основните принципи на Движењето;
6. Да биде организирано на начин што овозможува извршување на неговите задачи со акцент на подготовка во мирно време за извршување на неговите статутарни задачи во случај на вооружен судир;
7. Да ги спроведува активностите на целата територија на државата;
8. Да регрутира/ангажира членови – волонтери и вработени без разлика на нивната раса, сексуална, класна, религиозна и политичка припадност и определба;
9. Да го почитува Статутот на Движењето и да соработува со другите компоненти на Движењето;
10. Да ги почитува основните принципи на Движењето и да биде раководено единствено од принципите на меѓународното хуманитарно право.

Член 5

Меѓународен Комитет на Црвен крст

1. Меѓународниот Комитет на Црвен крст, основан во Женева во 1863 год., и формално признат со Женевските Конвенции и Меѓународните Конференции на Црвениот крст, е независна хуманитарна организација со

- сопствен статус. Тој ги кооптира своите членови меѓу граѓаните на Швајцарија.
2. Улогата на Меѓународниот Комитет, во согласност со неговиот Статут, воглавно се состои од следново:
 - a. да ги брани и да ги шири основните принципи на Движењето, односно хуманоста, непристрасноста, неутралноста, независноста, доброволната служба, единството и универзалноста;
 - b. да го признава секое новоосновано или реконструирано национално друштво, кое ги исполнува условите за признавање предвидени во Член 4, и да ги извести другите национални друштва за признавањето;
 - c. да ги преземе задачите кои му се дадени со Женевските Конвенции, да работи на веродостојна примена на меѓународното хуманитарно право кое се применува за време на вооружени судири и да ги прими на знаење сите приговори во однос на наводни прекршувања на тој закон;
 - d. да настојува во секое време - како неутрална институција чија хуманитарна работа се извршува особено во време на меѓународни и други вооружени судири или внатрешни судири - да обезбеди заштита и помош на воените и цивилните жртви на таквите настани и нивните директни последици;
 - e. да обезбеди работење на Централна агенција за барање како што е предвидено со Женевските Конвенции;
 - f. да даде свој придонес, во очекување на вооружени судири, во обезбедување на обука за медицинскиот персонал и подготовка на медицинска опрема, во соработка со националните друштва, воените и цивилните медицински служби и другите компетентни владини органи;
 - g. да работи на разбирање и ширење на познавањето на меѓународното хуманитарно право применливо за време на вооружени судири и да помага во доизградување на истото;
 - h. да ги извршува мандатите кои му се доверени со Меѓународната конференција.
 3. Меѓународниот комитет може да преземе секаква хуманитарна иницијатива која спаѓа во неговата улога на специфично неутрална и независна институција и посредник, и може да ги разгледува сите прашања кои бараат испитување од страна на една таква институција.
 - a. Тој ќе одржува тесна врска со Националните друштва. Во договор со нив, тој ќе соработува на прашања од заеднички интерес, како што е нивното подготвување за акција во врска со вооружени судири, почитување, развивање и ратификација на Женевските Конвенции, и ширењето на Основните принципи и меѓународното хуманитарно право.
 - b. Во ситуации предвидени во став 2 од овој Член кои бараат координирана помош од националните друштва на други земји, Меѓународниот Комитет, во соработка со националното друштво на земјата или земјите на кои истото се однесува, ќе ја координира таа помош во согласност со договорите склучени со Меѓународната Федерација.
 4. Во рамките на овој Статут и во зависност од одредбите од Член 3, 6 и 7. Меѓународниот Комитет на Црвен крст ќе биде во постојан контакт со

Меѓународната Федерација и ќе соработува со неа во врска со прашања од заеднички интерес.

5. Исто така ќе одржува односи со владините органи и сите национални или меѓународни институции чија помош ја смета за корисна.

Член 6

Меѓународна Федерација на Друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина

1. Меѓународната Федерација е Меѓународна федерација на националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.
2. Меѓународната Федерација е независна хуманитарна организација која не е ниту владина, ниту политичка, ниту расна, ниту пак претставува некаква секта.
3. Главната цел на Меѓународната Федерација е да ги инспирира, поттикнува, изградува и унапредува во секое време сите форми на хуманитарни активности од страна на националните друштва, во однос на превенција и намалување на човечкото страдање, а со тоа да придонесе за одржување и втемелување на мирот во светот.
4. За да ја постигне главната цел како што е предвидено со став 3 и во контекст на основните принципи на Движењето, резолуциите на Меѓународната Конференција и во рамките на овој Статут и во согласност со одредбите од Член 3, 5 и 7, функциите на Меѓународната Федерација, во согласност со нејзиниот Статут, меѓу другото, се следниве:
 - a. да дејствува како постојано тело за врска, соработка и испитување меѓу националните друштва и да им даде помош која тие може да ја побараат,
 - b. да го поттикнува и промовира во секоја земја основањето и изградувањето на независна и прописно признато национално друштво;
 - c. да пружи помош со сите расположливи средства на сите жртви на катастрофата;
 - d. да им помогне на националните друштва во нивната подготвеност за помош во случај на катастрофа, во организирањето на нивните акции за хуманитарна помош и при самите хуманитарни операции;
 - e. да организира, координира и раководи со меѓународните акции на хуманитарна помош во согласност со Принципите и Правилата усвоени од Меѓународната Конференција;
 - f. да го поттикнува и координира учеството на националните друштва во активности за заштита на јавното здравје и унапредувањето на социјалната грижа во соработка со соодветните државни органи;
 - g. да поттикнува и координира меѓу националните друштва, размена на идеи за образование на деца и млади во согласност со хуманитарните идеали и развој на пријателски односи меѓу младите луѓе на сите земји;
 - h. да им помогне на националните друштва да ангажираат членови од населението во целост и да ги прифатат принципите и идеалите на Движењето;
 - i. да даде помош на жртви на вооружени судири во договор со Меѓународниот Комитет на Црвен крст;

- j. да му помогне на Меѓународниот Комитет на Црвен крст во афирмирање и градење на меѓународното хуманитарно право и соработка за ширењето на ова право и на основните принципи на Движењето помеѓу националните друштва; и да биде официјален претставник на друштвата за постапување во согласност со одлуките и препораките усвоени од Собранието и да биде чувар на нивниот интегритет и заштитник на нивните интереси;
 - k. да ги извршува мандатите кои и се дадени од Меѓународната Конференција.
5. Во секоја земја Меѓународната Федерација ќе дејствува преку, или во договор со националното друштво и во согласност со законите на таа земја.

Член 7

Соработка

1. Компонентите на Движењето ќе соработуваат една со друга во согласност со своите статuti и со Член 1, 3, 5 и 6 од овој Статут.
2. Особено се нагласува тоа дека Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Меѓународната Федерација ќе одржуваат чест и редовен контакт меѓу себе на сите соодветни нивоа со цел да ги координираат своите активности во интерес на оние кои ја бараат нивната заштита и помош.
3. Во рамките, на овој Статут и нивните сопствени статuti, Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Меѓународната Федерација ќе склучат меѓу себе договори кои се потребни заради ускладување на извршувањето на нивните посебни активности. Доколку од било која причина такви договори не постојат, Член 5, став 4 б) и Член 6, став 4 з) нема да се применуваат, а Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Меѓународната Федерација ќе се повикаат на другите одредби од овој Статут за да ги решат прашањата кои се во врска со нивните посебни полиња на активности.
4. Соработка меѓу компонентите на Движењето на регионална основа ќе се преземе во духот на нивната заедничка мисија и основните принципи, како и во рамки на ограничувањата на нивните поединечни статuti.
5. Компонентите на Движењето, зачувувајќи ја својата независност и идентитет, соработуваат секогаш кога е потребно со други организации кои се активни на хуманитарно поле, под услов таквите друштва да работат за цел слична на онаа на Движењето и се подготвени да го почитуваат придржувањето од страна на компонентите кон Основните принципи.

ДЕЛ II: СТАТУТАРНИ ОРГАНИ

Меѓународна Конференција на Црвен крст и Црвена полумесечина

Член 8

Дефиниција

Меѓународната конференција е врховен советодавен орган на Движењето. Претставниците на компонентите на Движењето се состануваат со претставници на државите потписнички на Женевските Конвенции, притоа второспоменатите извршувајќи ги своите обврски согласно Конвенциите и поддржувајќи ја севкупната работа на Движењето во согласност со Член 2.

Заедно тие ги испитуваат и одлучуваат во врска со хуманитарни прашања од заеднички интерес и било кое друго прашање поврзано со истите.

Член 9

Состав

1. Членови на Меѓународната Конференција се делегации од националните друштва, од Меѓународниот Комитет на Црвен крст, од Меѓународната Федерација и од Државите потписнички на Женевските Конвенции.
2. Секоја од овие делегации има еднакви права и еден глас.
3. Еден делегат припаѓа само на една делегација.
4. Една делегација не може да биде претставувана од страна на друга делегација или од член на друга делегација.

Член 10

Функции

1. Меѓународната Конференција придонесува за единството на Движењето и остварување на неговата мисија со целосно почитување на основните принципи.
2. Меѓународната Конференција придонесува за почитување и развој на меѓународното хуманитарно право и други меѓународни конвенции кои се од посебен интерес за Движењето.
3. Меѓународната Конференција е посебно компетентно за:
 - a. да го менува и дополнува овој Статут и Правилникот за работа на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина (во понатамошниот текст - "Правилник за Работа");
 - b. да донесе, на барање на било кој од неговите членови, конечна одлука во однос на било каква разлика во ставовите кога се работи за толкување и примена на овој Статут и Правилник;
 - c. да одлучи за било кое прашање, споменато во Член 18, став 2 б), кое може да и биде доставено од страна на Постојаната Комисија, од страна на Меѓународниот Комитет на Црвен крст или на Меѓународната Федерација.
1. Меѓународната Конференција ќе ги избере во индивидуално својство оние членови на Постојаната Комисија кои се споменати во Член 17, став 1 а) на овој Статут, имајќи ги предвид личните особини и принципот на праведна географска распределба.
2. Во рамките на ограничувањата на овој Статут и Правилникот за работа, Меѓународната Конференција ќе ги усвои нејзините одлуки, препораки или прогласи во форма на резолуции.
3. Меѓународната Конференција може да им додели мандати на Меѓународниот Комитет и на Меѓународната Федерација во рамките на ограничувањата на нивните статuti и на овој Статут.
4. Меѓународната Конференција може, кога е потребно, со двотретинско мнозинство на присутните членови кои имаат право на глас, да изгласа

прописи кои се однесуваат на прашања како што се процедурата и доделувањето медали.

5. Меѓународната Конференција може да формира за време на траењето на Конференцијата органи кои би дејствувале како замена, а во согласност со Правилникот за работа.

Член 11

Постапка

1. Меѓународната Конференција се состанува секои четири години, освен ако не се одлучи поинаку. Неа ја свикнува централниот орган на едно национално друштво, Меѓународниот Комитет на Црвен крст или Меѓународната Федерација во согласност со мандатот доделен за таа цел кој произлегува од претходната Меѓународна Конференција или од Постојаната Комисија како што е предвидено во Член 18; став 1 а). Општо правило е да биде соодветно разгледана секоја понуда која ќе биде дадена за време на Меѓународна Конференција од страна на некое национално друштво, од страна на Меѓународниот Комитет на Црвен крст или на Меѓународната Федерација, да бидат домаќини на следната Конференција.
2. Во исклучителни околности, Постојаната Комисија може да го промени местото и датумот на Меѓународната Конференција. Постојаната Комисија може да дејствува на своја сопствена иницијатива или по предлогот на Меѓународниот Комитет на Црвен крст, Меѓународната Федерација или по предлог на најмалку една третина од националните друштва.
3. Меѓународната Конференција избира претседател, потпретседател, генерален секретар, помошници секретари на генералниот секретар на Конференцијата и сл.
4. Сите учесници на Меѓународната Конференција ќе ги почитуваат основните принципи и сите доставени документи ќе бидат во согласност со овие Принципи. Со цел дебатите на Меѓународната Конференција да ја уживаат довербата на сите, претседателот или било кое избрано лице одговорно за извршување на работата треба да внимава ниту еден од говорниците да не се впушта во полемики од политичка, расна, религиозна или идеолошка природа. Управата на Меѓународната Конференција, како што е дефинирано во Правилникот за работа, ќе го применува истиот стандард при изготвување на документи, пред да ја одобри нивната дистрибуција.
5. Покрај членовите кои имаат право да учествуваат на Меѓународната конференција, како што е тоа предвидено во Член 18, став 1 г), на седниците на Конференцијата можат да присуствуваат и набљудувачи, освен доколку Конференцијата одлучи поинаку.
6. Меѓународната Конференција нема право да го менува ниту Статутот на Меѓународниот Комитет на Црвен крст ниту Статутот на Меѓународната Федерација, ниту пак има право да донесува одлуки спротивни на истите. Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Меѓународната Федерација нема да донесуваат одлуки спротивни на овој Статут или на резолуциите на Меѓународната Конференција.

7. Меѓународната Конференција ќе настојува да ги усвојува своите одлуки со консензус како што е предвидено во Правилникот за работа. Во случаи кога нема да се постигне консензус, ќе се гласа согласно овој Правилник.
8. Во зависност од одредбите на овој Статут, работата на Меѓународната Конференција е регулирана со Правилникот за работа.

Совет на Делегати на Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина

Член 12 Дефиниција

Советот на Делегати на Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина (понатаму во текстот - Советот) е органот каде се состануваат претставниците на сите компоненти на Движењето за да дискутираат во однос на прашањата кои се однесуваат на Движењето во целина.

Член 13 Состав

1. Членовите на Советот се делегациите на националните друштва, Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Меѓународната Федерација.
2. Секоја од овие делегации има еднакви права и еден глас.

Член 14 Функции

1. Во рамките на ограничувањата на овој Статут, Советот дава мислење и кога е потребно донесува одлуки за сите прашања кои се однесуваат на Движењето а кои може да бидат упатени од страна на Меѓународната конференција, Постојаната Комисија, Националните друштва, Меѓународниот комитет или Меѓународната Федерација.
2. Кога се состанува пред отворањето на Меѓународната конференција, Советот:
3. а) ќе и ги предложи на Конференцијата лицата кои треба да ги пополнат позициите споменати во Член 11, став 3;
4. б) ќе го усвои предлог дневниот ред на Конференцијата.
5. Во рамките на ограничувањата на овој Статут, Советот ќе ги усвои одлуките, препораките или прогласите во форма на резолуции.
6. И покрај општите одредби содржани во Член 10, став 7, Советот може да ги измени и дополни, со двотретинско мнозинство на своите членови присутни и со право на глас, одредбите за доделување на медалот Анри Динан.
7. Советот може да упати било какво прашање до Меѓународната Конференција.
8. Советот може да упатува прашања до било која од компонентите на Движењето заради разгледување.

9. Советот може со двотретинско мнозинство на присутните членови кои имаат право на глас да основа органи кои би дејствувале како замена доколку такви евентуално бидат потребни, одредувајќи го нивниот мандат, траење и членство.
10. Советот нема да донесува конечна одлука за било кое прашање кое, согласно овој Статут, спаѓа во компетенциите на Меѓународната конференција, нити било каква друга одлука која е во спротивност со резолуциите на Меѓународната Конференција, или која се однесува на било какво прашање кое е веќе решено од страна на Конференцијата или кое таа го ставила на дневниот ред на следната Конференција.

Член 15

Постапка

1. Советот се состанува пред секоја Меѓународна Конференција, пред отворањето на Конференцијата, и секогаш кога тоа ќе го побараат една третина од националните друштва, Меѓународниот Комитет на Црвен крст, Меѓународната Федерација или Постојаната Комисија. Во принцип, Советот се состанува по повод секоја седница на Генералното Собрание на Меѓународната Федерација. Советот може исто така да се состане по своја иницијатива.
2. Советот избира свој Претседател и Потпретседател. Со Советот и Генералното Собрание на Меѓународната Федерација, како и со Меѓународната Конференција кога таа е свикана, претседаваат различни лица.
3. Сите учесници со Советот ќе ги почитуваат основните принципи и сите поднесени документи ќе бидат во согласност со овие принципи. Со цел дебатите на Советот да ја придобијат довербата на сите, Претседателот или било кое избрано лице одговорно за водењето на работата треба да обезбеди говорниците во ниту еден момент да не се впуштаат во полемики од политичка, расна, религиозна или идеолошка природа.
4. Покрај членовите кои имаат право да учествуваат во работата на Советот, на седниците на Советот можат да присуствуваат набљудувачи, споменати во Член 18, став 4 в), од оние "Национални друштва кои се во постапка на признавање", и за кои постои веројатност дека ќе бидат признати во блиска иднина, освен ако Советот одлучи поинаку.
5. Советот ќе настојува да ги усвои своите резолуции со консензус, како што е предвидено со Правилникот за работа. Кога нема да се постигне консензус, ќе се гласа во согласност со Правилникот за работа.
6. Советот подлежи на Правилникот за работа. Тој може да го дополни Правилникот кога е потребно со двотретинско мнозинство на своите присутни членови кои имаат право на глас, освен доколку Меѓународната Конференција одлучи поинаку.

Постојана Комисија на Црвениот крст и Црвената полумесечина

Член 16

Дефиниција

Постојаната Комисија на Црвениот крст и Црвената полумесечина (наречена Постојана комисија) има статус на повереник на Меѓународната Конференција помеѓу две Конференции, и ги извршува функциите одредени во Член 18.

Член 17

Состав

1. Постојаната Комисија се состои од девет члена, имено:
 - a. пет кои се членови од различни национални друштва, секој избран во лично својство од страна на Меѓународната Конференција согласно Член 10, став 4 и со мандат до затворањето на следната Меѓународна Конференција или до формалното конституирање на наредната Постојана Комисија, во зависност од тоа што од овие две работи ќе се случи подоцна;
 - b. два кои се претставници на Меѓународниот Комитет на Црвен крст, од кои еден ќе биде Претседател;
 - c. два кои се претставници на Меѓународната Федерација, од кои еден ќе биде Претседател.
2. Во случај некој од членовите споменати во став 1 б) или ц) да не е во можност да присуствува на седницата на Постојаната Комисија, тој може да назначи заменик за таа седница, под услов заменикот да не е член на Комисијата. Во случај на појава на празното место на некој од членовите споменати во став 1 а), Постојаната Комисија ќе го назначи за член кандидатот кој на претходниот избор го добил најголемиот број на гласови без да биде избран, под услов тоа лице да не е член на истото национално друштво како и постоечкиот избран член. Во случај на нерешен резултат, одлучувачки фактор ќе биде принципот на праведна географска распределба.
3. Постојаната Комисија ќе покани на своите седници, во советодавно својство, и најмалку една година пред да се состане Меѓународната Конференција, претставник на друштвото домаќин на наредната Меѓународна Конференција.

Член 18

Функции

1. Постојаната Комисија прави подготовки за следната Меѓународна Конференција:
 - a. избирајќи го местото и одредувајќи го датумот за истата, ако за ова не се одлучило на претходната Конференција, или ако истото го бараат исклучителни околности во смисла на Член 11, став 2;
 - b. утврдувајќи ја програмата за Конференцијата;
 - c. изготвувајќи предлог дневен ред на Конференцијата за да се достави до Советот;
 - d. утврдувајќи го со консензус списокот на набљудувачи споменати во Член 11, став 5;
 - e. популаризирајќи ја Конференцијата и обезбедувајќи оптимално присуство.

2. Постојаната Комисија ќе ги реши, во интервалот меѓу Меѓународните конференции и во зависност од било која конечна одлука на Конференцијата:
 - a. сите разлики во мислење кои можат да произлезат во врска со толкувањето и примената на овој Статут и Правилникот за работа;
 - b. сите прашања кои можат да и бидат доставени од страна на Меѓународниот Комитет или Меѓународната Федерација во врска со било која разлика која може да произлезе меѓу нив.
3. Постојаната Комисија :
 - a. ќе промовира хармонија во работата на Движењето и, во врска со ова, соработка меѓу неговите компоненти;
 - b. ќе ја поттикнува и помага имплементацијата на резолуциите на Меѓународната Конференција;
 - c. ќе испитува, имајќи ги предвид овие цели, прашања кои се однесуваат на Движењето во целина.
4. Постојаната Комисија ќе прави подготовки за наредниот Совет:
 - a. со тоа што ќе го избере местото и одреди датумот на истиот;
 - b. ќе го изготви предлог дневниот ред на Советот;
 - c. ќе го утврди со консензус списокот на набљудувачи споменати во Член 15, став 4.
5. Постојаната Комисија врши доделување на медалот Анри Динан.
6. Постојаната Комисија може да упати до Советот било какво прашање кое се однесува на Движењето.
7. Постојаната Комисија може да формира со консензус ад-хок органи кои се потребни и да именува членови на овие органи.
8. Извршувајќи ги своите функции и во зависност од конечните одлуки на Меѓународната Конференција, Постојаната Комисија ќе ги преземе сите мерки кои ги бараат околностите, под услов строго да бидат заштитени независноста и иницијативата на секоја од компонентите на Движењето, како што е дефинирано во овој Статут.

Член 19

Постапка

1. Постојаната Комисија одржува редовна седница најмалку два пати годишно. Таа одржува вонредна седница кога истата ќе ја свика нејзиниот Претседател, по своја сопствена иницијатива, или на барање на тројца нејзини членови.
2. Постојаната Комисија има седиште во Женева. Може да се состане на друго место кое ќе го избере нејзиниот Претседател и ќе го одобри мнозинството нејзини членови.
3. Постојаната Комисија исто така се состанува на исто место и во исто време како и Меѓународната Комисија.
4. Сите одлуки се донесуваат со мнозинство гласови на присутните членови, освен ако не е поинаку одредено во овој Статут или во Правилниот за работа.
5. Постојаната Комисија избира Претседател и Потпретседател од редот на своите членови.

- Во рамките на овој Статут и Правилникот за работа, Постојаната Комисија го утврдува својот Правилник за работа.

ДЕЛ IV: ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 20 Измени и дополнувања

Сите предлози за измени и дополнувања на овој Статут и Правилникот за работа мора да се стават на дневниот ред на Меѓународната Конференција и нивниот текст да се испрати на сите членови на Конференцијата најмалку шест месеци однапред. За да се усвојат, за секоја измена и дополнување потребно е двотретинско мнозинство од оние членови на Меѓународната Конференција кои се присутни и со право на глас, откако Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Меѓународната Федерација ги презентирале своите ставови на Конференцијата.

Член 21 Стапување во сила

- Овој Статут го заменува Статутот усвоен во 1952 од страна на 18-та Меѓународна Конференција. Сите претходни одредби кои не се во согласност со овој Статут се вон сила.
- Овој Статут стапува во сила на 8 Ноември 1986.

3.2 СТАТУТ НА МЕЃУНАРОДНИОТ КОМИТЕТ НА ЦРВЕН КРСТ УСВОЕН НА 21 ДЕКЕМВРИ 2017 ГОДИНА И СТАПЕН НА СИЛА НА 1 ЈАНУАРИ 2018 ГОДИНА

Преамбула

Меѓународниот Комитет на Црвениот крст (МКЦК) е непристрасна, неутрална и независна организација чија исклучиво хуманитарна мисија е да ги заштити животите и достоинството на жртвите на вооружениот судир и другите ситуации на насилство и да им обезбеди помош.

МКЦК, исто така, се стреми да го спречи страдањето преку промовирање и зајакнување на хуманитарното право и универзалните хуманитарни принципи. Основан во 1863 година, МКЦК потекнува од Женевските Конвенции и Меѓународното движење на Црвен крст и Црвена полумесечина. Ги насочува и координира меѓународните активности спроведени од Движењето во вооружени судири и други ситуации на насилство.

Член 1. Меѓународен Комитет на Црвениот крст

- МКЦК е организација која формално е признаена во Женевските Конвенции, нивните Дополнителни Протоколи и Статутот на Движењето на Црвен крст и Црвена полумесечина (во натамошниот текст "Движењето"),

како и на Меѓународните конференции на Црвениот крст и Црвената полумесечина (во понатамошниот текст "Меѓународни конференции").

2. Таа е една од компонентите на Движењето, кое исто така ги опфаќа и националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина ("националните друштва") и Меѓународната Федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина ("Федерација").

Член 2. Правен статус

1. МКЦК е здружение кое е регулирано со член 60 и е наследник на Швајцарскиот граѓански закон.
2. Со цел да го исполни својот хуманитарен мандат и мисија, МКЦК ужива статус еквивалентен на оној на меѓународна организација и има меѓународно правно својство во извршувањето на својата работа.

Член 3. Штаб, амблем, лого и мото

1. Седиштето на МКЦК е во Женева, Швајцарија
2. Амблемот на МКЦК е Црвен крст на бела основа, кое има право да го користи во секое време, во согласност со Женевските Конвенции и нивните Дополнителни Протоколи.
3. Логото на МКЦК е Црвен крст на бела основа опкружен со два концентрични кругови, во кои се наоѓаат зборовите "COMITÉ INTERNATIONAL GENEVE" (Меѓународен Комитет Женева), кој се наоѓа на врвот на соодветните иницијали ("ICRC" на англиски или "CICR" на француски јазик).
4. Мотото на МКЦК е "Inter arma karitas". Исто така, го признава мотото "Per humanitatem ad pacem".

Член 4. Улога

1. Улогата на МКЦК е:
 - a. одржување и ширење на основните принципи на Движењето, имено човештвото, непристрасноста, неутралноста, независноста, доброволната служба, единството и универзалноста;
 - b. да го признае секое новоформирано или реконструирани национално друштво кое ги исполнува условите за признавање утврдени во Статутот на Движењето и да ги извести другите национални друштва за таквото признавање;
 - c. да ги преземе задачите што му се потребни врз основа на Женевските Конвенции, да работат за доследна примена на меѓународното хуманитарно право што се применува при вооружени судири и да ги преиспита сите жалби во однос на наводни прекршувања на тоа право;
 - d. постојано да се труди - како неутрална институција чија хуманитарна работа се врши особено во време на меѓународни и други вооружени судири или внатрешни судири - да обезбеди заштита и помош на воените и цивилните жртви при вакви настани и на нивните директни последици;

- e. да обезбеди функционирање на Централната агенција за служба барање, како што е предвидено во Женевските Конвенции;
 - f. да придонесе, во пресрет на вооружени судири, во однос на обезбедување на обука за медицинскиот персонал и подготовка на медицинска опрема, во соработка со националните друштва, воените и цивилните медицински служби и други надлежни органи;
 - g. да работи на ширење на знаења за меѓународното хуманитарно право што се применува при вооружени судири;
 - h. да ги извршува доделените мандатите од страна на Меѓународната Конференција.
2. МКЦК може да преземе каква било хуманитарна иницијатива која доаѓа во рамките на нејзината улога како посебно неутрална и независна институција и посредник и може да го разгледа секое прашање кое бара испитување од таква институција.

Член 5. Односи со другите компоненти на Движењето

1. МКЦК треба да одржува близок контакт со националните друштва. Во согласност со нив, таа ќе соработува по прашања од заеднички интерес, како што се нивната подготовка за акција во време на вооружен судир, почитување и развој и ратификација на Женевските Конвенции и ширење на основните принципи и закони на Движењето и меѓународната хуманитарна организација.
2. Во ситуациите предвидени во член 4, став 1 (г), кои бараат координација на помошта обезбедена од националните друштва од други земји, МКЦК, во соработка со националното друштво на земјата или засегнатите земји, ја координира ваквата помош во согласност со договорите склучени со другите компоненти на Движењето.
3. МКЦК ќе одржува блиски контакти со Федерацијата. Таа ќе соработува со второто лице во прашања од заеднички интерес во согласност со Статутот на Движењето и договорите склучени меѓу двете организации.

Член 6. Односи надвор од Движењето

МКЦК ќе одржува односи со владините органи и секоја национална или меѓународна институција чија помош е корисна.

Член 7. Членови на МКЦК

1. МКЦК опфаќа помеѓу 15 и 25 члена кои се швајцарските државјани.
2. Членови на МКЦК ги извршуваат своите функции на доброволна основа. Претседателот и заменик-претседателот претставуваат исклучоци од ова правило.
3. МКЦК може да назначи членови како почесни членови кога нивниот мандат завршува.

Член 8. Управни тела на МКЦК

Управните тела на МКЦК се:

1. Собрание;
2. Совет на собранието;
3. Кабинет на Претседателот;
4. Дирекција;
5. Единица за внатрешна ревизија;
6. Комисија за независна контрола на податоци (Комисија за заштита на податоци).

Член 9. Собрание

1. Собранието е највисокото раководно тело на МКЦК. Тоа е задолжено за надгледување на организацијата и гарантира дека ја извршува својата мисија. Тоа ја дефинира институционалната стратегија на МКЦК, формулира политика и го одобрува буџетот и сметките.
2. Собранието се состои од членови на МКЦК. Собранието е колективно по карактер.

Член 10. Совет на Собранието

1. Советот на Собранието е подгрупа на Собранието. Тој обезбедува непречено функционирање на МКЦК, особено во однос на управувањето со човечките ресурси и финансискиот менаџмент, и го помага Собранието во своите задачи. За таа цел, Советот на Собранието редовно комуницира со Дирекцијата.
2. Советот на Собранието е составен од пет до седум члена кои ги избира Собранието, вклучувајќи го и претседателот и заменик-претседателот.

Член 11. Кабинет на претседателот

1. Претседателот ја презема основната одговорност за односите на МКЦК со надворешните тела.
2. Како претседател на Собранието и Советот на Собранието, претседателот гарантира дека одговорностите што им се доделени на овие два тела остануваат под нивна контрола и внимателно го следат работењето на МКЦК.
3. Претседателот му помага во извршувањето на неговите должности од страна на потпретседателот и, каде што е применливо, втор заменик-претседател.

Член 12. Дирекција

1. Дирекцијата е извршно тело на МКЦК. Таа ја насочува администрацијата, која го опфаќа целиот персонал на МКЦК, освен единицата за внатрешна ревизија. Таа е одговорна за водењето на администрацијата и за обезбедување оперативна ефективност на МКЦК.
2. Дирекцијата ја сочинуваат генералниот директор и помеѓу три и седум директори.
3. Со Дирекцијата претседава генерален директор.

Член 13. Моќ на застапеност

Сите одлуки кои ги донеле претседателот, генералниот директор или кое било лице овластено од страна на второто лице, се обврзувачки за МКЦК.

Член 14. Единица за внатрешна ревизија

1. Единицата за внатрешна ревизија оценува, независно од највисокото раководство. Таа спроведува внатрешни оперативни и финансиски ревизии.
2. Работата на единицата за внатрешна ревизија го опфаќа целиот МКЦК. Нејзината цел е да ја оцени, независно, работата на организацијата и релевантноста на средствата распоредени во врска со стратегијата на МКЦК. Таа поднесува извештај до Собранието.
3. Во областа на финансиите, улогата на единицата за внатрешна ревизија го надополнува онаа на надворешната ревизорска фирма.

Член 15. Независна контрола комисија за заштита на податоци

1. Комисијата за независна контрола на податоци (Комисија за заштита на податоци) врши проверка, независно од другите органи и управата, со цел да се провери дали обработката на личните податоци од страна на МКЦК е во согласност со нејзиниот Правилник за заштита на личните податоци и други важечки правила и одлучува за правата на поединците кога нивните случаи или други случаи за заштита на податоците се поднесени на разгледување до единицата.
2. Комисијата ги опфаќа активностите на МКЦК во целост, и во седиштето и на терен.
3. Комисијата редовно го известува Собранието за својата работа.

Член 16. Средства и финансиски надзор

1. Главни средства на МКЦК се паричните придонеси на владите и националните друштва, како и средства од приватни извори и приходи од хартии од вредност.
2. Овие средства, како и капиталните средства на располагање, сами по себе, со исклучок на каква било лична или колективна одговорност на своите членови, ги гарантираат обврските преземени од страна на МКЦК.
3. Употребата на тие средства е предмет на независен финансиски надзор, и внатрешно (од страна на единицата за внатрешна ревизија) и надворешно (од една или повеќе ревизорски фирми).
4. Во случај на распуштање на МКЦК, средствата што му се на располагање ќе се доделат во целост на една или повеќе организации ослободени од даноци кои извршуваат хуманитарни цели. Под никакви околности не може да се вратат таквите средства до донаторите на МКЦК, поединечните основачи или членови, ниту на кој било начин да се користат во целост или делумно за остварување лична добивка.

Член 17. Внатрешни регулативи

Собранието ќе обезбеди спроведување на овој Статут, особено со воспоставување на внатрешни регулативи.

Член 18. Дополнување

1. Собранието може да го измени овој Статут во секое време. Секој амандман ќе биде ставен на дневен ред на две одделни состаноци и ќе се дискутира во тие прилики.
2. Сите измени на Регулативите мора да бидат одобрени со двотретинско мнозинство од членовите на ICRC.

Член 19. Стапување на сила

Актуелниот статут, усвоен на 21 декември 2017 година, го заменува статутот на Меѓународниот Комитет на Црвен крст од 21 јуни 1973 година, изменет на 20 јули 1998, 8 мај 2003, 18 декември 2014 и 19 ноември 2015 година. сила на 1 јануари 2018 година.

3.3 СТАТУТ НА МЕЃУНАРОДНАТА ФЕДЕРАЦИЈА НА ДРУШТВА НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

ПРЕАМБУЛА

Ние, Националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина, како основни единици и витална сила на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина, ја основавме во 1919 година, Лигата на Друштва на Црвен крст "исклучиво како доброволна неполитичка, невладина, неверска организација, за да го намалиме страдањето на луѓето предизвикано од болести и катастрофи на систематизиран начин.

Ние сме посветени да го заштитиме човечкото достоинство и да го подобриме животот на ранливите луѓе преку мобилизирање на моќта на хуманоста.

Ние ги извршуваме нашите хуманитарни активности во согласност со основните принципи на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина: хуманост, непристрасност, неутралност, независност, доброволна служба, единство и универзалност.

За да се ублажи човечкото страдање, работиме како помошници на нашите јавни власти на хуманитарен план преку нашата глобална мрежа на национални друштва и Движењето.

Со цел да се обезбеди координација на нашите меѓународни активности, развој и имплементација на заеднички стандарди и политики, организациски развој, градење на капацитети и ефективно меѓународно управување со катастрофи, и за меѓународно присуство и признавање како глобален партнер во хуманитарна помош, се согласивме да се обединиме и да воспоставиме меѓународно тело, наречено "Меѓународна Федерација на Црвен Крст и

Црвена Полумесечина", чија главна цел е да ги инспирира, охрабри, олесни и во секое време да ги промовира сите форми на хуманитарни активности. Имајќи ги предвид овие цели, со ова ги утврдуваме уставните одредби од ова меѓународното тело и сродните права и должности на кои се согласуваме да се придржуваме.

Понатаму се повикуваме на мотото "Inter arma karitas" и "Per humanitatem ad pacem" кои заедно ги изразуваат идеалите на Движењето.

ДЕЛ I

МЕЃУНАРОДНА ФЕДЕРАЦИЈА

Член 1

Членска организација

1. Меѓународната Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина ("Меѓународната Федерација") е членска организација формирана и составена од националните друштва.

2. Меѓународната Федерација е компонента на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина ("Движење").

Член 2

Правно лице

Меѓународната Федерација дејствува според својот Статут со сите права и обврски на едно корпоративно правно лице.

Член 3

Седиште

Освен ако не се одлучи поинаку од Генералното Собрание на Меѓународната Федерација ("Генералното собрание"), седиштето на Меѓународната Федерација е во Женева, Швајцарија.

Член 4

Општа цел

Општата цел на Меѓународната Федерација е да инспирира, поттикнува, олеснува и ги промовира во секое време сите форми на хуманитарни активности од страна на националните друштва со цел спречување и ублажување на човечкото страдање и со тоа да придонесе за одржување и унапредување на човековото достоинство и мир во светот.

Член 5

Функции

За да се постигне општата цел како што е дефинирано во член 4 од Статутот, во согласност со Основните принципи и Статутот на Движењето и резолуциите на Меѓународна Конференција на Црвениот крст и Црвената полумесечина (на "Меѓународна Конференција"), функциите на Меѓународната Федерацијата се следните:

А. Услуги за националните друштва:

- а) дејствува како постојано тело за врски и координација и обезбедување поддршка за националните друштва;
- б) поттикнување и унапредување, во секоја земја да се формира и развива независно и законски признато национално друштво;
- в) помош на националните друштва во намалување на ризици, подготвеност при катастрофи, и организацијата на акции за дистрибуција на помош;
- г) поттикнување и координирање на учеството на националните друштва во активности за зачувување на јавното здравје и промовирање на социјална благосостојба во соработка со соодветните национални власти;
- д) поттикнување и координирање помеѓу националните друштва, размена на идеи за едукација на деца и млади поврзани со хуманитарните идеали и развој на пријателски односи меѓу децата и младите од сите земји, и споделување на добрите практики за учество на младите во волонтерски активности и процеси на донесување одлуки; и
- ѓ) помош на националните друштва да привлекуваат волонтери и членови од населението и подигање на свеста и разбирање на основните принципи и идеали на Движењето.

Б. Хуманитарни активности:

- а) обезбедува хуманитарна помош со сите достапни средства за сите лица погодени од катастрофи;
- б) организира, координира и насочува меѓународни хуманитарни акции во согласност со "Принципите и правилата на Црвен крст и Црвена полумесечина" усвоени од страна на Меѓународната Конференција;
- в) им помага на жртвите од вооружени судири, помага во промоцијата и развојот на меѓународното хуманитарно право и ширењето на ова право и основните принципи, во согласност со компонентите на Движењето;
- г) е официјален претставник на националните друштва на меѓународен план, меѓу другото за постапување по било какви прашања поврзани со одлуките и препораките на Генералното собрание, и има улога на чувар на нивниот интегритет и е заштитник на нивните интереси.

2. Меѓународната Федерација, покрај тоа, врши и други функции, дадени од страна на Генералното собрание.

3. Меѓународната Федерација ги извршува мандатите кои и се доверени од страна на Меѓународната конференција.

4. Во секоја земја Меѓународната Федерација ќе дејствува преку, или во договор со националното друштво и во согласност со законите на таа земја.

ДЕЛ II

НАЦИОНАЛНИ ДРУШТВА

Член 6

Членки на Меѓународната Федерација

Членството во Меѓународната Федерација ги вклучува сите национални друштва кои се правно признати како членови според член 7 (во понатамошниот текст: "национални друштва"), од кои зависи моќта на Меѓународната Федерација и нејзината способност да ја оствари својата општа цел.

Член 7

Прием

1. За да може да стане член во Меѓународната Федерација, националното друштво мора да биде признато од страна на Меѓународниот Комитет на Црвениот крст.
2. Националното друштво станува член кога е примено во Меѓународна Федерација во согласност со овој Статут и Деловникот за работа.
3. Секое Национално друштво кое сака да стане член на Меѓународната Федерација се обраќа до претседателот на Меѓународната Федерација ("претседател") и формално се обврзува дека ќе ги почитува одредбите од Статутот.
4. Приемот на националното друштво е предмет на одлука од страна на Генералното собрание. Приемот го одобрува Раководниот одбор додека Генералното Собрание формално ја носи одлуката за прием. Национално друштво кое има статус на набљудувач може да учествува во работата на Меѓународната Федерација, но нема право на гласање и не може да биде избрано за било каква официјална позиција во Меѓународната Федерација.

Член 8

Права и должности на националните друштва

Со цел да се осигури дека Меѓународната Федерација е во можност да ги исполни своите функции, и да гарантира еднакви права на нејзините членки, националните друштва ги имаат следните права и обврски:

А. Права:

- а) Националните друштва имаат право да бидат застапени и да учествуваат во работата на Генералното собрание, со право на гласање;
- б) Националните друштва може да се кандидираат на избори и да номинираат кандидати, во сите официјални тела, комисии и комитети на Меѓународната Федерација;
- в) Националните друштва може да се јават и да добијат од Меѓународната Федерација било која од услугите и информациите кои Меѓународната

Федерација има моќ и способност да ги обезбедува, во согласност со својата општа цел, функции, ресурси и правни обврски;

г) Националните друштва може, по своја сопствена иницијатива, да поднесат предлози во свое име или во име на група национални друштва, до Генералното Собрание и други тела, комисии и комитети на Меѓународната Федерација и;

д) Националните друштва може да побараат поддршка од страна на други национални друштва во согласност со важечките правила за координација и соработка.

Б. Должности:

а) Националните друштва се согласуваат да дејствуваат во секое време во согласност со Основните принципи на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина;

б) Националните друштва се согласуваат да работат во извршувањето на нивните хуманитарни цели согласно со Статутот на Меѓународно Движење, вклучувајќи минимизирање на влијанијата од катастрофи и болести; зајакнување на локалниот капацитет за решавање на ранливост; промовирање на почитувањето на различноста и човечкото достоинство; и олеснување на страдањата што произлегуваат од вооружени судири и внатрешни судири;

в) Националните друштва се согласуваат да ги почитуваат политиките, одлуките и правилата усвоени од Советот на Делегати и од Меѓународната Конференција;

г) Националните друштва, според принципот на единство, се согласуваат да го почитуваат меѓусебниот територијален интегритет и независност;

д) Националните друштва се согласуваат да ја обезбедат потребната поддршка за Меѓународната Федерација во извршување на својата општа цел и функции;

ѓ) Националните друштва се согласуваат да ги следат правилата утврдени во овој Статут, како и да ги применуваат одлуки донесени од страна на Генералното Собрание и од Раководниот одбор;

е) Националните друштва ја признаваат потребата за обезбедување на нивниот колективен интегритет и се согласуваат целосно да соработуваат со Комитет за усогласеност и посредување, како и да преземат неопходни чекори за да се обезбеди почитување на стандардите за интегритет;

ф) Националните друштва се согласуваат да платат, согласно со рокот утврден со Финансиските регулативи, годишна членарина во Меѓународната Федерација во висина на износот утврден од Генералното собрание;

и) Националните друштва се согласуваат да придонесат во Меѓународната Федерација за известување и управување со перформанси, откако ваквиот систем ќе биде усвоен од страна на Генералното собрание, и ќе им обезбедат на Меѓународната Федерација годишни извештаи и ревидирани финансиски извештаи и;

ј) Националните друштва се согласуваат да ја информираат Меѓународната Федерација, преку Генералниот секретар, за сите предложени измени и дополнувања на нивните статuti и составот на раководните тела.

2. Националните друштва ги уживаат сите права и ги почитуваат сите должности предвидени со овој Статут.

3. Ниту една од одредбите на овој Статут не го ограничува на било каков начин мандатот на националните друштва согласно со одредбите на Статутот на Движењето.

Член 9

Престанок на членство

1. Националното друштво престанува да биде членка на Меѓународната Федерација кога се расформира и во околности утврдени во ставовите 2 и 3 подолу.
2. Секое национално друштво може да се повлече од Меѓународната Федерацијата под услов да поднесе до претседателот писмено известување во рок од шест месеци пред неговото повлекување.
3. Националното друштво може да биде исклучено од Меѓународната Федерација со одлука на Генералното Собрание во согласност со член 13 од овој статут.

Член 10

Интегритет и усогласеност

1. Од национални друштва и статутарни тела на Меѓународната Федерацијата се очекува да се придржуваат кон политиката за интегритет усвоена од страна на Генералното Собрание и националните друштва, исто така и кон должностите на националните друштва согласно со одредбите од овој Статут.
2. Секое непочитување на политиките или должностите наведени во став 1 погоре ќе се смета за нарушување на интегритетот и треба да се поднесе до Комитетот за усогласеност и посредување, како што е утврдено во Член 31.

Член 11

Финансиски стандард

Секој неплаќање на утврдените статутарни придонеси ќе биде предмет на правилата и прописите предвидени во членот 35 од овој Статут.

Член 12

Суспензија

1. Раководниот одбор, откако ќе ја разгледа препораката на советот формиран од страна на Комитетот за усогласеност и медијација и во согласност со Деловникот, може да одлучи да го прекине членството на Националното друштво од својот статус во Меѓународната Федерација.
2. Националното друштво може да биде суспендирано:
 - а) ако престане да ги исполнува условите за прием предвидени во овој Статут, особено ако, поради модификација, неговиот Статут повеќе не е во согласност со основните принципи;

- б) ако националното друштво по сопствена иницијатива или под притисок на владата на нејзината земја се спротивставува на било кој од основните принципи;
 - в) ако националното друштво ја користи својата врска со Меѓународната Федерација за цел која не е во согласност со било кој од основните принципи;
 - г) ако националното друштво дејствува спротивно на општите предмети на Меѓународната Федерација и упорно одбива да ги почитува неговите должности според Статутот; или
 - д) ако Раководниот одбор смета дека националното друштво го нарушува интегритетот.
- 3. Суспендираното национално друштво веднаш ги губи своите права како член.
 - 4. Поединец кој е назначен во било која канцеларија од страна на суспендираното национално друштво, освен лица избрани или назначени на таква канцеларија на свој личен капацитет, го губи правото за извршување на било каква официјална функција.
 - 5. Секое слободно работно место празнето со суспензија на националното друштво се пополнува од надлежен орган, комитет или комисија според процедурите за назначување или избор на таква канцеларија на следната сесија.
 - 6. Раководниот одбор може да го повлече прекинот на суспендирањето на Националното друштво кога причините за суспензија повеќе не се применуваат.

Член 13

Исклучување

- 1. Кога Раководниот одбор ќе утврди дека продолжувањето на членството на националното друштво е сериозен ризик за Меѓународната Федерацијата или нејзиното членство, Раководниот одбор може да му препорача на Генералното собрание, како последно средство, исклучување на тоа друштво.
- 2. Суспендираното национално друштво останува одговорно за сите обврски кон Меѓународната Федерација или нејзиното членство направени пред исклучувањето.
- 3. Исклученото национално друштво веднаш ги губи своите права како член.
- 4. Поединец кој е назначен во било која канцеларија од страна на исклученото национално друштво, освен лица избрани или назначени на таква канцеларија во лично својство, го губи правото за извршување на било каква официјална функција.
- 5. Националното друштво кое е исклучено може повторно да аплицира за прием следејќи ја постапката утврдена во член 7, кога причините за исклучувањето повеќе не се применуваат.

ДЕЛ III

ОРГАНИ НА МЕЃУНАРОДНАТА ФЕДЕРАЦИЈА

Член 14

Правни тела

Правните тела на Меѓународната Федерација, се следниве тела кои имаат функции на управување:

1. Генерално собрание;
2. Раководен одбор;
3. Претседател и;
4. Тело со извршни функции, како што е генералниот секретарот

Генералното собрание

Член 15

Дефиниција

Генералното Собрание е врховно раководно тело на Меѓународната Федерација.

Член 16

Состав

Генералното Собрание се состои од националните друштва.

Член 17

Функции

Генералното собрание, меѓу другото, ги има следниве функции:

- а) ги утврдува општите политики со кои управува Меѓународната Федерација и националните друштва;
- б) донесува одлуки за прием исклучување на националните друштва, како што е утврдено соодветно со членовите 7 и 13;
- в) го избира претседателот на Меѓународната Федерација;
- г) ги избира четирите национални друштва, по еден од секој регион, кои имаат право да назначат заменик-претседателот на Меѓународната Федерација ("Потпретседател");
- д) ги избира членовите на националните друштва во Раководниот одбор;
- ѓ) ги назначува членовите на уставните комитети и комисии;
- е) ги назначува претставниците на Меѓународната Федерација во телата на Движењето;
- ф) формира други тела, вклучително, меѓу другото, советодавни тела и тела со правен статус потребни за активностите на Меѓународната Федерација и ги назначува нивните членови;
- и) назначува како надворешен ревизор, по препорака на Раководниот одбор, фирма од меѓународно признати независни ревизори;
- ј) одобрува, по препорака на Раководниот одбор, двогодишни планови, буџети и финансиски извештаи на Меѓународната Федерација;
- к) усвојува забелешки на извештајот на надворешните ревизори;

- л) ја одобрува, по препорака на Раководниот одбор и Финансиска комисија, висината на годишната членарина на националните друштва;
- м) го менува Статутот и Деловникот и ги донесува сите други прописи потребни за спроведување на Статутот;
- н) ги разгледува извештаите на Раководниот одбор и Генералниот секретар и на сите тела формирани од страна на Генералното Собрание и го ослободува Генералниот секретар и Раководниот одбор од своите делегирани активности;
- о) одлучува за предлозите што ги презентираат националните друштва, Раководниот одбор и други органи на Меѓународната Федерација;
- р) ги ратификува општите договори склучени со Меѓународниот Комитет на Црвен крст или било која друга меѓународна организација или институција од која произлегуваат обврски за националните друштва; и
- ш) одлучува за префрлање на седиштето на Меѓународната Федерација;
2. Генералното Собрание не може да делегира на друго тело од Меѓународната Федерација овластувања дефинирани во став 1 од овој член, со исклучок на следните, кои се делегирани на Раководниот одбор меѓу две седници на Генералното Собрание и се додека Генералното Собрание не одлучи поинаку:
- а) формирање комитети и комисии, вклучително, меѓу другото, оние со правен статус, потребни за активностите на Меѓународната Федерација и ги назначување на нивните членови;
- б) одлучување за извештаи на тела формирани од Генералното собрание;
- в) одлучување за предлози што ги презентираат националните друштва или други тела на Меѓународната Федерација; и
- г) назначување претставници на Меѓународната Федерација во телата на Движењето;
3. Пред Генералното Собрание да донесе одлуки кои вклучуваат трошоци, Генералниот секретар, откако ќе се консултира со Комисијата за финансии, и ќе достави извештај за административните и финансиските импликации на секој таков предлог. Ако трошоците предложени не може да бидат покриени од буџетот, не може да произлезе никаква обврска, пред Генералното Собрание да ги преземе потребните мерки за да се стават на располагање дополнителни средства потребни за таа намена.

Член 18

Седници на Генералното собрание

1. Генералното Собрание се состанува на редовна седница еднаш на секои две години. Таквите седници обично се одржуваат во местото каде се наоѓа седиштето на Меѓународната Федерација.
2. Седницата на Генералното Собрание се одржува на истото место каде што е свикана Меѓународната Конференција.
3. Во исклучителни околности, претседателот, во консултација со Генералниот секретар и во согласност со мнозинството членови на Раководниот одбор, може да го сменат местото и / или датумот на седницата на Генералното собрание.

4. Вонредна седница на Генералното Собрание се одржува во истото место каде е претходно свикана вонредната сесија на Меѓународна Конференција.
5. Вонредни седници на Генералното собрание, исто така, може да се одржат на иницијатива на претседателот во согласност со мнозинството членови на Раководниот одбор или со иницијатива од најмалку триесет и пет проценти од националните друштва

Член 19 Кворум

1. Со исклучок на кворумот потребен за измена на Статутот, за пренос на седиштето на Меѓународната Федерација и за расформирање на Меѓународната Федерација, одлуки донесени на обична или вонредна седница на Генералното Собрание ќе важат само со кворум од педесет проценти од националните друштва.
2. Кворумот кој се бара за да се измени Статутот, за да се пренесе седиштето или да се расформира Меѓународната Федерација, е шеесет и пет проценти од националните друштва.
3. Ако има помалку од педесет проценти присутни националните друштва на било која обична или вонредна седница, Генералното Собрание треба повторно да се свика по истекот на најмалку 24 часа. На таквата седница, одлуките валидно се носат со кворум од дваесет и пет проценти од националните друштва.
4. Доколку привремената или усвоената агенда вклучува прием на национални друштва или исклучување на национални друштва, усвојување на двогодишен буџет, трансфер на седиштето на Меѓународната Федерација, избор на наведените позиции во член 33, растворање на Меѓународната Федерација или измени на Статутот, се свикнува друга седница, не помалку од четириесет и пет и не повеќе од деведесет дена по истата пред него. На таква седница, одлуките ќе бидат валидно преземени со кворум од дваесет и пет проценти од националните друштва.

Член 20 Гласање

1. Секое национално друштво застапено на Генералното Собрание има еден глас.
2. Освен ако не е поинаку предвидено со овој Статут, одлуките на Генералното Собрание се носат со просто мнозинство од присутните национални друштва кои гласаат.
3. За избор на Претседателот потребно е апсолутно мнозинство од присутните националните друштва кои гласат.
4. Квалификувано мнозинство од шеесет проценти од националните друштва присутни и кои гласат е потребно за да се признавање на национални друштва (член 7) и за исклучување на националните друштва (член 13), за

преиспитување на одлука претходно донесена на истата седница на Генералното собрание, за класифицирање прашања како важни прашања, и за одлучување на било какви прашања класифицирани од страна на Генералното Собрание како важни прашања.

5. Квалификувано мнозинство од седумдесет и пет проценти од присутни национални друштва кои гласат е потребно за измена на Статутот (Член 46) за префрлање на седиштето на Меѓународната Федерација (член 17.1.q) и за расформирање на Меѓународната Федерација (член 44).
6. Во контекст на Статутот, терминот "Национални друштва присутни кои гласат" "значи национални друштва кои се присутни и гласаат за или против." Националните друштва кои се воздржуваат од гласање се смета дека не гласале.

Раководен одбор

Член 21 Дефиниција

Раководниот одбор е тело кое раководи со Меѓународната Федерација помеѓу седниците на Генералното собрание.

Член 22 Состав

Раководниот одбор е составен од:

- а) претседател;
- б) четирите потпретседатели;
- в) потпретседател по службена должност;
- г) дваесет национални друштва;
- д) претседавач на Комисијата за финансии;
- ѓ) претседавач на Младинската комисија.

Член 23 Функции

Раководниот одбор ги врши следниве функции:

- а) одлучува за секое прашање што му е доделено или делегирано со Статутот или од Генералното собрание;
- б) го именува и разрешува Генералниот секретар на Меѓународната Федерација;
- в) ги дефинира, во рамките на општите утврдени политики од страна на Генералното собрание, политиките за различни полиња на активности на Меѓународната Федерација и националните друштва;
- г) ги толкува одлуките на Генералното собрание, го советува Претседателот, му дава насоки и поддршка на Генералниот секретар во спроведувањето на одлуките на Генералното собрание;

д) во име на Генералното Собрание го следи спроведувањето на мандатите доверени на Меѓународната Федерација од страна на Меѓународна Конференција;

ѓ) подготвува привремена агенда на Генералното собрание;

е) доставува совети и предлози до Генералното Собрание со барање од истата или по сопствена иницијатива;

ф) доставува до Генералното Собрание предлог членови за Изборниот комитет;

и) ги проучува сите прашања поврзани со спроведувањето на функциите на Меѓународната Федерација, и доставува совети и предлози од оваа природа на Генералното собрание;

ј) препорачува на Генералното Собрание надворешна ревизорска фирма со меѓународни признати независни ревизори;

к) ги разгледува извештаите за активности, како и финансиските и буџетските извештаи и извештаите за ризични работи презентирани од страна на Генералниот секретар и Комисијата за финансии, и ги препорачува за конечно одобрување од страна на Генералното собрание, двогодишниот буџет, плановите и финансиските извештаи на Меѓународната Федерација, вклучително и висината на членарината на националните друштва и формулата за утврдување на нивната финансиска членарина;

л) ги ратификува општите договори склучени со Меѓународниот Комитетот на Црвен крст и други меѓународни организации или институции кои не бараат ратификација од Генерално собрание како што е утврдено во член 17.1.р;

м) врши привремено признавање на национални друштва,

н) применува една или комбинација од следниве санкции кон националните друштва во случај на нарушување на интегритетот:

- Препорачува одредена акција за едно или повеќе национални друштва;
- Јавно обелоденува кршење на законот;
- ја прекинува поддршката на Меѓународната Федерација за националното друштво;
- Го суспендира националното друштво;
- Презема било какви други мерки што ги смета за соодветни;
- Како последно средство, препорачува до Генералното Собрание националното друштво да биде исклучено.

о) ги прогласува како за суспендирани националните друштва кои не платиле годишен придонес во согласност со член 35;

р) го одобрува изборот на кандидати за назначување на работните места на (или еквивалентно на) заменик и под секретари или Директори; и

с) ја одобрува структурата на Секретаријатот на Меѓународната Федерација предложена од Генералниот секретар.

2. Раководниот одбор го известува Генералното Собрание за остварување на своите функции.

3. Раководниот одбор не смее да донесува одлуки кои вклучуваат трошоци кои не се вклучени во буџетот, пред Генералниот секретар и Финансиската комисија да поднесат извештај до него за оправдување на административните и финансиските импликации на секој таков предлог. Ако предложените расходи не можат да бидат покриени, никаква обврска не може да постои пред Генералното Собрание да преземе мерки за да се стават на располагање дополнителни средства кои се потребни.

4. Ако според мислењето на Раководниот одбор постои итна состојба, и е невозможно или непрактично да се свика седница на Генералното собрание, Раководниот одбор е овластен, предмет на член 43, да преземе такви мерки кои смета дека се неопходни за справување со итен случај. Одлуките донесени од Раководниот одбор ќе се пријават и разрешат од страна на Генералното Собрание на следната седница.

5. Ако Раководниот одбор одлучи дека постои итна состојба која ќе влијае врз Меѓународната Федерација, Генералниот секретар веднаш ќе ги извести сите национални друштва дека Раководниот одбор одлучил дека постои вонредна состојба, наведувајќи ја природата на вонредна состојба и сите одлуки и дејствија со кои се справува.

Член 24

Постапка

1. Раководниот одбор се состанува на редовна седница двапати годишно, кога ќе го свика претседателот. Покрај тоа, претседателот може да го свика Раководниот одбор по негова сопствена иницијатива или кога истото се бара од мнозинството од своите членови, а исто така може да го стори тоа на барање на Генералниот секретар.
2. Одлуките на Раководниот одбор ќе важат ако се донесат со кворум од шеесет проценти од неговите членови и ќе бидат донесени со просто мнозинство од присутните членови кои гласат. Во случај на нерешено гласање гласот на Претседателот е одлучувачки. Одлука за суспендирање или за исклучување на националното друштво се донесува со квалификувано мнозинство од шеесет проценти од членовите на Раководниот одбор.
3. Претседателот може да покани било кое лице да присуствува на состаноците на Раководниот одбор во својство на набљудувач.

Претседател

Член 25

Претседател на Меѓународната Федерација

1. Претседателот е највисоката личност на Меѓународната Федерација. Претседателот е одговорен пред Генералното Собрание за да осигури Меѓународната Федерација да ја следи генералната цел и да ги извршува своите функции како што е дефинирано во Статутот. Претседателот дејствува под надлежност на Генералното собрание и Раководниот одбор кои ги водат работите на Меѓународната Федерација, вклучувајќи ги и активностите на Генералниот секретар, во согласност со одлуките на Генералното Собрание и Раководниот одбор.
2. Претседателот ќе:

- а) ги свикува и претседава со седниците на Генералното Собрание и Раководниот одбор;
 - б) доставува до Генералното Собрание преглед на состојбата на Меѓународната Федерација;
 - в) го доставува извештајот до Раководниот одбор и Генералното Собрание на фирма од меѓународно признати независни ревизори;
 - г) ја координира работата на органите на управата, комисиите и комитети на Меѓународната Федерација;
 - д) ја претставува Меѓународната Федерација во односите со другите компоненти на Движењето и со други меѓународни организации и институции;
 - ѓ) има можност да ги повика потпретседателите и претседавачот на Комисијата за финансии, за да му помогнат поединечно или колективно, во неговите / нејзините функции;
 - е) врши други функции доверени од страна на Генералното Собрание или од страна на Раководниот одбор.
3. Претседателот може да делегира дел од функциите според овој член на некој од потпретседателите.
4. Претседателот може да ги овласти потпретседателите да го заменат за време на состанокот или дел од состанокот.
5. Во случај да се празни позицијата на Претседателот, или ако Претседателот не е во состојба да ги извршува своите функции, Раководниот одборот, на својата следна редовна седница, ќе назначи потпретседател кој ќе служи како заменик претседател на следната седница на Генералното собрание. На оваа седница Генералното Собрание ќе избере Претседател кој ќе ја пополни позицијата за преостанатиот период од тековниот мандат. До назначувањето на заменик -претседателот како Претседателот на Раководниот одбор, заменик претседателот по службена должност ќе ја извршува оваа функција.

Член 26

Потпретседатели на Меѓународната Федерација

1. Потпретседателите на Меѓународната Федерација ќе го поддржат Претседателот и може да бидат повикани поединечно или колективно од страна на Претседателот да помагаат во извршувањето на неговите / нејзините функции. Тие учествуваат во седниците на Генералното Собрание во нивно лично својство.
2. Претседателот на националното друштво на земјата во која Меѓународната Федерација има свое седиште или е назначен претставник од страна на раководното тело на тоа друштво е потпретседател по службена должност.
3. Избраните потпретседатели:
- а) обезбедуваат комуникација за раководни прашањата помеѓу Генералното собрание, Раководниот одбор и националните друштва во нивните региони; и
 - б) ги промовираат одлуките на Генералното Собрание и Раководниот Одбор, особено во нивните региони.
4. Во однос на регионалните конференции во нивните региони избраните Потпретседателите ќе служат како претседавачи на релевантни подготвителни тела.

Генерален секретар

Член 27

Генерален секретар на Меѓународната Федерација

1. Генералниот секретар го именува Раководниот одбор, за период до четири години, со можност за повторно именување. Договорот помеѓу Меѓународната Федерација и Генералниот секретар се изготвува од страна на Раководниот одбор во согласност со релевантните одредби од Деловникот за работа, сите применливи услови утврдени од страна на Генералното Собрание и законот за работни односи со кои се регулира работата на Меѓународната Федерација.

2. Генералниот секретар, како што е дефинирано во член 14, е Главен Извршен Директор на Меѓународната Федерација и ги врши следните функции:

а) ги спроведува одлуките на Генералното Собрание и на Раководниот одбор;
б) е одговорен за администрирање на одобрениот буџет, во согласност со член 36.6;

в) го насочува Секретаријатот и е одговорен за извршување на работата која му е доверена;

г) ги организира различните служби на Секретаријатот во согласност со одлуките на Генералното Собрание и на Раководниот одбор; го назначува персоналот на Секретаријатот, имајќи ги предвид принципите на родова еднаквост и географска дистрибуција; и кога е потребно, ги прекинува ангажманите на таков персонал;

д) назначува работни места (или еквивалентни на) заменици и под секретари, како што се директорите, по добивање на одобрувањето на Раководниот одбор за кандидатите избрани од него / неа;

ѓ) во отсуство на Претседателот или како што е поинаку соодветно договорено, ја претставува Меѓународната Федерација во односите со другите компоненти на Движењето и со други меѓународни организации и институции;

е) е овластен претставник на Меѓународната Федерација во односите со трети лица и судови за сите трансакции вклучително и трансакции извршени во нотарска форма во врска со стекнувањето, администрирање и трошоци за ресурси на Меѓународната Федерација;

ф) обезбедува извршување на функции утврдени во член 5, вклучувајќи директни акции за помош или други дејства определени од страна на Генералното Собрание или Раководниот одбор. Во исклучителни или итни случаи, Генералниот секретар ќе ги преземе сите соодветни мерки по консултација со засегнатото национално друштво;

и) врши друга определена функција со Статутот или од страна на Генералното Собрание или доверена од Раководниот одбор;

ј) поднесува извештај за активностите на Федерацијата до Генералното Собрание и до Раководниот одбор;

к) ги информира Претседателот и Потпретседателите, согласно со потребите, за извршување на неговите / нејзините функции; и

л) воспоставува односи со оние национални друштва или организации признати како помошници на јавните власти во хуманитарно поле кои ги прифаќаат и почитуваат во своето дејствување Основни принципи, иако тие

не можат да бидат компоненти на Движењето или членови на Меѓународната Федерација.

3. Генералниот секретар по службена должност ќе биде секретар на Генералното Собрание и на Раководниот одбор и, освен ако не предвидува Статутот поинаку, на сите тела формирани од Генералното Собрание и Раководниот одбор. Генералниот секретар може да ги делегира овие функции на други службеници од Секретаријатот.

4. Генералниот секретар учествува на седниците на Генералното собрание и Раководниот одбор.

5. На генералниот секретар ќе му помага во спроведувањето на неговата / нејзината извршна задача Секретаријатот.

6. Генералниот секретар ја утврдува структурата на Секретаријатот, чиј општ преглед мора да е предмет на одобрување на Раководниот одбор.

ДЕЛ IV

СТАТУТАРНИ КОМИСИИ И КОМИТЕТИ НА МЕЃУНАРОДНАТА ФЕДЕРАЦИЈА

Член 28

Статутарни комитети и комисии

Статутарните комисии и комитетите на Меѓународната Федерација се:

1. Комисија за финансирање;
2. Комисија за млади;
3. Комитет за усогласеност и посредување;
4. Изборен Комитет.

Тие имаат советодавни или други функции како што е наведено во овој Статут.

Финансиска комисија

Член 29

1. Финансиската комисија е составена од:

- еден Претседавач; и

- девет членови,

назначени во лично својство од страна на Генералното Собрание како кандидати од Изборниот Комитет.

2. Функциите на финансиската комисија се:

а) да дава совети за сите финансиски и ризични прашања кои влијаат на работата на Меѓународната Федерација;

б) да дава коментар на финансискиот извештај и буџетот изготвуван од Генералниот секретар;

в) да добие од Претседателот извештај за надворешните ревизори, и да ги коментира истите за Претседателот и за Раководниот одбор;

- г) да коментира за менаџирање и инвестирање на расположливите средства и да дава препораки до Генералното Собрание и Раководниот одбор за какви било финансиски мерки што ги смета соодветни;
- д) периодично да ја разгледува формулата за утврдување на состојбата на финансиското учество на националните друштва и на секои две години ја утврдува висината на придонесите на националните друштва, и преку Раководниот одбор, ја поднесува до Генералното Собрание на одобрување;
- ѓ) да го утврди годишниот придонес (членарина) на националните друштва кои поднесуваат барање за висина на членарина пред барањето да биде разгледана од страна на Генералното собрание;
- е) да ги сослуша жалбите на националните друштва во согласност со член 35, ставовите 3 и 4, да се запознае со заостанатите обврски во однос на членарината што треба да ја платат националните друштва и да ги изрази своите ставови пред Раководниот одбор и Генералното Собрание за тоа дали друштвото треба да биде декларирано како суспендирано заради долг во согласност со член 35, став 5;
- ф) да му помогне на Раководниот одбор да ги применува и спроведува одлуките на Генералното Собрание за финансиското управување на Меѓународната Федерација; и
- и) да ги известува за својата работа на секоја седница Генералното Собрание и на Раководниот одбор.
3. Претседавачот на Комисијата за финансии има право да ги добие од Генералниот секретар, сите информации и документи од финансиски и буџетски карактер и оние кои се поврзани со ризичните работи.
4. Претседавачот на Комисијата за финансии го советува Претседателот и Генералниот секретар за сите финансиски и ризични прашања кои влијаат на Меѓународната Федерација.
5. Постапките на Комисијата за финансии се утврдуваат во Деловникот за работа.

Младинска комисија

Член 30

1. Комисија за млади е составена од:

- еден Претседавач; и
- осум члена,

назначени во лично својство од страна на Генералното Собрание преку претставување на кандидатите од страна на Раководниот одбор.

2. Функциите на Комисијата за млади се:

- а) да дава совети за сите прашања што се однесуваат на младите и младинските активности низ целата Меѓународна Федерација;
- б) да го промовира и оценува спроведувањето на младинската политика донесена од Генералното Собрание или Раководниот одбор, како и да дискутира и разгледува барања од Раководниот одборот, поврзани со промовирање на политиките за младите;
- в) да ги разгледа и предложи ревидирање и усвојување на младинската политика пред Раководниот одбор или Генералното Собрание (во зависност од случајот);

- г) да бара мислења на младите за спроведување на релевантни политики на Меѓународната Федерација и да се осигури дека тие мислења ќе се доставуваат до статутарните тела на Движењето;
- д) да го советува Генералниот секретар за спроведување на младинските политики и сите други политики и стратегии кои се однесуваат на младите во рамките на Движењето; и
- ѓ) да поднесе извештај до Генералното Собрание и Раководниот одбор за нејзините општи активности на редовна основа.
3. Претседавачот на Комисијата за млади ќе ги добие од Генералниот секретар сите релевантни информации и документи потребни за да се овозможи Комисијата да ги исполни своите функции.
4. Претседавачот на Комисијата за млади ќе ги советува Претседателот и Генералниот секретар за сите прашања кои влијаат на младите во Движењето.
5. Постапките на Комисијата за млади ќе бидат утврдени во Деловникот за работа.

Комитет за усогласеност и посредување

Член 31

1. Ќе се формира Комитет за усогласеност и посредување за да им се помогне на органите на Меѓународната Федерација да преземат соодветните чекори за решавање на сите потенцијални нарушувања на интегритетот од страна на националните друштва или било кое тело на Меѓународната Федерација, и да помогне да се решат сите несогласувања доставени до Меѓународната Федерација.
2. Комитетот е составен од тринаесет лица, три од четирите статутарни региони на Меѓународната Федерација, и еден поединец кој ќе биде именуван да служи како претседател. Ќе служи како место за формирање на поединечни совети. Сите членови се именуваат од Генералното Собрание со презентирање на кандидатите пред Изборниот комитет.
3. Тврдењата за нарушување на интегритетот или било каков спор може да се поднесат до Претседавачот на Комитетот за усогласеност и посредување од било кое национално друштво или тело на Меѓународната Федерација.
4. Претседавачот ги разгледува тврдењата во согласност со процедуралните правила и ако треба да се отвори истрага, претседавачот осигурува Комисија формирана од три до пет члена, со цел да се разгледаат тврдењата во однос на географската застапеност.
5. По приемот на жалбата, советот во согласност со Правилата на Постапката и со целосно почитување на соодветниот процес, ќе го испита случајот и ќе донесе одлука што се однесува на природата и степенот на било какво прекршување. Во случаите кога се докажуваат прекршоците, советот и препорачува на Националното друштво чекори за решавање на тој случај.

6. Ако предметот не биде решен, советот поднесува извештај до Раководниот одбор, вклучувајќи резиме на неговите наоди и мерки земени со цел за да се обидат да го решат случајот и сите понатамошни дејствија кои се препорачани да бидат донесени од страна на Раководниот одбор или Генералното собрание.
7. Комитетот за усогласеност и посредување ќе поднесе извештај до Генералното Собрание и Раководниот одбор за своите општи активности на редовна основа.

Изборен комитет

Член 32

1. Изборниот комитет е составен од:
 - еден Претседавач; и
 - четири члена, по еден од секој од четирите статутарни региони, сите петмина се назначени во лично својство од страна на Генералното Собрание на предлог на Раководниот одбор.
2. Изборниот комитет:
 - а) развива изборни стандарди за кампањи;
 - б) изготвува критериуми за позициите на претседавачот и заменик претседавачот, за да бидат одобрени од Раководниот одбор најмалку една година пред релевантните избори;
 - в) ги прегледува релевантните критериуми на апликациите на сите кандидати за Раководниот одбор (ad persona и национални друштва);
 - г) по консултација со Раководниот одбор, утврдува листа на предлози за кандидати за Комисијата за финансии, Комисијата за млади и Комитетот за усогласеност и посредување, за именување од страна на Генералното собрание;
 - д) ги следи и надгледува сите избори за овие позиции; и
 - ѓ) ги објавува резултатите од изборите за овие позиции.

ДЕЛ V

ИЗБОРИ И ИМЕНУВАЊА

Член 33

Избор на претседател, потпретседатели, членовите на национални друштва во Раководниот одбор и именување на претседатели и членови на статутарни органи

1. Изборите се одржуваат на редовни седници на секои четири години. За именување на членовите на Комисијата за финансии, Комисијата за млади, Комитетот за усогласеност и посредување и Изборниот Комитетот, состаноците се одржуваат на редовни седници на секои четири години, и не се совпаѓаат со изборите на претседателот, потпретседателите и членовите на националните друштва на Раководниот одбор.

2. Мандатот на сите избрани и именувани работни места е четири години. Мандатот започнува на крајот на седницата на Генералното Собрание во кое функционерите се избрани / именувани и истекува на крајот на седницата на Генералното Собрание на кое се избираат / назначуваат нивните наследници.
3. Генералното Собрание го избира Претседателот во лично својство. Лице кое поминало два последователни четиригодишни мандати како претседател нема право повторно да се кандидира, се додека не истече четиригодишен мандат по истекот на неговата функција.
4. Генералното Собрание избира четири национални друштва, по едно од секое од четирите статутарни региони утврдени во согласност со процедуралните правила, со цел секој од нив да назначи член од нивното национално друштво на функцијата заменик-претседател за период од четири години. Откако ќе бидат назначени, потпретседателите го имаат мандатот во лично својство.
5. Генералното Собрание избира дваесет национални друштва како членови на Раководниот одбор, почитувајќи ја географската распределба како што е одредено во Деловникот за работа. Националното друштво избрано како член на Раководниот одбор ќе назначи поединец кој ќе служи како негов претставник во Раководниот одбор. Именуваниот поединец нормално не треба да се менува за време на мандатот на избраното друштво. Националните друштва од кои претседателот или заменик-претседателите се членови, не смеат да се предлагаат за кандидати во Раководниот одбор.
6. Секое национално друштво избрано со цел да назначува заменик-претседател или член на националното друштво во Раководниот одбор и кое има поминато два последователни четиригодишни мандати во било кое својство не ги исполнува условите за да се кандидира повторно на изборите се додека не истече уште еден четиригодишен мандат.
7. Генералното Собрание го назначува Претседавачот и членовите на Комисијата за финансии, Комисијата за млади и Комитетот за усогласеност и медијација. Секое лице кое служело два последователни четиригодишни мандати како претседател или како член на некое од овие тела, не може да се квалификува да застане повторно на избори како претседавач или како член на такво тело сè додека не истече уште еден четиригодишен мандат.
8. Генералното собрание, на предлог на Раководниот одбор, го именува претседателот на Изборниот комитет и четири членови, по еден од секој од четирите статутарни региони.

ДЕЛ VI

ФИНАНСИРАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНАТА ФЕДЕРАЦИЈА

Член 34 Финансии и имот

1. Меѓународната Федерација е единствено одговорна, со исклучок на националните друштва, за сите нејзините трансакции и обврски.
2. Редовните ресурси на Меѓународната Федерација се состојат од придонеси (членарина) од националните друштва и приходот добиен од инвестиции.
3. Во рамките на ограничувањата утврдени со нејзините општи предмети и функции Меѓународната Федерација стекнува, поседува, располага и управува со било каков имот. Може да прифати неограничени придонеси и помош во која било форма од националните друштва, поединци, влади и други јавни или приватни тела.
4. Меѓународната Федерација може да прифати како агенти или доверители фондови или имоти наменети за одредена употреба под услов таквата употреба да е во рамките на своите активности, објекти и функции. Може да прифати било какво пренесување на недвижен имот за употреба или користење.
5. Меѓународната Федерација може да конституира и да управува со сите резерви или други средства за својот персонал или за било која нејзина активност.

Член 35

Финансиски придонеси

1. Финансиската година трае од 1 јануари до 31 декември.
2. Секое национално друштво плаќа годишен придонес за Меѓународната Федерација во согласност со обемот на придонеси утврден од страна на Комисијата за финансии и одобрен од страна на Генералното Собрание и во рамките на таквиот временски рок пропишан од Генералното собрание.
3. Секое национално друштво кое го оспорува годишниот придонес одобрен од Генералното Собрание има право на жалба која може да поднесе веднаш до Комисијата за финансии. Сепак, таквата жалба не ја поништува обврската за плаќање на неспорниот дел од годишниот придонес во рамките на временскиот рок утврден од страна на Генералното собрание.
4. Секое национално друштво кое од било каква причина не може да го плати придонесот, може да го упати ова прашање до Комисијата за финансии со цел да се добијат соодветни средства што ќе му овозможат на националното друштвото да го плати придонесот во согласност со условите утврдени од страна на Комисијата за финансии. Сепак, таквата жалба нема да ја поништи обврската за плаќање на придонесот.
5. Ако националното друштво не го плати износот во согласност со ставовите 3 или 4 од овој член, Комисијата за финансии го известува предметот до Раководниот одбор. Раководниот одбор ја добива препораката на Комисијата за финансии и одлучува дали да го пријави националното друштво или не.
6. Секое национално друштво кое е објавено дека не платило придонеси, нема да има право на избор или реизбор во било кое тело на

Меѓународната Федерацијата, и ако Раководниот одбор одлучи така, го губи правото на глас.

7. Секое национално друштво кое се повлекло, кое било суспендирано или кое е прогласено дека не ги исполнува обврските ќе се повика на одговорност за плаќање на придонесите за финансиската година во текот на која, било кој од горенаведените чекори биле преземени, за било кои заостанати години и за било кои други долгови кон Меѓународната Федерација.

Член 36 **Буџет**

1. Генералниот секретар го изготвува буџетот на Меѓународната Федерација во консултација со Претседавачот на Комисијата за финансии. Генералниот секретар подготвува извештај за сметките кои се однесуваат на претходната финансиска година и ги доставува овие документи до Раководниот одбор за да се проучат и до Генералното Собрание за одобрување.
2. Генералното Собрание ги испитува и одобрува на секои две години:
 - а) финансиските извештаи и извештаите што ги опфаќаат претходните две финансиски години;
 - б) буџетот за следните две финансиски години презентирани од страна на Генералниот секретар и препорачан од Раководниот одбор.
3. Раководниот одбор секоја година го испитува годишниот извештај на претходната финансиска година, презентирани од Генералниот секретар.
4. Во годините во кои Генералното Собрание не се состанува, Раководниот одбор го разгледува буџетот за следната година и, ако постојат исклучителни околности, го прилагодува тој буџет во однос на тие околности.
5. Во зависност од одредбите на членовите 17, став 3 и 23, став 3, Генералното собрание, или Раководниот одбор, може да одлучува за какви било финансиски мерки кои можат да се појават како препорачливи, и да ги земе предвид ваквите препораки по одлука на Генералниот секретар или Претседавачот на Комисијата за финансии.
6. Генералниот секретар кој е одговорен за администрацијата на одобрениот буџет ќе:
 - а) го спроведува буџетот како што е усвоен, обезбедувајќи го плаќањето на придонесите, во зависност од потребите, одземајќи од одобрените трошоци;
 - б) ги прима и држи сите средства исплатени на Меѓународната Федерација за било која цел, е одговорен за овие средства на Генералното Собрание и Раководниот одбор, и располага со нив во согласност со усвоениот буџет; и
 - в) одлучува за ракување и инвестирање на расположливите средства по консултација со Претседавачот на Комисијата за финансии.

Член 37 **Ревизија**

1. На крајот на секоја финансиска година, сметките на таа година:
 - а) ќе бидат предмет на извештајот подготвен од страна на Генералниот секретар; и

б) ќе бидат ревидирани и пријавени од страна на фирма на меѓународни признати независни ревизори кои треба да бидат назначени од страна на Генералното Собрание по препорака на Раководниот одбор.

2. Овие извештаи се однесуваат на буџетот и сметките на Меѓународната Федерација, а исто така го покријат и користењето на средствата доверени на Меѓународната Федерација во својство на агент или повереник.

ДЕЛ VII

СОРАБОТКА

Член 38

Регионални конференции

1. Регионална конференција е состанок на националните друштва во статутарниот регион како што е дефинирано во Деловникот за работа со цел:

- а) промовирање на соработка, вмрежување и партнерства меѓу Националните друштва на регионите;
- б) идентификување на заеднички хуманитарни прашања;
- г) да постигне заеднички стратегии за имплементација во врска со одлуките на Генералното собрание, Советот на Делегати и Меѓународната конференција;
- д) давање предлози до Раководниот одбор за прашања поврзани со Генералното Собрание и статутарните тела на Меѓународното Движење.

2. Во принцип, во секој статутарен регион се одржува Регионална конференција еднаш на секои четири години.

3. Генералниот секретар доставува извештај за одобрување на дневниот ред и административни, технички, финансиски и други импликации на Раководниот одбор на претстојните Регионални конференции. Тој / таа исто така треба да достави извештај за резултатите од било која одржана Регионална конференција.

4. Генералниот секретар ќе му помогне на националното друштво во земјата да организира и одржува регионална конференција.

5. Регионалната конференција ќе се одржи во согласност со Статутот и Деловникот.

Член 39

Соработка со МКЦК

Меѓународната Федерација ќе одржува близок контакт со МКЦК. Таа ќе соработува со МКЦК во заеднички прашања во согласност со Статутот на Движењето и договори склучени меѓу Меѓународната Федерација и МКЦК.

Член 40

Соработка со други меѓународни организации

Меѓународната Федерација ќе соработува во рамките на условите на Статутот со меѓународни, меѓувладини и невладини организации, како што смета дека е соодветно.

Член 41

Набљудувачи

Раководниот одбор, и ако не е во седница, претседателот може, по консултации со членовите на Раководниот одбор и во усогласеност со Деловникот, да покани набљудувачи за да учествуваат на седниците на Генералното собрание.

ДЕЛ VIII

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 42

Прописи

1. Генералното Собрание донесува со просто мнозинство прописи што се однесуваат на постапката и други прашања што можат да бидат неопходни за спроведување на Статутот, како и за остварувањето на задачите на Меѓународната Федерација.
2. Во рамките на Статутот и на Правилата на Постапката во сила, и предметите на одобрување од Генералното Собрание, Раководниот одбор и другите тела на Меѓународната Федерацијата може исто така да изготват такви прописи колку што е неопходно за остварување на нивните задачи.
3. Генералното Собрание може, на начин што е во согласност со Статутот, во секое време да ги измени таквите прописи со просто мнозинство.

Член 43

Посебни одредби

1. Кога, од било која причина надвор од нејзината контрола, Генералното Собрание е спречено се состане, а со тоа се спречува и изборот на претседател, националните друштва се спречуваат да назначат потпретседатели или членови на национални друштва во Раководниот одбор, или да назначат Претседатели и членови на статутарни органи, на лицата кои се на функција, ќе им биде дозволено да продолжат да ја вршат својата функција до крајот на следната седница на генералното собрание.
2. Кога, од било која причина надвор од нејзина контрола, Раководниот одбор е спречен да се состане, а одлуките се неопходни или пожелни, и ако генералниот секретар е спречен да се консултира со претседателот или потпретседателите во времето кога седницата треба да се одржува, генералниот секретар ќе преземе такви чекори кои што може да бидат неопходни за да се обезбеди одлука да се консултира со другите членови на раководниот одбор на најбрз начин кој е на располагање. Во овој случај, генералниот секретар треба да ги постави сите прашања во една и иста форма за сите членови на раководниот одбор, и на таков начин секој на тоа прашање може да се одговори со едноставно "да" или "не". Одлуките потоа се носат со просто мнозинство од добиените одговори и ќе важат ако бројот на таквите одговори го достигне кворумот предвиден во член 24, став 2. Ваквите одлуки влегуваат во сила по истекот на периодот од дваесет и еден ден од датумот на испраќање на последната комуникација.

Истата постапка може да се примени во секое време за било кое важно и итно прашање за кое е потребна одлука на Раководниот одбор и кои не можат да се одложат до претстојните редовни состаноци на Раководниот одбор.

3. Кога околностите повеќе не овозможуваат да се донесат одлуките од став 2 на овој член, Генералниот секретар, во исклучителни случаи, и со цел работата на Меѓународната Федерација да може да се изврши ќе преземе одлуки за сите прашања кои вообичаено се во надлежност на Раководниот одбор. Пред да донесе такви одлуки, генералниот секретарот ќе се консултира, доколку е можно, со претседателот, потпретседателите и членовите на раководниот одбор кои остануваат достапни и ќе ги информира за преземените активности.

4. Штом околностите дозволуваат, генералниот секретар ќе преземе чекори за да му се овозможи на претседателот да го свика раководниот одбор. Кога раководниот одбор се состанува, генералниот секретар му поднесува извештај за сите мерки што ги презел од последната редовна седница на раководниот одбор. На истата седница, раководниот одбор ќе го разгледа, ако е неопходно, свикувањето на генералното собрание, особено со цел на одржување избори.

Член 44 Распуштање

Одлуките за распуштање на Меѓународната Федерација можат да бидат донесени само од Генералното Собрание со кворум од шеесет и пет проценти и квалификувано мнозинство од седумдесет и пет проценти на националните друштва кои се присутни и гласаат. Во овој случај, нето средствата на Меѓународната Федерација, по порамнувањето на долговите, ќе бидат пренесени на тело со правен капацитет формиран од Раководниот одбор со цел да го награди главниот град на Меѓународната Федерацијата ако е реконституирана во рок од една година од денот на влегување во сила на неговото раскинување, или распределба на средствата на било кое тело или организација чии предмети се колку што е можно поблиску до оние на Меѓународната Федерација.

Член 45 Интерпретација на текстови

Секое прашање или несогласување во врска со толкување или примена на Статутот кој поради било која причина не е решено, Генералното Собрание го упатува до Раководниот одбор и потоа повторно се доставува до Генералното Собрание за конечна одлука.

Член 46 Измени на Статутот

1 Одредбите на Статутот може да се менуваат само од страна на Генералното Собрание со кворум од шеесет и пет проценти и со квалификувано мнозинство од седумдесет и пет проценти од националните друштва кои се присутни и гласаат.

3. Предлози за измена на Статутот може да се стават на гласање само кога се поднесени од национално друштво поддржано од најмалку пет национални друштва, или од Раководниот одбор.

Член 47 **Влегување во сила**

Согласно со член 48, овој Статут стапува на сила на крајот на 16-тата седница на генералното собрание, на 23 ноември 2007 година, со што престанува да важи поранешниот Статут.

Член 48 **Преодни одредби**

1. Мандатот на Претседавачот и членовите на Комисијата за финансии се продолжува за две години до Генералното Собрание 2011 година. Овие дополнителни две години нема да се сметаат против максимумот од два последователни мандати. Ако сепак, претседавачот или член поднесе оставка пред Генералното Собрание 2011, Генералното Собрание ќе го пополни секое такво работно место во текот на таквото време во согласност со одредбите на Статутот и Деловникот кои тогаш се во сила. Ова назначување не се брои против максималниот мандат од два последователни мандати.

2. Раководниот одбор ќе назначи на својата прва редовна седница по Генералното Собрание 2007 г. претседател и членови на Комитетот за усогласеност и посредување за мандатот кој трае до Генералното Собрание 2011.

Раководниот одбор именува на својата прва редовна седница по Генералното Собрание 2007 г. претседател и членови на Изборната комисија за мандатот кој трае до Генералното Собрание 2011.

Комисијата за млади која е формирана од Генералното Собрание во согласност со Правило 36 од Деловникот кој е на сила пред усвојувањето на овој Статут, ќе се смета како статутарно тело. Претседателот и членовите назначени од Генералното Собрание 2007, се назначуваат за мандат од четири години.

Претседавачот на Младинската комисија за време на стапувањето на сила на овој Статут ќе стане член на одборот согласно со Член 22.

3.4 ДОГОВОР ОД СЕВИЉА - ДОГОВОРОТ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈА НА МЕЃУНАРОДНИТЕ АКТИВНОСТИ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ДВИЖЕЊЕТО НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА ОД 1997 ГОДИНА

Договорот од Севиља од 1997 година обезбедува рамка за ефективна соработка и партнерство помеѓу членовите на Црвениот крст и Црвената полумесечина. МКЦК е водечка агенција во време на судир.

Договорот се однесува на меѓународните активности за зајакнување и развој на националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина, нивната Меѓународна Федерација и МКЦК. Во него се вклучени активности кои ги

спроведуваат самите национални друштва без учество на МКЦК или Федерацијата, но не се однесува на работата на националните друштва на домашен план (банки на крв, здравствени служби во заедницата, програми за социјална помош итн.).

Договорот е за активна соработка, а не само за поделба на трудот помеѓу компонентите на Движењето. Станува збор за користење на нивните различни, но комплементарни законски улоги и капацитети на кооперативен начин со цел да се постигнат заеднички цели.

Нови концепти

Договорот од Севиља ги организира меѓународните активности на Движењето врз основ на два нови концепти: водечка улога и водечка агенција:

1. главната улога значи распределба на специфични области на компетентност за секоја компонента без оглед на ситуацијата (на пример, Секретаријатот на Федерацијата има водечка улога во развојот на националните друштва, додека МКЦК има водечка улога во ширењето на меѓународното хуманитарно право);
2. водечка агенција значи дека во одредена ситуација една од компонентите е задолжена за насочување и координирање на сите меѓународни активности на Движењето.

МКЦК како водечка агенција

МКЦК дејствува како водечка агенција во ситуации на меѓународни и немеѓународни вооружени судири, внатрешни судири и нивните директни резултати; потоа презема општи и специфични одговорности за општата насока и координација на меѓународните операции за помош, како што е наведено подолу:

Општи одговорности

1. да ги дефинира општите цели на меѓународната операција за помош врз основ на обезбедување пристап до жртвите и непристрасна проценка на нивните потреби
2. да се насочи спроведувањето на овие цели
3. за да се осигури дека сите активности во рамките на операцијата за помош се ефективно координирани
4. да воспостави соодветни механизми за консултации со партнерите на Црвениот крст и Црвената полумесечина
5. да ги координира меѓународните операции за помош на Црвен крст и Црвена полумесечина со хуманитарните активности на други организации (владини или невладини), каде што тоа е во интерес на жртвите и е во согласност со основните принципи
6. да дејствува како портпарол на меѓународната акција за обезбедување помош и да ги формулира партнерите на Црвениот крст и Црвената полумесечина во однос на јавниот интерес

7. да ги мобилизира финансиските ресурси за операцијата за помош и да отпочне жалби со кои ќе се интегрираат кога е потребно други директни или индиректни активности на Црвен крст и Црвена полумесечина
8. за да се обезбеди дека ресурсите мобилизирани за меѓународна операција за помош се управуваат на здрав и ефикасен начин од страна на оперативните национални друштва и донаторските националните друштва.
9. да промовира, преку делегации на проектот, билатерални или мултилатерални договори за соработка помеѓу учесничките и оперативните национални друштва

Специфични одговорности

1. да воспостави и одржува односи и контакти со сите страни во судирот и да презема чекори потребни за спроведување на меѓународни операции за помош на жртвите, во согласност со релевантните одредби од меѓународното хуманитарно право и во согласност со основните принципи на независност, неутралност и непристрасност
2. да ја преземе крајната одговорност за меѓународни хуманитарни операции vis-à-vis страните во судирот и заедницата на држави членки на Женевските Конвенции
3. да се дефинира и да се обезбеди примена на која било мерка што може да се покаже неопходно за да се гарантира, во најголема можна мера, физичката безбедност на персоналот ангажиран во операции за помош на теренот
4. да се обезбеди почитување на важечките правила во врска со употребата на амблемите на Црвениот крст и Црвената полумесечина за заштитни цели
5. да подготви, во консултација со засегнатите национални друштва, јавни изјави во врска со напредокот на операцијата за помош.

4. ПРИНЦИПИ И АМБЛЕМИ НА ДВИЖЕЊЕТО

4.1 ПРИНЦИПИ НА ДВИЖЕЊЕТО НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

Основните принципи се израз на вредностите и практиките на Движењето на Црвен крст и Црвена полумесечина. Тие се развиени врз основа на искуството на Движењето која реагираше на страдањата и потребите на ранетите во текот на претходниот век. Основните принципи се истовремено и оперативни и аспиративни. Тие служат и како водич за акција и како заеднички идентитет на Движењето. Основните принципи ги насочуваат работата и одлуките на Движењето на Црвен крст и Црвена полумесечина за сите волонтери и вработени во сите ситуации и во секое време. Прогласени се во Виена во 1965 година, седумте основни принципи кој ги поврзуваат Националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина, Меѓународниот Комитет на Црвениот крст и Меѓународната Федерација на Друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина. Тие го гарантираат континуитетот на Движењето на Црвениот крст и неговата хуманитарна работа.

Секоја година националните друштва, Меѓународната Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина, Меѓународниот Комитет на Црвен крст ја одбележуваат годишнината од донесувањето на основните принципи, не само да го прослават овој извонреден пресврт, туку и да создадат можности за споделување на искуства и да учат едни од други и да ја потврдат современата релевантност и важност на основните принципи. Седумте основни принципи обезбедуваат етичка, оперативна и институционална рамка за работата на Црвен крст и Црвена полумесечина низ светот. Тие се во сржта на пристапот на Движењето за да им се помогне на луѓето што имаат потреба за време на вооружен конфликт, природни катастрофи и други итни случаи.

Првите четири основни принципи на хуманост, непристрасност, неутралност и независност беа широко прифатени од страна на пошироката хуманитарна заедница од 1990-тите, вклучувајќи ја и Резолуцијата 46/182 на Генералното собрание на Обединетите нации во 1991 година. Сега тие честопати се

нарекуваат како "хуманитарни принципи ". Додека овие четири принципи имаат корист од јасно прифатената дефиниција во рамките на Движењето, тие се предмет на разновидни толкувања и различен степен на посветеност во поширокиот хуманитарен сектор. И покрај тоа, тие станаа камен-темелник на современиот хуманизам и го отелотворуваат она што се подразбира под "принципиелна хуманитарна акција".

Во доктрината на Црвениот крст, принципот на хуманост, од кој течат сите други принципи, очигледно мора да застане на прво место. Како основа на организацијата, истовремено го обезбедува и нејзиниот идеал, мотивација и цел. Овој принцип е навистина главен двигател на целото движење, искрата која го запали правот, линијата на сила за сите акции на организацијата. Ако Црвениот крст требаше да има само еден принцип, сигурно би бил принципот на хуманоста.

ПОТЕКЛОТО НА ПРИНЦИПИТЕ

Принципот на хуманост

Принципот на хуманост беше формулиран за прв пат во 1955 година: "Црвен крст се бори против страдањата и смртта, и бара човекот да се однесува хумано во сите околности." Овој принцип вклучува три елементи кои се тесно поврзани еден со друг, освен повикувањето за мир, овој принцип во себе вклучува и: да се спречи и олесни страдањето, да се заштити животот и здравјето, да се обезбеди почит кон поединецот.

Принципот на непристрасност

Непристрасноста, правилно толкувана, се манифестира при примена на воспоставените правила, признати како валидни, без да се заземе страна, било заради интерес или сочувство. Непристрасноста претпоставува дека човекот повикан да преземе акција има доволно слобода. Оваа слобода има двојна природа, од една страна тоа е слободата vis-à-vis себе, а од друга, слободата vis-à-vis со надворешниот свет. Во втора смисла, слободата се однесува на независноста. Нагласувајќи ја тешкотијата на непристрасноста, Гете го напишал во своите афоризми следното, можам да ви ветам дека ќе бидам искрен, но не и дека ќе бидам непристрасен. Во границите на својата земја, Националното друштво на Црвениот крст им дава помош на сите што страдаат. И виновните лица не се исклучени од оваа помош ако имаат потреба од тоа, факт кој понекогаш не е добро разбран. Но, Црвениот крст, во никој случај не се меша во спроведувањето на правдата во државата; нејзиното дејствување не е во спротивност со основното право на државата да ги потисне повредите на нејзините закони. Она што го бара Црвениот крст е тоа што секое лице треба да биде третирано со хуманост; ако поединецот е виновен, тој ќе биде осуден од судовите, но тој мора да има пристапен третман и да ја добие грижата потребна за одржување на неговото здравје.

Принципот на неутралност

Кога станува збор за неутралноста, важно е да се нагласи дека, пред сè, од текстот од 1955 година за неутралност, Црвениот крст мора да запази строга

неутралност во воените, политичките, деноминационите и филозофските сфери. Неутралноста сама по себе нема етичка вредност и затоа може да се оцени само во однос на одредени околности. Таа зазема морален аспект и дури може да постигне благородништво кога произлегува од вид на цврста определба што овозможува институцијата да ги исполни своите основни принципи и да ја изврши својата мисија верно, што е токму случајот со Црвениот крст. На општо ниво, идејата за неутралност претпоставува два елементи: став на воздржување и постоење на лица или групи кои се спротивставуваат еден на друг. Иако неутралноста го дефинира ставот на Црвениот крст кон завојувачите и идеологиите, тој никогаш не го одредува своето однесување кон човечките суштества кои страдаат, бидејќи на прво место, ранетите не се борат еден со друг. И, пред сè, суштинската карактеристика на Црвениот крст е да дејствува и да не остане пасивна. Неутралноста бара вистинска самоконтрола; тоа е навистина форма на дисциплина што ја наметнуваме на себе, кочница применета на импулсивните нагони на нашите чувства. Неутралноста како принцип се однесува на доверба, воена неутралност, идеолошка неутралност, а исто така е и ставот што го набљудува Меѓународниот Комитет на Црвен крст во односите со владините како субјекти, третирајќи ги врз основа на еднаквост, не изразувајќи ја својата легитимност, не размислувајќи дали тие се препознаени, а не оценувајќи ја нивната политика.

Принципот на независност

Црвениот крст е независен. Националните друштва, иако вршат помошна улога на владите, тие секогаш мора да ја задржат својата автономија за да можат во секое време да дејствуваат во согласност со принципите на Црвениот крст. Црвениот крст е независен, во однос на едноставни и лапидарни термини. Во условите за признавање на нови национални друштва (точка 10) независноста се однесува на политичка, верска и економска независност. Причините за независноста на Црвениот крст се толку очигледни што нема потреба да се дискутира во голема мера. Црвениот крст мора да биде суверен во своите одлуки, дела и зборови. Црвениот крст мора да биде слободен да го покаже патот кон човештвото и правдата. Оваа независност е исто така гаранција за неутралноста на Црвениот крст. Таа им овозможува на сите општества да работат во заедница со своите братски национални друштва од други држави. Исто така е неопходно, како што видовме, Црвениот крст да ја инспирира довербата на сите страни. Црвениот крст мора да биде способен да ги собере сите луѓе со добра волја и да не ги исклучува посебните групи во општеството. Оттаму, независноста, иако деривативен принцип, е од суштинско значење за акцијата на Црвениот крст. Помошната улога на Црвениот крст во хуманитарна служба на властите, согласно со законите во земјите, претставува еден од основните принципи на Црвениот крст. Поради тоа, Црвениот крст е истовремено приватна институција и организација за јавни услуги. Самата природа на работата на Националните друштва на Црвениот крст подразбира соработка со властите, еден вид на врска со државата. Понатаму, како што нагласува Прокламацијата, овие друштва стануваат предмет на законот на земјата. Од една страна Црвениот крст мора да биде независен, а од друга страна е помошник на јавните власти. Gustave Moynier, уште во август 1864 година, го привлече вниманието со

тешкотиите низ кои поминувал за усогласување на овие две работи кои иако се чини дека се меѓусебно исклучливи, сепак овозможуваат слобода во дејствувањето на ова приватна добротворна организација. Независноста на Националните друштва на Црвениот крст во нивните односи со јавните власти мора да биде соодветна. Кога едно друштво има автономија, треба да му се овозможи да дејствува во согласност со Принципите на Црвениот крст. Ако овој услов е реализиран, Националното Друштво ќе биде слободно во своите одлуки и ќе остане доследно во својата работа. Ќе осигури гласот на човештвото да се чуе; ќе дејствува несебично и непристрасно; ќе биде отворено за сите и во служба на сите. Националното друштво тогаш ќе биде навистина составен дел на Меѓународниот Црвен крст и ќе биде водено од универзалните стандарди.

Принципот на Доброволна служба

Црвениот крст е институција која обезбедува доброволна помош. На самиот почеток, таа била создадена врз основа на волонтерството. Анри Динан во Солферино, соочен со огромниот број на повредени оставени безпомошни на ојното поле поради недостаток на лекари, се обиде да најде помош од жителите и туристите во близина на Кастиљоне. Доброволниот карактер на Црвениот крст е директно поврзан со принципот на хуманост, што е всушност средство за ставање во сила на тој принцип. За да може Црвениот крст да ја извршува својата работа, мора да инспирира чувство на посветеност и да се повикува на најдоброто во луѓето: во редовите на Црвениот крст мора да има мажи и жени со високо развиен дух за доброволна служба. Спонтаната и индивидуалната помош е духот на Црвениот крст, која иако е приватна институција, во исто време е способна да ги надополни напорите на јавните власти. Во преземањето на своите задачи, Црвениот крст мора да може да смета на доброволни донации, не само во пари, туку и на доброволна работа. Постојат два начини да се помогне: може да се дадат материјални работи или пари, а исто така може да се придонесе и со слободното време на човекот. Предностите на добротворството за Црвениот крст се очигледни. Покрај економската страна, помага и за зајакнување на независноста и угледот на институцијата. Повеќе од тоа, Црвениот крст го наоѓа во добротворниот дух на своите членови ентузијазмот, кој одговара совршено со своите идеали и поставува пример за другите. Концепцијата на доброволна служба во Црвениот крст е родена со самото Движење, пред повеќе од еден век.

Принципот на единство

Од практични причини, кои се сепак императивни, Црвениот крст мора да биде единствениот од ваков вид на територијата на секоја нација, зашто тоа е од суштинско значење за ефикасноста на нејзината работа. Можеме да ја замислиме конфузијата што ќе преовладува во некоја земја, ако неколку национални друштва, сите прогласувајќи ги истите принципи, би ги вршеле истите задачи самостојно!

Принципот на универзалност

Црвениот крст има универзална вокација. Ова значи дека може да се шири помеѓу сите луѓе, во сите земји. Првиот дел од оваа идеја - "помеѓу сите луѓе" - има суштинско значење за Црвениот крст, чиј идеал бара да ги отвори

рацете на сите тие што бараат помош. Принципите на хуманост и недискриминација го наметнуваат принципот на универзалност, како нивна природна и неопходна последица. Една од карактеристиките што му го дава на Црвениот крст својот уникатен квалитет и можеби нејзината доблест е фактот што во сопствениот домен ја става во сила универзалноста што толку често ја сонува и толку ретко се остварува. Вториот дел - "во сите земји" - е последица на првиот: со цел да се стигне до сите луѓе, добротворната акција мора да се врши насекаде на земјата. Црвениот крст мора да биде способен да го помине и истражи секој дел од големата вредност на човештвото, каде што сите луѓе се браќа. Националните друштва на Црвениот крст, како такви, не се водени од принципот на универзалност. Никој не очекува од нив да ги распоредат своите ресурси низ целиот свет. Нивната мисија е национална, и меѓународните тела на Црвениот крст ја практикуваат универзалноста и не поставуваат географски граници за делување.

4.2 РАЃАЊЕ НА АМБЛЕМОТ

Од самиот почеток, основачите на МКЦК ја сфатија потребата за единствен, универзален и лесно препознатлив амблем што ќе им биде препознатлив на сите.

Пред да биде прифатен амблемот на Црвениот крст, медицинските служби на секоја армија, барем во Европа, имале свое сопствено обележје. На пример, Австрија користеше бело знаме, Франција црвено а Шпанија жолто. Тоа што толку многу различни обележја се употребуваа често имаше трагични последици, бидејќи иако војниците знаеја за обележјата на сопствените медицински служби, тие најчесто не беа информирани за тоа како другата страна ги обележува своите.

Освен тоа, медицинските служби не се сметаа за неутрални, туку за дел од борбените единици. Како резултат на тоа, не само што овие обележја не носеа никаква заштита, туку тие исто така служеа како цел за непријателските војници. Проблемот беше тоа што обележјата на медицинските служби не беа ниту признаени ниту заштитени.

Амблемот требаше да ги заштитува не само лицата ранети во битките и оние кои им пружаа помош, туку и сите медицински единици, вклучувајќи ги и оние на непријателот. Идејата се состоеше во тоа самото негово забележување да ги натера борците да покажат воздржување и почит.

На Меѓународната конференција во 1863 година во Женева, делегатите го прифатија амблемот - Црвен крст на бела основа (обратно од националното швајцарско знаме), а во чест на Анри Динан.

Во 1864 година на Дипломатската конференција во Женева и официјално амблемот беше признат како препознатлив знак на воените медицински служби и санкциониран со хуманитарното право со усвојувањето на Женевската Конвенција истата година.

Член 7 од Конвенцијата гласи:

*Болниците, амбулантите и евакуационите страни ќе имаат посебно и единствено знаме. Тоа во сите прилики ќе биде придружено со националното знаме.

Персоналот што ужива неутралност може да носи лента околу раката. Нејзиното издавање ќе биде препуштено на воените власти.

Знамето и лентата ќе имаат црвен крст на бела основа*.

Делегатите на Конференцијата од 1863 воопшто немаа намера да прифатат религиозен симбол, бидејќи доминантниот тренд во Европа, на крајот од деветнаесеттиот век, беше да се преиспита монополот на религијата над добротворноста. Меѓутоа, и покрај дефинитивното отсуство на секаква религиозна конотација, Црвениот крст наскоро кога се рашири неговата употреба, наиде на опозиција.

Во 1876 година кога Балканот беше втурнат во војна, голем број работници кои пружаа помош, заробени од Отоманите беа убиени само затоа што на рацете носеа ленти со Црвен крст. Кога од Турските власти беше побарано да дадат објаснување, тие ја нагласија посебната чувствителност на муслиманските војници за крстот како знак и предложија на нивното друштво и нивните воени медицински служби да им се дозволи да користат различен амблем - Црвена полумесечина.

Идејата полека стана прифатена и стекна одреден легитимитет во форма на услови и на крајот беше официјално прифатена со Конвенцијата од 1929 заедно со Црвениот лав и сонце што ги одбра Персија. Но во 1980 владата на Исламската република Иран одлучи да се откаже од овој амблем и наместо него да ја користи Црвената полумесечина.

Амблемот Црвен крст има историска вредност како симбол на човековата хуманост.

Црвениот крст на бела основа е симбол за непристрасна и неутрална помош за лицата на кои таа помош им е потребна. Негова цел е да ги заштити жртвите и оние кои им помагаат.

Употребата и заштитата на амблемот е регулирана со меѓународното хуманитарно право и со националното законодавство на Република Македонија.

Црвениот крст на Република Македонија, како дел од семејството на Меѓународното движење на Црвен крст и Црвена полумесечина, се грижи за правилната употреба и заштита на амблемот.

Амблемот на Црвен крст како симбол мора да се почитува во секое време.

4.3 УПОТРЕБА И ЗАШТИТА

Употребата и заштитата на амблемот е регулирана со Женевските Конвенции од 1949 и Дополнителните Протоколи од 1977(I и II), Дополнителниот Протокол од 2005 (III), Меѓународните Правила на Движењето за користење на амблемот, а во Република Македонија со Законот за Црвен крст на Република Македонија и Правилата за употреба и заштита на амблемот на Црвениот крст на Република Македонија.

Амблемот е симбол кој има две различни употреби:

- Индикативна (показна) во мирно време, и
- Заштитна за време на вооружен судир.

Индикативната употреба означува:

- Лица, возила и објекти кои се поврзани со Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина;
- Меѓународен Комитет на Црвен крст;
- Национално друштво;
- Меѓународна Федерација на Друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина;
- Медицински возила и станици за прва помош, под услов амблемот да се користи согласно со националното законодавство и со овластување на Националното друштво.

Кога се употребува во индикативна намена амблемот мора да биде со помала димензија и служи како потсетник дека компонентите на Движењето работат во согласност со Основните принципи: хуманост, непристрасност, неутралност, независност, доброволна служба, единство и универзалност. За оваа цел, амблемот мора да биде придружен со името на националното друштво или неговите иницијали.

Членовите може да го носат амблемот, само додека се ангажирани во некоја активност за националното друштво.

Заштитната улога според Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи се однесува на:

- Медицински и религиозен персонал, објекти, возила и материјали на вооружените сили;
- Медицински единици и транспортни средства на Националните друштва, кои се користат за помош на медицинските служби на вооружените сили;
- Лица, објекти, транспортни средства и материјали на Меѓународниот комитет на Црвен крст;
- Цивилни болници и други медицински капацитети признати од Владата и со овластување за користење на амблемот;
- Други хуманитарни организации признати од Владата и со овластување за вршење на медицинска дејност.

Кога амблемот се користи како заштитно средство мора да се истакнува во неговата чиста форма, односно не смее да се додава ништо на амблемот. Бидејќи амблемот мора да биде препознатлив од што е можно подалеку, мора да има големи димензии.

4.4 ЗЛОУПОТРЕБА НА АМБЛЕМОТ

Секоја употреба на амблемот што не е јасно овластена со МХП и домашното законодавство претставува злоупотреба. Злоупотребата на амблемот за заштитни цели за време на војна го загрозува системот на заштита доделен со МХП.

Злоупотребата на амблемот за индикативни цели го потценува имиџот во очите на јавноста и последователно ја намалува неговата заштитна моќ за време на вооружен судир.

Секоја држава потписничка на Женевските Конвенции има обврска да преземе мерки за спречување и казнување секаква злоупотреба на амблемот во секое време и мора конкретно да усвои пропис за заштита на амблемот.

Видови злоупотреба

Имитација

Употреба на знак кој по својата форма и/или боја може да предизвика конфузија со амблемот (на пр. слични бои или дизајн, некогаш за комерцијални цели).

Узурпација

Користење на амблемот од неовластени групи и лица (комерцијални фирми, приватни лекари, фармацевти, невладини организации и др.)

Користење на амблемот од лица кои се овластени да го користат, но го истакнуваат за цели кои не се во согласност со одредбите од Конвенциите и Протоколите (на пример: некој го употребува за да ја минува полесно границата кога не е на должност).

Измама

Сериозна и перфидна злоупотреба на амблемот, кога истиот се користи за време на вооружен судир како средство за заштита на вооружени борци или воена опрема (на пример: на амбулантни возила или хеликоптери кои пренесуваат вооружени борци или на складишта со муниција). Перфидното користење на амблемот е воено злосторство и во меѓународни и во внатрешни вооружени судири.

5. МЕЃУНАРОДНО ХУМАНИТАРНО ПРАВО

5.1 ПОЧЕТОЦИТЕ НА МЕЃУНАРОДНОТО ХУМАНИТАРНО ПРАВО

Пред да се започне да се говори за историските почетоци на меѓународното хуманитарно право (МХП) мора најпрвин да се одговори на прашањето што тоа преставува денес.

МХП е гранка на меѓународно јавно право која нема за цел да ги спречи вооружените судири туку да ги регулира од хуманитарна гледна точка. Во тој правец најзначаен постулат односно принцип на кој се заснова оваа гранка на правото е хуманоста.

Се состои од збир на правила чија крајна цел е при меѓународни или не-меѓународни вооружени судири да ги намали страдањата преку заштита на оние кои што не учествуваат во непријателствата, и преку ограничување на средствата и методите што се користат за војување. Така што пред донесувањето на Дополнителните Протоколи од 1977 МХП беше поделено на женевско и хашко право, додека пак по нивното прифаќање овие два правни правци беа споени во една наречена МХП.

Некои автори тврдат дека раните почетоци на основните концепти на МХП датираат дури од пред 3000 години пред нашата ера. Тоа го потврдуваат со повикување кон религиозни текстови и принципи кои можат да се најдат скоро во сите денешни светски религии.

Законите на војувањето впрочем се стари колку и самата војна. Дури и во дамнешни времиња иако примитивни можат да се најдат обичаи и договори кои содржат „хуманитарни,, елементи. Тие произлегувале во голем степен од напишани правила базирани врз обичаи.

Од почетоците на војувањето па до настанувањето на модерното МХП забележани се преку 500 картели (билатерални спогодби помеѓу завојуваните страни), кодекси на однесување и други текстови наменети да ја регулираат војната. Овие биле лимитирани во простор и време со тоа што важеле само за една битка или специфичен судир. Правилата содржани во нив варираше во

зависност од периодот, местото и цивилизацијата. Меѓу нив спаѓа и Кодексот Либер кој стапил на сила во 1863 година и е важен бидејќи претставува прв обид да се кодификуваат постојните обичаи и закони на војување. Но важно е да се напомени дека Кодексот немал статус на спогодба зошто бил наменет единствено за војниците на Унијата кои се бореле во Американската граѓанска војна.

Раѓањето на современото кодификувано МХП се случило на Дипломатската конференција во 1864 со прифаќањето на Првата Женевска Конвенција за подобрување на условите на ранетите на војските на бојно поле. Идејата за тоа ја формулирал Анри Динан во својата книга „Сеќавање на Солферино“, каде што ги пренел своите сведоштва но и предлози за спречување на слични хорори на оние на битката кај Солферино.

За прв пат Државите се согласиле да ја ограничат во меѓународен договор отворен за универзална ратификација - нивната моќ во корист на индивидуата, и да ја регулираат војната во пишано и општо право, така што модерното МХП беше родено.

Оттогаш па се до ден денешен сведоци сме на еден спектакуларен развој на МХП со донесување на разновидни конвенции и протоколи од областа, воспоставување на ад-хок и постојани меѓународни судови за судење на воени злосторства и со идентификување на обичајните правила на МХП.

Овој развој е проследен со константно зголемување на категориите на воени жртви кои се заштитени со хуманитарното право (ранетите војници на поле и на море, воените заробеници, цивилите во окупираните територии и целото цивилно население). Тоа се стори со донесувањето на четирите Женевски Конвенции од 1949, кои до сега се прифатени од скоро сите држави од меѓународната заедница, вклучително и Република Македонија, со што се покажува и потврдува нивното универзално значење.

Со донесувањето пак на двата Дополнителни Протоколи од 1977 се проширија ситуациите во кои жртвите се заштитени, а тоа се меѓународните и немеѓународните вооружени судири, но и се дорегулираа дозволените, односно недозволените средства и методи на војување. Нивното прифаќање од страна на државите за жал не е толку универзално како што е тоа случај со Женевските Конвенции, но сепак е значајно. Како и да е, многу правила кои се содржани во нив во последната студија иницирана од Меѓународниот Комитет на Црвен крст - „Обичајно меѓународно хуманитарно право“, се сметаат за обичајни правила кои се задолжителни за државите без разлика дали тие формално ги прифатиле или не.

Импресивен е сегашниот степен на развој на МХП, иако постојат критики дека „е за една војна назад од реалноста, може слободно да се каже дека МХП се стреми целосно да одговори на реалностите кои се предизвикувани од денешните вооружени судири. Проблемот во голема мера не се состои во тоа што МХП некогаш не одговара на реалностите на судирите, туку се состои и

треба да се бара во неговото непочитување. Поради тоа соодветно треба да изнајдат начини за негово позасилено и поголемо почитување.

Меѓународното хуманитарно право се применува исклучиво во ситуации на вооружени судири без разлика дали станува збор за судири од меѓународен или немеѓународен карактер.

Претставува збир на правила кои имаат за цел да ги ограничат страдањата за време на вооружен судир. Ги штити лицата кои не учествуваат или повеќе не учествуваат во непријателства, и ги ограничува методите и средствата на војување.

Во својата основа ги содржи Женевските Конвенции од 1949 и двата Дополнителни Протоколи од 1977, и други останати меѓународни конвенции како и обичајното меѓународно хуманитарно право.

Во рамките на МХП е регулирана употребата и заштитата на амблемот, кој спаѓа во редот на правно заштитени вредности.

Војната е стара колку и човештвото, а сите цивилизации и религии се обидуваа да ги ограничат своите уништувачки ефекти со подложување на војниците кон вообичаените практики, кодекси на чест и локални или привремените локални договори со противникот. Овие традиционални форми на регулирање на војувањето во голема мера станаа неефикасни со порастот на регрутираните масовни војски и индустријализираното производство на моќното оружје во текот на деветнаесеттиот век - со трагични последици на бојното поле.

Воените медицински служби не беа опремени да се справат со големиот број на жртви како последица на современите оружја; Како резултат на тоа, десетици илјади ранети, болни и војници кои умираа, по битките останаа без надзор. Овој тренд, кој започна со Наполеонските војни во Европа (1803-1815), кулминираше со Граѓанската војна во Америка (1861-1865), после која се појавија на сцената бројни влијателни хуманитарни иницијативи од Европа и Северна Америка, се со цел да се ублажат страдањата на жртвите на војната и да се води систематска кодификација на современото Меѓународно Хуманитарно Право.

5.2 ШТО Е МЕЃУНАРОДНО ХУМАНИТАРНО ПРАВО?

Меѓународното хуманитарно право го сочинува поголемиот дел од јавното хуманитарно право (види од спротивната страна) и ги содржи правилата со кои за време на вооружен судир се настојува да се заштитат оние што не земаат учество или веќе не учествуваат во вооружените судири, и да ги ограничат применетите средства и методите на војување.

Попрецизно, МКЦК смета дека меѓународното хуманитарно право, применливо во вооружени судири, е меѓународна спогодба или обичајни

правила кои се специјално наменети за разрешување на проблеми од хуманитарен аспект, а кои произлегуваат директно од вооружени судири без разлика дали се од меѓународна или не-меѓународна природа; од хуманитарни причини овие правила го ограничуваат правото на страните во судир да користат методи и средства за војување по нивен избор и ги заштитуваат луѓето и имотите кои се погодени или може да бидат погодени од судирот (види Ч3,Ч6 и Ч17, каде што се дадени корисни дополнителни информации):

ЖЕНЕВА И ХАГ

Меѓународно хуманитарно право (МХП) - исто така познато и како закон за вооружени судири или закон за војна - (види терминологија од спротивната страна) има две гранки:

- Женевски закон кој е напишан за заштита на воениот персонал кој не зема веќе учество во борбите и луѓето кои не се директно инволвирани во непријателствата, односно на цивилите.
- Хашкиот закон кој ги установува правата и обврските на завојуваните страни во водењето на воените операции и ги ограничува средствата со кои му се нанесува штета на непријателот.

Двете гранки на МХП го добиваат името по градовите каде што секоја од нив била најпрвин кодифицирана. Со усвојувањето на Дополнителните Протоколи од 1977 кои ги комбинираат двете гранки таа разлика сега главно има историска и дидактичка вредност.

Кој со кого се бори?

Меѓународен вооружен судир значи борба меѓу вооружени сили од најмалку две држави (треба да се забележи дека војните за национално ослободување се класифицирани како меѓународни вооружени судири). Не-меѓународен вооружен судир (внатрешен) значи битка на територија на една држава меѓу регуларни вооружени сили и препознатливи вооружени групи или меѓу вооружени групи кои се борат едни против други. За да се смета како не-меѓународен вооружен судир, битката мора да достигне извесно ниво на јачина и обем во одреден временски период.

Внатрешните немири се карактеризираат со сериозно нарушување на внатрешниот ред како резултат на насилни дејствија кои во никој случај не се знак на вооружен судир (на пример: бунтови, немири меѓу фракции или против властите).

Grotius и законот на нациите

Во сегашниот речник, Законот на нациите е синоним на терминот "јавно меѓународно право" или "меѓународно право", корпус на правила кои ги регулираат односите меѓу државите и другите членови на меѓународната заедница.

Grotius, адвокат и дипломат, е таткото на законот на нациите. По реформирањето (на Римокатоличката црква) која ја подели христијанската црква во Европа, тој го зазема ставот дека законот не е веќе израз на божја правда туку плод на човечки разум и оти тој не му претходел на дејствието туку произлегол од него. Оттука и потребата да се пронајде друг обединувачки принцип за меѓународни односи. Законот на нациите требаше да го обезбеди тој принцип. Во својата книга *De jure belli ac pacis*, Grotius наведува правила кои се меѓу најцврстите основи во законот за војна.

Терминологија

Термините меѓународно хуманитарно право, закон за вооружени судири и закон за војна може да се сметаат за еквиваленти. Меѓународни организации, универзитети, дури и држави, му даваат предност на користењето на терминот *меѓународното хуманитарно право* (или хуманитарно право) додека другите два изрази почесто се употребуваат од страна вооружените сили.

КОИ СЕ ОСНОВНИТЕ ПРАВИЛА НА МЕЃУНАРОДНОТО ХУМАНИТАРНО ПРАВО

Страните во судирот мора постојано да прават разлика меѓу цивилно население и борци со цел да го поштедат цивилното население и нивниот имот. Цивилното население, ниту како група ниту индивидуално, не смее да се напаѓа. Напади можат да се вршат само против воени цели. На лицата кои веќе не земаат учество или не се способни да учествуваат во непријателствата, треба да им бидат поштедени животите, како и нивниот физички и ментален интегритет. Таквите лица во секакви околности мора да бидат почитувани и третирани хумано без правење на каква било дискриминација. Забрането е да се ранува или убива непријател кој се предава или кој веќе не може да зема учество во борбите.

Ниту страните во судирот ниту членовите на нивните вооружени сили немаат неограничено право на избор на методи и средства за војување кои може да предизвикаат непотребни загуби или прекумерни страдања.

Ранетите и болните мора да бидат собрани и згрижени од страната во судирот која ги има под своја власт. Медицинскиот персонал и медицинските установи, транспортот и опремата мора да бидат поштедени. Црвен крст или Црвена полумесечина на бела основа е препознатлив знак кој означува дека таквите лица и објекти мора да се почитуваат.

Заробените борци и цивили кога ќе се најдат во рацете на непријателската страна имаат право на почитување на нивниот живот, нивното достоинство, нивните лични права, нивните политички верски или други убедувања. Тие мора да бидат заштитени од секакви дејствија на насилство или репресалии. Имаат право да разменат вести со своите семејства и да добиваат помош. Мора да уживаат основни законски гаранции.

Основни принципи на хуманитарно право

Слично на Гротиус, многу адвокати и филозофи биле заинтересирани за регулирање на судирите многу порано од усвојувањето и развојот на Првата Женевска Конвенција во 1864.

Во 18 век, Жан Жак Русо дал најголем придонес формулирајќи го принципот за развој на војна меѓу држави.

"Војната не е веќе однос на човек со човек туку однос меѓу држави во кои поединците се непријатели само случајно; не како луѓе, не како граѓани, туку како војници (...) Бидејќи целта на војната е да се уништи непријателската држава, тогаш е легитимно да се убијат бранителите на државата се додека носат оружје, но штом ќе го положат и се предадат, тие престануваат да бидат непријатели или агенти на непријателот и повторно се само луѓе и е нелегитимно е да им се одземат животите.

Во 1899, Фјодор Мартенс ги поставува следните принципи за случаи кои не се опфатени со хуманитарното право "(...) цивили и борци остануваат под заштита и сила на принципите на меѓународното право произлезено од воспоставен обичај, од принципот на хуманост и од диктатите на јавната совест."

Горенаведеното, познато како Мартенсова клаузула, веќе се смета за стандарден дел од обичајното право и е инкорпорирано во член 1, алинеја 2 од Дополнителниот Протокол I од 1977.

Кога Русо и Мартенс воспоставуваат принципи на хуманост, авторите на Декларацијата од Сент Петербург ги формулираат, експлицитно и имплицитно, принципите на дистинкција, воена неопходност и спречување на непотребно страдања на следниов начин:

"Имајќи во предвид: (...) дека единствена легитимна цел што државата треба да ја постигне за време на војна е да ги ослаби воените сили на непријателот; за оваа цел доволно е да се онеспособи што поголем број на луѓе; Дека оваа цел ќе се пречекори со примена на оружје кое непотребно го влошува страдањето на онеспособените лица или ја прави нивната смрт неизбежна."

Дополнителниот Протокол од 1977 уште еднаш ги потврди и елаборира овие принципи, посебно оној за дистинкција "(...) Страните во судирот за цело време треба да прават разлика меѓу цивилното население и борците и меѓу цивилните објекти и воени цели и последователно да ги насочуваат нивните

операции само против воени цели." (Член 48, Протокол I; види, исто така, член 13, Протокол II).

На крај, нагласениот принцип на пропорционалност бара да се изнајде рамнотежа меѓу два различни интереси, едниот диктиран од размислувањата за воена потреба, а другиот од потребите за хуманост кога правата или забраните не се апсолутни (види, исто така, стр.9).

ОД КАДЕ ПОТЕКНУВА МЕЃУНАРОДНОТО ХУМАНИТАРНО ПРАВО?

Кој закон ги раководеше вооружените судири пред воведувањето на современото хуманитарно право?

Во почетокот, имаше непишани правила базирани на обичаи кои ги регулираа вооружените судири. Потоа билатерални спогодби (картели) напишани во различни форми кои постепено стапуваа на сила. Завојуваните страни понекогаш ги ратификуваа по завршувањето на борбите. Имаше и прописи кои државите им ги воведуваа за своите трупи (види Кодекс Lieber на другата страна). Така законот применлив во вооружени судири беше ограничен како временски така и просторно со тоа што важеше само за една битка или специфичен судир. Правилата, исто така, варираа во зависност од периодот, местото, моралот и цивилизацијата.

Кои беа претходниците на современото хуманитарно право?

Двајца луѓе одиграа основна улога во неговото креирање. Анри Динан и Гијом Анри Дифур (види страна 2). Динан ја формулира идејата во книгата Сеќавањето на Солферино, издадена во 1862. Заради забележителното воено искуство, Генерал Дифур не губи време во давањето на својата морална поддршка, посебно при претседавањето со Дипломатската Конференција во 1864.

Динан:

"Во некои посебни ситуации, на пример, кога се сретнуваат најдобрите во сферата на воените вештини, кои припаѓаат на различни националности, (...) зарем не е подобро да го искористат овој вид на конгрес и да формулираат некој меѓународен принцип санкциониран со Конвенција и неприкосновен по карактер кој откако ќе биде договорен и ратификуван, може да ги содржи основите за друштвата за помош на ранетите во различни европски земји?"

Дифу (до Динан):

"Ние треба да видиме, преку примери, што ќе бидат сликовити како во вашите извештаите, што носи славата на бојното поле во однос на тортурата и стравот."

Како идејата стана реалност?

Швајцарската влада поттикната од петте основачки членови на МКЦК (види страна 2), ја одржа Дипломатската Конференција во 1864 на која присуствуваа

90

16 држави кои ја усвоија Женевската Конвенција за подобрување на условите на ранетите војници на бојно поле.

Какви иновации донесе Конвенцијата?

Женевската Конвенција од 1864 ги постави темелите на современото хуманитарно право. Главно се карактеризираше со:

- поставување на пишани правила од универзален карактер за заштита на жртвите во судирите;
- нејзината мултилатерална природа, отворена за сите држави;
- обврската да ја прошири грижата без да врши дискриминација на ранетите и болните од воениот персонал;
- почитување и означување на медицинскиот персонал, транспорти и опрема користејќи амблем (црвен крст на бела основа).

Хуманитарното право пред неговото кодифицирање

Би било погрешно да се тврди дека основањето на Црвениот крст во 1863 или усвојувањето на првата Женевска Конвенција во 1864, го означи почетокот на меѓународното хуманитарно право какво што го знаеме денес. Исто како што не постои друштво од кој било вид што нема свои правила, така не постоела и војна што немала некои одредени или прецизни правила при избивањето и завршувањето на непријателствата како и начинот на кои тие се воделе.

"Земено во целина, воените практики на примитивни луѓе илустрираат различни типови на меѓународни правила на војна кои се познати денес: правила кои разликуваат типови на непријатели; правила кои ги одредуваат условите, формалностите и овластувањата за започнување и завршување на војна; правила кои ги опишуваат ограничувањата на лицата, времето, местото и методите на нивно однесување; дури и правила што сосема ја прогласуваат војната за незаконска." Квинси Рајт

Првите закони за војна беа прокламирани од поголемите цивилизации неколку милениуми пред нашата ера: "Ги воспоставив овие закони за да спречам посилните да ги угнетуваат послабите" (Хамураб, крал на Вавилон).

Многу стари текстови какви што се Махабхарата, Библијата и Куранот содржат правила кои препорачуваат почитување на непријателот. На пример, Викајет — текст напишан кон крајот на 13 век во зенитот на периодот кога Арапите владеела со Шпанија - содржи вистински кодекс на војување. Конвенцијата од 1864 во форма на мултилатерална спогодба, значи, ги кодифицира и зајакнува старите фрагментарни и несредени закони и обичаи на војна со кои се заштитуваат ранетите и оние што се грижат за нив (види на спротивната страна).

Кодекс Lieber

Од почетокот на војувањето, па се до настанувањето на современото хуманитарно право, забележани се над 500 картели, кодекси на однесување, одредби и други текстови напишани за регулирање на непријателствата. Тие го опфаќаат и Кодексот Lieber, кој стапил на сила во Април 1863 а важен е по тоа што го означил првиот напор за кодифицирање на постоечките закони и обичаи за војна. За разлика од првата Женевска Конвенција (усвоена една година подоцна), Кодексот нема статус на спогодба бидејќи е наменет исклучиво за војниците од Унијата кои се бореле во Американската граѓанска војна.

ОД КОИ СПОГОДБИ Е СОСТАВЕНО МЕЃУНАРОДНОТО ХУМАНИТАРНО ПРАВО?

Иницирано во форма на Прва Женевска Конвенција од 1864, современото хуманитарно право еволуирало во фази, многу често по случувањата на настаните за кои беше единствено наменето да одговори на зголемените потреби од хуманитарна помош, како резултат на развојот во наоружувањето и новите типови на судири. Подолу се наведени главните спогодби по хронолошки ред на усвојување.

1864 Женевска Конвенција за подобрување на условите на ранетите војници на бојното поле.

1868 Декларацијата Сент Петербург со која се забранува употреба на некои проектили за време на војна.

1899 Хашка Конвенција за почитување на законите и обичаите за војна на копно и приспособување на принципите од Женевската Конвенција од 1864 за поморско војување.

1906 Ревизија и развој на Женевската Конвенција од 1864.

1907 Ревизија на Хашките Конвенции од 1899 и усвојување на нови конвенции.

1925 Женевски Протокол за забрана на користење на задушливи, отровни или други гасови и бактериолошки методи на војување за време на војна.

1929 Две Женевски Конвенции

- Ревизија и развој на Женевската Конвенција од 1906
- Женевска Конвенција која се однесува на третманот на воените заробеници.

1949 Четирите Женевски конвенции:

- I. Подобрување на условите на ранетите и болните кај вооружените сили на бојно поле.
- II. Подобрување на условите на ранетите, болните и бродоломците членови на вооружените сили на море.
- III. Третман на воени заробеници.
- IV. Заштита на цивилни лица за време на војна (нова).

1954 Хашка Конвенција за заштита на културни богатства во случај на вооружен судир.

1972 Конвенција за забрана на развој, производство и складирање на бактериолошки (биолошки) и токсични оружја и на нивно уништување.

- 1977** Два протоколи дополнителни на четирите Женевски Конвенции од 1949 со кои се зајакнува заштитата на жртвите од меѓународни (Протокол I) и немеѓународни (Протокол II) вооружени судири.
- 1980** Конвенција за забрана или рестрикција на употреба на некои конвенционални оружја кои може да се сметаат како прекумерно штетни или имаат неселективни ефекти.
Тука спаѓаат:
- Протокол I за фрагменти кои не може да се откријат.
 - Протокол II за забрана или рестрикција на употреба на мини, нагазни мини и други направи.
 - Протокол III за забрана или рестрикција на употреба на запаливи оружја.
- 1993** Конвенција за забрана на развој, производство, складирање и употреба на хемиско оружје и нивно уништување.
- 1995** Протокол кој се однесува на заслепувачки ласерски оружја (Протокол IV) (нов) на Конвенцијата од 1980.
- 1996** Ревидиран протокол за забрана или рестрикција на употреба на мини, нагазни мини и други направи (Протокол II (ревидиран) на Конвенцијата од 1980). **1997** Конвенција за забрана на употреба, складирање, производство и трансфер на против-пешадиски мини и нивно уништување.
- 1998** Римски статут на Меѓународен кривичен суд
- 1999** Протокол на Конвенцијата од 1954 за културно богатство
- 2000** Опционален протокол на Конвенцијата за правата на детето во инволвирање на децата во вооружен судир.
- 2001** Амандман на член I од CCW

Поттикнати од настаните

Овој список јасно покажува дека некои судири имаат помалку или повеќе непосредно влијание во развојот на хуманитарното право. На пример:

Првата светска војна (1914,1918) се соочи со употреба на методи на војување кои, иако не беа сосема нови, беа користени во обем без преседан. Овде спаѓаат отровните гасови, првите воздушни бомбардирања и заробување на стотици илјади воени заробеници. Спогодбите од 1925 и 1929 беа одговор на овие настани.

Втората светска војна (1939-1945) забележа убивање на цивили и воен персонал во еднаков број, за разлика од Првата светска војна кога односот беше 1:10. Во 1949 меѓународната заедница одговори на овие трагични бројки или по прецизно, на ужасните ефекти што војната ги остави на цивилите, ревидирајќи ги Конвенциите што тогаш биле на сила, усвојувајќи нов инструмент: Четврта Женевска Конвенција за заштита на цивили.

Подоцна, во 1977, Дополнителните Протоколи беа одговор на ефектите во смисла на хуманост во војните за национално ослободување кои беа опфатени во Конвенциите од 1949 само делумно.

Потекло на Конвенциите од 1949 година

Во 1874 Дипломатската конференција одржана во Брисел, на иницијатива на цар Александар II од Русија, усвои меѓународна Декларација за законите и обичаите на војна. Меѓутоа, текстот не беше ратификуван бидејќи некои од присутните влади не сакаа да се обврзуваат со спогодби. И покрај сето тоа, Брисел даде важен печат во кодифицирањето на законите за војна.

Во 1934, на 15-та Меѓународна Конференција на Црвен крст што се одржа во Токио, е одобрен текстот на Меѓународната Конвенција за условите и заштитата на цивилите (поднесен од МКЦК) кои се од непријателската страна а се на територија која и припаѓа или е окупирана од завојуваната страна. И за тој текст не беше преземено ништо. Владите одбија да одржат дипломатска конференција и да одлучат за негово усвојување. Како резултат на тоа, нацрт верзијата од Токио не беше применета за време на Втората светска војна, со последици што ни се познати на сите.

Потекло на Протоколите од 1977 година

Женевските Конвенции од 1949 дадоа значаен придонес во развојот на хуманитарното право. По деколонизацијата, новите држави не сакаа да се обврзат со тие правила бидејќи не учествувале во нивното подготвување. Покрај тоа правилата од спогодбата за водење на вооружени борби немаа еволуирано уште од Хашките спогодби од 1907 год. Бидејќи ревидирањето на Женевските Конвенции можеше да го загрози напредокот постигнат во 1949, се одлучи да се зајакне заштитата на жртвите од вооружени судири, со усвојување на нови текстови, во форма на Протоколи дополнителни на Женевските Конвенции.

КОЈ Е ОБВРЗАН СО ЖЕНЕВСКИТЕ КОНВЕНЦИИ?

Само држави може да станат потписнички на меѓународни спогодби а исто така и на Женевските Конвенции и нивните Дополнителни Протоколи. Меѓутоа, сите страни во вооружен судир - без разлика дали се државни или недржавни чинители - се обврзани со меѓународното хуманитарно право.

На почетокот на 2002 год., скоро сите држави во светот — 189 на број, попрецизно - беа потписнички на Женевските Конвенции. Фактот дека спогодбите се тие што најмногу се прифатени од поголем број земји сведочи за нивната универзалност. Што се однесува до Дополнителните Протоколи, 159 држави се потписнички на Протокол I, а 151 на Протокол II на истиот датум.

Потпис, ратификација, пристап, резерви, сукцесија

Мултилатералните спогодби меѓу држави какви што се Женевските Конвенции и нивните Дополнителни Протоколи бараат две одвоени процедури:

а) Потпис кој следи по ратификација

Иако потписот не ја обврзува државата, тој сепак на некој начин ја обврзува да се однесува на начин што нема да ја прави суштината на спогодбата безначајна, кога државата последователно ќе ја ратификува и официјално ќе се обврзе дека ќе ја почитува спогодбата.

б) Пристапување

Ова е чин според кој државата, што не го потпишала текстот на спогодбата кога истата била усвоена, се согласува да биде обврзана со него. Пристапот има иста импликација како и ратификацијата.

Нова независна држава, со посредство на декларација со последователност, ја изразува желбата да остане обврзана со спогодба која се применува на нејзината територија пред да стане независна. Може, исто така, да направи декларација за привремена примена на спогодбите, додека ги проучува истите, пред пристапот или приемот.

Во рамките на контекстот на овие процедури и под одредени услови, државата може да стави резерва со цел да го исклучи или модифицира правниот ефект на некои одредби од спогодбата. Главен услов е таквата резерва да не биде спротивна на основните значајни елементи од спогодбата.

На крај, ослободителните движења опфатени со член 1, параграф 4, Протокол I може да се обврзат да ги применуваат Конвенциите и Протоколот следејќи ги специјалните процедури наведени во член 96, параграф 3, Протокол I.

Чија должност е да се шири знаењето за Конвенциите и Протоколите?

Државите имаат законска обврска да го шират знаењето за конвенциите и протоколите:

"Високите договорни страни се обврзуваат, како во мирно време така и за време на војна, да го шират текстот од оваа конвенција во своите земји, колку што е можно пошироко, а посебно да го вклучат учењето за нив во нивните програми во воената, ако е можно и во цивилната обука, така што принципите од текстот му бидат познати на целото население, посебно на вооружените сили што се борат, на медицинскиот персонал и свештените лица."

(членови 47,48,127 и 144 по наведениот редослед од Женевските Конвенции I,II,III,IV).

"Високите договорни страни се обврзуваат, како за време на мир така и за време на вооружен судир, да вршат дисеминација на Конвенциите и овој Протокол, колку што е можно пошироко, во своите сопствени земји, посебно да го вклучат нивното изучување во програмите за воена обука, да го охрабрат нивното изучување кај цивилното население, за да може овие инструменти да станат познати кај вооружените сили и цивилното население." (член 83, Протокол I)

"Овој протокол ќе се распространува колку што е можно пошироко." (член 19, Протокол II)

МКЦК И ЗАДАЧАТА ДА ГО ШИРИ ЗНАЕЊЕТО ЗА ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО

Според статутите на Движењето на Меѓународниот Црвен крст и Црвена полумесечина, задача на МКЦК е да:

"(..) работи на разбирање и ширење на знаењето од меѓународно хуманитарно право, применливо во вооружени судири и да подготвува нивен развој." (Член 5, алинеја 12г).

"(..) одржува близок контакт со националните друштва (..) за прашања кои се од заеднички интерес, како на пример, подготовка за дејствување за време на вооружени судири, почитување, развој и ратификација на Женевските Конвенции, како и дисеминација на основните принципи и меѓународното хуманитарно право." (Член 5, параграф 4а).

Што е *jus ad bellum* и *jus in bello*?

Целта на меѓународното хуманитарно право е да се намалат страдањата предизвикани од војна, заштитувајќи ги и помагајќи им на жртвите, колку што е можно повеќе.

Значи; правото ја одразува реалноста од судирот без да навлегува во причините за легалноста кон прибегнување на сила. Ги регулира само оние аспекти во судирот кои се од хуманитарна природа. Тоа е таканаречен *jus in bello* (закон во војна). Неговите одредби се применуваат на завојуваните страни без разлика на причините за судирот и без разлика дали причината што ја поддржува која било од страните е оправдана.

Во случај на меѓународен вооружен судир, многу често е тешко да се одреди која држава е виновна за кршење на повелбата на Обединетите Нации.

Примената на хуманитарното право не опфаќа прогласување на виновна страна бидејќи тоа би предизвикало контроверзност и би ја парализирало примената на правото, а секоја спротивна страна ќе тврди дека е жртва на агресија. Покрај тоа, МХП е наменето да ги штити жртвите од војна и нивните основни права, без разлика на која страна и припаѓаат. Затоа *jus in bello* мора да остане независен од *jus ad bellum* или *jus contra bellum* (закон за употреба на оружје или закон за спречување на војна).

За забраната на војна

До крајот на Првата Светска Војна придружувањето кон вооружени дејства не се сметаше како незаконски чин туку како прифатлив начин за разрешување на разликите.

Во 1919, Договорот на Лигата на Нациите, а во 1928 и со Париската спогодба (Briand-Kellogg Pact), се бараше да се забрани војната (да се прогласи незаконска). Усвојувањето на Повелбата на Обединетите Нации во 1945 го потврди трендот: "Членовите на Организацијата ќе се воздржуваат во нивните меѓународни односи од примена на закана или употреба на сила (...)"

Кога една држава или група на држави е нападната од друга држава или група на држави, повелбата на Обединетите Нации го поддржува правото на индивидуална или колективна самоодбрана.

Советот за безбедност на Обединетите Нации кој дејствува на основа на Поглавје VII од Повелбата, може исто така да одлучи за колективна употреба на сила. Овде може да бидат опфатени:

- Присилни мерки - со цел воспоставување мир - против држава која врши закана на меѓународната безбедност;
- Мерки за зачувување на мир во форма на набљудувачи или мировни мисии.

Другата инстанца произлегува од рамките на правото на луѓето на самоопределување: резолуцијата 2105 усвоена во 1965, Генералното собрание на ОН признава легитимност на борба на луѓето кои биле под колонијална доминација да ги практикуваат своите права за самоопределување и независност (...).

ВО КОИ СИТУАЦИИ СЕ ПРИМЕНУВА МЕЃУНАРОДНОТО ХУМАНИТАРНО ПРАВО? ЗА КОГО Е НАМЕНЕТО И КОГО ЗАШТИТУВА?

Меѓународното хуманитарно право е применливо во две ситуации, односно нуди два система на заштита:

а) Меѓународни вооружени судири. Во такви ситуации, се применуваат Женевските Конвенции и Дополнителниот Протокол I.

Хуманитарното право во принцип е наменето за страните во судирот и го заштитува секое лице или категорија на лица кои не се инволвирани или веќе не се инволвирани во судирот, односно:

- ранет или болен воен персонал во копнена битка и членови на медицински служби на вооружени сили;
- ранет, болен воен персонал (бродоломници) и членови на медицински служби на морнарицата;
- воени заробеници; цивилно население, на пример:
- странски цивили на територија на страните во судирот, вклучувајќи ги бегалците;
- цивили на окупирани територии;
- цивили притворени лица и интернирани лица;
- медицински и верски персонал или единица на цивилна заштита.

Војни за национално ослободување, како што е дефинирано во член 1 од Протокол I, се класифицирани како меѓународни вооружени судири.

б) не-меѓународни вооружени судири

Во случај на не-меѓународен судир (внатрешен) се применува член 3, заеднички за четирите Женевски Конвенции и Протокол II.

Треба да се забележи дека условите за примена на Протокол II се построги од оние наведени во член 3. Во такви ситуации, хуманитарното право е наменето за вооружените сили, без разлика дали се регуларни или не што земаат учество во судирот. Го заштитува секое лице или категорија на лица кои не се учесници или веќе не учествуваат активно во непријателствата, на пример:

- ранети или болни борци;
- лица лишени од слобода како резултат на судирот;
- цивилно население;
- медицински и верски персонал

Хуманитарно право и немеѓународни (внатрешни) вооружени судири

Член 3, заеднички на четирите Женевски Конвенции, се смета како еден вид спогодба во минијатура (види стр.19). Дури и со вклучување на одредбите од Протокол II, правилата за внатрешни вооружени судири остануваат понекомплетни од оние кои се однесуваат на меѓународни вооружени судири (види на спротивната страна). Се покажа дека е тешко да се зајакне системот на заштита во не-меѓународни вооружени судири во поглед на принципот на сувереност на државата.

Правилата содржани во член 3 се сметаат како обичајно право и претставуваат минимум стандард од кој завојуваните страни не смеат никогаш да отстапат.

Кое право се применува при внатрешни немири и други ситуации на внатрешни насилства?

Меѓународното хуманитарно право не се применува во ситуации на насилства кои по интензитет не се толку јаки како за време на вооружен судир. Случаи од овој тип се раководат со одредби на законот за човекови права и мерки од домашното законодавство.

ДАЛИ ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО СЕ ПРИМЕНУВА ПРИ НОВИ СУДИРИ?

Денес многу се зборува за нови судири. Овој израз опфаќа различни видови на вооружени судири: оние познати како "анархични" судири и други во кои групниот идентитет станува централна точка.

"Анархични" судири, чиј пораст без сомнение е во пораст по крајот на Студената војна, многу често се карактеризираат со парцијално, а понекогаш дури и целосно ослабување или прекинување на функционирање на државните структури. Во такви ситуации, вооружените групи го користат политичкиот вакуум во напор да стекнат моќ. Овој тип на судири се карактеризира со ослабување или прекинување на веригата на командување во самите вооружени групи.

Судирите кои имаат за цел потврдување на групен идентитет, многу често настојуваат да го исклучат непријателот преку "етничко чистење". Ова се

содржи во насилно раселување или дури погубување на населението. Со ефект на спирална пропаганда, насилство и омраза, овој тип на судир го зајакнува групното чувство на уништување на постојниот национален идентитет, елиминирајќи секаков можен соживот со други групи.

Меѓународното хуманитарно право сеуште се применува во овие "анархични" судири и "судири поврзани со идентитет" при што цивилното население посебно е изложено на насилства. Заедничкиот член 3 (види на спротивната страна) бара од сите вооружени групи, без разлика дали се бунтовници или не, да ги почитуваат лицата што го положили оружјето, и оние, какви што се цивилите, кои не земат учество во непријателствата.

Последователно, постои правен вакуум во поглед на меѓународното хуманитарно право не поради тоа што државните структури се ослабени или не постојат, туку напротив, ова се вистинските околности при коишто хуманитарното право целосно доаѓа до израз.

Навистина, хуманитарните правила потешко се применуваат при овие типови на судир. Недостаток на дисциплина меѓу завојуваните страни, вооружување на цивилното население, бидејќи оружјето ја преплавува територијата, зголемена нејасна дистинкција помеѓу борците и цивилите, често предизвикуваат конфронтација со екстремно брутални последици, при што има многу малку место за правилата на законот.

Токму ова е ситуација каде што треба да се направат посебни напори за луѓето да станат свесни за хуманитарното право. Подоброто знаење на овие правила на закон нема да ги реши нагласените проблеми што водат до судир, но сигурно ќе ги намали неговите фатални последици.

Заеднички член 3: спогодба во минијатура

Во случаи на вооружени судири кои не се од меѓународен карактер а се случуваат на територија на една од Високите договорни страни, секоја страна во судирот ќе биде обврзана да ги применува, како минимум, следниве одредби:

1. Лицата кои не земаат директно учество во непријателствата, вклучувајќи ги и членовите на вооружените сили кои го положили своето оружје и оние кои се надвор од борба (*hors de combat*) поради болест, ранување, притвор или која било друга причина, во сите околности, ќе бидат третираны хумано, без секаква негативна дистинкција базирана на раса, боја, религија, вера, пол, раѓање или богатство, или други слични критериуми.

Во оваа смисла, следниве акти ќе бидат забранети, секогаш и секаде, во однос на горенаведените лица:

- насилство врз животот на лицето, посебно убиства од кој било вид, осакатување, свирепо однесување и тортура;

- земање на заложници;
- злосторства против личниот дигнитет, посебно понижувачки и деградирачки третман;
- донесување на пресуди и извршување на егзекуции без претходно судење од регуларно конституиран суд, давајќи ги сите судски гаранции кои се признати како неопходни од страна на цивилизирани луѓе.

2. Ранетите и болните треба да се соберат и згрижат.

Непристрасно хуманитарно тело, каков што е Меѓународниот Комитет на Црвен крст може да ги понуди своите услуги на страните во судирот. Страните во судирот натаму ќе настојуваат да ги стават во сила, со посредство на специјални договори, сите или дел од другите одредби од оваа Конвенција. Примената на претходните одредби нема да влијае на легалниот статус на страните во судирот.

КАКО МЕЃУНАРОДНОТО ХУМАНИТАРНО ПРАВО СЕ ПРИЛАГОДУВА НА НОВИТЕ РАЗВОИ И КАКВА Е УЛОГАТА НА МКЦК ВО ПРОЦЕСОТ?

Меѓународното хуманитарно право е создадено од држави преку кодифицирање на државни практики. Овие два процеса обично се поклопуваат.

Широко распространета практика на државите може да го кристализира обичајното меѓународно право. Исто така, практика на државата е, понекогаш комбинирано со активности на невладините организации (НВО), да го почне кодифицирањето на меѓународното право. Кодификацијата има форма на спогодби, какви што се конвенциите, официјалните договори, протоколите или пактовите. На пример, голем број држави имаат донесено национално законодавство со кое имплицитно и експлицитно се забранува употребата на против пешадиски мини. Сепак, таа практика не беше распространета и оттука немаше создадено обичајно право. Потоа, во 1997 беше одржана конференција за донесување специфична конвенција за употреба, складирање, производство и трансфер на против-пешадиските мини да станат забранети за сите држави што ја имаа ратификувано таа спогодба.

Улогата на МКЦК во развојот на хуманитарното право е:

- да ја набљудува променливата природа на вооружените судири;
- да организира консултации со цел да се разгледа можноста за постигнување договор за нови правила;
- да подготви нацрт текст за доставување до дипломатските конференции.

Примерот од двата Протоколи дополнителни на Женевските Конвенции дава идеја за тоа како е создадено хуманитарното право, од почетната идеја до неговото усвојување:

- врз основа на нацрт- правила подготвени во 1956, а потоа врз резолуциите усвоени во 1960 од двете Меѓународни Конференции на Црвен крст и од страна на Меѓународната Конференција за човекови права одржана во Техеран во 1968, МКЦК ја проучи можноста за надополнување на Конвенциите усвоени во 1949;
- во 1969 МКЦК ја достави таа идеја на 21 Меѓународна Конференција на Црвен крст во Истанбул; учесниците, вклучувајќи ги државите потписнички на Женевските Конвенции, му дадоа мандат и правниците на МКЦК почнаа со подготвителната работа;
- меѓу 1971 и 1974, МКЦК организира неколку консултации со владите и Движењето; на Обединетите Нации редовно им се испраќаа извештаи за прогресот;
- во 1973, 22-та Меѓународна Конференција на Црвен крст во Техеран ги разгледа нацрт текстовите и целосно ја поддржа извршената работа;
- во Фебруари 1974, швајцарската влада, како депозитар на Женевските Конвенции од 1949, одржа Дипломатска конференција во Женева за реafirмирање и развој на меѓународното хуманитарно право применливо во вооружени судири; содржеше четири сесии и заврши во јуни 1977;
- на финалната сесија на таа Конференција беа усвоени 102 члена од Протокол I и 28 члена од Протокол II од страна на ополномоштените лица на застапените 102 држави.

МКЦК како промотор на хуманитарното право

Според Статутите на Движењето на Меѓународниот Црвен крст и Црвена Полумесечина, една од задачите на МКЦК е да го унапредува и промовира меѓународното хуманитарно право.

Скорешни случувања на ова поле

Протоколот кој се однесува на заслепувачки ласерски оружја, усвоен на Дипломатската конференција во Виена во октомври 1995, забранува, како производство така и трансфер на ласерски оружја, кои предизвикуваат перманентно слепило. Протоколот исто така бара од Државите да ги преземат сите соодветни безбедносни мерки, вклучувајќи ја и обуката на вооружените сили, за да се спречи предизвикување на перманентно слепило, со законска употреба на други ласерски системи.

Во случајот со мините, полето на примена на Протокол II на Женевската Конвенција од 1980, беше проширено во Женева на 3 мај 1996, со усвојување на изменетата верзија од Протоколот за забрана и рестрикција на употреба на мини, нагазни мини и други направи. Конвенцијата за забрана на употреба, складирање, производство и трансфер на против-пешадиски мини и нивно уништување, потпишана од 121 земја во Отава на 3-4 декември 1997, целосно забранува противпешадиски мини. Оваа конвенција обезбедува исто така и чистење на мини и помош на жртвите настрадани од мини.

Спогодбите на МХП кои содржат правила за заштита на околината го опфаќаат и член 55 од Дополнителниот Протокол I и Конвенцијата од 10 декември 1976 за забрана на воена или друга непријателска употреба на техники за модификација на околината.

Меѓутоа, Заливската војна во 1991 година откри дека тие правила беа малку познати, а понекогаш и непрецизни. Оттука во 1994 година, охрабрен од Генералното Собрание на Обединетите Нации и со помош на експерти на тоа поле, МКЦК состави упатства за прирачници и инструкции за војската за заштита на животната средина за време на вооружени судири.

Друг неодамнешен успех е Прирачникот од Сан Ремо за меѓународно право применлив во вооружени судири на море. Важноста на таа иницијатива, спроведена од страна на Меѓународниот Институт за Меѓународно Право, со поддршка на МКЦК, беше призната од владите со резолуцијата усвоена на 16-та Меѓународна Конференција на Црвен крст и Црвена полумесечина, одржана во Женева во 1995.

Иако Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи целосно не ја забрануваат употребата на нуклеарни оружја, принципите и правилата на МХП се применуваат во такви случаи. Меѓу другото, тие бараат од завојуваните страни да прават постојано разлика помеѓу борци и цивили и забрануваат употреба на оружје кое најверојатно ќе предизвика непотребни страдања. Примената на овие принципи на нуклеарни оружја беше реафирмирана од Меѓународниот Суд за Правда во Хаг во 1996.

Понатамошен развој беше усвојувањето на Статутот на Меѓународниот Кривичен Суд во Јули 1998 година. Статутот е важен чекор кон намалувањето на неказнивоста и обезбедување на поголемо почитување на хуманитарното право. Новиот Суд ќе има јуриздикција над воени злосторства извршени било при меѓународни или внатрешни вооружени судири. Иако МХП веќе воведува обврска за гонење на воени злосторници, новиот Суд ги додава инструментите кои се на располагање за оваа намена.

Последниот развој се однесува на средствата за војување. Во декември 2001 година, се проширува доменот на Конвенцијата на ОН од 1980 година за забрана или рестрикција на употреба на некои видови конвенционални оружја. Претходно, Конвенцијата опфаќаше само ситуации на меѓународен вооружен судир, а втората ревидирана Конвенција има изменет член 1 за да опфати ситуации на не-меѓународни (внатрешни) вооружени судири.

ШТО ОБЕЗБЕДУВА МЕЃУНАРОДНОТО ХУМАНИТАРНО ПРАВО ВО ПОГЛЕД НА МАТЕРИЈАЛНА ПОМОШ НА ЖРТВИТЕ ОД ВООРУЖЕН СУДИР?

Државите потписнички на Женевските Конвенции го признаваат правото на жртвите од вооружен судир да добиваат производи неопходни за нивен опстанок. Тоа право натаму беше усовршено со усвојувањето на Дополнителниот Протокол во 1977 година.

При меѓународен вооружен судир, правото на помош посебно подразбира:

- пропуст на пратки со помош неопходни за опстанокот на цивилното население (член 23, Четврта Конвенција, каде што се расправа за блокади);
- должност на окупаторската сила е да обезбеди основни производи на населението на територијата што ја окупира (член 55, Четврта Конвенција); ако нејзините производи не се адекватни, окупаторската сила мора да се согласи за помош обезбедена од надворешни извори (член 59, Четврта Конвенција).

Протокол I (членови 69 и 70) го зајакнува корпусот правила усвоени во 1949 година. На пример, завојувана земја мора да прифати непристрасна хуманитарна помош распределена на населението на нејзината територија без дискриминација, предмет на договор на заинтересираните страни. Ако се исполнат тие услови, би било погрешно да се одбијат такви проекти за помош кои не се сметаат ниту како мешање во вооружениот судир ниту како непријателски чинови.

При не-меѓународен вооружен судир, Протокол II (Член 18) специфицира, меѓу другото, дека ако цивилното население страда од прекумерно лишување кое се должи на недостаток на производи основни за опстанок, има право на преземање акции за помош кои се исклучиво од хуманитарна и непристрасна природа и спроведени без каква и да е негативна дистинкција, предмет на договор на завојуваните страни.

МКЦК и правото да помага

Во секој случај МКЦК има право на иницијатива што му овозможува да ги понуди своите услуги на страните во судирот, посебно во поглед на помагање на жртвите. Неговата понуда за помош (стока или други активности) не значи мешање во внатрешните работи на државата бидејќи тоа е обезбедено со хуманитарното право.

Хуманитарно право и "право да се интервенира врз хуманитарна основа"

Ако "правото - или должноста - да се интервенира" е еднакво на оправдувањето на вооружена интервенција преземена од хуманитарни причини, тука не станува збор за хуманитарното право туку за правила на легалност на употреба на вооружена сила во меѓународни односи, односно *jus ad bellum*.

Ако има вооружена интервенција по основ на хуманитарна основа, МКЦК мора да делува во согласност со својот мандат за да обезбеди оние што се ангажирани во интервенцијата да ги почитуваат релевантните правила на МХП. Исто така мора да настојува да им помогне на жртвите од судирот.

МКЦК не е ниту за, ниту против "правото на интервенција". МКЦК не смее да се инволвира за да не ја стави во опасност својата хуманитарна работа.

ШТО ВЕЛИ ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО ВО ПОГЛЕД НА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА СЕМЕЈНИ ВРСКИ

Како последица на вооружен судир, воените заробеници и цивилните интернирани лица се раздвојуваат од своите сакани, семејствата се разделуваат а луѓето исчезнуваат. Женевските Конвенции и Протокол I (содржат неколку одредби за заштита на овие жртви. Тие се применуваат во случај на меѓународни вооружени судири и го овластуваат МКЦК да ги извршува следниве задачи:

- 1) Доставување на семејни пораки и други информации (член 25, Четврта конвенција). Тука спаѓа:
 - примање и регистрирање на запленети дописници на воени заробеници и картици на цивилните интернирани, дупликатите од овие картици се испраќаат до семејствата на заробените;
 - доставување на пошта меѓу лицата лишени од слобода и нивните семејства;
 - доставување на семејни вести (пораки на Црвен крст) меѓу одвоените членови на семејствата кога нормалните поштенски канали не се сигурни
 - примање и пренесување на известувања за смрт.

Генерално, Агенцијата на Службата за барање на МКЦК дејствува како посредник меѓу страните во судирот или поточно, меѓу нивните национални информативни бироа (види од спротивната страна) за размена на информации на лицата заштитени со хуманитарното право:

- 2) Интересирање за судбината на исчезнатите лица (член 33, Протокол I; и член 26, Четврта конвенција).
- 3) Повторно соединување на разделените семејства (види на спротивната страна, член 74, Протокол I; и член 26, Четврта конвенција).

Национално информативно биро

Третата Женевска Конвенција (член 122) наведува дека по избивање на вооружени судири секоја неутрална или завојувана сила која има непријателски граѓани на своја територија мора да формира официјално информативно биро за тамошните воени заробеници. Секоја завојувана сила мора да го извести своето информативно биро за сите притворени лица заробени од нејзините сили и да му достави на бирото секаков расположив детаљ кој се однесува на идентитетот на овие заробеници. На тој начин може да се извести најблискиот роднина колку што е можно побргу. Ако не постои такво биро како што е чест случај, МКЦК самиот се ангажира да собере информации за лицата заштитени со Женевските Конвенции.

Централна служба за барање

"Централната информативна агенција за воени заробеници се формира во неутрална земја. Меѓународниот Комитет на Црвен крст, ако смета дека е потребно, ќе им предложи на заинтересираните власти организирање на таква агенција. Функцијата на агенцијата би била да ги собере сите информации што може да ги собере преку официјални или приватни канали почитувајќи ги воените заробеници, и да ги пренесе, колку што е можно побргу, до земјите од каде што потекнуваат или до власта од која тие зависат (...)." (член 123, Трета Конвенција).

Раселени семејства

"Секоја страна во судирот ќе ги олесни распрашувањата од страна на членовите на семејствата кои се раселиле поради војната, со цел обновување на контактите меѓу нив и, ако е можно, нивно среќавање. (...)." (член 26, Четврта Конвенција).

ВО КОИ ОДРЕДБИ ОД ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО СЕ ОПФАКА КОРИСТЕЊЕТО НА АМБЛЕМОТ?

Женевските Конвенции споменуваат три амблеми: црвен крст, црвена полумесечина и црвен лав и сонце, иако сега само првите два се во употреба.

Конвенциите и нивните дополнителни протоколи содржат неколку членови за амблемот. Освен другите работи, тие ја специфицираат употребата, димензијата, целта и поставувањето на амблемот, лицата и објектите што ги заштитуваат, кој може да го користи, какво почитување наложува амблемот и кои се казните за негова злоупотреба (види на спротивната страна).

За време на вооружен судир, амблемот може да се користи како заштитен знак само од страна на:

- медицинските служби на вооружените сили;
- националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина законски признати и овластени од своите влади да даваат помош на медицинските служби на вооружените сили;
- националните друштва може да го користат амблемот за заштитни цели само за својот персонал и опрема кои им помагаат на официјалните медицински служби за време на војна, под услов тој персонал и опрема да извршуваат исти функции - и само тие функции - и се предмет на воен закон и прописи;
- цивилни болници и други медицински установи признати како такви од страна на владата и овластени да го истакнат амблемот за заштитни цели (места за прва помош, амбуланти, итн.);
- други волонтерски агенции за помош предмет на истите услови како и Националните друштва: тие мора да бидат признати и овластени од

владата, може да го користат амблемот за персоналот и опремата одредена исклучиво за медицински служби, мора да бидат предмет на воен закон и прописи.

КАКО ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО ГИ ЗАШТИТУВА БЕГАЛЦИТЕ И ВНАТРЕШНО РАСЕЛЕНИТЕ ЛИЦА?

Бегалци се лица кои ги напуштиле своите земји, додека внатрешно раселени лица (ВРЛ) се лица кои не ја напуштиле територијата на својата земја.

Бегалците најмногу уживаат заштита што им е доделена со законот за бегалци (види на спротивната страна) и мандатот од Канцеларијата на Високиот Комесаријат за Бегалци на Обединетите Нации (УНХЦР). Ако се во земја опфатена со вооружен судир, бегалците се повторно заштитени со хуманитарното право. Освен генералната заштита што им е доделена на цивилите со МХП, бегалците исто така добиваат заштита и според Четвртата Женевска Конвенција и Дополнителниот Протокол I. Оваа дополнителна заштита ја препознава ранливоста на бегалците како странци во рацете на страната во судирот и отсуство на заштита од нивната матична држава.

"ВРЛ" се заштитени со различни поглавја на легислативата, најпрвин со националното законодавство, законот за човекови права и ако се во држава во која се одвива вооружен судир, меѓународното хуманитарно право.

Ако "ВРЛ" се во држава која е инволвирана во вооружен судир, тие се сметаат за цивили - под услов да не земаат активно учество во непријателствата и, како такви, имаат право на заштита што им припаѓа на цивилите.

Кога се почитувани, овие правила играат важна улога во спречување на раселувањето, бидејќи многу често нивното кршење води кон раселување. Освен тоа, меѓународното хуманитарно право прецизно забранува принудување на цивилите да ги напуштат местата на живеење освен ако нивната безбедност или императивни воени причини го бараат таа.

Како раселени, "ВРЛ" се заштитени од ефектите на вооружените судири со генералните правила со кои се опфаќа заштитата на цивилите и хуманитарната помош наведена погоре.

Генералните правила на хуманитарното право за заштита на цивилите, ако се почитуваат, може да го спречат раселувањето. Ако не се почитуваат, тие може да понудат заштита за време на раселувањето. Посебно треба да се нагласат следниве правила кои забрануваат:

- напади на цивили и цивилни објекти или водење на вооружени борби на недискриминирачки начин.
- изгладнување на цивилното население и уништување на објекти неопходни за опстанок;
- колективно казнување - обично се состои во уништување на домаќинства.

Постојат, исто така, правила со кои се бара страните во судирот да дозволат пратките со помош да стигнат до цивилното население.

Дефиниција за бегалец

Според Член 1 од Конвенцијата на ОН 1951 за статусот на бегалците, терминот "бегалец" се однесува на секое лице кое "поради оправдано заснован страв да не биде прогонуван поради раса, вера, националност, членство во одредена социјална група или политичко убедување, е надвор од земјата на потекло и не е во можност или заради страв, не сака да ја искористи можноста на заштита на таа земја; или бидејќи нема државјанство и е надвор од својата земја како резултат на таквите настани, и не е во можност или поради страв, нема желба да се врати во неа."

Конвенцијата од 1969 на Организација на Африканската Унија за Бегалски Прашања во Африка и Картагенската Декларација од 1984 за Бегалци ја проширија таа дефиниција за да се опфатат лицата кои побегнале поради настаните кои сериозно го нарушиле јавниот ред, какви што се вооружените судири и нереди.

КАКВИ МЕРКИ ПОСТОЈАТ ЗА ИМПЕМЕНТИРАЊЕ НА ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО?

Треба да се преземат следниве мерки за имплементација:

Превентивни мерки базирани на должноста на државите да го почитуваат хуманитарното право.

Тие опфаќаат:

- ширење на знаења за МХП;
- обука на квалификуван персонал кој ќе го олесни имплементирањето на МХП и назначување на правни советници во вооружените сили;
- приспособување на законодавството и статутарните одредби за да се обезбеди почитување на МХП;
- преведување на текстовите на Конвенциите.

Мерки за контрола на почитување на одредбите на хуманитарното право додека трае судирот:

- акција од заштитничките сили или нивни замени;
- акција на МКЦК.

Репресивни мерки базирани на должноста на страните во судирот да спречат и стават крај на сите насилства. Механизмите за репресија опфаќаат:

- обврска на националните судови да спречуваат сериозни кршења кои се сметаат за воени злосторства
- кривична одговорност и дисциплинска одговорност на претпоставените; должност на воените команданти да спречуваат и пријавуваат повреди;
- меѓусебна помош меѓу државите за кривични дејствија.

Покрај фактот што тие се вградени во секој конзистентен правен систем, овие репресивни мерки исто така служат како превентивни.

Постојат други мерки за имплементација кои опфаќаат превенција, контрола и репресија: последните две се произлезени од должноста на државите да обезбедат почитување на хуманитарното право. Тие опфаќаат:

- процедури за испрашување;
- меѓународна комисија за утврдување на факти;
- процедури за испитување кои се однесуваат на примена и толкување на правните одредби;
- соработка со националните друштва.

Дипломатските напори и притисокот од медиумите и јавното мислење исто така помагаат при обезбедување на почитување на МХП.

Законски одредби за имплементација

Членови за промовирање на знаењето за Конвенциите и Протоколите.

"Високите договорни страни (...) во мирно време ќе настојуваат (...) да обучуваат квалификуван персонал за да ја олесни примената на Конвенциите и овој Протоколот (...). (член 6, Протокол I).

"Високите договорни страни се обврзуваат да ја почитуваат и да обезбедат почитување на сегашната Конвенција во секакви околности." (член 1 заеднички на четирите Конвенции).

"Високите договорни страни постојано, а Страните во судирот за време на вооружен судир, ќе обезбедуваат правни советници кога има потреба да им дадат совет на воените команданти на соодветно ниво за примена на Конвенциите и на овој Протокол и да им бидат дадени соодветни инструкции на вооружените сили по овој предмет." (Член 82, Протокол I).

"Високите договорни страни, ако нивното законодавство не е веќе адекватно, ќе ги преземат потребните мерки за постојано спречување и потиснување на злоупотребата на препознатливиот знак (...). (член 45, Втора Женевска Конвенција).

"Високите договорни страни ќе комуницираат меѓусебно преку Швајцарскиот Федерален Совет и за време на воените судири преку заштитничките сили. Конвенцијата треба да биде официјално преведена како и законите и прописите што ќе се усвојат, за да се обезбеди нивна целосна примена." (член 48/49/128/145 заеднички на Четирите Конвенции).

"Високите договорни страни се обврзуваат да донесат законодавство потребно за обезбедување на ефикасни кривични санкции за лица кои извршиле или наредиле да се извршат, сериозни кршења на оваа Конвенција (...). Секоја од Договорните страни ќе има обврска да ги бара лицата кои

наводно извршиле, или наредиле да се извршат такви сериозни кршења и ќе ги донесат тие лица пред сопствените судови, без разлика на нивната националност." (член 49/50/129/146 заеднички на Четирите конвенции).

"Оваа конвенција ќе се применува во соработка и разгледување од страна на заштитничките сили чија должност е да ги чуваат интересите на Страните во судирот. За таа цел, заштитничките сили може да назначат, покрај нивниот дипломатски и конзуларен персонал, делегати од своите редови или граѓани од други неутрални сили." (член 8, ЖК I,II, III; и член 9, ЖК 1V).

"Високите договорни страни во секое време може да се договорат да и доверат на некоја меѓународна организација која ги нуди сите гаранции на непристрасност и ефикасност, должности кои им припаѓаат на заштитничките сили врз основа на оваа Конвенција (...). Ако заштита не може да се организира соодветно, власта што ги притворила ќе бара или ќе ја прифати, предмет на одредбите од овој член, понудата за обезбедување услуги на хуманитарна организација, каков што е Меѓународниот Комитет на Црвен крст, да преземе хуманитарните функции што ги изведуваат заштитничките сили согласно со оваа конвенција." (член 10, ЖК I,II,III: и член 11, ЖК IV)
"Депозитарот на овој Протокол ќе организира состанок на високите договорни страни, по барање на една или на повеќе од наведените страни и по одобрение на мнозинството од наведените страни, за да се разгледаат генералните проблеми во врска со примената на Конвенциите и Протоколот." (член 7, Протокол I).

"Одредбите на оваа Конвенција не претставуваат пречка за хуманитарните активности кои Меѓународниот Комитет на Црвен крст или некоја друга непристрасна хуманитарна организација предмет на согласност на страните во судирот, ги презема за заштита на ранетите, болните, медицинскиот персонал, свештените лица и за нивната помош." (член 9/9/910, заеднички на Четирите Конвенции).

"Во ситуации на сериозни прекршувања на Конвенциите или на овој Протокол, високите договорни страни се обврзуваат да дејствуваат заеднички или одвоено, во соработка со Обединетите Нации и во согласност со Повелбата на Обединетите Нации." (член 89, Протокол I).

"Високите договорни страни ќе си дадат една на друга најголема помош во врска со кривични постапки донесени поради сериозни кршења на Конвенциите или на овој Протокол (...). Кога околностите дозволуваат, високите договорни страни ќе соработуваат по прашања на екстрадиција (...)." (член 88, Протокол I)

"Ќе се формира Меѓународна Комисија за Изнаоѓање на Факти (...) која ќе се состои од 15 членови, со висок морал, избрани и признати непристрасно (...). Комисијата ќе биде компетентна за: испитување на фактите наведени како сериозно кршење според дефинициите во Конвенциите и овој Протокол или други сериозни кршења на Конвенциите или на овој Протокол(...)." (член 90, Протокол I)

КОЈА Е УЛОГАТА НА МКЦК ВО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ И ПОЧИТУВАЊЕ НА ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО?

Како промотор и чувар на меѓународното хуманитарно право, МКЦК мора да поттикнува почитување на правото. Го прави тоа со ширење на знаењето за хуманитарните правила и со потсетување на страните во судирот за нивните обврски.

Дисеминација и советодавни услуги

Бидејќи незнаењето на правото е пречка во неговото имплементирање, МКЦК ги потсетува државите дека се обврзале да ги промовираат хуманитарните одредби. За таа цел тој презема и свои акции. МКЦК натаму ги потсетува државите дека мора да ги преземат сите потребни чекори со кои ќе се обезбеди ефикасно применување на правото, а со тоа и негово почитување. Тој главно го прави тоа преку советодавни услуги за меѓународно хуманитарно право кои обезбедуваат технички упатства до државите и им помага на нивните власти да усвојат национални закони и прописи за имплементација.

Потсетување на страните во судирот за нивните обврски

Врз база на заклучоците што ќе ги донесе од својата работа за заштита и помош, МКЦК доставува доверливи извештаи до релевантните власти во случај на кршење на хуманитарното право. Ако кршењата се сериозни и се повторуваат и ако може да се докаже со сигурност дека тие се случиле, МКЦК го задржува правото да го изнесе јавно; ќе го стори тоа само ако смета дека таквото јавно излагање е во интерес на луѓето кои се погодени или имаат закана. Меѓутоа, ова е исклучителна мерка.

МКЦК како чувар на меѓународното хуманитарно право

Хуманитарното право му овозможува на МКЦК да обезбеди почитување на хуманитарните правила.

“Претставници или делегати на заштитничките сили ќе имаат дозвола да ги посетат сите места кадешто може да има воени заробеници посебно места за интернација, затвори и принудна работа (...).” Повторно: Делегатите на Меѓународниот Комитет на Црвен крст ќе ги уживаат истите привилегии. (член 126, Трета Конвенција).

Забелешка: член 143 од четвртата Конвенција содржи слични одредби кои се однесуваат на цивилните интернири.

Статутите на Движењето специфицираат дека една од улогите на МКЦК е: да преземе задачи што му се доделени со Женевските Конвенции, да работи за чесна примена на меѓународното хуманитарно право, применливо во вооружени судири, и да биде запознат за сите поплаки за наводни кршења на тоа право. (член 5, параграф 2с).

КАКО СЕ ГОНАТ СУДСКИ ВОЕНИТЕ ЗЛОСТОРНИЦИ СПОРЕД ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО?

Со потпишувањето на Женевските Конвенции, државите се обврзуваат да донесат законодавство неопходно за казнување на лицата виновни за кршење на Конвенциите. Државите се исто така обврзани да им судат во своите судови на лицата осомничени дека извршиле сериозни кршења на Конвенциите или да ги предадат тие лица за судење во друга држава. Со други зборови извршителите на сериозни кршења, односно воени злосторници, мора да бидат гонети секогаш и секаде, а државите се одговорни да обезбедат истото да биде сторено.

Генерално, кривичните закони на една држава се однесуваат само на злосторства сторени на нејзина територија и од нејзини државјани. Меѓународното хуманитарно право оди понатаму со тоа што бара од државите да ги пронајдат и казнат сите лица што сториле сериозно кршење без разлика на нивната националност или место каде што е извршена повредата. Овој принцип на универзална јуриздикција е основен за да се гарантира дека сериозните кршења ќе бидат ефективно совладани.

Таквите судски гонења можат да се покренат или од националните судови на различни држави или од меѓународни власти. Во оваа смисла, меѓународните кривични трибунали за поранешна Југославија и Руанда беа формирани во 1993 и 1994 од Советот за безбедност на Обединетите Нации за да им се суди на обвинети за воени злосторства извршени за време на судирите во тие земји.

Зошто хуманитарните правила не се почитуваат секогаш а прекршоците не секогаш се казнуваат?

На ова прашање може да се одговори на различни начини. Некои тврдат дека непознавањето на правото е главен виновник, други дека природата на војната го наметнува тоа или бидејќи меѓународното право - а оттука и хуманитарното право - не е усогласено со ефикасен централизиран систем за имплементирање на санкции, меѓу другото, поради сегашната структура на меѓународната заедница. Како и да е, дали се работи за конфликтни ситуации или во мирно време и без разлика дали е национална или меѓународна јуриздикција што е на сила, законите се кршат, а злосторства се извршуваат.

Сепак да се откажеме, само поради таквите кршења и да ги прекинеме сите акции со кои се бара да се добие поголемо почитување на хуманитарното право, би било многу компромитирачко. Од тие причини, додека се чека на поефикасен систем на санкции, таквите дејствија треба да бидат немилосрдно осудувани и да се преземаат мерки за нивно спречување и казнување.

Оттука, кривичните репресии на воени злосторства треба да се гледаат како едно од средствата за имплементирање на хуманитарното право било на национално или меѓународно ниво.

Што е воено злосторство?

Се смета дека воените злосторства значат сериозни кршења на меѓународното хуманитарно право извршени за време на меѓународни или внатрешни вооружени судири. Неколку правни текстови содржат дефиниции за воени злосторства односно Статутот на Меѓународниот воен трибунал формиран по Втората светска војна во Нирнберг, Женевските Конвенции и нивните Дополнителни протоколи, Статутите и судската практика на Меѓународните кривични трибунали за поранешна Југославија и Руанда и Статутот на Меѓународниот Кривичен Суд. Дефиниции за поимот воени злосторства се дадени и во законодавството и судските постапки на различни земји. Важно е да се забележи дека и еден единствен акт може да се смета како воено злосторство.

- Меѓу другите, во дефиницијата за воени злосторства се опфатени следниве акти: намерно убивање на заштитени лица (пример, ранети, болни борци, воени заробеници, цивили);
- тортура или нехуман третман на заштитено лице;
- намерно предизвикување на неподносливи страдања, сериозни телесни повреди на заштитени лица;
- напад на цивилно население;
- незаконско депортирање или трансфер;
- употреба на забрането оружје или методи на војување;
- неправилно користење на препознатливиот амблем на Црвен крст или Црвена полумесечина или други заштитни знаци;
- перфидно убивање или ранување на лица кои припаѓаат на непријателската нација или армија;
- грабеж на јавни или приватни имоти.

Треба да се забележи дека Меѓународниот Кривичен Трибунал за поранешна Југославија го признава поимот воени злосторства според обичајното меѓународното право кој исто така опфаќа и сериозни кршења извршени за време на не-меѓународни вооружени судири. Статутот на Кривичниот суд и Статутот на Меѓународниот кривичен трибунал за Руанда исто така ги опфаќаат во своите списоци воените злосторства за време на внатрешнивооружени судири.

КОЈА Е РАЗЛИКАТА МЕЃУ ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО И ЗАКОНОТ ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА?

Меѓународното хуманитарно право и Меѓународниот закон за човекови права (натаму во текстот наречен како Човекови права) се комплементарни. И двата се залагаат за заштита на животите, здравјето и достоинството на луѓето, иако од различен агол.

Хуманитарното право се применува во ситуации на вооружен судир, додека човековите права, или барем некои од нив, се применуваат и во војна и во мирно време. Меѓутоа, некои спогодби за човекови права им дозволуваат на владите да отстапат од некои права во ситуации на јавни вонредни состојби. По МХП не се дозволени отстапувања бидејќи истото е создадено за вонредни ситуации, односно вооружени судири.

Хуманитарното право има цел да ги заштити луѓето кои не земаат учество или повеќе не учествуваат во непријателствата. Правилата опфатени во МХП им наметнуваат должности на сите страни во судирот. Човековите права, кои се приспособени главно за време на мир, се применуваат на сите. Нивна главна цел е да ги заштитат лицата од произволно однесување на сопствените влади. Законот за човекови права не се занимава со водење на вооружени судири.

Должноста за имплементирање на МХП и на човековите права најмногу лежи кај државите. Хуманитарното право ги обврзува државите да преземаат практични и законски мерки, како што е воведување на казнена законска регулатива и дисеминација на МХП. Слично, државите се обврзани и со законот за човекови права да го усогласат националниот закон со меѓународните обврски. МХП обезбедува неколку механизми што помагаат при негова имплементација. Значајно е што од државите се бара да обезбедат почитување и од други држави. Постои исто така одредба за процедура на истражување, механизам на заштитничка сила и Комисија за утврдување на факти. На МКЦК му е дадена клучна улога во обезбедување почит на хуманитарните правила.

Механизмите за имплементирање на човековите права се комплексни, спротивно на МХП, вклучуваат регионален систем. Надзорните тела, каква што е Комисијата на Обединетите Нации за Човекови права, се базирани или врз Повелбата на Обединетите Нации или се наведени во специфични спогодби (на пример Комитетот за човекови права, кој води потекло од Меѓународниот договор за цивилни политички права од 1966). Комисијата за човекови права и нејзините поткомисии имаат развиено механизам "специјални известувачи" и работни групи чија задача е да набљудуваат и известуваат за ситуации на Човекови права или по земји или по теми. Шест од главните спогодби за човекови права исто така предвидуваат формирање на комитети (на пример, Комитет за човекови права) од независни експерти кои се задолжени за набљудување на нивната имплементација. Некои регионални спогодби (Европска и Американска) исто така формираат судови за човекови права. Канцеларијата на Високиот комесар за човекови права на Обединетите Нации (UNHCHR) игра клучна улога во целокупната заштита и промоција на човековите права. Нејзина улога е да ја зајакне ефикасноста на машинеријата на Обединетите Нации за човекови права и да изгради национален, регионален и меѓународен капацитет за промоција и заштита на човековите права и да врши дисеминација на текстовите и информации за човекови права.

Инструменти за човекови права

Поголем број на текстови што сега се на сила опфаќаат:

а) Универзални инструменти:

- Универзална декларација за човекови права, усвоена од Генералното Собрание на ОН во 1948
- Конвенција за спречување и казнување на злосторства за геноцид од 1948
- Меѓународен договор за цивилни и политички права од 1966
- Меѓународен договор за социјални и економски права од 1966
- Конвенција за елиминирање на сите облици на дискриминација на жените од 1981
- Конвенција против тортура и други сурови, нехумани или деградирачки третмани или казнувања од 1984
- Конвенција за правата на детето од 1989

б) Регионални инструменти

- Европска конвенција за човекови права од 1950
- Американска конвенција за човекови права од 1969
- Африканска повелба за човекови и народни права од 1981

"Неприкосновени права"

Меѓународните инструменти за човекови права содржат клаузули што ги овластуваат државите кои се соочуваат со сериозни јавни закани, да ги суспендираат правата заштитени со нив. Направен е исклучок за некои основни права наведени во секоја спогодба коишто мора да се почитуваат во секакви околности и не смее никогаш да се откаже од нив без разлика на спогодбата. Посебно тука спаѓа правото на живот, забрана на тортура и нехумано казнување или третман, ропство и сервилност, принципот на законитост. Законот не може да има ретроактивно дејство. Овие основни права кои државата е должна да ги почитува во секакви околности - дури и во случај на судир или немири - се познати како "неприкосновени" човекови права.

Точки на приближување

Бидејќи хуманитарното право се применува прецизно во исклучителни ситуации каде што спаѓаат вооружените судири, содржината на законот за човекови права што државите мора да ги почитува во секакви околности (односно "тврдокорните") има тенденција да се приближи со основните и законски гаранции обезбедени со хуманитарното право на пример, забрана на тортура и егзекуција по кратка постапка.

КОРЕЛАЦИЈА ПОМЕЃУ ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И МХП

Во центарот на вниманието на двата корпуса права е заштита на човекот и неговите права и слободи. Двата корпуса се насочени кон заштита на човекот

во различни констелации во што се состои и нивното исклучување или надополнување.

На материјалното поле на примена, меѓународното хуманитарно право (МХП) се применува само при вооружени судири. Меѓународното право за правото на човекот (МПЗПНЧ) се применува секаде и во сите ситуации. Карактеристично за МХП е тоа што овој корпус на правни правила и норми не трпи никаква дерогација на ниту еден сегмент од неговите правила и норми. За разлика од МХП, дел од корпусот правни правила и норми кои го сочинуваат МПЗПНЧ се подложни на дерогација во ситуации кога во прашање е доведена државната безбедност на нацијата. Дел од овие норми во случај на прогласување на воена состојба или кога државата е вовлечена во, пред се, меѓународен вооружен судир можат да бидат суспендирани како на пример, правото на избори, организирање јавни собири.

Сепак еден дел од корпусот на МПЗПНЧ кој го сочинуваат н. цврсто јадро на човекови права, не може да биде суспендиран односно не трпи дерогација. Овие права се заштитени со заедничкиот член 3 од четирите Женевски конвенции и член 75 од Протоколот 1 кој се однесува за меѓународни вооружени судири. Правилата за заштита на лицата кои не учествуваат во непријателствата (освен борците) предадени со заедничкиот член 3 од четирите Женевски конвенции се применува и при немеѓународни вооружени судири. Во теоријата за МХП правила санкционирани со заедничкиот член 3 се познати под мотото "конвенција во конвенциите или "мини конвенција" заради тоа што нудат минимални стандарди на заштита и при вооружени судири во границите на една суверена држава каде што припадниците најчесто не се третираат за борци туку се третираат за сторители на кривични дела против сувереноста на државата. Со овие правила се обезбедува минимален стандард на хуманитарна заштита и за сторени казниви дела против суверенитетот и безбедноста на државата. Целта е на овие лица да им се обезбеди минимална здравствена и хумана заштита и гаранција на правната сигурност од изрекување санкции без водење на соодветна законски предвидена постапка и извршување на овие пресуди донесени по брза постапка или без водење на постапка.

Очигледно е дека постои опасност од празнина на полето на заштитата на човековите права и слободи во состојби на немири и напнатост на внатрешен план во државата кога постои судир помеѓу владините сили од една страна и бунтовничките сили од другата страна. Во интерес на заштитата на сувереноста на државата, сè додека владините сили можат да ги контролираат овие намери (додека не земат силен замав и интензитет) таа не ги признава овие сили за свои противници и ги третира за криминалци и сторители на најтешки кривични дела против сувереноста и безбедноста на земјата.

По однос на заштитените лица МПЗПНЧ им дава заштита на сите човекови суштества, додека МХП развива концепт на заштитени лица во зависност од ситуацијата, односно видот на вооружениот судир, од тоа зависи кои правни норми и права ќе се применуваат. При тоа се става акцент на заштитата на

овие категории заштитени лица, пред сè, на нивната заштита од акција на непријателската страна во вооружениот судир. Ва таа смисла непријателската страна е должна да укажува одредена заштита на ранетите и болните, воените заробеници и цивилите од непријателската страна на окупираната територија или на цивилите кои се наоѓаат во близина или на самото поле каде што се преземаат вооружените дејствија. Двата корпуса права овде се дополнуваат со цел да се овозможи заштита на јадрото загарантирани права на човекот.

Овие два корпуса на права се разликуваат по односот на влијанието кој го спроведуваат. Во таа смисла МПЗПнЧ најчесто се манифестира преку односот на поединецот кон државата, додека кај МХП ваквиот судир односно дали судирот е меѓународен или се случува во рамките на една држава. Кај меѓународните судири пред сè станува збор за однос држава кон држава при што се уредуваат правилата за примена на вооружена сила и забрана или ограничување на одредени видови оружје, забраната за применување на одреден вид однесување на борците кои учествуваат во судирот односно обврска на државата за примена на одредени мерки за заштита на одредени заштитени групи лица кои се наоѓаат под нејзина власт (пр. заробеници, санитарски и верски персонал). Кај МХП овој однос на влијание може да биде и односот на поединец кон државата за нејзината одбрана или правото на државата цивилните лица државјани на спротивставената страна да ги интернира додека трае вооружениот судир, како и многу слични ситуации. Кај МХП односот кој се воспоставува може да се манифестира и како однос на поединец кон поединец пред се на полето на индивидуалната кривична одговорност за кршењето на правилата од МХП.

Двата корпуса права се дополнуваат во заштитата на правата на човекот при што во одредени ситуации доминира едниот од нив, а во други ситуации вториот корпус права. Предмет на заштита на двата корпуса права се: правото на живот, забрана на тортура, правото на здравје и правото на храна, но за време на вооружени судири МХП е подетално одредено и доминира во овие ситуации, додека пак МПЗПнЧ е подетално кај заштитата на следните права: право на судска гаранција, медицинска етика, дефинирање на тортурата и примената на огненото оружје од страна на овластените службени лица.

По однос на прекршувањето на двата корпуса права тие исто така се разликуваат. Одредбите на МХП се кршат на бојното поле од учесниците во вооружените судири, додека одредбите на МПЗПнЧ се кршат за време на мир пред се од страна на државните службени лица преку носење судски, управни и законски одлуки или преку акти на пропуштање при спроведување на жалбените постапки.

Прекршувањето на МХП од едната страна во судирот не и дава за право на другата страна во судирот да одговори со иста мерка според начелото на реципроцитет. Секоја повреда на МХП е индивидуална и подлежи на индивидуална одговорност. Од особено значење за намалување на неговото кршење е обврската на сите земји потписнички на Женевските конвенции е да

ги дисеминираат одредбите на МХП што пошироко во општествените структури на државата, а особено кај државните органи кои се потенцијални учесници во идните вооружени судири, пред се припадниците на армијата и полициските сили. Со одредбите на МХП треба да бидат запознаена и најмладата популација односно учесниците од основното, средното и високото образование со цел да се запознаат со овие правила заради спречување на несаканите последици од иден вооружен судир, а и како идни носители на државни и јавни функции во државата. Во таа смисла во актуелниов момент најповикан субјект за дисеминација на одредбите на МХП во Република Македонија е Црвениот крст на Република Македонија.

ДАЛИ ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО СЕ ОДНЕСУВА НА МИРОВНИТЕ ОПЕРАЦИИ И ОПЕРАЦИИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА МИР ВОДЕНИ ПОД ПОКРОВИТЕЛСТВО НА ОН?

Во ситуации на меѓународни и не-меѓународни вооружени судири, членови на воени единици кои земаат учество во мировни операции мора да го почитуваат меѓународното хуманитарно право кога се активно ангажирани во вооружени конфронтации против страната во судирот. Кога не се ангажирани, тие се сметаат како цивили се додека ситуацијата не се промени. За секој контингент, хуманитарното право се применува според меѓународните обврски на секоја земја која учествува со трупи. Државите што обезбедуваат трупи за такви операции мора да бидат сигурни дека нивните единици ги знаат хуманитарните правила.

Применливоста на хуманитарното право на силите кои водат операции под команда и контрола на Обединетите Нации беше потврдена во Билтенот на Генералниот секретар на ОН издаден на 6 август 1999 за одбележувањето на 50-годишнината од усвојувањето на Женевските Конвенции од 1949.

Под насловот "Набљудување од страна на силите на Обединетите Нации на меѓународното хуманитарно право" билтенот наведува список на основни принципи и правила на хуманитарното право. Овие принципи се применливи, како минимум, на силите на ОН секогаш кога се ангажирани како борци во мерки на принуда или кога дејствуваат во самоодбрана за време на мировни операции, до обем и времетраење на вооружен ангажман. Обврските на силите на ОН да ги почитуваат овие основни принципи и правила се исто така опфатени во неодамнешните договори склучени меѓу Обединетите Нации и земјите на чија територија се распоредени труците на ОН.

Дистинкција и дефиниција

Целта на мировните операции е да обезбеди почитување на прекин на огнот и линиите на демаркација и да склучат договори за повлекување на труците. Во последнитенеколку години, обемот на операциите се прошири за да опфати други задачи како на пример контрола на избори, доставување на хуманитарна помош и помош во процесот на национално помирување. Употреба на сила е овластено само во случаи на легитимна одбрана. Таквите операции се одвиваат со согласност со страните на терен. Операции за

спроведување на мир кои спаѓаат под глава II од Повелбата на ОН, се изведуваат од страна на силите на ОН или од држави, групи на држави или регионални организации или на покана на загрозената држава или со овластување на Советот за безбедност на ОН. На овие сили им е дадена борбена мисија да употребуваат принудени мерки за извршување на својот мандат. Согласно од страните не е неопходна. Разликата меѓу овие два типа на операции во последните години станува се понејасна. Терминот "поддршка на мировни операции" исто така почна да се појавува.

ШТО ВЕЛИ ХУМАНИТАРНОТО ПРАВО ЗА ТЕРОРИЗМОТ?

Терористички чинови може да се случат за време на вооружени судири или во мирнодопско време. Бидејќи хуманитарното право се применува само во ситуации на вооружен судир, тоа не ги регулира терористичките акти извршени во мирно време.

Потребата да се прави разлика меѓу цивили и борци и забраната за напад на цивили е во срцето на хуманитарното право. Покрај експресната забрана на секакви акти кои имаат цел на ширење страв меѓу цивилното население (член 51, алинеја 2, Протокол I; и член 13 алинеја 2 Протокол II) МХП исто така ги пропишува следните акти, кои може да се сметаат како терористички напади:

- напади на цивили и цивилни објекти (член 51, алинеја 2 и 52, Протокол I; и член 13, Протокол II);
- неселективни напади (член 51, алинеја 4, Протокол I);
- напади на места за молитва (Член 53, Протокол I; и Член 16, Протокол II);
- напади на фабрики и инсталации кои содржат опасни материи (Член 56, Протокол I; и член 15 Протокол II);
- земање на заложници (член 75, Протокол I, член 3 заеднички на четирите Конвенции и Член 4, алинеја 26, Протокол II);
- убиство на лица кои не земаат повеќе учество во борбени судири (член 75, Протокол I; член 3 заеднички на четирите Конвенции; и член 4 алинеја 2а, Протокол II).

Освен забраната на горенаведените акти, хуманитарното право содржи услови за потиснување на насилства на овие забрани и механизми за имплементирање на овие обврски кои се многу поусовршени од какви било обврски што постојат во моментот во меѓународните конвенции за спречување и казнување.

5.3 ХАШКО ПРАВО

Под поимот Хашка конвенција се подразбира било која од серијата на меѓународни договори издадени од меѓународните конференции одржани во Хаг во Холандија во 1899 и 1907 година.

Првата конференција беше свикана на покана на грофот Михаил Николаевич Муравјов, министер за надворешни работи на царот Николај II од Русија. Во период од 11 јануари 1899 година, грофот Муравјов предложил конкретни теми за разгледување:

- (1) ограничување на проширувањето на вооружените сили и намалување на распоредувањето на ново вооружување,
- (2) примена на принципите на Женевската Конвенција од 1864 година за поморска војна и
- (3) ревизија на нератификуваната Бриселска декларација од 1874 година во врска со законите и обичаите на копнените борби.

Конференцијата се состана од 18 мај до 29 јули 1899 година на која учествуваа 26 нации. Само две американски земји учествуваа, САД и Мексико.

Иако конференцијата од 1899 година не успеа да ја оствари својата примарна цел -ограничување на вооружувањето –сепак усвои конвенции кои ги дефинираат условите на воена состојба и други обичаи поврзани со војната на копно и море.

Седумнаесет од државите кои ја ратификувале Конвенцијата од 1899 година не ја ратификуваа верзијата од 1907 година (Аргентина, Бугарија, Чиле, Колумбија, Еквадор, Грција, Италија, Кореја, Црна Гора, Парагвај, Персија, Перу, Србија, Шпанија, Турција, Уругвај, Венецуела) . Овие држави или нивните држави наследници и понатаму формално се обврзани со Конвенцијата од 1899 година во нивните односи со другите страни.

Одредбите од двете конвенции за копнената војна, како и повеќето суштински одредби на Хашките конвенции од 1899 и 1907 година, се сметаат за отелотворувачки правила на обичајното меѓународно право. Како такви, тие исто така се обврзувачки за државите кои не се формални страни за нив.

Понатаму, беа прифатени три декларации – едната е забрана за употреба на задушувачки гасови, друга забрана за употреба на дум-дум куршуми (dumdums), и третата е забрана за испуштање на проектили или експлозивни од балони. Најпосле, и најважно, беше усвојувањето на Конвенцијата за тихоокеанското решавање на меѓународните спорови, создавајќи постојан арбитражен суд.

Конференцијата од 1907 година, иако првично беше предложена од американскиот претседател Теодор Рузвелт, официјално беше свикана од царот Николај II од Русија. Оваа конференција се одржа од 15 јуни до 18 октомври 1907 година, а на неа присуствуваа претставници на 44 држави. Повторно предлогот за ограничување на вооружувањето не беше прифатен. Сепак, конференцијата усвои неколку конвенции кои се однесуваат на прашања како што се вработување на сила за наплата на договорните долгови; правата и должностите на неутрални овластувања и лица во војна на копно и на море; поставување на автоматски подморници контактни мини;

статусот на непријателски трговски бродови; бомбардирање од поморски сили во време на војна; и формирање меѓународен судски суд.

Конференцијата од 1907 година ја обнови декларацијата со која се забранува испуштање проектили од балони, но не ги потврди декларациите за забрана на асфиксирачки гас и проширување на куршуми. Конечните акти на конференцијата беа едногласното прифаќање од страна на делегатите на принципот на задолжителна арбитража и изјава на голем број *voeux* (резолуции), од кои првата беше препорака да се повика уште една конференција во осум години, со што се утврди концептот дека најдобриот начин да се справи со меѓународните проблеми беше преку серија последователни конференции.

Иако конференцијата закажана за 1915 година не успеа да се состане поради почетокот на Првата светска војна, идејата за конференцијата силно влијаеше врз создавањето на поорганизирана Лига на нации по завршувањето на војната.

Во 1946 година, во врска со Хашката конвенција за копнена војна од 1947 година, Нирнбершкиот меѓународен воен суд потенцира: "Правилата на копнената војна изразени во Конвенцијата несомнено претставувале однапред постоечки меѓународно право во времето на нивното усвојување ... но до 1939 година овие правила ... биле признати од сите цивилизирани нации и биле сметани за декларативни за законите и обичаите на војување". Меѓународниот воен трибунал за Далечниот Исток во 1948 година изрази идентичен став.

Правилата отелотворени во Регулативите беа делумно потврдени и развиени од страна на двата Дополнителни Протоколи кон Женевските Конвенции од 1949 година усвоени во 1977 година.

5.4 ЖЕНЕВСКО ПРАВО

Масакрот на цивили на вооружени судири има долга и темна историја а како примероци од долгата листа може да се извлечат:

1. масакрите на Калингас од Ашока во Индија;
2. масакрот на околу 100.000 Хиндуси од страна на муслиманските трупи на Тимур (Тамерлан); и
3. масакрите на крстоносците на Евреите и муслиманите во опсадата на Ерусалим (1099).

Меѓутоа, дури и при масакрите во историјата, државите често потенцираат и повикуваат на хуманитарни норми за заштита на жртвите на вооружените судири. Уште од античкото време.

Во Стариот Завет, кралот на Израел го спречува убиството на заробените, по препорака на пророкот Елисеј да ги поштеди непријателските затвореници. Во

120

одговорот на прашањето од царот, Елисеј вели: "Нема да ги убиеш. Ќе ги убиеш ли оние што си ги зел заробени со меч и со лак?" Поставете леб и вода пред нив, за да јадат и да пијат, и потоа да се вратат кај својот господар".

Во древна Индија има записи (на пример, на Законите на Ману) кои ги опишуваат видовите оружја кои не треба да се користат: "Кога се бори со своите непријатели во битка, нека не се удира со скриено оружје, ниту со, бодликава жица и отров." Исто така, постои заповед да не се напаѓа евнух, ниту непријателот" кој моли... Ниту оној кој спие, ниту оној кој е гол, ниту оној кој е разоружен, ниту оној кој гледа без да учествува во борбата."

Исламскиот закон вели дека "неборци кои не учествувале во борбите како што се жени, деца, монаси и пустиници, стари, слепи и луѓи" не треба да бидат малтретирани. Првиот калиф, Абу Бакр, прогласил: "Не казнувај, не убивај мали деца или стари мажи или жени, не им ги сечи главите и не ги гори." Не сечете овошни дрвја." Исламските правници сметаат дека затвореникот не треба да биде убиен, бидејќи не може да биде одговорен за воени дејства додека е заробен."

Меѓутоа, исламскиот закон не ги поштедува сите неборци. Во случај на оние кои одбиле да се преобратат во исламот или да платат алтернативен данок, на муслиманите им било дозволено во принцип да убијат било кој од нив, борци или неборци, под услов да не бидат убиени предавнички и со осакатување.

Најважниот претходник на МХП е сегашниот договор за примирје и регулирање на војната, потпишан и ратификуван во 1820 година помеѓу властите на тогашната Влада на Голема Колумбија и началникот на експедитивните сили на шпанската круна во градот Санта Ана, венецуелска држава де Трухило.

Меѓутоа, во втората половина на 19-от век не се појавил посистематски пристап. Во Соединетите Американски Држави, германскиот имигрант Френсис Либер изготвил кодекс на однесување во 1863 година, кој станува познат како Либер кодекс, за Армијата на Унијата за време на американската граѓанска војна. Либерскиот кодекс го вклучува хуманиот третман на цивилното население во областите на судири, а исто така го брани и убивањето на воени затвореници.

Во исто време, вклученоста за време на Кримската војна на голем број такви поединци како Флоренс Најтингел и Хенри Динан, бизнисмен од Женева, кој работел со ранети војници во Битката кај Солферино, доведоа до посистематски напори за спречување на страдањата од војната жртви. Динан напишал книга, која ја нарекол Спомени на Солферино, во која ги опишал ужасите што ги видел. Неговите извештаи биле толку шокантни што резултираат со формирање на Меѓународниот Комитет на Црвен крст (МКЦК) во 1863 година, како и свикнување на конференција во Женева во 1864 година, која претходи на Женевската Конвенција за подобрување на состојбата на ранети во армиите на бојното поле.

Женевската конвенција е директно инспирирана од принципот на човештво. Таа се однесува на оние кои не учествуваат во судирот, како и на воениот персонал на борба против борците. Таа обезбедува правна основа за заштита и хуманитарна помош што ја спроведуваат непристрасни хуманитарни организации како што е МКЦК. Овој фокус може да се најде во Женевските Конвенции.

5.5 РЕЗИМЕ НА ЖЕНЕВСКИТЕ КОНВЕНЦИИ ОД 12 АВГУСТ 1949 ГОД. И НА НИВНИТЕ ДОПОЛНИТЕЛНИ ПРОТОКОЛИ

Во време на војна, некои хуманитарни правила мора да се почитуваат дури и спрема непријателот. Овие правила се регулирани во четирите Женевски Конвенции од 12 август 1949 год. и на нивните Дополнителни Протоколи од 8 јуни 1977.

Женевските Конвенции се засновани врз идејата за почитување на индивидуата и нејзиното достоинство. Лицата што не учествуваат директно во непријателствата или не се борат заради болест, повреди или заробеништво или од било каква друга причина, мора да се почитуваат и заштитат од ефектите на војната; оние што страдаат мора да бидат помогнати и згрижени без дискриминација.

Дополнителните Протоколи ја прошируваат оваа заштита на сите лица, погодени од вооружените судири. Тие, понатаму, пропишуваат страните во судирот и борците да не вршат напад врз цивилните објекти и да ги водат своите операции во согласност со признатите правила и прописи на хуманост.

ОПШТИ ПРАВИЛА ЗАЕДНИЧКИ ЗА ЧЕТИРИТЕ КОНВЕНЦИИ И ДОПОЛНИТЕЛНИ ПРОТОКОЛИ

Штом ќе се избие вооружен судир, Женевските Конвенции и Протоколи се применуваат веднаш (I-IV,2; П.I,1,) иако со ограничувања во случај на жестоки не-меѓународни вооружени судири кога се применуваат само одредени правила (П.II). Меѓутоа, во сите случаи принципите на хуманост мора да се почитуваат (I-IV,3). Така, забрането е во кое и да е време и на било кое место следново: убиство, тортура, телесно казнување, осакатување, навреда на личното достоинство, земање заложници, колективно казнување, егзекуција без регуларно судење и секаков суров и понижувачки третман. (I-IV,3: I,II,12; III,13; IV,32,34; П.II,4,6).

Конвенциите и Протокол I забрануваат репресалии врз ранетите, болните, бродоломниците, санитетскиот персонал и санитетската служба како и врз персоналот на цивилната заштита, воените заробеници, цивилите, културните објекти, природната околина, фабриките и објектите што содржат опасни материјали (I,46; II,47; III,13; IV,33; П.I,20,51-56).

Никој не може да се откаже или да биде принуден да се откаже од заштитата што му е доделена според Конвенциите (I-III,7;IV,8). На заштитените лица мора да им се дозволи да бидат засолнати од земјата заштитничка (неутрална држава одговорна за заштита на нивните интереси) или од Меѓународниот Комитет на Црвен Крст, или било која друга непристрасна хуманитарна организација (I-III,8,9,10; IV,9,10,11; П.I,5).

I. ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ НА РАНЕТИТЕ И БОЛНИТЕ ПРИПАДНИЦИ НА ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ НА БОЈНОТО ПОЛЕ, ОД 12 АВГУСТ 1949 ГОД

II. ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ НА РАНЕТИТЕ, БОЛНИТЕ И БРОДОЛОМНИЦИТЕ, ЧЛЕНОВИ НА ПОМОРСКИТЕ ВООРУЖЕНИ СИЛИ, ОД 12 АВГУСТ 1949 ГОД.

ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ I, ДЕЛ II; ПРОТОКОЛ II, ДЕЛ III

Сите ранети, болни и бродоломници мора да бидат почитувани и заштитени во сите околности. (I,12; II,12; П.I,10; П.II,7). Нивните животи не смеат да бидат загрозувани, ниту пак понижувачки на каков и да е начин. Тие мора да бидат извлечени и хумано третирани и мора да добијат целосна нега во најкраток можен рок. Меѓу нив не смее да се прави никаква разлика по каква и да е основа освен по здравствена состојба. (I,12,15; II,12,18; П.I,10; П.II,7).

Завојуваните страни мора да се грижат за ранетите, болните и бродоломниците членови на непријателските вооружени сили што се заробени, исто како што се грижат за своите. (I,12,14; II,12,16; П.I,44).

Треба да бидат превземени сите можни мерки за собирање на умрените и спречување на нивно ограбување (I,15; II,18; П.I,33; П.II,8).

Ниедно тело не смее да биде погребано, кремирано или фрлено в море пред да биде констатирана смрт и извршена идентификација по можност од страна на лекар (I,16,17; II,19,20).

Исто така, сите мерки мора да се презема за барање, собирање на ранетите, болните, бродоломниците и исчезнатите (I,15; II,18; IV,16; П.I,33; П.II,8).

Сите поединости што можат да помогнат за идентификување на ранетите мора да бидат бродоломниците или умрените мора да бидат евидентирани (I,16; II,19).

Во интерес на ранетите, болните и бродоломниците, сите санитарски единици (без оглед дали се воени или цивилни) што се под контрола на надлежната власт, ќе бидат заштитени (I,19-37; II,22-40; П.I,8,9,12; П.II,11). Тука спаѓаат медицинскиот персонал, материјалот, установите и инсталациите како и транспортите организирани за медицински цели а што се означени со амблем на Црвен крст или Црвена полумесечина на бела основа.

Во медицински и верски персонал спаѓаат:

а) персоналот (лекари, болничари, сестри и оние што ги носат ранетите) кои се ангажирани на привремена или постојана служба поврзана исклучително за медицински потреби (барање, евакуација, транспорт, дијагноза и лекување на ранетите, болните, бродоломниците, како и превенција од болести;

б) персоналот (администратори, возачи, готвачи и сл.)ангажирани на привремена или постојана служба, но исклучително за раководење или функционирање на санитетските единици или санитетскиот транспорт;

в) верскиот персонал било да е воен или цивилен, како што се свештеници кои се посветени исклучиво на извршување на својата свештеничка служба (I,24-27; II,36,37; П.I,8; П.II,9).

Тој персонал носи препознатлив знак на Црвен крст или Црвена полумесечина на бела основа (I,40; II,42; П.I,18, Анекс I,3; П.II,12) и документи за идентификување (I,40; II,42; П.I, Анекс I,1,2). Тие можат да носат оружје за лична одбрана и за заштита на ранетите и болните (I,22; II,35; П. I,13).

Ако членовите на медицинскиот и верскиот персонал бидат заробени, треба да им се дозволи да ги продолжат своите активности околу ранетите и болните (I,19). Никој не смее да биде принуден да работи спротивно на правилата на медицинската етика или да воздржува од извршување на задачи кои се бараат со овие правила (П.I,16; П.II,10). Лицата, чие задржување не е неопходно заради неа на воените заробеници, ќе бидат репатрирани (I,30,31; II,37). Оние лица што ќе бидат задржани нема да се сметаат како воени заробеници и ќе имаат услови за вршење на својата работа (I,28). На окупираните територии услугите на цивилниот медицински персонал можеби нема да бидат потребни, освен ако тие се неопходни за обезбедување на адекватна медицинска нега на цивилното население и за континуирана нега на ранетите и болните што се веќе на лекување. (П.I,14,).

Цивилното население мора да ги почитува ранетите, болните и бродоломниците дури и да припаѓаат на непријателската страна.

Над нив не смее да се врши насилство (П.I,17). На цивилните лица им е дозволено да ги соберат и да се грижат за ранетите и болните без оглед на нивната националност и за тие активности не треба да бидат казнувани. Напротив, во таа работа треба да им се помогне (I.18).

Под санитетски единици, без разлика дали тие се воени или цивилни, спаѓаат сите згради или постојани инсталации (болници и други слични единици), центри за трансфузиологија, центри за примарна заштита, медицински депо и магацини или подвижни единици (полски болници, шатори, објекти на отворен простор поставени за медицински цели (I,19; П.I,8,9,12; П.II,11). Тие не смеат да се напаѓаат или оштетуваат или пак да се спречува нивното функционирање дури и ако во тој момент нема ранети или болни (I,19).

Истата заштита со применува и за санитетските транспорти на копно, вода или воздух, возилата за брза помош, камионите, болничките бродови, чамците

за спасување на санитетските воздухопловни (I,35,36; II,22-27,38,39; П.I,8,21-31; П.II,11).

Санитетска опрема (носила, медицински и хируршки материјали и инструменти, лекови, завои и т.н.) не смеат да се уништуваат туку треба да се стават на располагање на медицинскиот персонал каде и да се наоѓа (I,33,34; II,28,38).

Знакот на Црвен крст или Црвена полумесечина на бела основа, симбол за помош на ранетите и болните, се користи за обележување на згради, единици, транспорти, персонал и материјал што имаат право на заштита. Тој не може да се употребува за други цели ниту пак да се изложува без согласност од надлежните власти. Знакот мора да се почитува совесно во секое време (I,38-44; II,41-43; П.I,18; П.II,12).

III.ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ВОЕНИТЕ ЗАРОБЕНИЦИ, ОД 12 АВГУСТ 1949 Год.

ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ I (посебно дел III, оддел II)

Статус

Членовите на вооружените сили на страната во судирот (освен медицинскиот и верски персонал) се борци, а секој борец заробен од непријателската страна станува воен заробеник (III,4; П.I,43,44). Таквите вооружени сили мора да бидат организирани, да се стават под команда што е одговорна за однесувањето на потчинетите и ќе бидат предмет на интерна дисциплинска постапка со што пак ќе се овозможи почитувањето на правилата на меѓународното право, применливо при вооружени судири (П.I,43).

Тоа почитување посебно значи дека борците се должни да се разликуваат од цивилното население по униформата или по кој и да е друг препознатлив знак, барем додека учествуваат во напад (П.I,44). Во исклучителни ситуации заради природата на непријателствата тие може да се разликуваат како борци со тоа што ќе го носат оружјето отворено (П.I,44).

Воените заробеници ќе се сметаат за заробеници на непријателската страна, а не на поединци или на трупи што ги заробиле (III,12).

Третман

Лице кое учествува во непријателствата и што е заробено, ќе се смета за воен заробеник и со него ќе се постапува како со воен заробеник дури и кога постои сомневање за неговиот статус (III,5; П.I,45).

Воените заробеници, во сите околности, имаат право на хуман третман и почитување на личноста и нивната чест (III,13,14). Жените ќе се третираат со целосно почитување сообразно нивниот пол (III,14).

Со сите заробеници ќе се постапува еднакво. Привилегиран третман може да се додели само по основа на здравјето, полот, годините, воениот чин или професионалната квалификација (III,16). Ако се испрашуваат, тие се должни да го кажат своето име и презиме, чинот и бројот на војничка книшка. Меѓутоа, тие не можат да бидат принудени да дадат други информации (III,17).

Тие имаат право да ги задржат предметите за лична употреба. Непријателот може да ја заплени воената опрема, освен алиштата и приборот за храна. Пари и скапоцени предмети не смеат да им се одземаат освен со сметкопотврда. Истите мора да им се вратат при ослободувањето (III,18).

Генерално, воените заробеници се подложени на дисциплински и воени кодекси што важат и за противничката страна што ги заробила (Власта) (III,39,82-88). Од безбедносни причини таа може да им ја ограничи слободата, но не смее да ги затвори, освен ако има кршење на законот (III,21). Пред да биде донесена пресудата, на заробените лица мора да им се даде можност да се бранат (III,96,99,105,106).

Лице што учествувало во непријателства и го загубило дефинитивно статусот на воен заробеник, има право, покрај одредбите на Четвртата конвенција, да ги користи и основните права и гаранции што се однесуваат на почитување на неговата личност (забрана на загрозување на неговиот живот и здравје) и на неговото достоинство (забрана на понижувачко и деградирачко постапување) (П.I,75). Во случај на судска постапка, има право на фер судење. (П.I,75). Овие права се признати и во случај на вооружени судири од не меѓународен карактер (I-IV,3) посебно ако овој судир е суров (П.II,4,6)

Услови на заробеништво

Власта што ги извршила заробувањето ќе им обезбеди на воените заробеници бесплатно адекватна храна и облека, услови за сместување не полоши од оние на сопствените трупи, како и медицинска заштита соодветна на нивната здравствена состојба (III,15,25,26,27,30).

Воените заробеници, со исклучок на офицерите, може да бидат обврзани да работат. За таа работа тие ќе бидат платени а условите на работа треба да се исти како и за припадниците на Власта. Сепак тие не смеат да бидат принудени да вршат работа од воен карактер ниту да работат опасна, нездрава и понижувачка работа (III,49-54).

На самиот почеток од заробеништвото, заробените имаат право да го известат своето најблиско семејство и Централната служба за барање на Меѓународниот комитет на Црвен крст. Потоа, тие можат редовно да се допишуваат со своето семејство, да примаат помош и да примаат посета од свештениците на својата вера (III,33,63,70,71,72).

Исто така тие имаат право да одберат гласноговорник (претставник на затворениците) што ќе ги застапува пред властите и пред добротворните организациите што ќе им помагаат (III,79).

Тие имаат право да упатуваат жалби и барања до претставниците на Силата заштитничка како и делегатите на Меѓународниот комитет на Црвен крст, кои

се овластени да ги посетуваат логорите и да разговараат со нив или директно или преку нивен претставник (III,78,126).

Текстот на конвенцијата треба да биде истакнат во секој логор, така што заробениците во секое време да можат да бидат информирани за своите права и должности (III,41).

Репатриација

Воените заробеници што се тешко болни или ранети, веднаш ќе бидат репатрирани, но потоа тие не можат да вршат активни воени должности (III, 109,117).

По завршувањето на активните непријателства, заробениците без одлагање мора да бидат ослободени и репатрирани (III,118).

ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ I

(Дел III, оддел I)

Однесување на борците

Протоколот ги разгледува правилата што го регулираат однесувањето на борците во текот на непријателствата.

Основниот принцип врз кој се засноваат овие правила е дека правото на страните во судирот во поглед на изборот на средства и методи на војување е ограничено. Со други зборови, забрането е да се употребува оружје, проектили и методи на војување што предизвикуваат излишни повреди и непотребни страдања (П.I,35).

Присуството на цивилите не смее да се злоупотребува за имунизација на некои области од воени операции (П.I,51).

Забрането е подмолно убивање, ранување или заробување на непријателот (П.I,37). Признатите амблеми (амблемот на Црвен крст или на Црвена полумесечина, белото знаме, означените културни добра итн.) не смеат да се злоупотребуваат (П.I,38). Забрането е користење на националните амблеми на непријателската страна или други држави што не учествуваат во судирот (П.I,39). На тој начин Протоколот потврдува дека законот за вооружени судири бара минимум праведност од страна на борците.

Забрането е да се одбие сместување. (П.I,40). Непријателот што е надвор од борба “hors de combat” (односно не учествува или не е во можност да учествува во непријателствата), што се предад или јасно покажува намера за да се предаде, не смее да биде предмет на напад (П.I,41,42). Заробувачот што нема средства да ги евакуира заробениците, мора да ги ослободи (П.I,41).

Дел IV, оддел I

Заштита на цивилното население од ефектите на непријателските дејствија

Основно правило е секогаш да се прави разлика меѓу цивилното население и борците, како и меѓу цивилни објекти и воени цели. Според тоа, операциите мора да бидат насочени само кон воени цели (П.I,48).

Секое лице што не им припаѓа на вооружените сили, е цивилно лице (П.I,50). Цивилни објекти се сите објекти коишто не се воени цели, односно што ефективно не придонесуваат за воената акција и чие уништување во таквите околности, не нуди дефинитивна воена предност (П.I,52).

Забранети се напади без избор на цели (П.I,51). Цивилните лица и цивилните објекти не само што не смеат да бидат предмет на напад, туку треба да се преземат сите претпазливи мерки кога се напаѓаат или лоцираат воени цели, за да се избегнат или сведат (П.I,57,58). Овие загуби во никој случај не смеат да бидат прекумерни во однос на предвидената конкретна и директна воена предност (П.I,51,57).

Забрането е да се изгладнува цивилното население на противникот, да се уништуваат објектите неопходни за негов опстанок, како и да се предизвикуваат големи, трајни и тешки оштетувања на природната околина (П.I,54,55).

Објектите од културна вредност, инсталациите што содржат опасни материји, небранети локалитети и демилитаризирани зони (вклучувајќи ги безбедносните зони и неутрализираните зони) како и персоналот и објектите на цивилната одбрана, се предмет на специјална заштита. Постојат одредби за нивно соодветно обележување и идентификување (П.I,53,56,59,60 и 61-67), Анекс I, Поглавје V и VI.

Забраната за напаѓање на цивилното население, за уништување на објекти, неопходни за неговиот опстанок, и за напаѓање објекти што содржат опасни материји како и културни објекти, подеднакво се однесува и на судирите од немеѓународен карактер (П.I,13,14,15,16).

Воените команданти се посебно одговорни за придржувањето кон овие правила (П.I,86,87).

IV.ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ЦИВИЛНИ ЛИЦА ЗА ВРЕМЕ НА ВОЈНА И ДОПОЛНИТЕЛНИТЕ ПРОТОКОЛИ

Одреден минимум неприкосновени правила за заштита се применуваат за сите лица погодени од вооружените судири, без оглед на нивната националност или територија на која живеат.

Според тоа, акциите за помош на храна, лекови, облека итн., треба да бидат дозволени (IV,23; П.I,69,70,71; П.II,18).

Спрема жените и децата треба да се има посебна почит и треба да бидат заштитени од било каков вид непристоен напад (IV,24; П.I,76,77,78).

Соединувањето раселени семејства и размената на семејни пораки мора да бидат овозможени (IV,25,26; П.I,74).

На секое лице погодено од вооружен судир мора да му се гарантираат основните права без да се врши дискриминација; неговата личност, чест, верските убедувања и одредби мора да бидат почитувани; цивилно или воено лице не смее да го загрози неговиот живот, здравје, физички или ментален интегритет како и неговото достоинство. Во случај на судски спор, секое лице има право на праведно судење (П.I,75). Овие права и гаранции подеднакво се однесуваат и во судири што не се од меѓународен карактер (П.II,4 и 6).

Покрај другото, Четвртата конвенција посебно говори за цивилните лица во рацете на непријателот, правејќи разлика меѓу двете категории (IV,4).

Цивили на непријателска територија

Освен ако од безбедносни причини е забрането, на цивилите што се наоѓаат на непријателска територија мора да им се дозволи да заминат (IV,35). Ако тие не заминат или се задржани, со нив треба да се постапува како и со сите странски државјани (IV,38). Ако поради безбедносни причини нивното интернирање е неодложно, тие имаат право на жалба и на непристрасно разгледување на нивниот случај (IV,41-43).

Население на окупирани територии

Цивилното население треба што е можно побргу, да го продолжи животот нормално. Окупаторот е должен да го одржува јавниот ред (IV,64).

Забранета е депортација и трансфер на населението (IV,49). Секое присилно регрутирање на работната сила ќе се врши според строги правила. Од тоа се ослободени сите лица помлади од 18 год. ангажираните работници не смеат да се принудуваат да учествуваат во воени операции (IV,51). Кражби и непотребно уништување на имоти се забранети (IV,33,53).

Окупаторот е должен да се грижи за судбината на децата (IV,50), за одржување на медицинските и здравствените служби (IV,56), за снабдување на населението со храна (IV,55). Тој мора да го дозволи влегувањето на испратената помош и да го олесни нејзиниот транспорт (IV,59-62). Генерално, властите, администрацијата, јавните и приватните институции, треба да продолжат да функционираат (IV,54,63,64).

Окупаторот има право да се брани од непријателски дејствувања на неговата администрација и на членовите на неговите вооружени сили. Може да донесе посебни закони во врска со тоа (IV,64) и на обвинетите лица да им суди пред своите судови (IV,66), но не може да изрече ниту една казна без регуларно судење (IV,71). Од неодложни безбедносни причини може да интернира одредени лица (IV,78). Меѓутоа, чија контрола ја врши Силата што ги штити интересите на цивилното население (IV,65,77,78,136,137,143).

Цивилите на непријателската територија и населението на окупираните територии имаат одредени заеднички права.

Во сите околности тие имаат право на почитување на својата личност, чест, семејни права, верски убедувања, одреди и обичаи. Со нив секогаш ќе се

постапува хумано (IV,27), врз нив нема да се врши насилство (IV,31). Жените ќе бидат заштитени од било каков напад на нивната чест посебно од силување и било каков вид на непристојно повредување (IV,27).

Цивилните лица имаат право слободно да се обратат до Силата што ги штити , до Меѓународниот комитет на Црвен крст и до Националните Друштва на Црвен крст или Црвена полумесечина на земјата во која се наоѓаат (IV,30). Претставниците на Силата заштитничка и Меѓународниот комитет имаат право слободно да ги посетуваат (IV,30,143).

Владата на непријателот ќе биде одговорна за постапувањето со цивилите од страна на своите воени или цивилни службеници (IV,29).

И, на крајот, ако бидат интернирани – мерка која не може да биде превземена како облик на казнување – имаат право на третман сличен на оној што го имаат воените заробеници (IV,79-135), имајќи го во предвид фактот што тие се цивили.

5.6 ТРЕТ ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ КОН ЖЕНЕВСКИ КОНВЕНЦИИ ОД 5 ДЕКЕМВРИ 2005 ГОДИНА

Движењето на Црвениот крст и Црвената полумесечина на 8-ми Декември 2005 година ја поздравил одлуката од Дипломатската конференција на земјите потписнички на Женевските Конвенции за донесување на амблемот Црвен кристал покрај веќе признатите амблеми во употреба, Црвен крст и Црвена Полумесечина.

Амблемот на Црвен кристал има ист меѓународен статус како и постоечки амблеми т.е. статус кој е уреден со Женевските Конвенции што значи дека во сите околности треба да биде ослободен од било какви национални, културни, религиски, етнички и политички обоености.

Заради признавање на националното друштво од Израел кое би употребувало амблем во своите активности, Движењето по долготрајни дебати и дискусии изнајде решение за донесување и прифаќање на амблемот Црвен кристал.

Поради тоа на 26 Јуни 2006 година се одржа Меѓународната Конференција на Црвен крст и Црвена полумесечина која што имаше за цел измена на статутот на Движењето за да може во него да се вклучи и дополнителниот амблем Црвен кристал, и со тоа да се признаат оние Национални друштва кои ќе го се користат.

Дополнителниот Протокол III од Женевските Конвенции стапи на сила на 14 Јануари 2007 по истекот на шест месеци откако првите две земји го ратификуваа.

Улогата на Црвениот кристал е иста како и онаа на Црвениот крст и Црвената полумесечина, а тоа е да обезбеди заштита но и да означи припадност кон Движењето. Со прифаќање на III Дополнителен Протокол, Движењето ја демонстрираше својата определба за неутрална и непристрасна хуманитарна акција.

Донесувањето на дополнителниот амблем исто така ја потврдува залошбата на Движењето за достигнување на поголемо ниво на универзалност, со тоа што дава поголема можност за заштита, но и идентификација на оние Национални друштва кои што сакаат да го употребуваат Црвениот кристал.

Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Меѓународната Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина можат да го употребуваат Црвениот кристал во специјални услови доколку тоа е неопходно за остварување на нивните задачи, но нема да ги променат своите сегашни амблеми и називи.

Протоколот предвидува флексибилност во поглед на индикативната употреба на Црвениот кристал бидејќи им дозволува на националните друштва во нивната идентификација да вклучат внатре во Црвениот кристал комбинација на амблеми признати со Женевските Конвенции.

Најголемиот предизвик сега останува да се обезбеди истото ниво на препознатливост и почит на Црвениот кристал, за заштита на жртвите како и на оние кои што пружат заштита во ситуации на судири и катастрофи.

5.7 ХАРМОНИЗАЦИЈА НА ДОМАШНОТО СО МЕЃУНАРОДНОТО ПРАВО

Имплементацијата на меѓународното хуманитарно право како сегмент од меѓународното право кое ги обединува меѓународно правните инструменти кои се применуваат во случаи на вооружени судири со цел лимитирање на последиците од истите, е прашање на кое меѓународната заедница и државите посветуваат особено внимание. Република Македонија е држава договорна страна на најголем дел од меѓународните договори од областа на меѓународното хуманитарно право.

На 8 јуни, навршуваат 41 години од усвојување на двата Дополнителни Протоколи кон Женевските Конвенции, кои се сметаат за главни извори на меѓународното хуманитарно право.

Република Македонија, како дел од поранешна СФРЈ, е договорна страна на Женевските Конвенции од 1949 година и кон нив Дополнителните Протоколи од 1977 година по пат на сукцесија во своето национално законодавство.

Поаѓајќи од овие постулати, а со цел обезбедување на ефикасна имплементација на меѓународните инструменти од областа на меѓународното хуманитарно право на национално ниво, Министерството за надворешни работи останува цврсто посветено на хармонизација на националното

законодавство со меѓународното хуманитарно право; ефективна имплементација на меѓународното хуманитарно право преку преземање и следење на практични мерки и активности; следење на развојот на меѓународното хуманитарно право и негова дисеминација во различни сегменти на општествениот живот и унапредување на соработката и координацијата меѓу надлежните институции, вклучително и преку Националниот комитет за меѓународно хуманитарно право и Црвениот крст на Република Македонија.

Согласно меѓународното хуманитарно право државите потписнички имаат обврски во мирнодопско време и во војна да ги дисеминираат Конвенциите и нивните Протоколи.

6. ХУМАНИТАРНА ДИПЛОМАТИЈА

6.1 ДИПЛОМАТИЈАТА ВО СИСТЕМОТ НА ГЛОБАЛНОТО УПРАВУВАЊЕ – ИНТЕГРАЦИЈА НА СОВРЕМЕНИОТ ХУМАНИТАРИЗАМ И ХУМАНИТАРНА ИНТЕРВЕНЦИЈА

Во периодот од 1988 до 2012 година од страна на големите сили и ОН се преземени 43 мисии за одржување на меѓународниот мир и безбедноста од аспект на глобалното управување кое се однесува на „ад-хок“ мултинационални одговори на одредени регионални извори на загрозување. Сите овие интервенции, заради задоволување на меѓународното право (иако во основа истите се импровизирани), се квалификувани како мировни операции, операции за поддршка на мирот или, дури, и како хуманитарни мисии. Се разбира, треба да се прави дистинкција меѓу хуманитарна мисија и хуманитарна интервенција. Современите принципи на хуманитарната мисија произлегуваат од постулатите од формирањето на Меѓународниот комитет на Црвениот крст. Во таа смисла, водечка улога имаат цивилните актери со една единствена цел, непристрасно помагање на настраданите од конфликтите. За разлика од нив, хуманитарната интервенција има легитимност на употреба на сила против (не)државни актери кои ги нарушуваат човековите права. Новиот светски поредок сè почесто ги унифицираше овие два аспекти. Имено, тоа претставува манихејски приод од страна на актерите кои се носители на меѓународни операции, притоа делејќи го светот на пријатели и непријатели, а единствена водилка за тоа е ненавремена транзиција на општествата по логиката на демократизација, или, во одредени случаи, станува збор за недоволна или бавна демократија, односно инстант-извоз на демократија. Па, така, воената интервенција од страна на големите сили претставува катализатор на демократизацијата на една држава или, во најмала рака, етаблирање на апологет влади. Рецидивите од тоа се: хронична нестабилност, конфликти без крај, мултиплицирање на изворите на загрозување и, секако, отсуство на позитивен мир. Трендот на современите мировни мисии, односно воени мисии, не е разрешување на конфликтите туку замрзнување на постојните конфликти и обезбедување на сопствено присуство за контролирано општествено ревитализирање на земјата-домаќин – увозник на мирот. Од друга страна, концептуалното разгледување на хуманитарната интервенција во внатрешните работи на една држава, како што е примерот со Сирија, укажува на отсуство на меѓународната цивилна

компонента во превенирање, менаџирање па и (не)насилно менаџирање на конфликтот. Иако навидум е слична ситуацијата со земјите од поранешна Југославија, таму стануваше збор за конфликти во кои се строго дефинирани и идентификувани завојуваните страни. Во случајот со Сирија, па и со земјите зафатени од феноменот „Арапска пролет“ (патем, станува збор за социо-политичко цунами), има спротивставени страни во кои едната страна е таканаречената диктаторска власт или режим, а од другата страна е некаква (само)организирана група или неидентификувана маса која себеси се нарекува востаници чиј водачи се политички анонимуси, без прелиминарни политички барања. Овој модел на обезличување, дискредитирање, а подоцна уривање и замена на власта со помош на големите сили претставува „пар екслекс“ во современите меѓународни односи. Големите сили своето учество во овие конфликти го правдаат со воена или со хуманитарна интервенција за обезбедување на човековите права кои се нарушени од страна на владејачкиот режим. Домашните (па макар биле и платени) востаници детерминираа еден нов модел со кои се премостуваат правните недоречености за употреба на воена сила со одлука на ОН. На тој начин, во недостиг на време, поддршката на востаниците им ја обезбедува некој меѓународен актер, а епилогот од тоа е нова власт и создавање на хронично конфликтно жариште. Во тие политички констелации, земјата-поддржувач има ексклузивност за пост-конфликтно градење на мирот и управување, односно менторство на новата влада, но паралелно со тоа и на користење на социо-економските капацитети на државата.

6.2 ДИПЛОМАТИЈА НА НЕВЛАДИНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ (НВО)

Поради глобализацијата на актерите, прашањата и проблемите меѓународниот систем не може да се сфати ниту пак меѓународните односи ефикасно да се менаџираат без да се имаат во предвид недржавните актери. Меѓутоа дефинициите за недржавните актери, граѓанското општество и НВО не се секогаш кристално јасни. Генерално, некои може да ги смета за „руски кукли“, со тоа што НВО се поданици на граѓанското општество, граѓанското општество е поданик на недржавните актери. Основната разлика меѓу нив е тоа што недржавните актери го вклучуваат приватниот профитен сектор (бизнис форми), организираниот криминал и религиозните организации, додека граѓанското општество опфаќа неформални институции, мрежи и лабаво организирани движења. ООН има долга историја на соработка со НВО. Долги години членките беа буквално единствени актери во меѓународниот процес, меѓутоа подоцна Генералниот Секретар на ОН Кофи Анан истакна дека „на НВО сега се гледа како на суштински партнери на ООН, не само во мобилизирањето на јавното мислење туку исто така во процесот на размислување на политиката и дури поважно во спроведувањето во политиката во работата на терен“, (Анан 1997 година). Во 1949 година економско социјалниот совет на ООН (ECOSOC) според член 71 од Повелбата (што претставува единствено специфично споменување на НВО во Повелбата) –додели консултативен статус само на 90 НВО, додека до 2003 година имаше 2300 НВО со консултативен статус во ЕЦОСОЦ.

НВО премногу се разликуваат според својата големина и опсегот на интереси. Тие се интензивно посветени на причините на кои државите често им даваат понизок приоритет, а тие можат да ги применат нивните ресурси и капацитети на начин кој е по фокусиран отколку вниманието и ресурсите кои државите, особено помалите или меѓународните организации може да го посветат на истото прашање. Некои поголеми ресурси отколку што имаат мултилатералните организации. Во овој правец шефот на Центарот за човекови права на ООН во Женева вели „ние имаме помалку пари и помалку ресурси отколку Амнести Интернешнал (Amnesty International), а сме гранка на ООН за човекови права“, (Кларк 1995, стр. 512 -517).

По крајот на Студената војна во напорите за обезбедување на хуманитарна помош НВО имаат зголемување на нивните ресурси – кое достигнува околу 8 милијарди долари годишно. Меѓутоа посветеноста кон едно прашање понекогаш може да биде и слабост. Понекогаш тие се етикетираат дека застапуваат специјални интереси или мала елита, или дека може да бидат толку заслепени од својата посветеност кон едно прашање со што не може да предвидат било каква можност за компромис. НВО се имаат стекнато со експертиза за многу прашања која е често поголема од онаа на владините организации или на меѓународните организации.

Тие често посредуваат и во активностите за трансформација што може да спречат насилство. Учеството на НВО во мрежи кога имаме и други НВО и високи службеници на меѓународните организации и владини претставници денеска е потреба но станува и се понеопходно. Мрежите постојат не само да вршат влијание врз националните влади и меѓународните организации туку исто така да креираат политика помеѓу нив самите.

Во овој правец треба да се истакне дека неформалното вмрежување е повеќе распространето и има поголем успех во координираното дејство со НВО отколку формалните спогодби, кои обично го ограничуваат бројот на организации кои можат да бидат вклучени. Посветеноста и експертизата на НВО може да биде моќна алатка при преговорите за спогодби. НВО обично и се посветени да тежнеат кон јасна група цели поврзани за определено прашање или за група прашања и на тој начин на мултилатерални конференции, често имаат предност во однос на владите кои може да имаат поголема тешкотија во развивање на јасна група цели поради конкурентските национални интереси.

Конференцијата во Јоханесбург беше најмасовна според учество на недржавни актери на исто место кои дејствувајќи повеќе меѓусебно директно беа во ситуација да презентираат критички коментари во однос на исходите на пленарните седници (UN 2003). Успехот на НВО на конференцијата во Отава во врска со забраната на нагазните, односно против пешадиските мини, ги поттикна државите на наредната конференција да ја намалат трговијата со лесно оружје. НВО во текот на изминатите неколку години научија дека најдобро време да се влијае врз една светска конференција е текот на подготвителниот процес (најмалку 60% од завршниот исход на една светска конференција на ОН се дефинирани во текот на подготвителниот процес (UNIFEM 1995,13). На пример за прв пат на светскиот самит на ООН за информатичко општество се формираше едно Биро за граѓанско општество за

да го олесни придонесот и учеството на граѓанското општество во процесот (ООН 2003). Во однос на начинот на ангажирање НВО продолжуваат да дебатираат дали е подобро да се дејствува однатре или однадвор. Се чини ефикасното дејствување однадвор може да води кон тоа да се дејствува однатре, како поефикасен начин за директно влијание за донесувањето на одлуките.

НВО исто така имаат значајна улога по завршувањето на конференциите во т.н. градење јавна поддршка за спогодбите, мониторинг на преземените обврски и координирање на активностите преку вмрежување. Во делот на донесување на одлуки традиционално НВО долго време не беа вклучени во мултилатералниот процес на донесување на одлуки, меѓутоа нивната се поголема вклученост во областа на човековите права и напорите за хуманитарна помош ги доближија НВО поблиску до процесот на донесување на одлуки.

НВО првпат одржаа говори пред еден Комитет на Генералното собрание во 1993 година и оттогаш имаат говорено на бројни пленарни состаноци на специјалните заседанија на Генералното Собрание (ООН 2003). Меѓународниот Комитет на Црвениот крст (МКЦК) беше прва НВО која доби статус на постојан набљудувач при Генералното Собрание на ООН, придружен со Редот на Малта и Меѓународната Федерација на Црвениот крст и Црвената полумесечина во 1994 година. Од 1994 година претставник на Меѓународниот Комитет на Црвениот крст (МКЦК) се состанува еднаш месечно со тековниот претседател на Советот за безбедност во неформална и доверлива атмосфера што им овозможува на двете страни да разменат информации и загриженост (Weiss and Gordenker 1996, 86).

Од 1996 година претседателите на Советот за безбедност почнаа да се состануваат неформално со претставници на работната група на НВО во Советот за безбедност која беше формирана во 1995 година од бројни НВО заинтересирани за Советот за безбедност. Во тоа време Садако Огата (Sadako Ogata) поранешен Висок Комесар за бегалци на ОН имаше редовни состаноци со хуманитарни и други НВО кои работат на проблеми со бегалците во региони зафатени од војна. Во овој правец за да се зголеми ефикасноста при одговор на хуманитарни вонредни состојби се предлагаат бројни нови иницијативи.

Меѓународната Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина повика на развивање на кодекс на однесување за НВО што се вклучени во оперативните и хуманитарните активности (Annan 1997). Иако учеството на НВО во процесот на ООН за креирање политика е најважна во областа на човековите права и за хуманитарната помош, таа постои и во други области, прво областа на работењето на Светската банка каде што во половината од проектите финансирани од банката сега вклучуваат НВО.

Како заклучок јасно произлегува влијанието и учеството на НВО во работата на ООН со што и се менува процесот во овој случај на мултилатералната дипломатија. Научниците признаваат дека НВО се инструмент и катализатор во менувањето на традиционалните концепти за суверенитет и за дипломатија. Тие им помагаат на владите на меѓународните организации и на приватните фирми да станат поотчетни иако нивниот авторитет и отчетност понекогаш им се доведени во прашање. Претставниците на НВО успешно ја практикуваат мултилатералната дипломатија учествувајќи во овие коалиции,

често помагајќи тие да се изградат. Во праксата има примери како една НВО може да дејствува како трета страна – олеснувач во конфликтни ситуации преку иницијативи од основно ниво, за изградба на капацитети како и преку предлог на средно ниво за да се подготви по традиционална дипломатија. Претседателот на 51 седница на Генералното Собрание на ООН амбасадорот Разали Исмаил (Razali Ismail) го величеше како пресвртница, настанот за учество на НВО на специјалната седница на Генералното собрание на ООН во 1997 година. Во октомври 1997 година Генералното Собрание на ОН ја одобри првата фаза од планот за реформи на Генералниот секретар Анан, кој ја прошири улогата на НВО во активностите на ОН. Без разлика дали ќе се случи или нема да се случи ова НВО веќе и дадоа нова значајна димензија на дипломатијата.

6.3 ХУМАНИТАРНИ ИНТЕРВЕНЦИИ

Воената интервенција во хуманитарни цели не е непозната и во периодот пред појавата на Повелбата на ОН. Првите легални интервенции кои може да се наречат хуманитарни имале правна основа во договорите кои европските сили кон крајот на XVIII век ги склучиле со ослабената Отоманска империја. По пат на тие договори, тие се стекнале со привилегија да можат да ги заштитат своите сонародници таму каде што биле загрозувани. На пример, таков договор Русија 1787 година потпишала со Турција.

Но, најчести цитирани примери на хуманитарна поддршка се интервенцијата на Велика Британија, Франција и Русија поради давање на помош на грчките востаници во 1827 година, и интервенцијата на Франција во Сирија во периодот 1860 – 1861 година поради заштита на христијанското население.

Повелбата на ОН, никаде не зборува за хуманитарните интервенции туку само за почитување на човековите права. Затоа и Советот за безбедност не одобрил ниту една интервенција со исклучиво хуманитарен карактер. Преседан кон ова е направен 1991 година, по повод инвазијата на Ирак направена над Кувајт. По тој повод Советот за безбедност ја овласти коалицијата на државите на чело со САД да ги превземат сите мерки на Ирачка територија, како би обезбедиле доставување на хуманитарна помош на граѓаните на Кувајт, повикувајќи се на Глава 7 од Повелбата на ОН.

Тој случај се смета за историски преседан за еден нов вид на интервенција наречен хуманитарна интервенција, а многу често и вооружен хуманизам.

Во следните години повеќе не е одобрена ниедна интервенција од страна на Советот како исклучително хуманитарна. Во време на граѓанската војна во СФРЈ во 1993 година, мисијата на УНПРОФОР во Босна и Херцеговина со посебна резолуција беше овластена да обезбеди доставување хуманитарна помош на Босанските муслимани во „зоните на безбедноста“, што значи дека во прашање беше дополнително одобрение на мисијата на ОН да спроведе хуманитарна интервенција.

Слична комбинација беше основа за воспоставување две сукцесивни мисии на ОН во Сомалија. На доктринарен план веќе се појавија дефиниции кои треба да ја докажат основаноста, легитимитетот и воведувањето на праксата на превентивни интервенции, при што бројот на интервенциите се зема како доказ за настанување на новото меѓународно обичајно право.

Па така превентивната интервенција се дефинира како „насилна акција во друга држава која вклучува употреба на вооружена сила без согласност на нејзината влада, со или без одобрение на Советот за безбедност во функција на спречување или запирање на тешки и масовни повреди на човековите права или меѓународното хуманитарно право“. Научниците сметаат дека цитираната дефиниција е многу широка, и при тоа излегува надвор од рамките на Повелбата на ОН и меѓународното право. Според нив недостасува елементарен правен основ, а во најмала рака одлука или авторизација од Советот или барем согласност на Владата на конкретната држава.

6.4 ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО И ПРЕВЕНЦИЈАТА НА КОНФЛИКТИ

Конфликтите постојат на секое ниво на општеството, но самиот по себе конфликтот не значи и негативна сила, туку пред се природен израз на општествена разлика и постојана борба на човекот за правда и самоопределување. Доколку се менаџира на ненасилен начин, може да биде позитивен и да претставува извор на огромна креативност и напредок. Превенцијата на конфликтите се состои од усогласени акции на државата кои имаат за цел, одвраќање, решавање и/или спречување на конфликти пред да се случи било каква ескалација на надворешно или внатрешно насилство. Превенцијата не треба да се посветува со менаџментот на конфликти во текот на избивање на непријателствата и вооружената конфронтација и решавањето на конфликтите кое се случува по прекинот на огнот.

Во текот на 90-те години на минатиот век започна да се посветува поголемо внимание на разрешувањето на конфликтите. Целта на превенцијата беше да се создаде ситуација каде разликите и конфликтите можат да се решат на ненасилен и конструктивен начин. Превентивните акции беа дизајнирани за разрешување, менаџирање или ограничување на споровите пред да станат насилни.

Превенцијата на конфликтите е суштинска цел на ОН, уште од крајот на Втората светска војна, меѓутоа Повелбата на ОН не се занимава во голема мера со ситуациите поврзани со граѓанските војни. За подобрување на оваа состојба во Агендата за мир на Генералниот секретар на ОН се посвети цело поглавје на превенцијата на конфликтите.

Една од позначајните работи во овој извештај беше создавањето на концептуална врска помеѓу разни фази на конфликтната ескалација и активностите кои можат да се превземат за тие да се ублажат. Тука е вклучена и превенцијата на конфликтите, спречувањето на ескалацијата на споровите и ограничувањето на проширувањето на насилството.

Во 2001 година, Генералниот Секретар на ОН, Кофи Анан го презентираше пред генералното Собрание Извештајот за превенција на вооружени конфликти. Помеѓу клучните прашања на овој извештај се истакнува потребата, националните влади да превземат одговорност да постапат во однос на конфликтите пред тие да станат насилни.

Но, во овој извештај, Кофи Анан признава дека: „ако владата во прашање одбива да признае дека има проблем кој може да доведе до насилен конфликт и одбие понуди за помош, многу малку може да направат другите надворешни фактори меѓу кои и ОН“. За да се реши оваа дилема, извештајот повикува на целосно учество на граѓанскиот сектор во напорите за превенција на конфликтите. Со извештајот се препорачува на НВО да организираат меѓународна конференција на која ќе учествуваат локални, национални и меѓународни организации, за да се утврдат нивните улоги во превенцијата на конфликти и да се подготват регионални акциони планови за интеракција со ОН.

Од горе наведеното станува јасно дека превенцијата на конфликтите денес може да се спроведе успешно во мултилатерално опкружување со мултидисциплинарен пристап. Ова признание на улогата на граѓанскиот сектор понатаму е поддржана и со Резолуцијата 1366 донесена во 2001 година од страна на Советот за безбедност каде се вели: „.....ОН и меѓународната заедница може да играат важна улога во обезбедувањето на поддршка на националните капацитети на ова поле и на овој план се препознава важната улога на граѓанското општество“.

Во 2004 година, беше започнат глобален консултативен процес на граѓанскиот сектор со меѓународни организации и мрежи како што се Глобалното партнерство за спречување на вооружените конфликти и Европската платформа за превенција и трансформација на конфликти, кои имаат водечки улоги. Ова претставува важен процес бидејќи отвара простор за националните НВО да имаат пристап до меѓународните актери, посебно во земјите каде што владите често пати се неподготвени да вклучуваат НВО во чувствителни прашања поврзани со политиката на мирот и безбедноста.

6.5 УЛОГАТА НА НВО ВО ПРЕВЕНЦИЈА НА КОНФЛИКТИ

Капацитетот на меѓународната заедница за спречување на конфликти се уште е доста ограничен. „Овие ограничувања влечат корени од структурните регулативи уште од Студената војна каде се ограничува мултилатералната акција, а се поголем број на интервенции претставуваат внатрешни конфликти со голем број на жртви“.

Зголемениот број на внатрешни вооружени конфликти ја намалува улогата на државата во превенцијата на конфликтите. Традиционалните политички инструменти на државите го имаат изгубено своето значење, заради тоа НВО заземаат се поважна улога на полето на превенцијата на конфликти. Иако НВО не можат да ги извршуваат функциите на ОН или пак на суверените држави, сепак тие може да ги надополнуваат и да имаат успешна функција на помагател.

Во 1994 година Генералниот Секретар на ОН истакна три важни улоги на НВО кои можат да придонесат во сферата на конфликтниот менаџмент и градењето на мирот:

„(1) превентивна дипломатија бидејќи НВО се информирани за ситуацијата на терен и може да ги алармираат владите за можните кризи и конфликти; (2) градење на мир, кога НВО делат хуманитарна помош и даваат социјални

139

услуги во услови на отежната состојба во земјата; (3) постконфликтно градење на мирот, каде НВО помагаат на владата и населението да се изгради довербата и да се изнајдат ресурси за да постои мирот“.

НВО и другите хуманитарни организации се во предност затоа што се наоѓаат во области кои се подложни на спорови многу години уште пред започнување на судирот или насилството. Истото им овозможува запознавање со општествените случувања, култура и стекнување на репутација која не може да се стекне преку ноќ од страна на други организации. Суштинската улога на НВО во превенцијата на конфликтите е признаена и во извештајот „Нашето глобално соседство на Комисијата за глобално раководење“.

Овој извештај ги концептуализира практиките и предизвиците на глобалното раководење и промовира признавање на „формални меѓу владини механизми кои би можеле да бидат дел од широката слика на динамичниот мозаик“.

Граѓанските организации вклучувајќи ги и НВО, може да играат важна улога во активностите за превенција на конфликти како што се:

- активности во рамките на раното предупредување преку спроведување на теренски мисии за следење на трендовите кои можат да доведат до хуманитарни кризи и неуспеси;
- НВО може да одиграат важна улога во подигање на свеста за меѓународните инструменти за човекови права;
- неколку меѓународни НВО и мрежи се посветени на подигање на свеста и адвокативноста за превземање на навремен одговор преку следење на конфликтни ситуации и објавување на извештаи (Меѓународна кризна група);
- голем број на меѓународни НВО работата на подготовката на локалните програми во земјата посветени на превенцијата на конфликти (програми за градење на толеранцијата и мирот);
- НВО исто така подготвуваат медиумски мониторинг проекти за идентификација на зголемени тензии и превземање на навремен и соодветен одговор.
- ја поттикнуваат одговорноста на медиумите во нивните извештаи за да се обезбеди, медиумите да не поттикнуваат насилство, да не поттикнуваат конфликт и да опфаќаат и поддржат мировни иницијативи.

6.6 ХУМАНИТАРНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ПРЕВЕНЦИЈАТА НА КОНФЛИКТИ

Хуманитарните организации како дел од НВО играат важна улога во превенцијата на конфликтите. За да ја истакнеме улогата на хуманитарните организации, за потребите на овој труд ќе го опишеме системот на Црвениот крст со посебен акцент на улогата на Меѓународниот Комитет на Црвениот крст (МКЦК). Најголемиот придонес на МКЦК во делот на превенција на конфликти е насочен кон ограничување на штетните ефекти на вооружените конфликти. Тој спроведува активности во сферата на „превентивна хуманитарна дипломатија“. Во оваа смисла се подразбира работењето на длабока анализа на областите од интерес, работа со владите, властите и граѓанското општество во однос на почитување на меѓународното

хуманитарно право, надградба на капацитети на локалните партнери и организирање на систем за рано предупредување.

Улогата на МКЦК се истакнува и во однос на внатрешните вооружени конфликти. Во тие ситуации својот мандат на полето на превенција на конфликти МКЦК го заснова врз основа на одлуките од XXI Меѓународна Конференција на Црвениот крст. Во неа се вели дека МКЦК во соработка со националните друштва и владите на земјите во прашање може да „испитаат на кој начин Црвениот крст може да даде придонес во спречување на започнување на насилства или прекин на огнот или насилствата“. МКЦК често пати е во можност да договара воспоставување на хуманитарни безбедносни зони во кои немаат пристап вооружени лица. Истите служат и помагаат во спречувањето и екалацијата на насилството, а во некои случаи помагаат дури и за разрешување на конфликтот.

Познат е примерот кога МКЦК посредуваше за договор за 24 часовен прекин на огнот во Доминиканската Република во 1965 година, со што се придонесе за продолжување на периодот за прекин на насилства што подоцна резултираше со крај на конфликтот.

Познат е и примерот со Кубанската криза во 1962 година кога МКЦК договори назначување на неутрален инспектор со задолжение да го следи Советскиот Сојуз да не пренесува балистички ракети на Куба. Истото придонесе за намалување на тензиите во вистинскиот момент при конфронтација на супер силите иако кризата заврши и пред да се испрати инспекторот. Главна цел на хуманитарните организации посебно на МКЦК е потребата од зачувување на апсолутна непристрасност пред завојуваните страни и недискриминација на жртвите. Од таму постои ризик за хуманитарните организации премногу да се вклучат во мировниот процес. Исто така постои опасност хуманитарната поддршка да претставува продолжување на хуманото страдање кога на пример хуманитарната помош завршува кај завојуваните страни. Горе наведеното исто така се потврдува со едно истражување за превенција на конфликти кое покажа дека „често пати хуманитарната помош завршува кај завојуваните страни и со тоа се поттикнува конфликтот“.

Во истиот труд се тврди дека одредени развојни програми и финансиска помош „индиректно придонеле за подобрување на хоризонталните нееднаквости и можноста за насилства“. Треба да се истакне дека во праксата недоволната координација помеѓу хуманитарните организации и другите надворешни тела како и недостатокот на длабинска анализа на социополитичката ситуација, им овозможува на завојуваните страни да го продлабочуваат меѓусебниот конфликт. Од тука и мерките за рано предупредување и превенција имаат смисла само ако се вршат во тесна координација со други надворешни чинители.

Следствено, Комисијата на Карнеги препорачува годишна координација помеѓу НВО:

„...Раководствата на поголемите глобални хуманитарни организации треба да се согласат да се среќаваат регуларно, минимум еднаш годишно, за да разменат информации, да ги намалат непотребните трошоци, и да промовираат норми за реагирање во случај на криза...“.

МКЦК е една од главните организации која се справува со ефектите од неуспешни превенции на меѓународната заедница. Сепак потребна е тесна соработка со други актери поврзани со одреден внатрешен конфликт, се

додека не влијае на непристрасноста на МКЦК. Оваа порака јасно може да се види од изјавата на еден од Претседателите на МКЦК Корнелио Сомаруга кој тврди дека превенцијата на конфликти е можна само доколку „сите страни си ги превземаат своите одговорности, мандати и компетенции“.

6.7 СИЛНИ СТРАНИ И ОГРАНИЧУВАЊА НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО ВО ПРЕВЕНЦИЈА НА КОНФЛИКТИ

Имајќи ги во предвид досегашните запазувања во однос на улогата на граѓанското општество во општествените односи меѓу останатото се наметнува заклучокот дека постои малку расправа за значењето на граѓанските здруженија во меѓународната политика и уредувањето на конфликтите. Покрај многуте улоги на граѓанското општество предмет на интерес на овој труд претставува улогата на граѓанските здруженија во уредувањето на конфликтите и градењето на мирот, преку барање на одговор за прашањата поврзани со влијанието на НВО во меѓународната политика, предностите и ограничувањата на овие актери, улогата и потенцијалот на граѓанските здруженија во транзицијата војна –мир, кои се предизвиците на граѓанските здруженија во завојуваните средини и како граѓанските здруженија придонесуваат во градењето на државата.

По Втората светска војна НВО се вклучуваа не само во хуманитарни области туку исто така играа и важна улога во идентификување на потребите од човековите права, но исто така НВО засилено беа активни во конфликтните превенции градење на мирот и помирувањето. На пример, тие се вклучени во активности за рано предупредување, превентивна дипломатија, интервенции од трета страна, работилници за воспоставување на дијалог и медијација, преговарање, вмрежување и иницијативи за меѓународно разбирање и градење релации.

УНДП, бројот на НВО активни на полето на меѓународниот развој, човековите права, безбедноста и мировните политики го проценува помеѓу 37000 и 50000 организации.

Во меѓународната литература се наоѓаат разни примери на улогите на НВО во овој контекст како што се:

- Воспоставување на алтернативни медиуми, известување за време на војна и мир;
- Мониторинг на избори, државни институции и други активности поврзани со демократијата;
- Младинска работа;
- Иницијативи за демобилизација, разоружување и демилитаризација;
- Заштита на загрозуени лица, малцинства и бегалци;
- Реинтеграција на повратници, и градење на заедницата;
- Мониторирање на човекови права;
- Документирање на воени злосторства, пронаоѓање на факти и идентификување на исчезнати лица;
- Иницијативи за дијалог и градење на врски и релации.

Се смета дека зголеменото ниво на учество на НВО околу превенцијата на конфликти е позитивно и се заклучува дека НВО придонесуваат кон „глобална јавна сфера“ и „го зголемуваат репертоарот на меѓународната политика, со преку гранични активности, како што се протесни кампањи, симболични активности и граѓански отпор и последно, но не и најмалку важно, придонесуваат кон демократизација на системот на ОН“.

Покрај другите улоги што ги имаат НВО во соработката со меѓународните организации вредно е да се идентификуваат компаративните предности кои подобро ги екипираат недржавните чинители во активностите за градење на мир. Во ова смисла компаративни предности на НВО секторот се нивната независност, флексибилност на мандатот, непристрасноста и високите стандарди за кредибилитет.

Во правец на илустрација на горенаведеното Пол Ван Тонгерен вели: „колективно, НВО-та ја имаат способноста да: (1) функционираат без да се ограничени од тесните императиви на надворешната политика, (2) обезбедат влез во непристапни региони за официјални лица, (3) разговараат со различни страни без да го изгубат кредибилитетот, (4) директно комуницираат со најниските нивоа во општеството, (5) оперираат во доверба, без медиуми, парламенти и јавност, (6) превземаат големи ризици, поради своите агенди за социјална правда, (7) ефективно се вмрежат, поради своите долгогодишни врски со цивилното општество во конфликтни зони, (8) поттикнат јавно мислење за фокусирање кон подолгорочни перспективи отколку владините“.

Генерално, НВО можат да прават работи, што не можат владите како на пример,

„потпомагање на развојот со нови и креативни идеи, обезбедување на доверлив но неформален канал за комуникација, проширување на контактите со лица и групи со кои владата избегнува поради нивните политички убедувања“. Во исто време во овој правец се дискутира и амбивалентната улога на НВО во конфликти преку што се доаѓа до заклучок дека државите и меѓународните организации остануваат доминантни политички актери, но соработката со НВО преку користење на нивната експертиза и јавното прифаќање придонесува за зголемување на легитимитетот на политичките агенди. Сепак постојат и критички дискусии за улогата на НВО во горе споменатите контексти.

Во оваа смисла може да сублимираме 5 групи на критики кои може да се прикажат на следниов начин:

- НВО не се „независни“, туку често се водени од државата;
- Променет е начинот на изведување на активностите, поради барањата на донаторите и мас медиумите;
- Меѓународните НВО од Западот се доминантни за разлика од другите и често ги известуваат и наметнуваат своите концепти коишто најчесто не се соодветни со реалноста во другите земји;
- Некои меѓународни организации коишто се водени од надворешни држави или недржавни актери, оставаат впечаток дека се мешаат во внатрешните работи на суверените држави;

- НВО не се предмет на никаква демократска контрола и затоа имаат недостаток на легитимитет.

Во однос на горе наведените критики, а во консултација со повеќе трудови на оваа тема важно е да се направи обид да се разјаснат некои прашања во врска со овие критики. Со сета почит кон првата критика, сепак постојат констатации дека јавното финансирање на НВО во развој ја има зголемено одржливоста.

Кон ова во прилог може да се каже дека НВО можат да функционираат како приватни организации на владите кои им даваат услуги на организациите. Во Европа и во САД, 50% од активностите на НВО се финансирани од јавни средства. Но ова не значи дека по автоматизам се губи нивната способност да ги критикуваат државните политики.

Во однос на вториот аргумент (критика) ако се има во предвид експанзијата на НВО кои создаваат „трет сектор“ тогаш може да се направи разлика од традиционалното граѓанско општество на земјите во развој и поствоените општества. Ако се осврнеме на потенцијалното влијание и мешање во внатрешните работи на државата тогаш треба да ги имаме во предвид критиките, кои сметаат дека заканите и ризиците од мешањето во внатрешните работи на владите од страна на меѓународните НВО мора да се сфатат сериозно, пред се ако се има во предвид нивното оперирање во земјите во транзиција, држави во кризи или пак земји во развој. Во оваа смисла неопходно е да се признае дека постојат индивидуални и изолирани негативни случаи, политичко мешање и злоупотреба на ресурси во невладиниот сектор. Но, сето тоа не треба да се преувеличи.

Кога се работи за недостаток на легитимност, транспарентност и кредибилитет (критика 5), тој аспект е важен, но не и толку сигурен. За разлика од владите и парламентите, недржавните актери не се во можност да обезбедат легитимност преку јавни избори. Па оттука заклучокот дека НВО имаат недостаток на легитимитет е неубедлив.

Во овој дел можеме да заклучиме дека НВО се значајни партнери на меѓународната сцена. Нивната моќ е доста лимитирана во однос на државната администрација. Кај нив исто така се чувствува недостаток на финансиска моќ споредбено со приватните компании. Затоа НВО можат да дејствуваат како моќни групи за притисок, но при тоа не носат одлуки кои се правни и обврзувачки за едно општество, или по директно кажано НВО не ја поседуваат правната, политичката или воената моќ како државите.

Во овој контекст исто така е критикуван и честиот недостаток на разбирање на НВО за пошироката социјална и економска ситуација кога е во прашање нивниот ангажман во одредени конфликтни зони во својство на надворешни лица. Имајќи го во предвид ова, НВО кои се активни во градење на мир и уредување на конфликти дебатираат како да се развијат одредени стандарди на полето на мировните активности за оние кои интервенираат и се вклучуваат како надворешни актери. Овие активности водеа кон спроведување на неколку корисни експертизи, кои идентификуваа потенцијален негативен импакт на мировната работа и ја подигнаа свеста за тоа што не треба да се практикува.

Овој процес исто така покажа дека се потребни поефикасни начини на соработка и координација на напорите помеѓу меѓународните НВО и

локалните организации. Конечно како важен податок е тоа што надворешните интервенции можат само да придонесат во градењето на мирот доколку настојуваат и се обидат да ги зајакнат локалните заедници преку користење соодветен пристап и при тоа имајќи ги во предвид ограничувањата на интервенциите на третите страни и надворешните влијанија на мировниот процес.

6.8 ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВОЈ

Во обид да го сублимираме овој дел може да кажеме дека актерите на граѓанското општество имаат важен потенцијал при градењето на мирот на меѓународно, регионално и локално ниво. Организациите на граѓанското општество се неопходни во процесот на градење на мирот посебно во процесите на помирување помеѓу непријателски групи, при тоа треба да се има во предвид дека иницијативите во граѓанското општество ја постигнуваат својата кулминација во општества каде што политичкиот статус е оспоруван или каде што институциите на државното уредување не се прифатени како легитимни од значителни делови на населението. Во овој контекст исто така од значење е да се препознае дека иницијативите на граѓанското општество во поодделените општества може да влијаат на политичка промена до одредена граница. Важен предизвик е да се вклучат актерите на граѓанското општество од почетокот во сите фази на транзиција на општеството од војна во мир, од преговори до имплементација на договорите со кои се гради постконфликтен мир.

За поголема успешност исто така треба да се бараат сојузништва и партнерства во парламентите и владите. Во однос на соработката предизвикот е визиониран во создавањето на „хоризонтално“ сојузништво, помеѓу актерите на граѓанското општество на локално, регионално, национално и меѓународно ниво, но во исто време предизвик претставува и создавањето на „вертикални“ сојузништва со поединци и групи на различни нивоа во општеството. Во прилог на ова „има потреба да се гради мирот од дното кон врвот, од врвот кон дното и од средината кон врвот“.

Последно, но не и најмалку важно, манифестацијата на улогите и активностите остануваат важен предизвик за актерите на граѓанското општество во смисла на нивните активности во поствоените реконструкции.

И сосема за крај може да кажеме дека градењето на граѓанското општество не подразбира само формирање на НВО, туку и работење со постоечките традиционални социјални актери и овозможување на простор за граѓанското општество во и преку механизмите на локалното самоуправање. Во исто време меѓународните актери треба да се осигурат дека нема негативно да влијаат во ослабувањето на напорите на локалното граѓанско општество кое работи во конфликтна ситуација, посебно не со промовирање на своја агенда. Во секој случај мора да се знае дека граѓанското општество не може да се создаде само со помош од надвор. Надворешната поддршка може да ги зајакне, но не и да ги „креира“ локалните капацитети.

6.9 ОСВРТ КОН ХУМАНИТАРНАТА ДИПЛОМАТИЈА ВО КОНТЕКСТ НА ДВИЖЕЊЕТО НА ЦРВЕНИОТ КРСТ

Во последниве години терминот хуманитарна дипломатија влезе во секојдневна употреба во изразувањето на хуманитарните организации, како и во рамките на Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина. Сепак самата идеја „хуманитарна дипломатија“ не е неспорна, и самата како концепт има непрецизна и донекаде спорна природа на терминот како и нејзино појавување во нејасна оперативна примена. Затоа и постојат повеќе дефиниции за обемот на активностите на хуманитарната дипломатија, како и некои предизвици со кои се соочува. Едно од основните цели на хуманитарната дипломатија е да ги убеди носителите на одлуки и јавноста да дејствуваат во интерес на ранливите групи и да обезбедат целосно почитување на основните хуманитарни принципи.

Одговорноста за успешно убедување и лобирање води кон практикување на соодветни нови дипломатски алатки и активности како и зајакнување на капацитетите со цел мобилизирање на сите релевантни ресурси како и обезбедување на ефективни партнерства, како дел од чекорите на ефективна хуманитарна дипломатија. Во овој контекст хуманитарната дипломатија е нова и нејзината дефиниција не одговара на онаа на конвенционалната дипломатија, чија цел е справување со меѓународните односи на државите преку преговори. Наместо тоа хуманитарната дипломатија се фокусира на „максимизирање на поддршката за операции и програми, како и градење на партнерства неопходни за хуманитарни цели кои треба да се достигнат“.

Во рамките на овој труд беше прикажана поставеноста, компонентите и правниот статус на Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина. Во рамките на овој наслов од значење е да се спомене дека во 1994 година, МФЦКЦП од страна на ОН со Резолуцијата 49/2 е прифатена како набљудувач. Во таа смисла таа се третира заедно со специјализираните агенции на ОН и другите меѓународни организации.

Овој статус обезбедува и пристап до политиките и процесот на донесување на одлуки на меѓународно и локално ниво.

Стратегијата 2020 на МФЦКЦП усвоена од страна на Генералното Собрание во 2009 година ја дефинира хуманитарната дипломатија како „поволна акција за постигнување на своите цели“. Според Siddhart Chatterjee, хуманитарната дипломатија на МФЦКЦП претставува „влијание на носителите на одлуки и мислењата на лидерите да дејствуваат во интерес на ранливите групи на население, и со целосно почитување на основните хуманитарни принципи“. Таа ги повикува сите да направат повеќе, подобро и сите заедно да стигнат подалеку со помош на хуманитарна дипломатија.

Постојат неколку области кои во Движењето се сметаат како приоритет на хуманитарната дипломатија која вклучува: застапување комуникации и партнерства. Ефикасно имплементирана, хуманитарна дипломатија треба да ги убеди владите, организациите, бизнис – групите, заедницата, лидерството и јавноста да дејствуваат поинаку „да се променат и на некој начин да ја насочат својата политика за понатамошен одржлив развој на: (1) здравје за сите и здрава животна средина; (2) соодветна подготвеност за катастрофи; (3) исполнување на основните потреби и унапредување на почитувањето на

различноста; (4) охрабрување на демократијата; (5) граѓанско учество и вклученост во процесот на донесување на одлуки; (6) градење на општество со инклузивен одржлив развој; (7) намалување на сиромаштијата; (8) грижата за човекот; (9) овозможување благосостојба на заедниците; (10) добро владеење преку развој на капацитетите за ефективни институции; (11) учество на заедниците во дизајнирањето на националната агенда за одговор кон заканите од климатски промени и учество на локалните заедници во конципирањето, планирањето и извршувањето на одржливите политики.

Хуманитарната дипломатија е детерминирана од појавата и историјата на хуманитарната акција и ја црпи својата *raison d'être* од напорите направени од страна на хуманитарните работници на меѓународно, национално и локално ниво во обид да биде дозволен пристап до лицата на кои им е потребна помош. Согласно мандатот на Меѓународниот Комитет на Црвениот крст хуманитарната дипломатија се состои главно во грижата и потребите на жртвите од вооружените судири, во преговорите за хуманитарни договори со меѓународни или национални актери, во својство на неутрален посредник помеѓу нив и во помагањето да се подготви и да се обезбеди почит за хуманитарното право. Хуманитарната дипломатија преку застапување и зголемување на јавната свест се насочува кон широк спектар на национални и меѓународни актери кои често се далеку и несвесни за потребата за хуманитарна помош. Напорите да се подигне свеста за проблемите во хуманитарните кризи се насочени кон страните и државите одговорни за состојбата, како и кон актерите на граѓанското општество.

Потребна е постојана соработка со владите за да се постигнат поволни услови за работа на националните друштва, затоа што во кризни ситуации владите стануваат подостапни и благонаклонети. Во ваква ситуација методите на хуманитарната дипломатија мора да се применуваат во корист на националното друштво и државата. За да се има резултат потребно е да се применуваат методи на хуманитарна дипломатија на локално ниво т.е. ХУМАНИТАРНА АКЦИЈА + ДИПЛОМАТИЈА = РЕЗУЛТАТ.

Хуманитарната дипломатија е подеднакво важна и во ситуација на спречување на ризик и во управување со кризите и конфликтните ситуации. Таа се вградува во новите обиди на ОН и земјите членки да се инвестира во превентивна акција. Истата е во функција на идејата за инвестирање релативно скромна сума на средства за спречување на насилан конфликт наместо да се инвестира во хуманитарни, мировни, реконструктивни процеси или на операциите за стабилизација. Во овој правец хуманитарната дипломатија ја добива и својата практична смисла во светот кој се соочува со бурен економски застој на економскиот развој. Таа преку адвокативните механизми игра значајна улога во поставувањето на заедничкото дејствување во итни ситуации, од страна на сите актери и релевантни фактори.

7. ЛИЧНА КАРТА НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

7.1 Краток историјат за организацијата и основните вредности кои ги негува

Зачетоците на Црвениот крст датираат од далечната 1863 година кога по битката кај Солферино, Швајцарскиот трговец Анри Динан донел смела одлука да се формира организација која ќе ги организира волонтерите во сите земји да се грижат за ранетите на бојното поле. Со текот на годините Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина се шири на сите меридијани и денес вкупно во светот делуваат 190 национални друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина како партнери на државните институции во справување со различни предизвици, било тоа да се последици од природни катастрофи, вооружени конфликти, здравствено превентивни активности, социјално хуманитарна поддршка, справување со последици од климатски промени, промовирање на почитување на Меѓународното хуманитарно право и основните принципи на Движењето.

Хуманоста и хуманитарните активности се познати и егзистираат на овие простори повеќе од сто години. Низ годините Црвениот крст обезбедувал поддршка за време на балканските и двете светски војни. Граѓаните на Македонија несебично ја обезбедувале хуманитарната поддршка во текот на овие војни преку организациите на Црвен крст кои биле присутни на овој простор.

Црвениот крст на Република Македонија е официјално формиран на 17 март 1945 година по одржувањето на Првото заседание на АСНОМ кога е донесена одлуката за формирање на организација на Црвен крст во Демократска Македонија во рамките на Демократска Федеративна Југославија.

Црвениот крст на Република Македонија е посебно активен во пост военото опоравување на земјата и спроведување на здравствено превентивни и социјални програми за различни целни групи. Во периодот од 1946-48 Црвениот крст на Република Македонија е активно вклучен и во обезбедување на поддршка и згрижување на децата бегалци од егејскиот дел на Македонија.

Во наредните години се изведуваат собирни акции за помош, се организира доброволно дарување крв, се изведуваат здравствени и други хуманитарни акции, се вршат едукативни активности на населението.

Посебен придонес со својата работа Црвениот крст дава при поплавите кои ја зафаќаат Македонија во 1962 година а пред се по катастрофалниот земјотрес во 1963 година кога Црвениот крст на Република Македонија претставува мост на солидарност помеѓу светот и настраданото население во Македонија при што со своите волонтери и вработени ја координира и дистрибуира меѓународната помош за погоденото население и дава поддршка во функционирањето на теренските болници каде се присутни претставници на Црвен крст од повеќе земји.

По распаѓањето на Југославија од 1992 година Црвениот крст на Република Македонија дејствува како независно национално друштво. Работата на националното друштво е уредена со посебен Закон за Црвениот крст на Република Македонија. Организацијата ја сочинуваат 33 општински организации на Црвен крст и Црвен крст на градот Скопје, 10.500 членови и 7.500 активни волонтери. Црвениот крст на Република Македонија е признат како национално друштво на Црвен крст од Меѓународниот Комитет на Црвен крст на 01.11.1995 додека на 27 ноември 1995 година станува полноправен член на Меѓународната Федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Во деведесеттите години од минатиот век сведоци бевме на голема хуманитарна катастрофа како резултат на војната во поранешна Југославија. Во соработка со партнерите од Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина се помага во намалување на страдањата на илјадниците бегалци и раселени лица од поранешните Југословенски републики кои побараа засолниште во Република Македонија. Врв на хуманитарните операции од тој период е обезбедувањето на поддршка за околу 400.000 бегалци од Косово во 1999 година.

Црвениот крст на Република Македонија беше активен и за време на внатрешниот судир во државата во 2001 година, кога беше обезбедена поддршка за внатрешно раселените лица и преку активностите организацијата континуирано промовира толеранција и заеднички соживот во Република Македонија.

Црвениот крст на Република Македонија во изминатата деценија даде посебен придонес и во обезбедување на хуманитарна поддршка за настрадано население во повеќе држави во светот. Тимови на Црвениот крст на република Македонија учествуваа во операциите за спасување на погоденото население од земјотресот во Турција во 1999 година. Обезбедени се неколку тимови за вода и финансиски средства за поддршка на населението погодено од цунамито во Индонезија, Малезија и Шри Ланка во 2005 година. Истата година дадена е поддршка со тимови за процена за погоденото население од поплавите во Романија и Бугарија. Националното

друштво исто така спроведе голема кампања за поддршка на населението погодено од земјотресот во Јапонија во 2011 година.

Во 2014 година Црвениот крст на Република Македонија ја координираше и хуманитарната кампања за помош на погоденото население од поплавите во Србија, Босна и Херцеговина и Хрватска.

На 24 јули 2015 година од страна на претседателот Ѓорѓе Иванов му беше доделено Признанието „Повелба на Република Македонија“ на Црвен крст на Република Македонија. Признанието му беше доделено на Црвениот крст по повод 70 години од формирањето, како организација која преку реализација на многубројни хуманитарни активности во различни сфери на делување, даде посебен придонес во обезбедување на помош и поддршка на ранливото население во државава и пошироко, а со тоа и афирмација и промовирање на меѓународното хуманитарно право и хуманите вредности.

Во периодот од 2015 - 2016 Црвениот крст работеше на надминување на последиците од големите поплави кои ја зафатија државата во два наврата во Тетовско и Скопско како и централна Македонија. Во соработка со одговорните државни агенции и институции, Црвениот крст на Република Македонија беше лидер на хуманитарните напори за координирање на севкупната поддршка за обезбедување на меѓународна и локална помош за погоденото население.

Во периодот од 2014-2017 националното друштво во соработка со локалните чинители во државата и меѓународни партнерски организации обезбедува хуманитарна поддршка за мигрантите кои транзитираат или престојуваат во Република Македонија. 850.000 мигранти поминаа низ државата а речиси 50% од оваа целна група беа опфатени со поддршка на Црвениот крст преку обезбедување на прва помош, транспорт до болница, храна, облека и хигиенски производи, и спојување на разделени семејства.

Согласно со Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи и Европските вредности кои ги негува организацијата на Црвениот крст на Република Македонија како помагател на властите во државата во мирновременски услови, организацијата посветува должно внимание на промовирање на Меѓународното хуманитарно право, хуманите вредности и основните принципи на Движењето.

Среќни сме што и денес Црвениот крст е сеуште крстопат на младите и лицата од трето доба, каде волонтираат и наоѓаат можност да ја изразат својата хуманост и солидарност со населението кое има потреби од најразлична поддршка. Во секоја средина имаме клубови на млади и клубови на стари лица во кои тие спроведуваат најразлични хуманитарни иницијативи. Со нас се и децата, но и нивните родители. Заедно градиме подобро и поинклузивно општество во кое ќе може полесно да се справиме со предизвиците на модерното време. Волонтерството е важно средство за социјална вклученост и претставува важен пат кон градење на општествениот

капитал во заедниците. Заради тоа постојано се трудиме да ги инспирираме луѓето за вредностите на волонтирањето и ангажманот во Црвениот крст.

Напорите на Црвениот крст на Република Македонија во изминатите години, постојано да учи, да се надградува и усовршува, резултираа со највисокото признание на Меѓународната Федерација која во изминатите три години спроведе евалуација и процена на работата на Црвениот крст на Република Македонија за исполнување на стандарди и квалитет во работата и притоа го додели првиот сертификат за силно национално друштво на Црвениот крст на Република Македонија. Ова докажува дека Црвениот крст сеуште преставува извор на национална гордост во сите локални заедници во Република Македонија и дека организацијата ги негуваме основните Европски и светски вредности и принципи на хуманост, толерантност, соживот, непристрасност.

Активностите на Црвениот крст се во целосна согласност со основните Европски цивилизациски вредности како што се почитување на човековото достоинство и човекови права, слобода и демократија, еднаквост и владеење на правото. Овие вредности кои ги обединуваат земјите членки на ЕУ се вредности врз кои почиваат и голем дел од активностите на Црвениот крст. Активно работиме и на полето на промовирањето на мирот, социјалната еднаквост, социјалната сигурност, превенција на социјална исклученост, недискриминацијата и добросостојбата на граѓаните, согласност со Спогодбата од Лисабон и Повелбата на Основните Права и преку нашите адвокативни напори се трудиме да ги инкорпорираме овие вредности и стандарди во сите сфери на националното законодавство.

Мисија:

Црвен крст на Република Македонија е хуманитарна организација која работи на спречување и ублажување на човековото страдање, заштита на животот и здравјето, унапредување на социјалната состојба, обезбедувајќи почит и достоинство за човековото битие, а особено во случај на несреќи и катастрофи, го промовира меѓународното хуманитарно право и хуманите вредности, поттикнува доброволно ангажирање и постојана подготвеност за давање помош, како и универзално чувство за солидарност и хуманост.

Визија:

Дејствуваме, поттикнуваме и промовираме хумани вредности за навремено да одговориме на современите хуманитарни предизвици, а притоа решени сме да направиме повеќе, да го направиме тоа подобро и да стигнеме подалеку.

7.2 ПРИЗНАВАЊЕ И ЧЛЕНСТВО

7.2.1 ЗАКОН НА ЦРВЕН КРСТ

Согласно правилата за признавање на Национални друштва, предвидени во Статутот на Движењето еден од условите е друштвото да биде признато од легалната влада на неговата земја врз основа на Женевските Конвенции и националното законодавство како волонтерско друштво за пружење помош, кое им помага на властите во хуманитарна област на делување.

Собранието на Република Македонија на 26 Јули 1994 година го донесе Законот за Црвениот крст на Република Македонија.

ЗАКОН ЗА ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ОБЈАВЕН ВО “СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА Р.М.” БРОЈ 41/94 ПОД 05 АВГУСТ 1994 ГОДИНА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат положбата и задачите на Црвениот крст на Република Македонија, употребата и заштитата на амблемот и името на Црвениот крст и начинот на финансирање на задачите на Црвениот крст на Република Македонија (во натамошниот текст: Црвениот крст.)

Член 2

Црвениот крст е доброволна, масовна, самостојна и независна хуманитарна организација на граѓаните на Република Македонија. Црвениот крст е невладина и вонпартиска организација. Црвениот крст остварува определени хуманитарни цели и задачи од областа на здравството, социјалната заштита и воспитанието, врз принципите на хуманизмот и солидарноста. Задачите од став 3 на овој член се од јавен интерес и Црвениот крст ги врши како јавни овластувања.

Член 3

Црвениот крст е единствена организација на Црвениот крст на територијата на Република Македонија, која ја сочинуваат организациите на Црвениот крст на општините и градот Скопје. Организацијата, делокругот и начинот на работа на органите и службите преку кои Црвениот крст ги врши задачите, бројот, начинот на изборот на членовите на органите и службите се уредува со Статутот на Црвениот крст.

Член 4

Црвениот крст своите цели и задачи ги остварува, врз основа на хуманост, непристрасност, неутралност, независност, доброволност, единственост и универзалност, како основни принципи на Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина.

Член 5

Црвениот крст соработува со Меѓународниот комитет на Црвениот крст, Меѓународната Федерација на Црвениот крст и Црвената полумесечина, националните друштва на Црвениот крст и Црвената полумесечина и со други меѓународни хуманитарни, здравствени и социјални организации.

Член 6

Црвениот крст има својство на правно лице. Седиштето на Црвениот крст е во Скопје.

II. УПОТРЕБА И ЗАШТИТА НА АМБЛЕМОТ И ИМЕТО НА ЦРВЕНИОТ КРСТ

Член 7

Амблемот на Црвениот крст е Црвен крст со пет еднакви квадрати на бело поле.

Член 8

Никој не смее да го употребува амблемот и името црвен крст ако според одредбите на овој закон и на Женевските Конвенции нема право да го употребува амблемот, односно името црвен крст. Амблемот црвен крст може да се употребува како амблем на означување, како амблем на припадност и како амблем на заштита, во согласност со Женевските Конвенции, во случаите и под условите определени со овој закон.

Член 9

Само Црвениот крст има право на името Црвен крст.

Член 10

Во мир со амблемот црвен крст можат да бидат означени:

- 1) згради, уреди, санитарски материјал и превозни и преносни средства на организациите, односно установите од областа на здравството и на организациите, односно установите во областа на социјалната заштита за згрижување на лицата на кои им е потребна постојана медицинска нега (во натамошниот текст: здравствени организации);
- 2) превозни и преносни средства на други организации што се употребуваат за превоз на ранети и болни лица, ако за носење на амблемот црвен крст добијат одобрение од Црвениот крст и
- 3) места определени за давање на прва медицинска помош во населените места, на сообраќајниците, во претпријатијата и во други правни лица, како и места каде што е сместен санитарски материјал и опрема што служат за давање на прва медицинска помош.

Член 11

Во мир и во вонредна и воена состојба амблем на црвен крст можат да употребуваат, односно да бидат означени како со амблем на припадност:

- 1) работници, згради, средства и материјали на Црвениот крст; и
- 2) персонал, средства и материјали на странски национални друштва на Црвениот крст, за времето додека во Република Македонија, по одобрение на Владата на Република Македонија вршат дејност на Црвениот крст. Во вонредна и воена состојба, амблемот на припадност што го употребуваат организациите и лицата од ставот 1 на овој член мора да биде со помали размери од амблемот на заштита и не смее да се става на лента околу раката, врз покрив на зграда и на превозни средства.

Член 12

Во мир и во вонредна и воена состојба амблемот на црвениот крст може да се употребува, односно да се носи како амблем на означување и како амблем на заштита на лицата, на санитарските единици и установи, на зградите, уредите, санитарските материјали и на превозните и преносните средства (копнени, поморски и воздухопловни), што и припаѓаат на санитарската служба на вооружените сили на Република Македонија. Одредбите од ставот 1 на овој

154

член се однесуваат и на санитетската служба на вооружените сили на други држави за време додека на територијата на Република Македонија, врз основа на одобрение од Владата на Република Македонија, врши санитетска дејност.

Член 13

Во вонредна воена состојба амблемот црвен крст се употребува, односно се носи како амблем на заштита на:

- 1) згради, уреди, санитетски материјали, превозни и преносни средства и на работници во здравствени организации;
- 2) згради, уреди, санитетски материјали и превозни и преносни средства на Црвениот крст и на лицата определени за пронаоѓање, прибирање, пренесување и нега на ранети и болни или за спречување на болести;
- 3) единици на цивилната заштита за давање на прва медицинска помош;
- 4) болнички бродови;
- 5) екипи за давање прва медицинска помош што ги организираат здравствените организации, други установи и претпријатија и Црвениот крст за времето додека ги извршуваат тие работи и
- 6) средства на копнениот, водениот и воздушниот сообраќај што служат за пренесување на бродоломници, ранети, болни и санитетски материјали (санитетски транспорт).

По исклучок од одредбите на ставот 1 на овој член, надлежниот орган на управата може да ја ограничи употребата, односно носењето на амблемот црвен крст како амблем на заштита на одделни згради и уреди, на превозни и преносни средства и на лицата од тој состав ако тоа го бараат посебните интереси на одбраната и безбедноста. Во вонредна и воена состојба амблемот црвен крст може да се употребува, односно да се носи како амблем на заштита на персоналот, зградите, уредите, санитетските материјали и на превозните и преносните средства во составот на санитетските служби на странски организации на Црвениот крст, на Црвената полумесечина и на други странски доброволни друштва за помош, кога по одобрение на Владата на Република Македонија, на територијата на Република Македонија вршат санитетска дејност.

Член 14

Во вонредна и воена состојба амблемот црвен крст може да се употребува како амблем на означување и како амблем на заштита на санитетските зони и на местата определени заради заштита на ранети и болни, како и на лицата што во тие зони и места работат врз згрижување и нега на ранетите и болните што се сместени во нив. Санитетските зони и местата од ставот 1 на овој член ги определува Владата на Република Македонија.

Член 15

Лицата од членот 13 на овој закон, кои имаат право на носење на амблемот црвен крст, мораат во вонредна и воена состојба да имаат легитимација со своја фотографија и втиснат сув жиг, која служи како доказ дека работат во определени организации, односно установи и во определено својство. Во легитимациите мораат да бидат назначени работите што ги вршат тие лица.

Член 16

Лицата од членот 8 на овој Закон мораат додека се на служба, кај себе да ја имаат легитимацијата од членот 15 на овој закон и на левата рака да носат лента со амблемот црвен крст и со стисок на жиг отпорен на влага. Лицето што ќе го изгуби својството врз основа на кое добило легитимација и лента со амблем црвен крст, должно е да му ја врати легитимацијата и лентата на органот што ја издал легитимацијата, односно лентата.

Член 17

Надлежниот орган на управата им ја издава легитимацијата од членот 15 и лентата од членот 16 на овој закон на определени лица во случај на вонредна и воена состојба и за тоа да води евиденција.

Член 18

Санитетскиот транспорт, организациите и единиците, санитетските материјали, уредите и превозните и преносните средства од членот 13 на овој закон, како и санитетските зони и местата од членот 14 на овој закон, ако во вонредна и воена состојба за нив се употребува амблемот црвен крст како амблем на заштита, мораат да бидат обележани со амблемот црвен крст на видлив начин и на определено место. од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”

III. ЗАДАЧИ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ

Член 19

Црвениот крст:

1. Организира собирање помош на државните органи, претпријатија и други донатори во Република Македонија кои ја даваат заради ублажување и отстранување на последиците од елементарни непогоди, епидемии или вооружени судири и ја распределува во земјата и ја испраќа во странство;
2. Учествува во распределбата на хуманитарната помош примена од националните друштва, Меѓународниот Комитет на Црвен крст, Меѓународната Федерација на Црвениот крст и Црвената полумесечина и од други меѓународни и национални хуманитарни организации;
3. Соработува со здравствената служба, Санитетската служба на Армијата на Република Македонија и единиците и штабовите на Цивилната заштита во згрижувањето на повредените и болните во случај на војна или масовни елементарни непогоди и несреќи;
4. Соработува со државните органи во прифаќањето и сместувањето на евакуираното население и во спроведувањето мерки, за згрижување на настраданото и загрозеното население;
5. Ги врши работите што произлегуваат од одредбите на Женевската Конвенција за подобрување на положбата на ранетите и болните во вооружените сили во војна. Женевската Конвенција за подобрување на положбата на ранетите, болните и бродоломниците на вооружените сили на море и Женевската Конвенција за заштита на граѓанските лица за време на војна од 12 август 1949 година и Дополнителните Протоколи кои Женевските Конвенции I и II од 10 јуни 1977 година и другите меѓународни обврски што ги презема Република Македонија во таа област;
6. Собира, средува, чува и дава податоци за жртвите од масовно-елементарни и други несреќи и вооружени судири;

7. Ја организира и раководи работата на Службата за барање;
8. Организира екипи и одреди за интервенција во случај на масовни елементарни непогоди и несреќи;
9. Учествува во организирањето и давањето на социјално-хуманитарна помош и здравствената заштита на граѓаните во случај на елементарни непогоди, епидемии и други поголеми несреќи или војна;
10. Учествува во популаризирањето на крводарителството и ги организира акциите за доброволно давање крв, во мирновременски и вонредни услови;
11. Учествува во здравственото воспитание на населението и учествува во организирањето на повеќе облици на меѓусебна помош на граѓаните во духот на хуманизмот и солидарноста;
12. Учествува во оспособување на населението за давање на медицинска прва помош;
13. Ги оспособува граѓаните за домашно гледање на болни и организира услуги и оспособува кадри за оваа дејност;
14. Оспособува кадри за безбедност на вода и учествува во организирањето за безбедност на водата во туристичките региони и другите водни објекти;
15. Оспособува кадри за безбедност на планина и учествува во давањето на медицинска прва помош на планина и
16. Врши и други задачи определени со закон.

Член 20

Во случај на масовни елементарни несреќи, епидемии, друга поголема несреќа или војна, Црвениот крст во извршувањето на своите задачи има право на приоритет во превозот на лица и материјали на сите средства од јавниот сообраќај и право на соопштување на вести и соопштенија, преку средствата за јавно информирање.

Член 21

Во вршењето на задачите определени со членот 19 од овој закон, Црвениот крст соработува со Владата на Република Македонија, надлежните министерства, Фондот за здравствено осигурување, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, Фондот за патишта, Санитетската служба на Армијата на Република Македонија и единиците и штабовите на цивилната заштита, здравствената и социјалната служба, со претпријатијата и со други органи и организации. Органите и организациите од ставот 1 на овој член во рамките на својот делокруг и овластувања на Црвениот крст му обезбедуваат финансиска и друга помош, заради успешно извршување на своите програмски цели и задачи.

IV. СЛУЖБА ЗА БАРАЊЕ

Член 22

Црвениот крст формира Служба за барање, заради извршување на задачите утврдени со членот 19 став 1 точките 5 и 6 од овој закон.

Член 23

Организацијата и начинот на работа на Службата за барање се уредува со акт на Црвениот крст, на кој согласност дава Владата на Република Македонија.

Член 24

Црвениот крст може да дава услуги за сместување и исхрана и за други потреби на лица на кои таква форма на помош им е потребна од социјални, здравствени и други причини и да организираат исхрана во случај на вонредни состојби. Црвениот крст може да основа организација за давање на услуги од ставот 1 на овој член. Давањето на услуги за сместување и исхрана од став 1 на овој член, не се сметаат за угостителска дејност.

Член 25

Црвениот крст во извршување на задачите од членот 19 од овој закон води матична книга, картотека и издава уверенија, потврди, списоци и други документи.

V. ФИНАНСИРАЊЕ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ

Член 26

Црвениот крст остварува финансиски средства од:

- надоместоци;
- подароци и завештанија од недвижен имот, парични средства и други приходи утврдени со овој и други закони;
- програмски активности од областа на здравствената заштита што ќе се финансираат од Фондот за здравствено осигурување;
- програмски активности од областа на социјално-хуманитарната дејност што ќе се финансираат од средствата на Буџетот на Република Македонија, наменети за социјално хуманитарни дејности;
- услужни дејности сврзани со функцијата на Црвениот крст;
- чланарина од своето членство;
- програмски активности за реализирани шишиња на крв по утврдена цена од Фондот за здравствено осигурување;
- игри на среќа во согласност со закон и
- Буџетот на Република Македонија, буџетите на единиците на локалната самоуправа и Буџетот на градот Скопје за Службата за барање и учество во подготовките и активностите за интервенции во случај на масовни елементарни непогоди и несреќи во земјата и странство. Со приходите со кои се здобил Црвениот крст, располага Црвениот крст.

Член 27

Во корист на Црвениот крст се плаќаат надоместоци и тоа:

- 3% за влезницата за културно забавни манифестации, (концерти и фестивали) од локален, државен и меѓународен карактер, клубови (диско, барови и казино), циркуски и акробатски претстави и саемски (државен и меѓународни) манифестации, за кои се наплатува влезница, освен за театарски претстави, изложби на слики, скулптури и други претстави и приредби, што ги организираат ученици и студенти во кругот на училиштата и факултетите;
- 3% на секоја изнајмена видеокасета и носачи на звук;
- 3% на секоја влезница за спортски натпревари и

•0,5% од регистрацијата на моторни возила.

Основица за плаќање на надоместокот е цената на влезницата, односно цената на изнајмување на касети, односно носачи на звук. Средствата од ставот 1 на овој член се уплатуваат на жиро сметката на Црвениот крст. Распределбата на средствата од ставот 1 на овој член, со одделни одлуки ја врши органот на Црвениот крст.

Во однос на наплатата, уплатата, контролата и казните за надоместоците од овој член се применуваат одредбите од Законот за данокот на промет на производи и услуги.

Член 28

Во текот на традиционалните акции и манифестации: “Недела на борба против ракот”, “Недела на Црвениот крст”, “Недела на солидарноста”, “Недела на борба против сидата” и “Недела на борба против градните болести и туберкулозата”, во полза на Црвениот крст се плаќа надоместок:

- 5% на цената на секој продаден билет во внатрешниот и меѓународен железнички, автобуски, авионски и езерски сообраќај и
- 50% од номиналната вредност на поштенската марка за писма до 100 грама на секоја поштенска пратка во внатрешниот и меѓународен поштенски сообраќај, освен за книги, весници и списанија.

Во текот на акциите и манифестациите од ставот 1 на овој член, Црвениот крст издава пригодни доплатни поштенски марки. Средствата од “Неделата на борба против ракот” се уплатуваат на жиро сметката на Фондот на борба против ракот, средствата од “Неделата против сидата” се уплатуваат на жиро сметката на Фондот на борба против сидата, а средствата од “Неделата на Црвениот крст”, “Неделата на солидарноста” и “Неделата на борба против градните болести и туберкулозата” на жиро сметката на Фондот за солидарност на Црвениот крст. Црвениот крст со акт ги утврдува деновите кога се организираат акциите и манифестациите од ставовите 1 и 2 на овој член.

Член 29

Републиката од својот буџет обезбедува средства за Службата за барање и за програмските задачи, што Црвениот крст ги врши во согласност со членот 19 точките 1, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 на овој закон. Во смисла на ставот 1 на овој член, единиците на локалната самоуправа и градот Скопје од своите буџети, соодветно обезбедуваат средства за организациите на Црвениот крст на општините и градот Скопје во Република Македонија.

VI. НАДЗОР

Член 30

Надзор над спроведувањето на Законот во делот за извршувањето на задачите на Црвениот крст кои се финансираат според членовите 27, 28 и 29 на овој закон вршат надлежните органи на Република Македонија.

Член 31

Црвениот крст може на органите надлежни за вршење надзор над извршувањето на овој закон да им предлага мерки од значење за правилното користење на амблемот црвен крст и за спречување на неговата злоупотреба.

Член 32

Во вршењето надзор над извршувањето на овој закон надлежните органи имаат право и должност:

- 1) да наредат отстранување на амблемот црвен крст што се употребува, односно што се носи во спротивност на условите донесени врз основа на овој закон;
- 2) да наредат други мерки потребни за спроведување на овој закон и на прописите донесени врз основа на него и
- 3) во случај на повреда на одредбите на овој закон, да поднесат до надлежниот орган барање за поведување на прекршочна постапка.

Член 33

Запознавање на населението на Република Македонија со текстот на Женевските Конвенции од членот 19 точка 5 на овој закон врши Црвениот крст. Запознавање на лицата во вооружените сили на Република Македонија и на работниците во здравствените организации, односно установи со текстот на Женевските Конвенции ќе вршат надлежните органи во вооружените сили, односно во здравствените организации односно установи. Запознавање на студентите на факултетите и Универзитетот со текстот на Женевските Конвенции ќе се врши на начин и по постапка утврдени со прописите на органот на државната управа надлежен за образованието.

VII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 34

Со парична казна од 4 до 20 плати од просечната плата во Републиката исплатена во последниот месец објавен од Републичкиот завод за статистика (во натамошниот текст: плати) за прекршок ќе се казни правното лице ако не уплатува средства во полза на Црвениот крст на Република Македонија (членови 27 и 28). За прекршокот од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна од една десетина до една половина од платата.

Член 35

Со парична казна од 4 до 20 плати ќе се казни за прекршок здравствена организација, друга организација, односно установа или друго правно лице:

- 1) ако го употребува името црвен крст, а за тоа нема право (членот 9) и
- 2) ако го употребува амблемот црвен крст како амблем на означување, како амблем на припадност или како амблем на заштита во спротивност на одредбите од членовите 10, 11 и 13 на овој закон. За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице на правното лице со парична казна од една десетина од една половина плата.

Член 36

Со парична казна од една десетина до една половина плата ќе се казни за прекршок поединецот:

- 1) ако во вонредна и воена состојба го носи или го употребува амблемот црвен крст како амблем на заштита, а го нема својството на лицето од членот 13 став 1 на овој закон;
- 2) ако за време на службата кај себе ја нема легитимацијата од членот 15 на овој закон, или ако не ја носи лентата со амблемот црвен крст на пропишаниот

160

начин или ако го изгуби својството на лице врз основа на кое ја добил легитимацијата и лентата, а не му ги врати на надлежниот орган (член 16).

VIII. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 37

Се овластува министерот за одбрана да го пропише начинот на означувањето со амблемот црвен крст на воените санитетски единици и установи, на зградите, уредите, санитетските материјали и на транспортните средства што се во составот на санитетската служба на вооружените сали на Република Македонија и да ги определи органите на вооружените сили што можат да ја ограничат употребата, односно носењето на амблемот црвен крст како амблем на заштита на воените санитетски единици и установи, како и органите на вооружените сили што ќе се грижат за примената на тие прописи.

Член 38

Црвениот крст го уредува начинот на употребата на амблемот и името црвен крст во вршењето на својата дејност (членовите 9 и 11).

Член 39

Органот на државната управа надлежен за работите на здравството, на предлог на Црвениот крст, донесува прописи:

- 1) за начинот на употребата на амблемот црвен крст како амблем на означување на амблем на заштита (членовите 10 и 13) и
- 2) на легитимацијата и лентата на корисниците на амблемот црвен крст во вонредна и воена состојба и за водење на евиденцијата за издадените легитимации и ленти (членовите 15, 16 и 17).

Член 40

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престануваат да важат Законот за положбата и овластувањето на Црвениот крст на Македонија (“Службен весник на Република Македонија” број 27/77, 3/85, 10/85, 51/88, 28/89 и 23/91), Законот за положбата и овластувањата на Црвениот крст на Југославија (“Службен лист на СФРЈ” број 13/76) и Законот за употреба и заштита на знакот и називот црвен крст (“Службен лист на СФРЈ” број 13/82 и 24/88).

Член 41

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на Република Македонија”. Објавен во “Службен весник на Р.М.” број 7/97 од 20 февруари 1997 год.

Закон за изменување на Законот за Црвениот крст на Република Македонија

Член 1

Во Законот за Црвениот крст на Република Македонија (Службен весник на Република Македонија број 41/94), во членот 28 став 1, алинеја 2 се менува и гласи: “- 50% од номиналната вредност на поштенската марка за писмо до 20 грама на секоја поштенска пратка во внатрешниот и меѓународниот поштенски сообраќај, освен пратките за книги, весници и списанија”. Став 2 се менува и гласи: “Во текот на акциите и манифестациите од став 1 на овој член се издаваат доплатни поштенски марки. Издавањето, дистрибуцијата, продажбата

161

Црвен крст на Република Македонија

и пресметката на доплатните поштенски марки ја врши Јавното претпријатие за поштенски сообраќај “ Македонски пошти” ,а во согласност со посебен закон.” Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија” Објавен во “Службен весник на Р.М.” број 21/98 од 1998 год.

Закон за изменување и дополнување На Законот За Црвениот Крст На Република Македонија

Член 1

Во Законот за Црвениот крст на Република Македонија (Службен весник на Република Македонија број 41/94 и 7/97), во членот 27 став 1, алинеја 4, бројот “ 0.5% се заменува со бројот “ 1%” Став 3 се менува и гласи: “Средствата од став 1 на овој член се уплатуваат на жиро сметките на организациите на Црвениот крст на општините”.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

7.2.2 СТАТУТ НА ЦРВЕН КРСТ

Црвениот крст на Република Македонија е единствена организација на Црвениот крст на територија на Република Македонија која ја сочинуваат организациите на Црвениот крст на општините и градот Скопје.

Организацијата, делокругот и начинот на работа на органите и службите преку кои Црвениот крст ги врши задачите, бројот, начинот на изборот на членовите на органите и службите се уредува со Статутот на Црвениот крст на Република Македонија.

СТАТУТ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СКОПЈЕ, МАРТ 2017

ПРЕАМБУЛА

Иницијативата за формирање на Црвениот крст на Република Македонија е поднесена на II-то заседание на АСНОМ од 1944 година, а е формиран на 17 март 1945 година.

Самостојно дејствува и работи како Национално друштво од 21 мај 1992 година. Владата на Република Македонија на 25 август 1993 ги потпиша Женевските Конвенции од 12 август 1949 година и Дополнителните Протоколи од 1977 година, а Собранието на Република Македонија на 01 август 2008 година го ратификува Третиот Дополнителен Протокол од 2005 година.

На 26 јули 1994 година на седница на Собранието на РМ донесен е Закон за Црвениот крст на Република Македонија со кој организацијата на Црвениот крст на Република Македонија е призната како единствена организација на

Црвениот крст на територијата на РМ за помош на ранливото население и поддршка на државните институции на хуманитарен план.

Црвениот крст на Република Македонија е признат од Меѓународниот Комитет на Црвениот крст на 01 ноември 1995 година и е полноправна членка на Меѓународната Федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина од 27 ноември 1995 година.

Црвениот крст на Република Македонија во своето работење се раководи од основните принципи на движењето, Статутот на меѓународното движење – Меѓународна федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина, Женевските Конвенции од 1949 година, Дополнителните Протоколи од 1977 година и 2005 година, резолуциите на Меѓународната конференција на Црвен крст и Црвена полумесечина и Советот на Делегати, Законот за Црвениот крст на Република Македонија од 1994 година, Статутот на Меѓународната Федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Статутот на Црвениот крст на Република Македонија.

Меѓународното Движење го сочинуваат Меѓународниот Комитет на Црвениот крст, Меѓународната Федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Националните друштва на Црвениот крст и Црвената полумесечина. Основни принципи на движењето:

- Хуманост - Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина настана како резултат на желбата да им се помогне на ранетите на бојното поле и тоа без било каква пристрасност, како и да го спречи и олесни човековото страдање секогаш кога е тоа можно. Целта на движењето е да го заштити животот и здравјето и да го почитува човекот. Промовира заедничко разбирање, пријателство, соработка и траен мир меѓу сите луѓе.
- Непристрасност - Не прави дискриминација врз основа на национална, расна, верска и класна припадност или политичко убедување. Настојува да ги олесни страдањата на поединците, водејќи се исклучиво од нивните потреби, но давајќи приоритет на најитните случаи.
- Неутралност - За да ја ужива довербата на сите, движењето не смее да зазема страна од политичка, расна, верска или идеолошка природа.
- Независност - Движењето е независно. Националните друштва иако вршат помошна улога на хуманитарните служби на владите и се предмет на регулирање на националното законодавство, мораат да ја зачуваат автономноста за да можат да дејствуваат во секое време, согласно со принципите на Движењето.
- Доброволна служба - Тоа е движење за давање на доброволна помош кое не е инспирирано од материјални побуди.
- Единство - Во една држава може да има само едно Национално друштво на Црвениот крст или Црвената полумесечина. Мора да биде отворено за

сите и да ја извршува својата хуманитарна работа на целата територија во земјата.

- Универзалност - Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина, во кое сите друштва што го сочинуваат имаат еднаков статус, одговорности и должности взаемно да се помагаат, делува во целиот свет.

Мисија: Црвен крст на Република Македонија е хуманитарна организација која работи на спречување и ублажување на човековото страдање, заштита на животот и здравјето, унапредување на социјалната состојба, обезбедувајќи почит и достоинство за човековото битие, а особено во случај на несреќи и катастрофи, го промовира меѓународното хуманитарно право и хуманите вредности, поттикнува доброволно ангажирање и постојана подготвеност за давање помош, како и универзално чувство за солидарност и хуманост.

Визија: Дејствуваме, поттикнуваме и промовираме хумани вредности за навремено да одговориме на современите хуманитарни предизвици, а притоа решени сме да направиме повеќе, да го направиме тоа подобро и да стигнеме подалеку.

Врз основа на член 3 став 2 од Законот за Црвениот крст на Република Македонија (Сл.Весник бр.41/94) Собранието на Црвениот крст на Република Македонија на седницата одржана на ден 01.03.2017 година донесе СТАТУТ на Црвен крст на Република Македонија.

ГЛАВА I ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Црвениот крст на Република Македонија (во понатамошниот текст: Црвен крст на РМ) е единствена организација која делува на територијата на Република Македонија и ја сочинуваат општинските организации на Црвениот крст (во понатамошниот текст: општински организации) и Црвениот крст на град Скопје. Црвениот крст на РМ е хуманитарна, доброволна, непристрасна, неутрална, непрофитна, универзална и независна организација на граѓаните на РМ и во својата работа ја промовира волонтерската служба.

Црвениот крст на РМ е самостојна и автономна организација, и има помошна улога на властите во државата во остварување на хуманитарни активности, при што ја задржува автономијата која и дозволува да дејствува постојано во согласност со Основните принципи на Движењето.

Црвениот крст на РМ во своето работење ги исполнува условите поставени во чл.4 од Статутот на Движењето, во согласност со чл.3 од Статутот, и обврските поставени во чл.8 од Статутот на Меѓународната Федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина.

Член 2

Црвениот крст на РМ своите цели и задачи ги остварува согласно Уставот на РМ, Законот за Црвениот крст на РМ и овој Статут.

Член 3

Црвениот крст на РМ во остварувањето на своите задачи се раководи од основните принципи на Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина, и од одредбите на Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи.

Член 4

Во согласност со Женевските конвенции од 1949 година и Дополнителните протоколи од 1977 година и 2005 година, регулативите од 1991 година за употребата на амблемот на Црвен крст и Црвената полумесечина од Националните друштва, Законот за Црвениот крст на Република Македонија, амблемот на Црвениот крст на РМ е - Црвен крст со пет еднакви квадрати на бела основа.

Знамето на Црвениот крст на РМ е - Црвен крст на бела основа, поставен на местото каде што се вкрстуваат дијагоналите, а односот на должината и широчината на знамето е 2:1.

Логото на Црвениот крст на РМ е единствено за сите организациони нивоа и неговата унифицирана употреба се уредува со Стандарди за брендирање на Црвениот крст на РМ.

Употребата и заштитата на амблемот и името на Црвениот крст на РМ се регулирани со закон.

Штембилот на Црвениот крст на РМ е - во средината има амблем на Црвениот крст, под амблемот натпис – Црвен крст на Република Македонија, Скопје
Тркалезниот печат на Црвениот крст на РМ е - во средината има амблем на Црвениот крст, околу амблемот натпис – Црвен крст на Република Македонија, Скопје.

Член 5

Црвениот крст на РМ има својство на правно лице, регистрирано согласно законските прописи, со сопствена жиро сметка и седиште во Скопје, Бул. Кочо Рацин бр. 13, кое е седиште и на Централната канцеларија на Црвениот крст на РМ.

ГЛАВА II ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

Член 6

Основна цел на Црвениот крст на РМ е ублажување на човековите страдања, укажување помош на лица во случај на вооружени судири, внатрешни судири, итни состојби и природни катастрофи, подобрување на состојбата на ранливите лица кои се изложени на ризик со кој се загрозува нивниот опстанок и можноста да живеат со минимална социјална и економска сигурност и човечко достоинство, превенирање на болести и подигање на здравствената култура, поттикнување на волонтерство, солидарност и меѓусебно помагање, без дискриминација по основ на национална припадност, раса, пол, вера, јазик, полова определба и сексуална ориентација, општествена положба и политичка определба, и на било која друга основа.

Член 7

Задачи на Црвениот крст на РМ:

1. Ги врши работите кои произлегуваат од одредбите на Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи;

2. Ги организира, поттикнува и оспособува граѓаните за чување на здравјето, превенирање на зависности и подобрување на условите за живот;
3. Работи на мотивирање, унапредување и омасовување на крводарителството во Република Македонија, врз принципите на доброволност, анонимност и бесплатност;
4. Придонесува во ублажување на социјалните проблеми и намалување на ранливоста на населението;
5. Учествува во обезбедување и врши распределба на хуманитарна помош од други национални друштва, Меѓународниот комитет на Црвениот крст и Меѓународната федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина, меѓународни и национални хуманитарни организации и корпоративниот сектор;
6. Организира, прибира и распределува хуманитарна и здравствена помош на граѓаните заради ублажување и отстранување на последиците од елементарни непогоди, епидемии, катастрофи и вооружени судири;
7. Учествува во акции на меѓународна солидарност во случај на елементарни и други несреќи;
8. Го оспособува и му помага на населението како да постапува во случај на катастрофи и организира и оспособува тимови и единици за одговор при катастрофи;
9. Обезбедува водени површини и организира спасување на вода и спасување на планина;
10. Оспособува кадри за безбедност на вода и планина;
11. Ја организира и раководи работата на Службата за барање - Воспоставување на семејни врски;
12. Ги промовира основните принципи на Движењето, Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи, и почитување на Меѓународното Хуманитарно Право и хуманите вредности;
13. Учествува во оспособувањето на населението за укажување прва помош;
14. Организира курсеви за прва помош за заштита при работа и други курсеви за потреби на правни лица;
15. Организира курсеви за прва помош за кандидати за возачи на моторни возила и пловни објекти;
16. Организира, оспособува, усовршува и врши обнова на знаење на инструктори и предавачи за прва помош;
17. Организира услуги и оспособува кадри за грижа на болни и стари лица и развива форми за вон институционална заштита на старите лица;
18. Со надлежните институции и организации учествува во прифаќање, сместување и згрижување на настрадано и ранливо население, мигранти, бегалци, баратели на азил, жртви на трговија со луѓе, жртви на семејно насилство и сл.;
19. Соработува со надлежните институции и организации за почитување на Меѓународното Хуманитарно Право за употреба и заштита на амблемот на Црвениот крст;
20. Прави процена на потребите на заедницата и на соодветен начин дава помош, а за општо добро врши и други работи утврдени со позитивни законски прописи;
21. Ја информира јавноста за своите активности;

22. Соработува со Меѓународната федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Меѓународниот комитет на Црвениот крст, националните друштва на Црвен крст и други органи и хуманитарни организации и агенции;

Работењето на Црвениот крст е од јавен интерес за Република Македонија, а определени хуманитарни цели и задачи од областа на здравството, заштитата на материјални добра и спасување на лица од природни катастрофи, вооружени судири и други случаи на насилство, воспоставување на семејни врски, социјална заштита, воспитување и едукација, како и промовирање на меѓународното хуманитарно право Црвениот крст на РМ ги врши како јавни овластувања, раководејќи се од Основните Принципи, Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи.

Договорите склучени со други организации или ентитети, особено со јавните власти поврзано со извршувањето на јавните услуги, ќе бидат во писмена форма и во никој случај нема да претставуваат обврска Националното друштво да дејствува спротивно на Основните принципи.

Член 8

Заради поуспешно остварување на програмските цели и задачи од јавен интерес и јавни овластувања, државните органи и организации на Црвениот крст на РМ му обезбедуваат приоритет, даночни, царински и други законски олеснувања и финансиска и друга помош.

Во смисла на претходниот став на овој член, единиците на локалната самоуправа и градот Скопје од своите буџети обезбедуваат средства за општинските организации и Црвениот крст на град Скопје за реализација на програмски активности.

Член 9

Црвениот крст на РМ организира и одбележува традиционални манифестации, акции и активности утврдени во Законот за Црвениот крст на РМ и календарот на активности.

ГЛАВА III ВОЛОНТИРАЊЕ И ЧЛЕНСТВО

Волонтирање

Член 10

Црвениот крст на РМ го признава, промовира и вреднува волонтерството, ги вклучува волонтерите во програмските активности на Црвениот крст на РМ и има одговорност кон нив.

Волонтирањето во Црвениот крст на РМ е од посебен интерес за организацијата и е активност која е мотивирана од слободната желба на лицето за волонтирање, непоттикнуто од желба за материјална или финансиска добивка и не е под надворешно, социјално, економско или политичко влијание.

Волонтирањето е наменето во корист на ранливото население во заедниците согласно со основните принципи на Црвениот крст и Црвената полумесечина и крајно придонесува за зајакнување на граѓанското општество.

Волонтер на Црвениот крст на РМ е лице кое доброволно со личен придонес, ентузијазам и заложба извршува работи за Црвениот крст на РМ и помага во подобрување на животот на ранливото население, пред се на локално ниво, без материјална корист.

Волонтерскиот ангажман се евидентира, а волонтерот е на располагање и по потреба е достапен за работа во Црвениот крст на РМ.

Член 11

Волонтерите на Црвениот крст на РМ ги имаат следните обврски:

- Да ја применуваат во пракса волонтерската служба;
- Да го почитуваат Законот, Статутот и другите акти на Црвениот крст на РМ;
- Да се придржуваат, да ги дисеминираат, да ги почитуваат и делуваат во согласност со основните принципи на Движењето;
- Да работат според поставените стандарди за работа;
- Да се однесуваат во согласност со Кодексот на однесување на волонтерите во Црвениот крст на РМ.

Член 12

Волонтерите на Црвениот крст на РМ ги имаат следните права:

- На соодветна обука за исполнување на дадените ангажмани;
- На соодветна опрема согласно поставените задачи;
- На можности за личен развој;
- На почитување на лични мислења и идеи при креирање и реализација на соодветни активности;
- На вреднување и признавање на нивниот придонес.

Член 13

Волонтирањето во Црвениот крст на РМ се уредува со посебен акт.

Членство

Член 14

Членувањето е формално - правен статус во Црвениот крст на РМ.

Членувањето во Црвениот крст на РМ е доброволно и отворено за сите.

Член на Црвениот крст на РМ може да биде секое лице кое го прифаќа овој Статут и доброволно потпишува пристапница.

Член 15

Член на Црвениот крст на РМ е лице кое е активно вклучено во работата на Црвениот крст на РМ, го поддржува, и придонесува за развојот на Црвениот крст на РМ, може да бира и да биде биран во органите и телата на Црвениот крст на РМ и плаќа годишна членарина.

Поддржувач е лице кое не е активно вклучено во работата на Црвениот крст на РМ, а со плаќање на членарина или на друг начин го потпомага и поддржува националното друштво и има право периодично да бидат известен за сите аспекти од работата на националното друштво, и не може да бира и да биде биран во органите и телата на Црвениот крст на РМ, се додека активно не се вклучи во работата на Црвениот крст на РМ.

Почесен член е лице кое го помага националното друштво и со своите заслуги и поддршка има посебен придонес во развојот на Црвениот крст на РМ, не може да бира и да биде биран во органите и телата на Црвениот крст на РМ, и не е должен да плаќа годишна членарина.

Почесен член и почесен претседател може да прогласи Раководниот одбор на Црвен крст на РМ.

Член 16

Членовите ги имаат следните обврски:

- Да ги почитуваат и дисеминираат основните принципи;
- Да ја унапредуваат и активно да учествуваат во работата на Црвениот крст на РМ;
- Да го прифатат и почитуваат Статутот;
- Да го почитуваат и заштитуваат амблемот на Црвениот крст на РМ;
- Да плаќаат годишна членарина.

Член 17

Членовите ги имаат следните права:

- Да учествуваат во работата на Националното друштво;
- Да бираат и бидат бирани во органите и телата на Националното друштво;
- Да се оспособуваат за извршување на конкретни задачи на Националното друштво;
- Да доставуваат предлози и прашања и да иницираат теми за расправа до структурите во националното друштво;
- Да биде вреднуван и признат нивниот придонес.

Член 18

Членувањето во Црвениот крст на РМ престанува:

- Со поднесување писмена изјава за истапување;
- Со неплаќање годишна членарина;
- Со исклучување.

Член 19

Општинската организација исклучува член од членството во следните случаи:

- Повреда на основните принципи на Движењето;
- Непочитување на Статутот на Црвениот крст на РМ, Статутот на Црвен крст на град Скопје и општинската организација;
- Членувањето во Црвениот крст на РМ се злоупотребува за лична корист;
- Злоупотреба на амблемот на Црвениот крст;
- Вклучување во активности кои се штетни за угледот на Црвениот крст на РМ.

Член 20

Постапката за членување и исклучување од членството во Националното друштво, изречените мерки и правото на жалба се регулираат со посебен акт.

ГЛАВА IV ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Член 21

Црвениот крст на РМ е организиран на :

1. Национално ниво
2. Ниво на град Скопје
3. Општинско ниво
4. Основно ниво

РАКОВОДЕЊЕ

Член 22

Раководна структура на Црвениот крст на РМ:

1. Собрание
2. Претседател
3. Потпретседател
4. Раководен одбор

Член 23

Профилот на членовите на раководните структури на Националното друштво треба да овозможи делување во согласност со основните принципи.

Членовите на раководните структури дејствуваат исклучиво во интерес за целите на Националното друштво.

Членовите на раководните структури се избираат согласно Правилата за спроведување на избори и верификација на изборниот процес во Црвениот крст на РМ.

Независноста на раководните лица е од посебно значење за обезбедување на непристрасно и неутрално делување во заедницата.

Членовите на раководните структури ги отсликуваат разноличностите на Националното друштво. Раководните тела се разнолични во својот состав и во нив членуваат поединци од редот на различни општествени слоеви, структури и групи.

За членови во раководните структури на сите нивоа на Националното друштво се избираат компетентни лица со соодветни квалификации и капацитети, од различни ентитети, струки – области на работа, политички определби и верувања, со познавање на организацијата и посветеност за реализација на активностите на Националното друштво. Членовите на раководните структури пожелно е да имаат познавање од програми и проекти, и да поседуваат способност за планирање, управување, обезбедување на парични средства, комуникација и маркетинг.

Изборот на членовите на раководните структури се врши без никаква дискриминација по основ на национална припадност, раса, пол, вера, јазик, полова определба и сексуална ориентација, општествена положба и политичка определба, или на било која друга основа.

СОБРАНИЕ

Член 24

Собранието на Црвениот крст на РМ е највисок раководен орган на организацијата на Црвениот крст на РМ.

Вкупниот број на членови е 59 (педесет и девет).

Собранието е составено од:

- Избрани членови предложени од општинските организации;
- Избрани членови предложени од младите на Црвениот крст на РМ.

Со седниците на Собранието претседава претседателот на Црвениот крст на РМ, а во негово отсуство потпретседателот.

На седниците на Собранието присуствува и генералниот секретар на Црвениот крст на РМ, кој има советодавна улога без право на глас.

На седниците на Собранието можат да бидат присутни и други поканети лица, во својство на гости и набљудувачи без право на глас.

Општинските организации кои две години пред избори не ги подмириле обврските поврзани со финансиските придонеси кон Црвениот крст на РМ, немаат право да избираат претставници во Собранието на Црвен крст на РМ.

Претставниците, за кои општинските организации кои во првите две години од нивниот мандат не ги подмириле обврските поврзани со финансиските придонеси кон Црвениот крст на РМ, го губат правото на глас.

Општинските организации кои најмалку една година не ги подмириле финансиските обврски кон Црвениот крст на РМ кои произлегуваат од пренесени надлежности регулирани по пат на договори го губат правото на спроведување на активности кои произлегуваат од тие договори.

Критериумите, квотата и структурата на предложените претставници во Собранието се утврдува со одлука на Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ, врз основа на бројот на жителите на единиците на локалната самоуправа кои општинската организација ги покрива со својата работа.

Мандатот на членовите во Собранието е 4 (четири) години со можност за уште два последователни мандати.

Член 25

Надлежности на Собранието:

1. Донесува Статут на Црвениот крст на РМ и врши измена и дополнување по постапка за негово донесување;
2. Предлага пред надлежните органи измена и дополнување на Законот за Црвениот крст;
3. Донесува Деловник за работа на Собранието;
4. Избира претседател на Националното друштво и двајца потпретседатели со тајно гласање;
5. Избира членови на Раководен одбор со тајно гласање;
6. Избира претседател и членови на Финансиска комисија на Црвениот крст на РМ со тајно гласање;
7. Донесува стратегиски план за развој на Националното друштво;
8. Ја потврдува програмата за работа и финансовиот план како пренесена надлежност за донесување од Раководниот одбор;
9. Усвојува годишен извештај за работата и годишен финансиски извештај, на предлог на Раководниот одбор;
10. Донесува одлука за формирање, спојување и престанок на општински организации и Црвениот крст на град Скопје со 2/3 (двотретинско) мнозинство од присутните членови на Собранието со право на глас;
11. Донесува акт за условите и постапката за формирање, спојување и престанок на општински организации и Црвен крст на град Скопје;
12. Донесува акт за условите и постапката за одземање на правото за користење на името Црвен крст и амблемот на Националното друштво на општинските организации и Црвениот крст на град Скопје;
13. Донесува акт за членување и исклучување од членство во организацијата;
14. Донесува одлука за отповикување на член на Собранието и пред истекот на мандатот;
15. Донесува Кодекс на однесување за членовите на Раководниот одбор;
16. Донесува Политики за надминување на конфликт на интереси кај членовите на раководните структури;
17. Ги одобрува договорите кои од Раководниот одбор или генералниот секретар се склучени со други организации, а кои имаат финансиски импликации на општинските организации и Црвениот крст на град Скопје;
18. Донесува одлука за распишување на вонредни избори во Националното друштво, како и за прекин или продолжување на мандатот;
19. Донесува општи акти, одлуки, заклучоци и други акти од интерес и значење за организацијата.

Член 26

Собранието одржува најмалку една редовна седница во текот на годината. Седниците на Собранието ги свикува претседателот на Националното друштво.

Претседателот е должен да свика вонредна седница и на барање на 1/3 (една третина) од членовите на Собранието или на барање на генералниот секретар во рок од 15 (петнаесет) дена од поднесената иницијатива.

Доколку претседателот не ја свика седницата, иницијативата за свикување треба да ја поддржат повеќе од 1/2 (една половина) од членовите на Собранието со право на глас за да се одржи седницата.

Доколку претседателот или потпретседателот не претседава со вонредната седница со истата претседава највозрасниот член од иницијаторите.

Член 27

Собранието работи доколку на седницата присуствуваат повеќе од 1/2 (една половина) од вкупниот број на членови на Собранието со право на глас, а одлуките и заклучоците се донесуваат со мнозинство гласови од присутните членови, доколку не е предвидено друго квалификувано мнозинство.

При свикување на седницата доколку не се постигне потребниот кворум, седницата се одлага.

Доколку се работи за итна и неодложна ситуација седницата повторно се свикува во наредни 48 (четириесет и осум) часа при што Собранието работи доколку на седницата присуствуваат повеќе од 1/3 (една третина) од вкупниот број на членови на Собранието со право на глас, а одлуките и заклучоците се донесуваат со мнозинство гласови од присутните членови.

Итна и неодложна ситуација се дефинира со Деловникот за работа на Собранието.

Член 28

Собранието може да биде распуштено со одлука донесена со 2/3 (двотретиноско) мнозинство од вкупниот број на членови на Собранието со право на глас.

РАКОВОДЕН ОДБОР

Член 29

Раководниот одбор е тело на Собранието кое раководи со Црвениот крст на РМ помеѓу седниците на Собранието.

Раководниот одбор е составен од избрани членови од редот на Собранието. Бројот на членовите на Раководниот одбор е 13 (тринаесет).

Претседателот и потпретседателите на Црвениот крст на РМ по функција се и членови на Раководниот одбор.

Претседателот на Црвениот крст на РМ претседава со седницата на Раководниот одбор.

Мандатот на членовите на Раководниот одбор трае 4 (четири) години со можност за уште еден последователен мандат. Изборот на членовите на Раководниот одбор се врши со тајно гласање.

Доколку член на Раководниот одбор неоправдано отсутствува на три седници на Раководниот одбор се поведува постапка за престанок на мандатот.

На седниците на Раководниот одбор присуствува и генералниот секретар на Црвениот крст на РМ, кој има советодавна улога без право на глас.

Член 30

Раководниот одбор одржува најмалку четири седници во текот на годината, а по потреба и повеќе.

Седниците на Раководниот одбор ги свикува претседателот на Црвениот крст на РМ. Претседателот е должен да свика вонредна седница и на барање на 1/3 (една третина) од членовите на Раководниот одбор или на барање на генералниот секретар во рок од 15 (петнаесет) дена од поднесената иницијатива.

Доколку претседателот не ја свика седницата, иницијативата за свикување треба да ја поддржат повеќе од една половина од членовите на Раководниот одбор за да се одржи седницата.

Доколку претседателот или потпретседателот не претседава со вонредната седница со истата претседава највозрасниот член од иницијаторите.

Раководниот одбор работи доколку на седницата присуствуваат повеќе од 1/2 (една половина) од членовите на Раководниот одбор, а одлуките и заклучоците се донесуваат со мнозинство на присутните членови, со право на глас.

При свикување на седницата доколку не се постигне потребниот кворум, седницата се одлага. Доколку се оцени дека се работи за итна и неодложна ситуација седницата повторно се свикува во наредни 48 (четириесет и осум) часа при што Раководниот одбор работи доколку на седницата присуствуваат повеќе од 1/3 (една третина) од вкупниот број на членови на Раководниот одбор со право на глас, а одлуките и заклучоците се донесуваат со мнозинство гласови од присутните членови.

Итна и неодложна ситуација се дефинира со Деловникот за работа на Раководниот одбор.

Во случај на изедначено гласање, гласот на претседателот е одлучувачки. На донесена одлука од страна на Раководниот одбор оспорена од претседателот на Црвен крст на РМ како спротивна на позитивните законски прописи, Законот на Црвениот крст на РМ и овој Статут, претседателот има право на вето.

Доколку по оспорената одлука Раководниот одбор повторно расправа и ја донесе во истоветен текст, претседателот повеќе нема право на вето.

Во ситуација кога не е во можност да одржи седница претседателот и потпретседателот превземаат активности и можат да носат одлуки за што ги поднесуваат на потврда до Раководниот одбор на наредна седница.

На седницата на Раководниот одбор можат да бидат присутни и други лица, јавни личности и стручни лица поканети на предлог на претседателот или генералниот секретар.

Членовите на Раководниот одбор за својата работа се одговорни пред Собранието.

Член 31

Надлежности на Раководниот одбор:

1. Донесува Програма за работа и Финансиски план, како пренесена надлежност од Собранието;
2. Одлучува за поднесување на завршна сметка;
3. Утврдува Предлог - Извештај за работа и Предлог - Финансиски извештај и ги доставува до Собранието;
4. Донесува стратегии по дејности во согласност со стратегискиот план за развој на организацијата;
5. Разгледува и усвојува извештаи на советодавните тела;
6. Обезбедува долгорочна остварливост на одлуките, заклучоците, препораките и политиките на Собранието, и донесува одлуки за приоритети и промовира култура за остварување на поставените цели;
7. Реализира активности на планот на меѓународната соработка, а во ситуација кога не е во можност да одржи седница претседателот и генералниот секретар преземаат активности и го информираат Раководниот одбор на наредна седница;
8. Донесува одлука за критериумите, квотата и структурата на избраните претставници за членови на Собранието на Црвениот крст на РМ и за бројот на членовите на собранијата и на извршните одбори на општинските организации / Црвен крст на град Скопје;
9. Донесува Правила за спроведување на избори и верификација на изборниот процес во Црвениот крст на РМ;
10. Утврдува предлози за избор на претседател, потпретседатели и претседател на Финансиска комисија, по предлог на Комисијата за организација, развој и човечки ресурси;
11. Именува претставници за состав во надлежни органи и други институции;
12. Донесува акт за критериумите за именување и разрешување на генералниот секретар;
13. Именува и разрешува генерален секретар во согласност со актот за именување и разрешување;
14. Дава согласност за именување на секретар на општинската организација/Црвен крст на град Скопје по предлог на генералниот секретар на Црвениот крст на РМ;
15. Дава согласност на правилникот за организација и работа на Младите на Црвениот крст на РМ;

16. Донесува општ акт за утврдување на одговорност на општинските организации и Црвен крст на град Скопје;
17. Ограничува право на користење на името Црвен крст и амблемот на Националното друштво на општинските организации, Црвениот крст на град Скопје, основните организации и Советот на млади, до донесување на одлука од Собранието;
18. Донесува Политики за надминување на конфликт на интереси кај управувачката структура и вработените во Црвениот крст на РМ;
19. Ги одобрува договорите за меѓународната соработка на општинските организации и Црвениот крст на градот Скопје пред нивното склучување;
20. Именува главен и одговорен уредник и членови на Редакцискиот одбор на гласилото на Црвениот крст на РМ;
21. Утврдува предлог-дневен ред за седниците на Собранието;
22. Го пропишува образецот на пристапници и членски книшки;
23. Донесува Кодекс на однесување на членови и волонтери на Националното друштво;
24. Донесува општ акт за организација и систематизација на работни места во стручната служба на Црвениот крст на РМ, на предлог на Генералниот секретар;
25. Донесува методологија за бројот на работните места и пресметување на плати во Националното друштво, на предлог на Генералниот секретар;
26. Донесува правилник за изгледот - дизајн и употреба на работна облека – униформа за вработени и волонтери, на предлог на Генералниот секретар;
27. Донесува Стандарди за брендирање на Црвен крст на РМ;
28. Донесува одлуки за зафаќање и распределба на финансиските средства на општинските организации и на Црвен крст на град Скопје на предлог на генералниот секретар;
29. Донесува одлука за формирање на фондови за прибирање и распределба на собраните средства чија работа се утврдува со посебен правилник;
30. Донесува правилник за организација и работа на советодавните тела;
31. Утврдува календар за одбележување на активности;
32. Донесува правилник за доделување на признанија на истакнати активисти и организации;
33. Разгледува и усвојува информации и извештаи за спроведени акции и активности и ја информира организацијата, а по потреба и јавноста за истото;
34. Донесува општ акт за формирање, функционирање, улога, задачи и активирање на тимовите и единиците за одговор при катастрофи на Црвениот крст на РМ;
35. Располага и управува со имотот на Црвениот крст на РМ;
36. Донесува одлука за оттуѓување на имот на Црвениот крст на РМ со вредност до 300.000 евра во денарска противвредност, а за оттуѓување на имот со поголема вредност бара мислење од Собранието;

37. Дава согласност за давање на право на употреба и користење на амблемот на други субјекти во случаи предвидени со Закон за Црвен крст на РМ;
38. Донесува правила за употреба и заштита на амблемот на Црвениот крст на РМ;
39. Донесува одлука за финансиски придонеси за претставници во општинските организации во Собранието на Црвениот крст на РМ;
40. Поднесува извештај за спроведените избори во Националното друштво до Собранието на усвојување, претходно изготвен од Комисијата за спроведување на избори и верификација на изборен процес;
41. Донесува одлуки како второстепен орган по приговори кои се конечни;
42. Донесува и други општи акти, одлуки и заклучоци кои се од значење за Националното друштво.

ПРЕТСЕДАТЕЛ

Член 32

Надлежности на Претседателот:

1. Ја претставува организацијата на домашен и на меѓународен план;
2. Свикува и претседава со седниците на Собранието и Раководниот одбор;
3. Го следи развојот и состојбата на Националното друштво и го информира Собранието;
4. Ја следи работата на комисиите на Црвениот крст на РМ утврдени со овој Статут;
5. Донесува одлука за распишување на редовни избори на сите организациони нивоа во Националното друштво, најдоцна 90 (деведесет) дена пред истекот на мандатот на членовите на Собранието, кои се спроведуваат согласно Правилата за спроведување на избори и верификација на изборниот процес во Црвениот крст на РМ;
6. Ги извршува задачите кои му се доверени од Собранието и Раководниот одбор;
7. Ги потпишува одлуките и другите општи акти донесени од страна на Собранието и Раководниот одбор, како и одлуките помеѓу две седници на Раководниот одбор донесени од претседателот и потпретседателите, кои се поднесуваат на потврдување на наредна седница.

Претседателот може дел од своите функции да ги довери на еден од потпретседателите. Во случај претседателското место да е оставено празно, или во случај претседателот да не е во можност да ја извршува својата функција, Раководниот одбор ќе назначи потпретседател кој ќе ја има функцијата на ВД претседател, се до наредната седница на Собранието или до изборот на претседател.

На таа седница, Собранието ќе избере претседател кој ќе го пополни испразнетото место, се до истекот на тековниот претседателски мандат.

Мандатот на претседателот трае 4 (четири) години, со можност за втор последователен мандат. Изборот на претседателот се врши со тајно гласање.

Претседателот за својата работа е одговорен пред Собранието и Националното друштво.

ПОТПРЕТСЕДАТЕЛ

Член 33

Потпретседателот му помага на претседателот во извршувањето на утврдените задачи и врши други работи доверени од претседателот, а во негово отсуство го заменува во сите функции утврдени во овој Статут.

Мандатот на потпретседателот трае 4 (четири) години, со можност за втор последователен мандат. Изборот на потпретседателот се врши со тајно гласање.

Потпретседателот за својата работа е одговорен пред Собранието и Националното друштво.

Член 34

Во случај членот на раководната структура да поседува или се здобие со висока позиција во јавната власт – сервис или политичка партија поднесува оставка од неговата позиција во Црвениот крст на РМ.

До прифаќањето на неговата оставка, членот на раководната структура ќе настојува неговата работа-функција во јавната власт односно сервис или политичка партија да не предизвика конфликт на интереси со членувањето во раководното тело.

Во случај на конфликт на интерес, членот на раководната структура нема да учествува во гласање и во донесување на одлуки, а посочениот конфликт на интереси ќе се решава исклучиво во интерес на Црвениот крст на РМ.

ФИНАНСИСКА КОМИСИЈА

Член 35

Финансиската комисија ја сочинуваат претседател и шест члена на комисијата избрани од редот на членовите на Собранието и други стручни лица, со мандат од 4 (четири) години, со можност за втор последователен мандат на 1/2 (една половина) од членовите.

Претседателот на Финансиската комисија се избира од редот на членовите на Собранието.

Изборот на претседателот и членовите на Финансиската комисија се врши со тајно гласање. Доколку членот на комисијата неоправдано отсуствува на три седници на комисијата се поведува постапка за престанок на мандатот.

Член 36

Надлежности на Финансиската комисија:

1. Дава совети за сите финансиски прашања кои влијаат врз работата на Црвениот крст на РМ;
2. Дава мислење за финансискиот извештај и за финансискиот план на Црвениот крст на РМ;
3. Дава мислење за намената и употребата за достапните финансиски средства и предлага на Собранието и на Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ кои финансиски мерки треба да се превземат;
4. Го следи приливот на финансиските придонеси;
5. Го советува генералниот секретар и Раководниот одбор за спроведување на одлуките за финансиското работење на Црвениот крст на РМ кои ги донело Собранието;
6. Доставува мислење за финансиското работење на Црвениот крст на РМ до Раководниот одбор;
7. Го разгледува извештајот од надворешните ревизори и по потреба дава насоки за постапување по истиот;
8. По барање на претседателот на Црвен крст на РМ и генералниот секретар советува за ризични и други финансиски прашања кои имаат влијание на работата на Црвениот крст на РМ.

КОМИСИИ

Член 37

Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ формира и именува претседател и членови на четири постојани комисии од редот на Собранието, членството и други стручни лица со мандат од 4 (четири) години со можност за повторен избор, и тоа:

1. Комисија за организација, развој и човечки ресурси
2. Комисија за статут и нормативни акти
3. Комисија за утврдување и управување со ризици и ревизија
4. Комисија за спроведување на избори и верификација на изборен процес.

Член 38

Комисијата за организација, развој и човечки ресурси ја сочинуваат претседател и шест члена на комисијата.

Комисијата за организација, развој и човечки ресурси го следи функционирањето и развојот на организационата структура во Црвениот крст на РМ, ги разгледува стратешките документи, програмите и извештаите за работа на Националното друштво и утврдува предлози на кандидати за раководни функции во Црвениот крст на РМ.

Член 39

Комисијата за статут и нормативни акти ја сочинуваат претседател и шест члена на комисијата.

Комисијата за статут и нормативни акти иницира измени на Законот за Црвениот крст на Република Македонија и разгледува предлози за измена на Статут на Црвен крст на РМ и други општи акти, дава согласност на статутите на општинските организации и Црвен крст на Град Скопје, разгледува одлуки и други општи акти и дава мислење за усогласеноста на истите со позитивните законски прописи.

Член 40

Комисијата за утврдување и управување со ризици и ревизија ја сочинуваат претседател и четири члена на комисијата.

Комисијата за утврдување и управување со ризици и ревизија врши контрола, мониторинг и евалуација на работата на Црвениот крст на РМ, Црвен крст на град Скопје и општинските организации со цел да идентификува, дефинира и утврдува ризици, и предлага начин за управување со ризици, како и мерки и активности за спречување на неправилности и активности подложни на измами и врши контрола врз воспоставените политики, финансиски процедури и други активности со цел да се обезбеди остварување на целите и задачите на Црвениот крст на РМ и да се избегнат или намалат ризиците и штетните последици.

Член 41

Комисијата за спроведување на избори и верификација на изборниот процес ја сочинуваат претседател и четири члена. Комисијата за спроведување на избори и верификација на изборен процес ги спроведува изборите, дава упатство за подготовка и спроведување на изборите во општинските организации и Црвениот крст на град Скопје, врши верификација на изборниот процес, го организира и следи изборното претставување на кандидатите за претседател на Националното друштво и за својата работа поднесува извештај до Собранието на Црвен крст на РМ преку Раководниот одбор.

Член 42

Со акт на Раководниот одбор подетално се уредува начинот и областа на работа на комисиите.

СОВЕТОДАВНИ ТЕЛА

Член 43

Раководниот одбор формира и именува претседател и 6 (шест) члена на советодавни тела. Раководниот одбор по потреба формира повремени советодавни тела во форма на комисии, оперативни и стручни центри, работни групи и др.

Членовите во советодавните тела покрај од членството можат да бидат и од надворешни стручни лица од областа на советодавното тело. Со акт на Раководниот одбор се уредува бројот, начинот и областа на работа на постојаните советодавни тела.

МЛАДИ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ

Член 44

Црвениот крст на РМ постојано работи на привлекување и вклучување на млади лица во работата и активностите на Црвениот крст, врши обука, ги оспособува и ја промовира нивната работа.

Членовите на Црвениот крст на РМ кои се млади лица дејствуваат и работат во Млади на Црвениот крст на РМ, а се организираат во Совет на млади во Црвениот крст на РМ и клубови на млади во општинските организации и Црвениот крст на град Скопје.

Организирањето и работата на младите во организацијата се регулира со Правилник за организација и работа на Младите на Црвениот крст, на кој согласност дава Раководниот одбор.

УПРАВУВАЊЕ ГЕНЕРАЛЕН СЕКРЕТАР

Член 45

Генералниот секретар на Црвениот крст на РМ е именувано лице и управува со Националното друштво.

Член 46

Надлежности, права и обврски на Генералниот секретар:

1. Ја застапува организацијата пред надлежните органи;
2. Управува со Националното друштво;
3. Назначува Заменик генерален секретар, по претходна согласност од страна на Раководниот одбор за кандидатот кој го предложил;
4. Определува лица на раководни позиции од редот на вработените во стручната служба на Црвениот крст на РМ;
5. Ги спроведува одлуките, заклучоците и препораките донесени од Собранието и Раководниот одбор;
6. Го подготвува и менаџира одобрените финансискиот план - буџет и поднесува извештај за неговата реализација;
7. Ја подготвува, следи и ја помага реализацијата на програмите на Собранието и Раководниот одбор, ја следи работата на комисиите и советодавните тела;
8. Присуствува и учествува на седниците на Собранието и Раководниот одбор со советодавна улога без право на глас;
9. Одлучува за прием, престанок и распоредување на вработените во стручната служба на Црвениот крст на РМ;
10. Ја координира и следи работата на секретарите на општинските организации и Црвен крст на град Скопје;
11. Дава предлог за согласност за именување на секретар на општинската организација / Црвен крст на град Скопје до Раководниот одбор на Црвен крст на РМ;
12. Дава согласност за назначување на в.д. секретар во општинската организација и Црвен крст на град Скопје;
13. Иницира постапка за утврдување на одговорноста на секретарот на Црвен крст на град Скопје и општинската организација пред Раководниот одбор на Црвениот крст на град Скопје и општинската организација за неспроведување на одлуките на Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ и нереализираните обврски дадени од страна на генералниот секретар, а доколку Раководниот одбор на општинската организација не постапи по иницијативата, го информира Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ за превземање на соодветни мерки;
14. Ги менаџира активностите за делување во случај на итни состојби и катастрофи, дава инструкции за делување, односно презема мерки за санирање на последиците од катастрофата;
15. Назначува членови во оперативни и координативни тела на надлежни институции и органи, за што го информира Раководниот одбор;

16. Донесува правила за работен ред и дисциплина на вработените во Црвениот крст на РМ;
17. Донесува Кодекс за деловна етика и однесување на вработените во Црвениот крст на РМ;
18. За својата работа одговара пред Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.
19. Склучува договори и меморандуми за соработка во согласност со донесени одлуки и политики на Националното друштво.

Мандатот на генералниот секретар трае 4 (четири) години со можност за повторно именување.

Генералниот секретар може да биде разрешен и пред истекот на мандатот од Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

СТРУЧНА СЛУЖБА

Член 47

Стручната служба во Централната канцеларија на Црвениот крст на РМ работи на обезбедување и реализација на програмски цели и задачи и врши материјално-финансиски и административно-технички работи.

Генералниот секретар ја операционализира работата и раководи со стручната служба. Вработените во стручната служба за своето работење се одговорни пред генералниот секретар.

Стручна служба може да се формира и во општинските организации и Црвен крст на град Скопје доколку има најмалку 3 (тројца) вработени.

Вработен во стручната служба на Црвениот крст на РМ на сите организациони нивоа не може да биде член во органите на Националното друштво, а може да учествува во работата на истите.

Вработен во стручна служба може да членува во Комисијата за утврдување и управување со ризици и ревизија.

Со правилник за организација и систематизација на работните места се уредуваат бројот и називите на работните места, условите кои вработените треба да ги исполнуваат за извршување на работите, опис и попис на работните места и работните задачи кои вработените во стручната служба ги вршат.

Член 48

Со цел спречување на конфликт на интереси, управувачката структура и вработените во Националното друштво, при склучување на договор за работно ангажирање потпишуваат Изјава за конфликт на интереси која е составен дел на договорот за работно ангажирање.

Конфликтот на интереси во Националното друштво се решава согласно политиките за надминување на конфликт на интереси кај управувачката структура и вработените во Црвениот крст на РМ.

ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РМ

Член 49

Организациони облици на Црвениот крст на РМ се Централна канцеларија, Црвен крст на град Скопје, општински организации и основни организации.

Централната канцеларија ја организира работата на Црвениот крст на РМ. Црвениот крст на град Скопје функционира на подрачјето на град Скопје. Општинските организации се формираат за една или повеќе единици на локалната самоуправа кои ги покриваат со своето работење.

Основните организации се формираат според местото на живеење, работа и во образовните институции.

ЦЕНТРАЛНА КАНЦЕЛАРИЈА НА ЦРВЕН КРСТ НА РМ

Член 50

Работата на Црвен крст на РМ ја организира Централната канцеларија на Црвен крст на РМ со седиште во Скопје и обезбедува поддршка за реализација на програмите и политиките на Црвениот крст на РМ.

Централната канцеларија дава насоки, упатства, совети и ја координира работата на општинските организации и Црвениот крст на град Скопје како поддршка за нивната работа согласно потребите во единиците на локална самоуправа на подрачјето за кои се формирани.

Генералниот секретар на Црвен крст на РМ ја предлага структурата на Централната канцеларија, а за генералната поставеност одлучува Раководниот одбор на Црвен крст на РМ.

Работата на службите во Централната канцеларија е организирана и следена од страна на генералниот секретар во согласност со одлуките на Раководниот одбор на Црвен крст на РМ.

ЦРВЕН КРСТ НА ГРАД СКОПЈЕ

Член 51

На подрачјето на градот Скопје функционира Црвениот крст на град Скопје, кој ја координира работата на општинските организации на ниво на град Скопје и реализира активности согласно потребите и интересите на градот.

Црвениот крст на град Скопје во својата работа е обврзан да го почитува Статутот на Националното друштво и да спроведува одлуки, заклучоци и препораки на Националното друштво.

Во своето дејствување го користи единственото лого на Националното друштво. Црвениот крст на град Скопје е со својство на правно лице со

183

сопствена жиро сметка, штембил и тркалезен печат кои ги користат во правниот промет.

Штембилот на Црвениот крст на град Скопје е - во средината има амблем на Црвениот крст, под амблемот натпис – Црвен крст на Република Македонија – Црвен крст на град Скопје, на македонски и албански јазик.

Тркалезниот печат на Црвениот крст на град Скопје е - во средината има амблем на Црвениот крст, околу амблемот натпис – Црвен крст на Република Македонија на македонски и албански јазик и Црвен крст на град Скопје, на македонски и албански јазик.

Највисок орган на Црвениот крст на град Скопје е Собранието. Собранието на Црвениот крст на град Скопје е составено од избрани членови од општинските организации во градот Скопје и младите на Црвен крст на град Скопје.

Собранието на Црвениот крст на град Скопје брои 27 (дваесет и седум) члена, а Раководниот одбор брои 11 (единаесет) члена.

Бројот и составот на членовите на Собранието на Црвен крст на град Скопје се одредува со одлука на Раководниот одбор на Црвен крст на град Скопје.

Изборите во Црвен крст на град Скопје се спроведуваат согласно Правилата за спроведување на избори и верификација на изборниот процес во Црвениот крст на РМ.

Мандатот на членовите на Собранието трае 4 (четири) години со можност за уште два последователни мандати.

Собранието на Црвениот крст на град Скопје од своите членови избира претседател на Црвен крст на град Скопје и еден потпретседател со тајно гласење.

Собранието на Црвен крст на град Скопје избира претседател и членови на Раководен одбор и Финансиска комисија со тајно гласење.

Собранието на Црвен крст на град Скопје формира комисии и работни тела и именува членови. Мандатот на претседателот, потпретседателот и членовите на Раководниот одбор е 4 (четири) години, со можност за уште еден последователен мандат.

Мандатот на членовите на Финансиската комисија е 4 (четири) години, со можност за втор последователен мандат на 1/2 (една половина) од членовите.

Претседателот и потпретседателот по својата функција се членови на Раководниот одбор.

Раководниот одбор на Црвениот крст на град Скопје именува секретар со мандат од 4 (четири) години, со можност за повторно именување, по претходно добиена согласност од Раководниот одбор на Црвен крст на РМ.

Секретарот на Црвениот крст на град Скопје за својата работа одговара пред Раководниот одбор на Црвениот крст на град Скопје и пред генералниот секретар на Црвениот крст на РМ.

Секретарот на Црвениот крст на град Скопје може да биде разрешен и пред истекот на мандатот од Раководниот одбор на Црвениот крст на град Скопје.

ОПШТИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

Член 52

Општински организации се формираат и реализираат активности за една или повеќе единици на локалната самоуправа. Општинските организации во својата работа се обврзани да го почитуваат Статутот на Националното друштво и да спроведуваат одлуки, заклучоци и препораки на Националното друштво. Во своето дејствување го користат единственото лого на Националното друштво.

Општинските организации се со својство на правно лице со сопствена жиро сметка, штембил и тркалезен печат кои ги користат во правниот промет.

Штембилот на општинската организација е: во средината има амблем на Црвениот крст, под амблемот натпис " Црвен крст на Република Македонија - Општинска организација _____ (назначување на седиштето) ".

Тркалезниот печат на општинската организација е: во средината има амблем на Црвениот крст, а околу амблемот натпис " Црвен крст на Република Македонија - Општинска организација _____ (назначување на седиштето)".

Во општинската организација формирана за една или повеќе единици на локалната самоуправа која ги покрива со своето работење, а во која најмалку 20% од вкупниот број жители утврден на последниот извршен попис на населението се припадници на одредена заедница, натписот на штембилот и тркалезниот печат на општинската организација на Црвениот крст покрај на македонски јазик и неговото кирилско писмо се пишува и на јазикот на припадниците на таа заедница и нивното писмо.

Највисок орган на општинската организација е Собранието.

Бројот на членовите на собранијата и раководните одбори на општинските организации е во сооднос со бројот на жители во единиците на локална самоуправа, коишто општинските организации ги покриваат во своето работење и согласно бројот на избраните претставници во Собранието на

Црвениот крст на РМ, утврдени во Одлуката на Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ и тоа:

- Собранијата на општинските организации кои имаат 1 (еден) претставник во Собранието на Црвениот крст на РМ, собранието брои 17 (седумнаесет) члена, а Раководниот одбор брои 7 (седум) члена;
- Собранијата на општинските организации кои имаат 2 (двајца) претставници во Собранието на Црвениот крст на РМ, собранието брои 19 (деветнаесет) члена, а Раководниот одбор брои 7 (седум) члена;
- Собранијата на општинските организации кои имаат 3 (тројца) претставници во Собранието на Црвениот крст на РМ, собранието брои 21 (дваесет и еден) член, а Раководниот одбор брои 9 (девет) члена;
- Собранијата на општинските организации кои имаат 4 (четири) претставници во Собранието на Црвениот крст на РМ, собранието брои 23 (дваесет и три) члена, а Раководниот одбор брои 9 (девет) члена.

Изборите во општинските организации се спроведуваат согласно Правилата за спроведување на избори и верификација на изборниот процес во Црвениот крст на РМ.

Мандатот на членовите на Собранието трае 4 (четири) години со можност за уште два последователни мандати.

Собранието на општинската организација од своите членови избира претседател на општинската организација и еден потпретседател со тајно гласање.

Собранието на општинската организација избира претседател и членови на Раководен одбор и Финансиска комисија со тајно гласење. Собранието на општинската организација формира комисии и работни тела и именува членови.

Мандатот на членовите на Раководниот одбор, претседателот и потпретседателот е 4 (четири) години, со можност за уште еден последователен мандат. Мандатот на членовите на Финансиската комисија е 4 (четири) години, со можност за втор последователен мандат на 1/2 (една половина) од членовите.

Претседателот и потпретседателот на општинската организација по својата функција се членови на Раководниот одбор.

Раководниот одбор на општинската организација именува секретар со мандат од четири години, со можност за повторно именување, по претходно добиена согласност од Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Секретарот на општинската организација за својата работа одговара пред Раководниот одбор на општинската организација и пред генералниот секретар на Црвениот крст на РМ.

Секретарот на општинската организација може да биде разрешен и пред истекот на мандатот од Раководниот одбор на општинската организација.

ОСНОВНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Член 53

Одлука за формирање и престанок на основна организација на Црвениот крст донесува Раководниот одбор на општинската организација. Основни организации може да формираат најмалку десет членови според местото на живеење и работа на членовите и во образовните институции.

На собирот основните организации избираат претседател и благајник на основната организација, а основните организации утврдени со одлука на Раководниот одбор на општинската организација избираат и претставници во општинската организација.

Основните организации со над 30 членови може да изберат раководен одбор од пет члена со кој раководи претседателот на основната организација. Во основните организации каде што има повеќе организациони единици во Раководниот одбор соодветно треба да бидат застапени со членови од сите организациони единици.

Мандатот на членовите на Раководниот одбор трае 4 (четири) години со можност за уште еден последователен мандат. Надзор над работењето на основната организација врши општинската организација.

Основните организации на Црвен крст работат во согласност со одредбите на Статутот на општинската организација и Статутот на Црвениот крст на РМ.

ГЛАВА V

СЛУЖБА ЗА БАРАЊЕ - ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА СЕМЕЈНИ ВРСКИ

Член 54

Заради извршување на активностите и работите кои произлегуваат, односно се утврдени со Женевските Конвенции од 1949 година и Дополнителните Протоколи од 1977 година и 2005 година и Законот за Црвениот крст на РМ од 1994 година, во Црвениот крст на РМ формирана е и работи Служба за барање - Воспоставување на семејни врски.

Република Македонија му обезбедува средства на Црвениот крст на РМ како носител на јавни овластувања за дејноста на Службата за барање - Воспоставување на семејни врски за кадровско и материјално опремување, развој и нејзина подготвеност за ефикасно функционирање во мир, како и во случај на војна, масовни елементарни и други несреќи.

Член 55

Црвениот крст на РМ собира, средува, чува и дава податоци за жртвите од масовно - елементарни и други несреќи и вооружени судири.

Член 56

Црвениот крст може да дава услуги за сместување и исхрана и за други потреби на лица на кои таква форма на помош им е потребна од социјални, здравствени и други причини, и во случај на вонредни состојби.

Црвениот крст може да основа деловни единици за давање на услуги од ставот 1 на овој член, како и други организациони облици за едукација, обука за надградба на капацитети и др.

Давањето на услуги за сместување и исхрана од став 1 на овој член, не се сметаат за угостителска дејност.

Член 57

Организацијата и начинот на работа на Службата за барање - Воспоставување на семејни врски се регулира со посебен акт донесен од страна на Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ, на кој согласност дава Владата на Република Македонија.

ГЛАВА VI СОРАБОТКА

Член 58

Црвениот крст на РМ остварува меѓународна соработка со Меѓународната Федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Меѓународниот Комитет на Црвениот крст, амбасади и дипломатско - козуларни претставништва, национални друштва, органи и други меѓународни агенции, невладини организации, здруженија и хуманитарни организации.

Црвениот крст на РМ во остварувањето на своите цели и задачи соработува со Владата на РМ, министерствата, институции, агенции, компании, невладини организации и здруженија во државата.

Активностите за соработка се остваруваат преку размена на искуства во работењето, а со цел ефикасно делување и развој на националното друштво, како и преку давање и примање на хуманитарна помош.

Член 59

Општинските организации и Црвениот крст на град Скопје може да остваруваат соработка за активности на локален план.

Општинските организации и Црвениот крст на град Скопје може да остваруваат меѓународна соработка по претходна добиена согласност од централната канцеларија на Црвениот крст на РМ, за што се информира и Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

ГЛАВА VII

ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА

Член 60

Работата на Црвениот крст на РМ е јавна. Националното друштво редовно ја известува јавноста за своето работење и издава промотивни материјали за дисеминирање на свои активности.

Црвениот крст на РМ известувањето на јавноста го врши преку воспоставен систем на внатрешно и надворешно информирање преку сопствено гласило, билтени, брошури, официјална веб страна, социјални мрежи, а со печатени и електронски медиуми комуницира преку прес конференции, брифинзи, соопштенија и други начини за јавно информирање.

Со јавноста во својата работа членовите во органите и телата на Црвениот крст на РМ придонесуваат за зајакнување на угледот и неговата афирмација.

ГЛАВА VIII

ДОДЕЛУВАЊЕ ПРИЗНАНИЈА

Член 61

За постигнатите резултати и посебен придонес во развојот на националното друштво и остварување на неговата цел и задача, мисија и основни принципи на поединци, организации, институции и компании се доделуваат соодветни признанија, звања и др.

Начинот и критериумите за доделување на признанија се уредуваат со посебен акт.

ГЛАВА IX

ФИНАНСИРАЊЕ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансирање

Член 62

Црвениот крст на РМ финансиски средства обезбедува од:

1. Членарина од своето членство;
2. Буџет на РМ за програмски активности од областа на превентивната здравствена заштита, социјално - хуманитарната дејност, крводарителство и за одговор и дејствување при катастрофи;
3. Буџетот на РМ, буџетите на единиците на локална самоуправа и буџетот на град Скопје, за Службата за барање-Воспоставување на семејни врски и учество во подготовките и активностите за интервенции во случај на итни состојби, масовни елементарни непогоди и несреќи во земјата и странство, како и за програмски активности од интерес за заедницата;
4. Услужни дејности поврзани со функцијата на Црвениот крст на РМ;
5. Стопански дејности чии приходи се користат за остварување на целите и задачите на Црвен крст на РМ;
6. Активности за мобилизирање на фондови;
7. Игри на среќа во согласност со законските прописи;
8. Надоместоци согласно Законот за Црвениот крст на РМ;
9. Приходи од инвестиции, камата на орочени средства и закупнина;
10. Подароци, завештанија и донации;

11. Проекти и други извори.

Со приходите со кои се здобил Црвениот крст на РМ, располага Црвениот крст на РМ.

Финансиски придонеси

Член 63

Секоја општинска организација уплаќа во Црвениот крст на РМ годишен финансиски придонес во согласност со одлуката на Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Општинската организација, која не може да го плати годишниот финансиски придонес заради одредени причини, може да се обрати до Раководниот одбор со цел да се утврди определена рамка со која општинската организација ќе може да го плати во согласност со условите утврдени во одлуката на Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Финансиски план - Буџет

Член 64

Финансиската година во работењето на Црвениот крст на РМ трае од 01 јануари до 31 декември.

Финансискиот план - буџет на Црвениот крст на РМ го презентира генералниот секретар пред Раководниот одбор и Собранието на Црвениот крст на РМ.

Финансискиот извештај за сметките поврзани со претходната финансиска година, генералниот секретар го поднесува до Раководниот одбор и Собранието на Црвениот крст на РМ.

Фондови

Член 65

Црвениот крст на РМ може да формира и управува со фондови за своите активности, а мобилизира фондови за подобрување на финансиската стабилност и самостојност.

Член 66

Фондот за солидарност на Црвениот крст на РМ работи со посебна жиро сметка, чии средства се наменети за олеснување и подобрување на животот на ранливи категории на луѓе.

Член 67

Фондот за итен одговор при катастрофи на Црвениот крст на РМ работи со посебна жиро сметка, чии средства ќе бидат наменети за помош и поддршка на настрадано население во земјава и странство.

Член 68

Фондот за развој на Црвениот крст на РМ работи со посебна жиро сметка, чии средства ќе бидат наменети за развојни програми и проекти од општинските организации и Црвен крст на град Скопје.

Член 69

Условите за функционирање и финансирање на фондовите се уредува со посебен акт. Утврдување и управување со ризици и ревизија.

Член 70

Црвениот крст на РМ утврдува и управува со ризици, и презема мерки и активности за намалување на ризиците и штетните последици.

Заради јасен и транспарентен систем на одговорност во финансиското работење на Црвениот крст на РМ се предвидува систем на внатрешна и надворешна финансиска контрола.

По завршувањето на секоја финансиска година, сметките од таа година се предмет на ревизија од овластена, независна ревизорска куќа. Црвениот крст на РМ спроведува ревизии на проектни активности на барање на донаторот.

Раководниот одбор на Црвен крст на РМ организира систем за внатрешна контрола на материјалното и финансиското работење, кој се уредува со посебен акт.

Одговорност

Член 71

Во Црвениот крст на РМ постои ефикасен систем за надзор и мониторинг и во случај на повреда на интегритетот на Црвениот крст на РМ, вклучувајќи и заштита на амблемот, користење на средства и ресурси за политички или лични цели, дискриминација, неправилна распределба на финансиските и материјални средства обезбедени од страна на донатори, како и непочитување на актите донесени од Собранието и Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ, на општинските организации и Црвениот крст на Град Скопје им се одземаат одредени пренесени надлежности, им се ограничува одредена финансиска поддршка, и престануваат со работа како составен дел на Црвениот крст на РМ преку одземање на правото да го користат името и амблемот на Црвениот крст.

Член 72

Црвен крст на РМ, општинските организации и Црвен крст на град Скопје одговараат за своите обврски со целиот свој имот и средства.

Членовите на органите во Црвен крст на РМ, општинските организации и Црвен крст на град Скопје со средствата на Црвениот крст управуваат и ги употребуваат за остварување на целите на Националното друштво и одговараат лично и неограничено за злоупотреба на средствата за постигнување на цели што за нив како поединци се забранети, конфликт на интереси, а солидарно одговараат за штета предизвикана со грубо невнимание или со намера да се предизвика штета на трети лица или на Националното друштво.

Член 73

Општинските организации и Црвениот крст на град Скопје кои имаат потешкотии во реализацијата на основните функции, а добиваат финансиски средства за својата работа од Црвениот крст на РМ, должни се да достават извештај за начинот на трошење на тие средства, како и да добијат претходна согласност од генералниот секретар пред утврдување на финансискиот план од Раководниот одбор на општинските организации и Црвениот крст на град Скопје.

Член 74

Утврдувањето на одговорноста на општинските организации и Црвениот крст на град Скопје, како и на членовите на раководните органи се уредува се посебен акт.

Имот

Член 75

Црвениот крст на РМ има право да стекне движен и недвижен имот, и права, кои ги поседува и со нив управува.

Црвениот крст на РМ има право да прифати имот, нерестриktivни придонеси и помош од други национални друштва, поединци, влади и други јавни или приватни субјекти.

Црвениот крст на РМ може да прифати парични средства, донации, завештанија и имот за своја употреба или корист доколку е во согласност со закон, опсегот на активности, општата цел и функции и не потекнуваат од активности кои се спротивни на Основните принципи или на целите на Националното друштво.

Во случај на престанок со работа имотот на општинските организации и Црвен крст на град Скопје преминува во сопственост и право на користење на Црвениот крст на РМ.

ГЛАВА X

ПРЕСТАНОК НА РАБОТА НА ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 76

Црвениот крст на РМ престанува со работа кога ќе настапат услови предвидени со законот и кога Собранието ќе донесе одлука за престанување на работа на Црвениот крст на РМ, со 2/3 (двотретинско) мнозинство од вкупниот број на членови на Собранието со право на глас.

Престанокот на работата на Црвениот крст на РМ, прашањето за имотот и обврските ќе се решаваат во согласност со овој Статут, постојните законски прописи и регулативи.

Остатокот од финансиските средства исклучиво ќе се доделат во хуманитарни цели наменети за општо добро во смисла на Женевските Конвенции и заклучоците од меѓународните конференции на Црвениот крст и Црвената полумесечина, коишто одговараат на идеите на Црвениот крст.

Архивските материјали на Црвениот крст на РМ поради својата важност и неделивост во целост ќе бидат предадени на Архивот на Република Македонија, Скопје, или на правниот наследник на наведената институција, на начин кој е во согласност на постојните законски прописи за архивско работење и архивирање.

ГЛАВА XI ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 77

Статутот на Црвениот крст на РМ го донесува Собранието на Црвениот крст на РМ со 2/3 (двотретинско) мнозинство од присутните членови на Собранието со право на глас.

Нацртот и Предлогот на Статутот ги утврдува Раководниот одбор на Црвен крст на РМ.

Измени и дополнување на одредбите од Статутот се вршат на начин и постапка како за неговото донесување.

За донесување нов Статут, како и за негова измена и дополнување, потребно е претходно разгледување и согласност од Заедничката комисија на Меѓународната Федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Меѓународниот Комитет на Црвениот крст за Статути на Националните друштва, а во согласност 22-та Меѓународна конференција одржана во Техеран во 1973 година и нејзината Резолуција 6.

Член 78

Актите кои произлегуваат од овој Статут да се донесат и усогласат со овој Статут најдоцна во рок од 6 (шест) месеци од денот на донесувањето на истиот.

Член 79

Општинските организации и Црвен крст на град Скопје се должни да ги усогласат своите статути со овој Статут во рок од 2 (два) месеци од денот на донесувањето на овој Статут.

Измена и дополнување на одредбите од статутите на општинските организации и Црвен крст на град Скопје се врши на начин и постапка како за неговото донесување.

За донесување на нов Статут, како и за негова измена и дополнување потребна е согласност од Комисијата за статут и нормативни акти на Црвениот крст на РМ.

Член 80

Статутот влегува во сила со денот на донесувањето.

Член 81

Со донесување на овој Статут, престанува да важи Статутот на Црвениот крст на РМ бр.03-900 од 26.12.2003 година и неговите измени и дополнувања од 2006, 2012, 2013 и 2015 година.

8. ПРОЦЕС НА ПЛАНИРАЊЕ ВО ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ПЛАНИРАЊЕТО КАКО КЛУЧНА ОПРЕДЕЛБА НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА

Една од клучните определби на Црвениот крст на Република Македонија по своето осамостојување беше да инвестира во подобрување на процесот на планирање во своето работење со надеж дека на најдобар начин ќе се дефинираат соодветни решенија за задоволување на клучни потреби и надминување на различни предизвици и ситуации преку утврдување на резултати кои на најдобар можен начин ќе ги решат идентификуваните проблеми и потреби. Исто така процесот на планирање ги дефинира активностите и ресурсите кои се потребни за остварување на овие резултати. Планирањето беше нотирано и акцентирано како суштина на добриот менаџмент и отчетност пред партнерите, донаторите и корисниците на услуги.

Во Црвениот крст на Република Македонија на процесот на планирање се гледа како на процес на избирање на селектирани достапни активности и приоритетизирање на чекори кои треба да се преземат со цел да се промени одредена ситуација на подобро. Делувајќи во економски ограничено опкружување најважно за организацијата на Црвениот крст на Македонија беше да обезбеди добар процес на планирање затоа што како резултат на сите економски и финансиски предизвици со кои што се соочуваше Република Македонија во изминатиот период времето и ресурсите (материјални,

195

финансиски и човечки) со кои располагаше организацијата секогаш беа ограничени. Овие ограничувања имаа директни консеквенци на способноста на организацијата да се справи со предизвиците па затоа планирањето секогаш беше од суштинско значење посебно за мала организација како нашата која има ограничени капацитети.

Планирањето во нашата организација веќе подолг период се одвива на две нивоа. Стратешко и оперативно планирање. И двата вида на планирање претставуваат интегрални делови на целокупниот процес на утврдување на приоритетите и цели на организацијата.

8.1 СТРАТЕШКОТО ПЛАНИРАЊЕ

Стратешкото планирање претставува процес на носење одлука во која насока долгорочно ќе се движи организацијата, како и селектирање на приоритети и активности за остварување на посакуваните цели. Стратешкото планирање и помага на организацијата на јасен начин да ја дефинира својата иднина како одговор на сите достапни можности и предизвици, а истовремено одржувајќи усогласеност и долгорочна одржливост. Вообичаено, стратешкото планирање се однесува на подолг период (од 3 до 4 години па се до 10 години). Тоа обезбедува целокупни насоки за организацијата преку дефинирање на визија и мисија и стратешки цели кои се неопходни за нивно остварување.

Стратешкото планирање во Црвениот крст на Република Македонија се инкорпорира како развојна алатка и начин на размислување и работење набргу по осамостојувањето на националното друштво. Организацијата досега има подготвено три долгорочни развојни документи кои претставуваат рамка за работа на организацијата. Во моментот се имплементира Стратегијата 2020 која е водилка на Црвениот крст на Република Македонија во работењето во периодот 2010-2020. Во 2018 година започнат е процесот за изработка на новата десетгодишна развојна рамка за периодот 2020-2030 година.

СТРАТЕГИЈА 2020 ВО КРАТКО ЦРТИ

Стратешкиот план 2020 на Црвениот крст на Република Македонија, веќе скоро една деценија наназад претставува документ согласно кој се следи и евалуира подготвеноста на организацијата за превземање на активности за справување со предизвиците со кои се соочува, во кои како предмет на интерес се земени специфичните потреби и ранливи состојби во заедниците. Стратешкиот план на Црвениот крст на Република Македонија 2020, претставува динамичка рамка, со активно вклучување на чинителите и сите наши членови, волонтери и поддржувачи на нашата идеја, креативно и на иновативен начин да се ангажираат во ефектуирањето на стратешкиот план, со цел да се постигнат посакуваните резултати.

При подготовката на Стратешкиот план 2020 на Црвениот крст на Република Македонија, особено се обрна внимание на севкупното опфаќање на програмските дејности на националното друштво во целина. Согласно стратешките определби и визијата и мисијата на националното друштво,

утврдени со овој стратешки план, во документот се определени три стратешки цели кои даваат подеднакво значење и третман на сите програмски активности зацртани во мандатот на Црвениот крст на Република Македонија.

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1 НА СТРАТЕГИЈАТА 2020

Катастрофата претставува значително нарушување на функционирањето на заедниците, како резултат на големи човечки и материјални загуби и неможност на заедниците да се справат со последиците со сопствени капацитети. Катастрофата може да биде природна, катастрофа предизвикана од човекот или кризни состојби кои се последица на вооружени судири. Основна цел на нашето делување во вакви состојби е спасување на човечките животи, намалување на страдањето, како и заштита и поддршка на населението кое е погодено од катастрофата. Наша примарна заложба е да бидеме добро подготвени и на ефикасен начин да ги искористиме сите расположливи средства и ресурси за да ја обезбедиме потребната поддршка.

Република Македонија е подложна на природни катастрофи и катастрофи предизвикани од човекот како што се: земјотреси, поплави, шумски пожари, лизгање на земјиште, епидемии итн. Раководени од значењето на феноменот на климатски промени, Црвениот крст на Република Македонија во целиот овој период работи на градење на капацитети за заштита на животната средина и подигање на јавната свест, што во голема мера придонесе за намалување на ризиците од катастрофи предизвикани од климатските промени.

Подготвеност и дејствување при катастрофи и кризни состојби

По случувањето на катастрофата, преку спроведување процени и анализи се идентификуваат потребите за хуманитарна помош која треба да биде соодветна на полот, возраста и други прашања од социо-економска природа и да биде пропорционална со степенот на сериозноста на ситуацијата. Развиената организациска мрежа на Црвениот крст, големиот број на волонтери и нашата присутност во заедниците ни овозможува да ги согледаме ранливите состојби, потребите на заедниците, нивните капацитети за одговор и намалување на последиците од катастрофи.

Во менаџирањето со катастрофите и кризните состојби започнуваме со подигање на јавната свест, едукација за заштита и самозаштита во случај на катастрофи, за можните последици од катастрофи и подготвеноста за навремена акција на нашите волонтери. Исто така обезбедуваме материјални резерви за итни состојби и преземаме активности за адекватна подготовка на логистичките и комуникациските капацитети. Постоењето на систем за рано предупредување е од суштинско значење за намалување на последиците од катастрофите. Во рамките на нашиот систем за менаџирање на катастрофи обезбедуваме координација за организирање на засолништа за погоденото

население и овозможуваме повторно воспоставување на семејни врски доколку се прекинати.

Во нашето работење промовираме договорна соработка и градење на партнерски однос со одговорните субјекти во државата со цел да воспоставиме механизми за координација и менаџирање на катастрофи, за да придонесеме во создавање на поефикасен национален систем за подготвеност и одговор при катастрофи.

Раководени од принципите на Движењето на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Законот за Црвен крст, во соработката со институциите кои се составен дел на системот за управување со кризи, Црвениот крст на Република Македонија презема активности за минимизирање на загубите на човечки животи и материјални добра во случај на катастрофи.

Заштита на животот и доброта на човекот и зајакнување на активности за опоравување од катастрофи и кризни состојби

По случувањето на катастрофа или кризна состојба, активностите ги насочуваме кон намалување на понатамошни штети и загуби и обезбедување на суштински предуслови кои ќе им овозможат на луѓето да почнат повторно да ги градат своите животи и заедници. Работиме на намалување на последиците преку обезбедување клучни услуги за заштита на здравјето на луѓето, психосоцијална поддршка, хуманитарна помош, обезбедување на вода и санитација, воспоставување на семејни врски и други потреби. Процесот на опоравување се спроведува на начин кој ќе овозможи повторно градење на инклузивни општества и намалување на ранливоста при идни катастрофи. Со тоа заедниците ќе бидат побезбедни отколку претходно.

Остануваме посветени кон понатамошно градење на локалните и националните капацитети, со цел да го унапредиме нашиот систем за менаџирање со катастрофи во соработка со партнерските организации во државата и регионот.

Очекувани резултати од стратешка цел 1

- Надградени се и унапредени капацитетите на националното друштво за подготвеност и навремено дејствување при катастрофи.
- Подобро е опоравувањето на заедниците по катастрофи или кризи.
- Унапредена е локалната, националната и регионалната соработка во доменот на менаџирањето со катастрофи и кризи.

Нашите напори за обезбедување на суштинска поддршка за настраданото население од катастрофи се базираат на колективните ресурси на Движењето. Продолжуваме со унапредување на регионалната соработка на планот за менаџирање на катастрофи, преку координирано дејствување, размена на знаења, искуства и вештини во насока на успешно обезбедување на помош и услуги на населението погодено од катастрофи. Придонесуваме

кон градење на добри практики и единствена национална платформа за заедничко ефикасно дејствување во менаџирањето на катастрофите.

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2 НА СТРАТЕГИЈАТА 2020

Унапредување на здравјето и безбедниот живот на луѓето

Нашата здравствено – превентивна програма има за цел да овозможи промоција на здравјето како најзначаен предуслов за целосно остварување на човечкиот потенцијал, човечкото достоинство и човековите права. Програмата започнува со следење и идентификација на потребите на ранливото население, развој на ефективни здравствено-превентивни програми во заедниците согласно нивните потреби како и мобилизирање на ресурси за реализација на тие програми. Целиме да ја зајакнеме отпорноста на заедниците преку подобрување на здравјето на нејзините членови, преку спречување и намалување на ризиците, преку промоција на побезбедни начини на живот и преку поголема заштита на животната средина како релевантен фактор за нашето здравје.

Здравствената програма ја спроведуваме преку организирање на здравствена едукација, издавање и дистрибуција на здравствено информативен и едукативен материјал, мобилизација на целните групи, сензибилизација на релевантните институции и зајакнување на локалните капацитети, подигнување на здравствената свест и намалување на стигмата и дискриминацијата кон ранливите групи. Тенденцијата на нашите активности е да се обезбедат долгоодржливи резултати во промоцијата на здравјето и здравствената грижа во заедниците. Здрави луѓе - здрави заедници. Очекуваното зголемување на животниот век на луѓето, променливите стапки на прираст и промените во демографската структура на населението, нееднаквоста во информираноста и реализирањето на здравствените права, како и препознавањето на социо - економските и бихејвиоралните детерминанти на здравјето ќе отворат нови поглавја во здравствената состојба во следната деценија.

Генерално, здравствените предизвици се насочени кон хроничните заболувања кои заедно со забрзаното темпо на живеење и стресот како ризик фактор сериозно го намалуваат квалитетот на живот на популацијата која се повеќе старее. Како најголеми предизвикувачи на смртност кај луѓето се очекува да бидат срцево - садовите заболувања и мозочните удари, депресијата, сообраќајните несреќи, траумата предизвикана од насилство и конфликти, малигните заболувања како и респираторните болести, туберкулозата, хепатитот Ц и ХИВ/СИДА. Покрај тоа, ќе продолжат да се појавуваат нови заразни микроорганизми кои ќе имаат потенцијал да предизвикаат епидемии и пандемии.

Нашите приоритети за превземање на акција, раководени од здравствените потреби на населението кое го опслужуваме, се следниве:

- Се трудиме да го прошириме пристапот на луѓето од посебно ранливите категории во реализирањето на нивните здравствени права, да ја намалиме нееднаквоста и да внимаваме на социо - економските детерминанти на здравјето. Развиваме партиципаторни здравствени програми кои овозможуваат најголем бенефит за ранливото население, се бориме против стигмата и дискриминацијата и работиме кон сензибилизација на средината за излегување во пресрет на потребите на истите.
- Ги промовираме превентивните методи, техники и вештини кои придонесуваат за спречување на болестите, намалување на инвалидитетот и зголемување на квалитетот на живот. Тоа го реализираме преку програмите за здравствена едукација и здравствена промоција како што се: унапредување на хигиената и безбедноста на храната, намалување на ризикот од заразни заболувања, урамнотежениот начин на исхрана и физичката активност, борбата против пушењето, алкохолот и дрогите, грижата за репродуктивното здравје, како и подобрувањето на здравјето и безбедноста на работното место, во домот и на патиштата
- Учествуваме во здравствената грижа и обезбедуваме психосоцијална поддршка за маргинализираните и социјално исклучените групи.
- Преку градење на култура на превенција, намалување на ризиците и градењето на капацитетите на заедниците и на националното друштво придонесуваме за навремено справување со итните јавно-здравствени состојби и потреби во случај на природни катастрофи и катастрофи предизвикани од човекот
- Иницираме и ги поддржуваме акциите во насока на унапредување на индивидуалните, социјалните, бихејвиорални и средински фактори кои придонесуваат за заштита на здравјето на луѓето. Во партнерски однос со сите релевантни организации и институции се залагаме за национални и локални јавно здравствени политики и регулативи, подигнување на јавната свест и социјално мобилизирање на заедниците за делување на факторите кои придонесуваат за намалување на болестите, смртноста, повредите и инвалидитетот.

Првата помош - спасува живот

Првата помош претставува интегрален дел на здравствената промоција и ние постојано ги унапредуваме едукативните модели и програмските содржини наменети за различни целни групи. Се залагаме за подигнување на јавната свест за едукацијата по прва помош како животна спасувачка вештина, како чин на хуманост и одговорно граѓанство. Раководени од нашата традиција во областа на првата помош се залагаме за воведување на национални стандарди и регулаторни тела за унапредување на едукацијата на населението по прва помош кои ќе овозможуваат единствени услови за сите субјекти во нивното работење. Во таа насока продолжуваме да го зголемуваме квалитетот на нашиот едукативен систем преку применување на последните меѓународни препораки, добрата пракса базирана на докази и континуираното надградување на знаењето на нашиот волонтерски и професионален кадар. Нашите активности се насочени кон зајакнување на

отпорноста на заедниците преку зголемување на бројот на едуцирани личности, кои заедно со нашите волонтери ќе бидат од непроценливо значење за здравјето и безбедноста во заедниците.

Доброволно крводарителство

Доброволното крводарителство во Република Македонија се темели на принципите за доброволност, анонимност и бесплатност и истото влијае на солидарноста, хуманоста, културата и здравјето во заедниците. Со промовирањето на овие принципи продолжуваме да работиме на подигнување на јавната свест за значењето на доброволното крводарителство за здравјето на заедниците и градиме нови модели на мотивација, наменети за граѓаните кои даруваат крв. Доброволното крводарителство во следната деценија особено го насочуваме кон едукација, мотивација и регрутирање на се поголем број на крводарители пред се млади луѓе кои покрај хуманиот чин на дарување крв ќе го промовираат здравиот и безбеден начин на живот.

Очекувани резултати од стратешка цел 2

- Унапредено е индивидуалното здравје како и здравјето во заедницата, преку поефикасни и поинклузивни здравствено превентивни програми.
- Надградени се капацитетите на националното друштво за квалитетна едукација по прва помош за различни целни групи.
- Подигната е јавната свест и зголемен е бројот на обучени лица за давање на прва помош.
- Зголемен е бројот на едуцирани и мотивирани доброволни крводарители.
- Намалена е изложеноста и ранливоста на заедниците од здравствен аспект на влијанијата од климатските промени.

Намалување на здравствените последици од климатските промени

Глобалните климатски промени, мултидимензионално влијаат на здравјето на населението. Екстремните временски промени влијаат врз здравјето на населението, заради што треба да се направат напори за проценка на сегашната и идна ранливост на здравјето на населението, со цел да се идентификуваат потребните интервенции и мерки за адаптација особено насочени кон ранливите групи на население (повозрасната популација, малите деца, хронично болните, лица со одредени професии и социјално-економски статус). Навременото планирање и подготовка е есенцијално за намалување или одбегнување на влијанијата на климатските промени врз здравјето на населението во блиска и подалечна иднина. Влијанијата на климатските промени, вклучувајќи ги и влијанијата врз здравјето на луѓето, можат да се намалат или избегнат преку превземање на мерки за прилагодување. Примарна цел на мерките за адаптација е намалување на оптовареноста од болестите, повредите, инвалидноста, страдањето и смртноста. Активностите на овој план се насочени на:

- Зголемување на свесноста за климатски промени и нивното влијание врз здравјето на населението,
- Идентификација на ризиците поврзани со климатските промени и нивното влијание врз здравјето на населението, како и
- Активности насочени кон превенција и навремен одговор за справување со ризиците по здравјето на луѓето од климатските промени

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3 НА СТРАТЕГИЈАТА 2020

Унапредување на социјалната вклученост и култура на ненасилство и мир

Социјалната исклученост е повеќе димензионален процес кој ја ослабува поврзаноста помеѓу поединецот и заедницата. Лицата можат да бидат исклучени од пристапот до материјалните добра и услуги, како и од остварувањето на човековите и социјалните права. Причините често се поврзуваат со недоволната вработеност, ниското образовно ниво, ограничени можности за вработување, застарени знаења и способности или немање современи алатки за комуникација, домувањето, немање пристап до информации. Тоа придонесува да биде потешок и оневозможен пристапот до здравствените и социјалните услуги, како и до општествената мрежа и активностите на заедницата. Со зголемен ризик од социјално исклучување посебно се соочуваат лицата со посебни потреби, старите лица, младите, невработените лица, мигрантите, самохраните мајки, деца на улица, лица кои се жртви на трговија со луѓе, лица болни од ХИВ/СИДА и други специфични болести, како и други целни групи на кои им е оневозможено остварување на човековите права. Тие лица имаат многу мал или немаат воопшто никаков пристап и моќ во процесот на одлучување заради што тие не се во можност да ги следат одлуките кои влијаат на нивниот секојдневен живот. Фокусот на социјална исклученост е збогатен со нови облици на ексклузија, анализирана од аспект на етнички групи, родова припадност, жртви на семејно насилство и лица кои употребуваат/злоупотребуваат дроги. Борбата против социјалната исклученост бара активно мобилизирање на сите учесници како на национално исто така и на локално ниво во идентификување на соодветни решенија во пресрет на предизвиците со кои се соочува земјата. Промовирање на практична примена на основните принципи. Постојаната промоција на основните принципи на Движењето на Црвениот крст и Црвената полумесечина, е една од нашите основни заложби. Преку афирмацијата на принципите, кои се основа во работата со целните групи, ја нудиме можноста за социјално вклучување преку активностите на Црвениот крст. Нашата мисија всушност претставува промовирање на култура на ненасилство и мир. Правилната примена на основните принципи секогаш започнува од самите нас. Партиципацијата на ранливите групи во реализацијата на активностите, јасно ја покажува нашата определба за разновидност во вклученоста на популациските групи. Во контекст на ова, секогаш водиме грижа за недискриминација по пол, вера и национална припадност. Особено ставаме акцент на родовата застапеност бидејќи сметаме дека жените, мажите и децата и покрај тоа што имаат различни потреби, можностите за нивната

вклученост во хуманитарната работа се подеднакви. Заштитата на човековите права и промоцијата на родовата еднаквост, мора да биде во центарот на одговорностите и свеста кај луѓето, со цел да се овозможи заштита и поддршка на сите оние кои се наоѓаат во состојба на ранливост. Истиот пристап го користиме и во соработката со другите субјекти во заедницата. Работиме на дисеминација на Меѓународното хуманитарно право, во партнерство сме со Владата на Република Македонија, а во голем дел од програмските активности е вклучен и невладиниот сектор во државата. Од тука се гледа разноликоста во комуникацијата со целните групи, преку однапред утврден пристап на утврдување на ставовите и дијалог.

Во социјално - хуманитарната дејност континуирано се ангажираме и правиме напори во заштитата на достоинството и намалување на ризикот на изложеност на ранливи целни групи на население, преку партиципативен пристап во идентификување и задоволување на приоритетните потреби на ранливото население во заедниците, подигање на свеста на населението со цел заштита и справување.

Овозможување на подобра интеграција на луѓето кои се нашле во неповолна состојба со одредени социјални ризици, зацврстување на капацитетите на заедниците за справување со одредени социјални ризици, како и нивна активна инволвираност во носењето одлуки кои директно влијаат во подобрување на животот. Воведуваме нови форми и методи за подобрување на социјализацијата и интеграцијата на ранливи целни групи во заедниците. Работиме на намалување на изолацијата и запоставувањето со што се соочуваат луѓето кои се нашле во неповолна состојба преку:

- Со имплементација на социјално превентивни услуги, едукација, адвокативност и социјална мобилизација, придонесуваме кон намалување на предрасудите и штетните влијанија и се бориме против стигмата и дискриминацијата.
- Го развиваме партиципативниот пристап на дејствување за развој на ранливи заедници каде живеат маргинализирани целни групи со цел нивна активна вклученост во носење на одлуки кои директно влијаат врз нивните животи. Преку јакнење на капацитетите и мобилизирање на ресурсите во заедниците со поддршка на релевантните субјекти во опкружувањето помагаме во задоволување на потребите на ранливото население. Даваме поддршка и придонесуваме кон подобрување на социјализацијата на социјално исклучените лица во заедниците со превземање на заеднички иницијативи во партнерски однос со владини и невладини организации.
- Помагаме во развивањето на независноста и добросостојбата на лицата кои се нашле во положба од социјална потреба. Дејствуваме во обезбедување и задоволување на основните приоритетни потреби на лицата кои се нашле во неповолна состојба. Се вклучуваме и придонесуваме во достапноста до ресурсите, правата и услугите потребни за учество во општеството на старите и изнемоштени лица кои живеат во географско оддалечени региони преку обезбедување на соодветни услуги, грижа и помош во задоволување на нивните потреби. Нашите услуги и

непосредната помош особено треба да се насочат кон обезбедување на психо-социјална поддршка на ранливи целни групи кои се наоѓаат во одредени неповолни ситуации.

- Даваме поддршка и ги зајакнуваме капацитетите на ранливите целни групи за подобра социјална интеграција во заедницата. Работиме на обезбедување на здравствена, психосоцијална помош и грижа, како и континуирана едукација на бегалците и барателите на азил во Република Македонија со цел зацврстување на нивните вештини и знаења за намалување на ризиците со кои се соочуваат.
- Работиме на развој на превентивни социјални програми за подигање на свеста на населението за потребната помош и грижа на лицата кои се нашле во неповолна состојба. Посебен акцент ставаме на подигање на свеста на младата популација, јакнење на нивните капацитети за заштита и справување со одредени социјални ризици.
- Нашето дејствување го насочуваме кон промовирање на почитувањето на конвенциите за заштита на основните човекови права, поврзани со ранливите целни групи, во обезбедување на пристап во користење на социјалните и здравствени услуги.

Очекувани резултати од стратешка цел 3

Поголема јавна поддршка на основните принципи и намалена стигма и дискриминација и подобрена социјална интеграција на луѓето кои се нашле во неповолна состојба во нивните заедници.

Развојни определби за осовременување на националното друштво

Нашите идни очекувања се поттик и мотивација за напорна работа и градење на модерна организација со цел да бидеме поуспешни и подобри во интерес на обезбедување на квалитетни и навремени услуги. Цел на нашата работа е да го подобриме животот на луѓето, па затоа, способноста да одговориме на овој предизвик е тесно зависна од ангажманот и придонесот на секој наш волонтер и вработен. Еден од најважните приоритети пред нас е зајакнување на капацитетите на националното друштво, со посебен акцент на општинските организации на Црвен крст кои претставуваат мост до нашите крајни корисници. Да се има обучени волонтери и вработени кои живеат во ранливите заедници, е голема предност на нашата организација која е водечка хуманитарна организацијата во нашата земја. Токму затоа развојните активности постојано ќе се усогласуваат со потребите за поефикасно делување на локално ниво, односно, постојано зајакнување на човечките и материјално- технички ресурси на националното друштво.

Нашите активности се насочени кон подобрување на законската и нормативна рамка за поуспешно делување на нашата организација, како и усвојување на

развојни политики кои ќе овозможат внатрешно реструктурирање на националното друштво, поттикнувајќи децентрализација на активностите на локално ниво.

Развојот на организацијата е тесно поврзан со примена на мерки и содржини за да може ефикасно да се искористат расположливите капацитети на националното друштво. Успешната реализација на развојните мерки ќе ја поттикнеме преку нови форми за мотивација на волонтерите кои ќе овозможат зголемување на нивните лидерски капацитети и зголемен придонес во севкупната работа на националното друштво.

Успехот на нашето работење ќе го одмеруваме преку примена на разни форми за консултирање на јавното мислење во Република Македонија, со цел да утврдиме дали се движиме во позитивна насока и да го согледаме задоволството на граѓаните и партнерите од нашата работа. Исто така постојано ќе вршиме мониторинг и евалуација на реализираните активности, преку спроведување на процени и анализи за работата на интегралните делови на националното друштво, за да ги согледаме постигнувањата и понатамошните предизвици. Иновирањето на критериумите за избор на членови на раководни функции суштински ќе влијае на подобрување на севкупните перформанси во работењето на националното друштво.

Реформирањето и осовременувањето на националното друштво претставува долгорочен процес полн со предизвици од најразлична природа кон кои остануваме посветени.

Национално друштво кое добро функционира

Општинските организации на Црвен крст и Црвениот крст на град Скопје, како интегрални делови на националното друштво се самостојни правни субјекти, но заложбите во нашата стратегија се колективни и усогласени на сите нивоа. Нашата организација постојано се соочува со нови предизвици од најразлична природа, а тоа значи дека треба да ги искористиме сите можности и капацитети на организацијата со цел континуирано да обезбедуваме ефикасна поддршка, помош и услуги за корисниците кои ги опслужуваме. Тоа наложува превземање на постојани активности за трансформирање, усогласување и модернизирање на нашите пристапи во сите сфери на нашето делување со цел одговорно и ефикасно да одговориме на предизвиците во општественото опкружување кое постојано се менува.

Општински организации на Црвен крст кои добро функционираат

Силните општински организации на Црвен крст се првиот чекор кон создавање силно национално друштво. Општинските организации кои добро функционираат, можат да мобилизираат разновидна поддршка и да ја извршуваат нивната хуманитарна мисија, давајќи придонес во развојот на граѓанското општество. Преземањето активности за мобилизирање на членство и волонтери, јасно ја има дефинирано суштината на работата на организацијата. Општинската организација која во своите развојни приоритети

реализира нови иницијативи за да се осигура дека волонтерите и вработените делуваат во согласност со основните принципи во нивната работа со ранливото население, обезбедува за себе успешно опстојување во заедницата. Тука се подразбираат иницијативи со цел да се осигури дека институциите ја разбираат улогата на Црвениот крст и ја ценат и штитат нивната независност и амблем, ги користат нивните капацитети и овозможуваат непречен развој и следење на современите текови на функционирање. Воведувањето на нови форми во начинот на раководење и управување во општинската организација, обезбедува континуиран мониторинг и евалуација на реализираните активности, а со тоа и надградба на капацитетите. Ова исто така се однесува и на подобрувањата на полова, верска и етничка застапеност и застапеност на младите во раководната и управувачка структура. Општинската организација која на комуникациите и транспарентноста гледа како на клучен елемент за надградба на капацитетите, а со тоа ја увидува и потребата за интегриран пристап за промовирање на активностите и вредностите на Црвениот крст, обезбедува поддршка од јавноста и зајакнување на имиџот на организацијата. Доколку долгорочно работи на подобрување на програмските планирања, евалуации и извештаи, општинската организација на Црвен крст има реални шанси за обезбедување на партнерства, соработка со корпоративниот сектор, обезбедување на донации, индивидуална поддршка и пристап до фондови, со што се постигнува надградба на капацитетите. Секако дека одговорното финансиско работење и отчетност се клучни за постигнување и запазување на добра финансиска основа.

Делуваме во мултикултурно општество каде културните разлики претставуваат мотивација и можност повеќе да ги искористиме вредностите на нашиот заеднички соживот, во насока на унапредување на мирот, толеранцијата, почитувањето и еднаквоста во сите сфери на општеството. Нашите заложби ги остваруваме индивидуално и колективно во рамките на националното друштво или во соработка со нашите партнери во државата и во Движењето, согласно со нашите основни принципи и вредности како и потребите на ранливото население кое го опслужуваме. Тенденција на секое национално друштво е да стане функционална ефикасна и силна организација постојано подготвена да се справува со нови предизвици. Силината на националното друштво ја гледаме во добро воспоставената мрежа на општински организации на Црвениот крст, која има доволен број на обучени и подготвени волонтери и вработени кои се секогаш во можност да ги опслужат потребите на корисниците во локалните заедници. Националното друштво своите активности во претстојниот период ги заснова на понатамошно надградување на капацитетите, постојано заложено кон одржлив развој со суштински активности кои се во интерес на различните категории на население кое се опслужува. Притоа се води сметка да се запази интегритетот на организацијата и преку одговорно раководење и управување навремено да се обезбедуваат услуги за специфичните целни групи со кои работиме.

Функционална организација

За да може националното друштво да ги мобилизира заедниците на ефикасен начин, треба да има силни локални структури со добар кадровски потенцијал во општинските организации. Токму затоа волонтерскиот развој секогаш го поврзуваме со програмскиот развој, со што се определува и одговорноста на националното друштво за развојот на волонтерските структури и системи кои ја рефлектираат секојдневната реалност. Менаџирањето на волонтерите претставува процес на планирање и одлучување, организирање, раководење и контролирање на човечките ресурси и финансиски менаџмент заради остварување на целите на организацијата на ефективен и ефикасен начин. Волонтерскиот развој е важен од аспект на тоа што волонтерите го сочинуваат еден од двата лидерски столба на националното друштво - раководството на организацијата. При изборот на волонтерите, потребно е да се води сметка тие да покажат желба и способност за преземање поголема лидерска улога, како и врската на волонтерите со заедницата за да се прошири улогата на организацијата на Црвениот крст. Волонтерите треба да бидат добро информирани и да се залагаат за исполнување на целите на организацијата, како и да преземат одговорност за исполнување на мисијата на националното друштво. Примарна цел на раководството на организацијата кое го претставуваат волонтери од сите делови, сегменти и општествени слоеви на државата е овозможување на ефикасно работење на националното друштво. Нашите напори се насочени кон вклучување на различни претставници од редот на нашето членство во раководните структури на организацијата преку избалансирана полова, возрасна и етничка застапеност. Во претстојниот период ќе обезбедуваме соодветни обуки и развојни можности за раководните структури на организацијата на сите нивоа. Важен предуслов е при конституирањето на статутарните раководни тела да избираме лица со знаења, вештини и искуство запазувајќи го континуитетот, но и избирање на нови лица во организацијата. Одговорното раководење со организацијата подразбира транспарентно градење на добра развојна и деловна политика која овозможува исполнување на зацртаните цели, превземање на мерки и активности за мобилизирање на ресурси, ефикасно обезбедување на насоки за управата на организацијата, зачувување на интегритетот на организацијата и воспоставување на механизми за справување со ризици. Доброто раководење подразбира успешна соработка и избалансирани односи со управата на организацијата во заедничките заложби за ефикасно функционирање на националното друштво.

Управната структура на националното друштво претставува вториот лидерски столб на организацијата. Примарна улога на управата и вработените во стручната служба на организацијата е да обезбедуваат ефикасна поддршка за раководната структура и спроведување на утврдената политика и програма за работа на националното друштво. Започнатото трансформирање и професионализација на службата останува долгорочна стратешка определба на организацијата. Максимално професионална и добро обучена служба е нашата тенденција во напорите да обезбедиме функционално организирање на програмските и проектни активности на национално и локално ниво. Напорите на управата остануваат заложени во насока на континуирано обезбедување на волонтерска поддршка, односно зголемување на бројот на волонтери во организацијата и нивно задржување преку обезбедување на

разновидни форми за нивно анимирање и креирање на можности за нивно лично докажување и излегување во пресрет на нивните потреби преку волонтерска работа да го дадат својот придонес во локалните заедници каде живеат и делуваат. Продолжуваме да работиме на обезбедување на обуки и развивање на алатки за подобрување на перформансите на службата и ќе поддржуваме иницијативи за надградба на капацитетите на вработените во организацијата. Продолжуваме со заложбите и поддршката на општинските организации на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје на полето на обезбедување на развојни можности за управата во насока на подобрување на перформансите во работењето и пофункционално, транспарентно и отчетно користење на мобилизираните средства наменети за крајните корисници.

Младински активности

Како најважна инвестиција за иднината на организацијата, но исто така и како значаен дел во сегашноста, посебен акцент се става на младите волонтери. Со својата креативност и иновативност тие имаат голем придонес во волонтерските активности како и раководењето на организацијата. Заради тоа неопходно е да се развиваат специфични обуки и неформални пристапи со кои се надградуваат нивните вештини и се зајакнува мотивацијата за активно учество во структурите на организацијата и имплементацијата на програмските активности. Младите се поттикнуваат постојано да даваат активен придонес и да се мотивираат и понатаму да членуваат во организацијата. Мобилизирањето на младите за активно учество во сите процеси на дејствување на организацијата претставува приоритет кој е од исклучителна важност за иднината, но и за сегашноста за организацијата. Во изминатиот период младите се докажаа како носители на повеќе активности на терен, што само повеќе ја нагласува важноста за постојано надградување и проширување на капацитетите во младинското работење. Една од главните заложби на младите претставува градењето на култура на превенција кај своите врсници преку користење на метод на врсничката едукација. Создавање на систем на самоодржливи програми за младинско ангажирање, како и развивање на формите на волонтерско организирање и промовирање на современите форми на комуникација се предизвик на кој треба да се оддаде посебно внимание за наредниот период.

8.2 ОТЧЕНОСТ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ ВО РАБОТЕЊЕТО

Транспарентното и отчетно работење се постојани заложби кои се од мултифункционално значење за Црвениот крст на Република Македонија. Овие инструменти се од суштинско значење за градење на довербата и партнерските односи со ранливите категории кои ги опслужуваме и различните домашни и меѓународни партнери кои обезбедуваат финансиска поддршка за активностите на националното друштво. Отчетноста обезбедува показатели за успешноста во работењето и ни овозможува да ги запознаеме членовите, волонтерите и партнерите за начинот на кој се потрошени средствата за имплементација на активности. Тоа придонесува за подобрување на имиџот и кредибилитетот на организацијата и на целото

208

Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина. Транспарентноста и отчетноста ни овозможуваат да го прикажеме нашето планирање, нашите проценки и согледувања, мерките и активностите и остварените резултати. Споделувањето на овие показатели и информации со нашите партнери и пошироката јавност ни овозможува да ја одмериме нашата успешност и ефикасност во остварувањето на зацртаните цели и да ни помогнат при идните планирања со цел да ја подобриме својата функционалност во насока на поуспешно обезбедување на услуги за нашите корисници. Континуирано работиме на спроведување на проценка на постигнувањата преку користење на алатки и методи за собирање на податоци со цел да го утврдиме напредокот и претстојните задачи за подобрување на ефикасноста на интегралните делови на националното друштво. Овој развоен пристап ни овозможува да ги одмериме постигнатите резултати во локалните заедници и да ја следиме работата на општинските организации на Црвен крст.

8.3 ЗАЛОЖБА КОН ЗАЕДНИЦИТЕ И ВОЛОНТИРАЊЕ

Давањето придонес во развојот на граѓанското општество и градењето на силни заедници, за нас ќе претставува предуслов за обезбедување на начини како постојано да бидеме во комуникација со заедницата, која во случајов претставува појдовна цел за извршување на нашата хуманитарна мисија. Мобилизирањето на капацитетите во заедницата водат кон одредување на нејзината ранливост, а со самото тоа и посочување на целните групи со кои ќе се работи во таа средина. Затое многу важно да се обезбеди континуирана надградба на капацитетите на основните организации и општинските организации на Црвен крст, бидејќи тие всушност претставуваат составен дел на заедниците. Луѓето во заедниците се идентификуваат на различни начини, според местото на живеење, работење, образование, преку вклучување во мрежи од заеднички интерес и преку виртуелни заедници на интернет, за што е потребна промоција. Бидејќи веќе зборуваме за нетрадиционални начини на организирање на луѓето во заедници, во иднина ќе размислуваме за промовирање на нови начини на комуникација со нив и нивно социјално вклучување. Постојаната комуникација со заедницата и придобивките кои ќе водат кон нејзиниот постојан развој, ќе придонесе кон подигање на свеста за волонтерска работа во рамките на заедницата. Треба постојано да се потенцира дека волонтерството не придонесува само за општеството и решавање на проблемите во него, туку дека е важно и за личниот развој на индивидуата која е ангажирана како волонтер. Со промовирање на вредностите на волонтерската работа, ќе го зголемиме бројот на волонтери во организацијата, кои целосно ќе бидат посветени кон остварување на хуманитарната мисија на организацијата, без очекување на материјална или финансиска добивка. Постојано ќе го подобруваме квалитетот, стандардите, капацитетите и начинот да ги задржиме волонтерите во организацијата, преку создавање на средина во која тие многу лесно ќе се вклучат.

ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА РАБОТА И ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАЊЕ

Второто ниво на планирање во организацијата кое се практикува постојано како норма за успешност е оперативното планирање. Оперативното

планирање е процес преку кој се утврдува на кој начин практично ќе бидат остварени целите на стратешкиот план. Во суштина, овие цели се групирани и организирани во планови, програми и проекти сублимирани во програма за работа на организацијата. Секоја година националното друштво подготвува тријазично издание на годишна програма за работа со буџет во која се интегрирани активностите за тековната година сублимирани во програмите на националното друштво. Истата практика е присутна и во општинските организации на Црвен крст на Република Македонија.

Односот помеѓу стратешкото и оперативното планирање е исто така цикличен процес каде што искуствата од оперативното планирање се користат за обезбедување информации поврзани со стратешкото планирање, а стратешкото планирање обезбедува информации за општата насока на оперативното планирање.

Оперативниот план на организацијата е составен од повеќе програми, кои се пак составени од повеќе проекти. Проектите и програмите се сочинети од повеќе активности, кои се најситните елементи од нашето планирање.

Прцесот на годишно планирање вообичаено започнува во месец септември во календарската година и преку анимирање на интересот и идеите на целокупната организација и партнерите се прави програма за работа за следната година. Програмата за работа претставува највисокото ниво на оперативно планирање.

9. ПРОГРАМИ НА ЦРВЕН КРСТ

9.1 ДИСЕМИНАЦИЈА

Во поширока смисла на зборот дисеминација е ширење на знаењата за Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина, улогата и мандатот на Меѓународниот Комитет на Црвен крст, Меѓународна Федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина и активности на национални друштва, основните принципи на Движењето, Меѓународното хуманитарно право и хуманите вредности.

Дисеминациските активности во Црвениот крст на Република Македонија датираат уште од формирањето на Југословенскиот Црвен крст. Низ годините, врвни експерти од Македонија даваат посебен придонес во развојот на дисеминацијата и меѓународното хуманитарно право во Македонија и пошироко. Посебен развој оваа програмска дејност доживува по осамостојувањето на Црвениот крст на Република Македонија во 1992 година, за жал поврзано со кризните проблеми во тоа време. Во овој период важно е да се одбележи осамостојувањето и независноста на Република Македонија, владиното потпишување во 1993 година на Женевските Конвенции од 1949 година и Дополнителните Протоколи од 1977 година и признавањето на Црвен

крст на Република Македонија за рамноправен член на Меѓународната Федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина во 1995 година.

Во ЦКРМ до 1995 година активностите на дисеминацијата, или ширењата на знаења за Движењето, основните принципи и меѓународното хуманитарно право формално се содржани во конститутивни организациски и други документи но без голема практична оперативност и теренска работа. На тој план суштински исчекор се прави од 1995 година со преземањето на обуки за дисеминатори за волонтери и вработени лица кои ги врши Меѓународен Комитет на Црвен крст во соработка со националното друштво. Овие оспособени дисеминатори во годините кои следуваат се особено активни во процесот на спроведување на дисеминациски обуки на локално ниво, што дава посебен придонес за анимирање на интересот на пошироката јавност за учество во активностите на Црвениот крст на Република Македонија.

Со ратификувањето на Женевските Конвенции од 1949 година и Дополнителните Протоколи од 1977 година Црвен крст на Република Македонија, оствари подлога за имплементирање на меѓународното хуманитарно право, како обврзна активност за НД во РМ.

Во периодот од 1993 до 2005 година дисеминатори на националното друштво и претставници на Меѓународниот Комитет на Црвен крст учествуваат во спроведувањето на обуки за офицерскиот персонал на Армијата на Република Македонија и за претставници на Министерството за Внатрешни Работи со акцент на меѓународното хуманитарно право.

Во развојот на националното друштво посебен акцент се става на дисеминацијата како програмска дејност која дава посебен придонес за привлекување на нови волонтери, членови и поддржувачи во организацијата но исто така и за подигање на јавната свест за значењето и улогата на Црвениот крст во државата и во меѓународни рамки како и значењето за потребата од заштитата на амблемот и персоналот на Црвениот крст во извршувањето на својот мандат и задача согласно со Женевските Конвенции и Дополнителни Протоколи и Законот за Црвениот крст на Република Македонија.

Процесот на оспособување на дисеминатори се одвива тековно и вакви активности во националното друштво се бележат во 2002, 2004, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2015 година. Последната серија на дисеминациски обуки со која се опфаќаат сите општински организации на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје е во 2018 година на која се оспособуваат 40 дисеминатори за дисеминациски активности во локалните средини. Во профилот на дисеминатори вообичаено се опфаќаат лица со мешана образовна, возрасна, полова и етничка структура.

Целни групи на слушатели се главно ученици од основното и средно образование, студенти, претставници на месна и локална самоуправа, невладини организации и здруженија на граѓани, како и членови на раководна

структура во ООЦК. Теми кои се обработуваат на презентациите се: историјат на Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумсечина, основните принципи, амблемот на Црвениот крст, мандатот и активностите на компонентите на Движењето, активности на Црвен крст на РМ, меѓународно хуманитарно право со Женевски Конвенции од 1949 година и Дополнителни Протоколи од 1977 година. Во зависност од целната група на слушатели се презентираат и соодветни теми. За презентација се користат печатени и видео материјали, прирачници, флип чартови и нагледни средства.

Дисеминациските активности, како што претходно беше напоменато пред се имаат за цел да се проширува волонтерската мрежа и да се зајакнат дисеминациските и комуникациски вештини на вработените и волонтерите, да се надградат капацитетите на веќе оспособените дисеминатори. Низ годините националното друштво постојано изработува и печати соодветен дисеминациски информативен материјал во форма на информативни флаери и брошури, книги, списанија и прирачници наменети за специфични целни групи.

Дисеминациските активности на националното друштво се дел и се инкорпорирани во сите активности на националното друштво и имаат за цел да се обезбедат правилни и точни информации за функционирањето на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина, улогата и мандатот на компонентите на Движењето, основните принципи и меѓународното хуманитарно право и значењето на програмските дејности на Црвениот крст/Црвената полумесечина во подобрувањето на животот на ранливото население и различни целни групи на население кои се корисници на нашите услуги.

Во рамки на дисеминациските активности изработени се шест прирачници за дисеминација на МХП со посебни целни групи (прирачник за општа дисеминација, на МХП и 5 прирачници за посебни целни групи и тоа млади, новинари, законодавна и извршна власт, локална власт и структури на безбедност, одбрана и здравство.

Активностите на полето на дисеминацијата може да се групираат во неколку области.

Дисеминациски сесии – Дисеминаторите на националното друштво, од општинските организации на Црвен крст и Градската организација на Црвен крст Скопје на редовна основа вршат дисеминациски сесии за посебни целни аудиенции на национално и општинско ниво. Дисеминациските сесии се разликуваат по обемот и содржината зависно од целната група, потребите и интересот на слушателите и очекуваните резултати на Црвениот крст од овие дисеминациски сесии.

Работилници за дисеминатори – Заради обезбедување на нови стручно оспособени лица за дисеминација и обезбедување на континуитет во надградбата на капацитетите на постојните дисеминаторите, националното друштво организира обуки за оспособување на нови дисеминатори и

доусовршување и освежување на знаењата на постојните дисеминатори. Лицата се оспособуват со знаења за историјатот на Движењето на Црвен крст/Црвена полумесечина, мандатот и улогата на компонентите на Движењето, меѓународното хуманитарно право и Женевските конвенции од 1949 година и Дополнителните Протоколи од 1977 и 2005 година, заштита на амблемите на и спроведување на дисеминациски обуки за различни целни групи.

Промоција на хумани активности – Програмата “Црвен крст во акција – Промоција на Хумани Вредности” ЦКА-ПХВ е иницирана во 1996 година од страна на Црвениот крст на Република Македонија (ЦКРМ) и Меѓународниот комитет на Црвениот крст (МКЦК), со поддршка на Норвешкиот Црвен крст и се користи како посебна дисеминациска алатка за работата со младите во државата. Главната цел на ЦКА-ПХВ е обезбедување на дисеминациска обука и вештини за изработка на мали проекти и активно вклучување на младите со различна етничка припадност во заеднички проекти за изградба на взаемното разбирање, толеранцијата и културата на дијалог и задоволување на приоритетни потреби на поединци и групи во локалните заедници. Мисијата на програмата ЦКА-ПХВ е промовирање на културата на дијалог, како основен предуслов за градење на интеркултурно општество и промовирање на активно знаење и активен однос кон животот, преку принципите и вредностите на Црвениот крст.

Истражување на хуманитарното право - програмата е поддржана од МКЦК, ЦКРМ и во соработка со владата на државата е интегрирана во образовниот систем во Република Македонија. Програмата се имплементира и на меѓународна и на регионална основа. Во Република Македонија оваа програма се спроведува во основно образование, и Бирото за развој на образованието, при Министерството за образование и наука, ја следи нејзината примена во наставната програма. Програмската рамка во РМ е прилагодена за учениците од основно образование, со кратка верзија од 9 наставни часа која е дел од наставната програма за предметот Граѓанска култура во осмо одделение. Наставната програма ја реализираат наставници кои се оспособени од тимови од тренери и инструктори. Со обука се опфатени сите наставници од државата кои го предаваат предметот Граѓанска култура во седмо и осмо одделение во осумгодишното основно образование, односно осмо и деветто одделение во деветгодишното основно образование. Оваа програмата, претставува една од најдобро имплементираните програми во регионот.

За унапредување на имплементацијата на МХП, а следејќи ја праксата на другите држави (членки на ЕУ и држави од регионот), Црвениот крст на РМ во 2004 година иницираше предлог за формирање на меѓуресорско тело со поддршка на Меѓународниот комитет на Црвениот крст. Министерството за надворешни работи прифаќајќи ја иницијативата сметаше дека формирањето на Национален комитет за МХП е на линија на заложбите на Владата за забрзано интегрирање на Република Македонија во ЕУ, преку унапредување на имплементацијата на МХП на национално ниво. Во 2006 година во

соработка со Црвениот крст на РМ Владата на РМ со заклучок формира Национален комитет за МХП, со седиште во Црвен крст на РМ.

Националниот комитет за МХП го сочинуваат претставници на министерствата за надворешни работи, одбрана, правда, образование и наука, култура, здравство, Генералниот секретаријат на Владата и Црвен крст на РМ. Во 2008 година Владата на РМ со Одлука (Сл. Весник бр.58/2008 година) го прошири составот на ова тело со претставници на министерствата за финансии, труд и социјална политика и внатрешни работи.

Националниот комитет за МХП разгледува прашања и дава препораки што се однесуваат на:

- хармонизација на националното законодавство со меѓународното хуманитарно право;
- ефективна имплементација на МХП преку преземање и следење на практични мерки и активности;
- следење на развојот на МХП и негова дисеминација во различни сегменти на општествениот живот;
- унапредување на соработката и координацијата меѓу надлежните институции вклучително и соработка со Црвениот крст на Република Македонија, во насока на идентификување на активностите кои произлегуваат од областа на МХП И законските одредби.

На иницијатива на НК за МХП беше ратификуван Дополнителниот Протокол кон Женевските конвенции од 12.08.1949 година, кој се однесува на усвојување дополнителен симбол (ПротоколIII). Исто така, на иницијатива на НК за МХП, во декември 2008 година, во Осло беше потпишана од страна на Република Македонија, Конвенцијата за касетна муниција. Оваа Конвенција преставува многу значаен инструмент за забрана на производството и складирањето на овој вид муниција, која е една од главните причини за страдањата на населението за време на вооружените конфликти, но пред се страдањата се присутни после завршувањето на конфликтите.

Како битно прашање кое треба да биде разгледано од Националниот комитет за меѓународно хуманитарно право е прашањето за повлекување на резервите на одредбите на Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи кои СФРЈ ги ставила, а Република Македонија во 1996 година со Декларација ги прифатила. Потребата од повлекување на резервите на Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи ставени од СФРЈ а прифатени од Република Македонија произлегува и од фактот што Швајцарскиот Национален Совет како депозитар уште во 1999 година предложил државите договорни страни да ги повлечат резервите со цел да се обезбеди нивна универзална примена. Исто така Република Македонија е единствената држава сукцесор на СФРЈ која ги задржала резервите на СФРЈ, изјавени при потпишување на Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи. Оттаму Република Македонија е единствената држава сукцесор за која важат резервите на СФРЈ на Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи. Прашањето за повлекувањето на резервите на овие меѓународни договори ќе биде разгледано на еден од претстојните состаноци на Комитетот и откако ќе биде усвоено Комитетот во соработка со МНР ќе подготви предлози на закони за измена на Законите за ратификација на Женевските

Конвенции и Дополнителните Протоколи во кои се содржани резервите. Овие предлози на закони Комитетот во соработка со МНР ќе ги достави до Владата на Република Македонија на разгледување и одобрување, а подоцна и до Собранието на Република Македонија на усвојување.

Националниот комитет работи по свој Деловник, а претседавањето со него е ротирачко на две години од страна на членовите на наведените институции, а за својата работа во мандатот во кој претседава поднесува извештај до Владата на Република Македонија.

Во седиштето на Црвениот крст на Република Македонија се наоѓа Центар за дисеминација кој претставува богат библиотечен фонд на литература за дејностите и активностите на Црвениот крст а пред се за меѓународното хуманитарно право како и музејска поставка со изложбен дел.

9.2 СОЦИЈАЛНО ХУМАНИТАРНА ДЕЈНОСТ

Социјално-хуманитарната дејност претставува еден од значајните сегменти на дејствување на Црвениот крст на Република Македонија. Главната цел на социјално – хуманитарната дејност е намалување на ранливоста на населението и социјална исклученост на граѓаните. Во насока на остварување на оваа цел организацијата прави заложби за зајакнување на материјалните капацитети, како и надградба на човечките ресурси во кои постојано се вложува за да се обезбеди соодветна и квалитетна услуга на корисниците.

Во изминатиот период од четириесет години, оваа дејност бележи различни остварувања согласно актуелните состојбите во општеството. Во осумдесеттите години, Црвениот крст на Македонија како дел од Црвениот крст на Република Југославија, имплементираше социјално - хуманитарни активности главно за обезбедување на хуманитарна помош за социјално загрозените граѓани. Беа организирани масовни хуманитарни акции за собирање на помош во храна, облека, посетлнина, средства за хигиена преку мобилизирање на граѓаните, организациите и институциите. Во тој период беа организирани и заеднички хуманитарни акции во кои учествуваа организациите на Црвениот крст во сите поранешни републики во Југославија.

Во периодот од 1992 година кога Црвениот крст на РМ се осамостои како посебно национално друштво, и годините кои следеа, активностите во социјално – хуманитарната дејност беа фокусирани на обезбедување хуманитарна помош на лицата во социјален ризик, во рамки на програмата за обезбедување на помош на хуманитарно згрижените лица од БиХ, а од 1998 година и во рамки на програмата за помош за лицата згрижени од Косово. Помошта се состоеше во пакети со храна и средства за хигиена, и истата беше обезбедена од страна на Меѓународната федерација на Црвениот крст и Црвената полумесечина, Италијанската организација Intersos, Американскиот Црвен крст, Германскиот Црвен крст, Францускиот Црвен крст, Шпанскиот Црвен крст, Католичките служби за помош, како и други донатори. Со помошта

беа месечно опфатени над 71.000 семејства – корисници на социјална помош во Македонија.

Покрај помошта за граѓаните Црвениот крст на РМ обезбедуваше и помош за здравствени и социјални институции (болнички кревети, медицински материјали, опрема и др.), со поддршка на Германскиот Црвен крст, особено Црвениот крст на Баден Виртенберг.

Црвениот крст на РМ во 2001 и 2002 година со поддршка на Меѓународниот комитет на ЦК и Меѓународната федерација на ЦК и ЦП како и многу други донатори обезбеди хуманитарна помош за внатрешно раселените лица во нашата земја. Истовремено беше обезбедена хуманитарна помош за над 5.500 лица корисници на социјална помош во земјата. Помошта ја обезбеди Меѓународната федерација, како и Intersos, преку ЕЧНО програмата, Американски Црвен крст, Шпански Црвен крст, како и други донатори.

Во периодот од 2002 година па се до денес социјално – хуманитарната дејност бележи значителен развој на активностите за подобрување на квалитетот на животот на ранливото население во заедниците. Креирањето на програмските социјално – хуманитарни активности на Црвениот крст произлегуваа како резултат на континуираното следење на актуелните состојби во земјата и утврдените приоритети во националните стратегии. Црвениот крст на РМ континуирано е вклучен во креирање на годишните акциски планови во одредени сегменти од социјалната заштита, со што националното друштво се препознава како значаен партнер на државата во спроведување на зацртаните стратешки цели.

Од 2008 година Црвениот крст на РМ е член во Секретаријатот на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, кој дава активен придонес во спроведување на мерките и активностите за борба против трговијата со луѓе со акцент на превенцијата.

Во 2011 година донесен е петгодишен стратешки план за социјално – хуманитарната дејност со кој беа утврдени развојни приоритети и цели за дејствување.

Од 2012 година Црвениот крст на РМ е член на Националното координативно тело за следење и имплементација на Стратегијата за стари лица при Министерството за труд и социјална политика. Од 2014 година Црвениот крст на РМ е член на Советот за социјална сигурност.

Црвениот крст освен со владините институции, остварува континуирана плодна соработка со граѓанскиот сектор. Од 2011 година Црвениот крст на РМ остварува партнерска соработка со корпоративниот сектор кој обезбедува поддршка на социјално – хуманитарни иницијативи. Особено треба да се истакне дека во имплементација на програмските и проектни социјално – хуманитарни активности се применува партиципативниот пристап со непосредна активна инволвираност и на ранливите целни групи население во заедниците.

Во 2013 година донесена е Политика за социјално – хуманитарната дејност која ја поставува основата на дејствување на Црвениот крст на Република Македонија за одговор во итни социјални ситуации, како и за имплементација на програми за постојан социјален развој.

Клучни активности во областа на социјално – хуманитарната дејност:

Хуманитарните активности кои се спроведуваат преку кампањи, собирни акции, едукативни работилници, како и многу други форми на дејствување, имаат за цел намалување на ранливоста на населението и подигање на општото мислење на јавноста за проблемот на сиромаштијата и потребната помош и поддршка на ранливото население. На годишно ниво преку различни хуманитарни активности се обезбедува поддршка за над 10.000 корисници на услуги (социјални случаи, долгорочно невработени лица, стари и немоќни лица, лица со посебни потреби, бездомници).

Традиционални акции кои имаат социјално -хуманитарна основа – „Недела на солидарност“ за обезбедување на хуманитарна помош за ранливото население (храна, облека, обувки, средства за хигиена, постелнина) „Ден на солидарноста“, Меѓународен ден и „Недела за грижа на старите лица“, активности наменети за помош и грижа на старите и изнемоштени лица; „Ден на гладта“ кампања за обезбедување на финансиски средства и храна за помош на лицата кои се наоѓаат во тешка материјална положба, Европски ден и Недела на борба против трговија со луѓе, активности за подигање на свеста на младите за заштита од трговија со луѓе.

Со цел поефективно обезбедување на донирана помош од граѓаните, дистрибуирање и менаџирање на употреблива облека, се вовеле нова форма за прибирање на употреблива облека преку поставување на контејнери на јавни локации, каде граѓаните можат да ја донираат облеката во секое време погодно за нив. Со поддршка на корпоративниот сектор поставени се 10 контејнери за донирање на облека во Скопје, Битола, Охрид и Струга. Преку Црвениот крст на град Скопје отворен е пункт за облека „Копче“ проект создаден за да овозможи поефикасен систем на дистрибуција на облека до лицата во ризик, лесен пристап до облека со ниски цени за сите граѓани со цел да го зачува достоинството на оние кои имаат ниски примања, а не бараат помош, вработување на ранливи целни групи и придонес во зачувување на животната средина. Истиот започна со имплементација на 16 мај 2018 година.

Партиципативниот пристап на дејствување Црвениот крст го применува за развој на ранливи заедници каде живеат маргинализирани целни групи со цел нивна активна вклученост во носење на одлуки кои директно влијаат врз нивните животи. Преку јакнење на капацитетите и мобилизирање на ресурсите во заедниците со поддршка на релевантните субјекти во опкружувањето се придонесува во задоволување на потребите на ранливото население. Со проектот „Заеднички развој на заедницата“ (ЗРЗ) се обезбедува поддршка и се зајакнуваат капацитетите на ранливите целни групи за подобра социјална интеграција во заедницата. Во досегашниот

развој на ЗРЗ програмата инволвирани се вкупно 23 општински организации на Црвен крст кои успешно го имплементирале целиот процес. ЗРЗ во Македонија за прв пат се примени во 2002 година, со поддршка на Меѓународната федерација на Црвениот крст и Црвената полумесечина, а од 2003 година до денес оваа програма е координирана и се развива од страна на Црвениот крст на РМ.

Црвениот крст на Република Македонија од 2009 година во соработка со Заводот за социјални дејности во континуитет имплементира заеднички иницијативи за подобрување на социјализацијата на децата и младите со посебни потреби од дневните центри. Активностите се имплементираат со поддршка на корпоративниот сектор и истите се спроведуваат преку 12 општински организации на Црвениот крст и Црвениот крст на град Скопје. Од особено значење е да се истакне дека во 1996 година Црвениот крст на РМ со поддршка на Германскиот Црвен крст, во Крива Паланка го отвори првиот Дневен центар за деца со посебни потреби.

Борбата против социјалната исклученост е една од главните активности преку која Црвениот крст прави напори да придонесе во подобрувањето на поврзаноста помеѓу поединецот и заедницата.

Со цел да се придонесе кон унапредување на условите и можностите за зголемено учество на лицата невработени односно лицата кои се социјално изолирани на пазарот на трудот, Црвениот крст спроведува активности за зајакнување на професионалните капацитети, како и развој на нивните социјални вештини.

Започнувајќи од 2011 година до денес во континуитет се развиваат вонинституционални форми за социјална заштита на старите лица, кои Црвениот крст ги имплементира преку Црвениот крст на град Скопје и општинските организации на Црвениот крст во земјата. Со формирање на мобилни тимови на Црвениот крст во кои се ангажирани волонтери и медицински сестри, се обезбедува соодветна социјална и здравствена услуга за задоволување на приоритетни потреби на осамени и изнемоштени стари лица во домашни услови. Преку Црвениот крст на град Скопје функционира Дневен центар на стари лица и центар за давање помош во домашни услови, со простории во ДХО „Даре Џамбаз“, во Општинската организација на Црвен крст Чаир, како и во просториите на ОУ во Општина Сарај, а таков центар функционира и преку општинската организација на Црвен крст Гази Баба. Преку дневните центри, како и клубовите за стари лица кои функционираат преку општинските организации во Крива Паланка, Велес, Неготино и Прилеп се организираат разни форми за активно стареење. Во јуни 2016 година во рамки на Регионалниот проект за Поттикнување на социјалната вклученост на старите лица, финансиран од Европската унија, формирана е неформална мрежа ИнклузиваМ во која покрај Црвениот крст на РМ членуваат вкупно 9 здруженија на граѓани кои имплементираат активности за социјална вклученост на старите лица.

Преку Црвениот крст на град Скопје функционира пункт за бездомници со кој се обезбедува дневно згрижување, храна, облека, хигиена и здравствена заштита на над 100 лица. Во рамките на пунктот отворено е прифатилиште,

место каде бездомниците можат да ја подобрат и надминат својата влошена здравствена и психо - социјална состојба, а овој пункт им овозможува на бездомните лица да бидат згрижени во екстремно студените денови во зимскиот период од годината. Пунктови за помош на бездомници отворени се и функционираат и преку општинските организации на Црвен крст Битола, Струга и Струмица.

Превенцијата на населението е исто така интегрален дел од основните активности на оваа дејност,

која е насочена кон подигање на јавната свест со цел заштита и справување со одредени социјални ризици,

како имобилизирање на капацитет и за помош на ранливи целни групи на население.

Една од значајните превентивни програмски активности на Црвениот крст се активностите за борба против трговија со луѓе. На годишно ниво преку едукативно превентивните работилници се опфатени над 2000 млади од основни и средни училишта во земјата.

Од август 2017 година Црвениот крст на РМ е верификувана организација која спроведува обуки за неговател/ки на стари и немоќни лица, согласно верификувана програма од страна на Центарот за образование на возрасни и Министерството за образование и наука. Со оваа програма обучени се вкупно 56 неговател/ки. Црвениот крст на РМ во наредниот период особено ќе стави акцент на развој на сервиси за испорака на социјални и здравствени услуги на старите и немоќни лица.

На иницијатива на Министерството за труд и социјална политика Црвениот крст на Република Македонија е вклучен во развој на програмата за лична асистенција за лица со попреченост. Црвениот крст на РМ од февруари 2018 година е верификувана организација која спроведува обуки за лична асистенција на лица со попреченост во Скопје, Битола, Струга, Струмица, Гостивар, Неготино и Куманово. Личната асистенција на лица со попреченост е услуга од социјална заштита, преку која се обезбедува поддршка на лицето со попреченост во неговото осамостојување и независен живот, согласно индивидуалните потреби на корисникот. Со оваа програма обучени се вкупно 87 асистенти кои од јули 2018 година ќе бидат ангажирани за испорака на услугите преку Црвениот крст на град Скопје и шесте општински организации на Црвениот крст.

9.3 ПОДГОТОВКА И ДЕЈСТВУВАЊЕ ПРИ КАТАСТРОФИ

Програмата за подготвеност и дејствување во случај на катастрофи е една од клучните - приоритетни активности на Црвен крст на Република Македонија. Програмата опфаќа низа мерки кои се преземаат пред да се случи катастрофа, и при катастрофа, мерките и поддршката за обезбедување брза соодветна помош за ранливото население.

Почетоци за едукација на кадри за потребите на Црвен крст на Република Македонија, бележиме во 1994 година, со формирање на Центарот за едукација на кадри од страна на Германскиот Црвен крст. Во овој центар беа едуцирани првите членови на Единицата за итни интервенции, која беше составена од тим за спасување на планина, тим за спасување на вода, медицински тим и логистика. Во изминатиот период остварено е членство во разни меѓународни асоцијации за едукација (ИЛС и др) со што се обезбеди право за такмичење во одделни дисциплини во кој се едуцираа волонтери. Зачленувањето во меѓународни асоцијации значеше промоција на нашето национално друштво на меѓународен план, особено промоција на соработката со национални друштва од балканските држави. На тој план потпишани се билатерални договори со национални друштва на некои балкански држави особено од аспект на обезбедување на помош и соработка во случај на катастрофи.

Со приемот на Црвениот крст на Република Македонија во Меѓународната федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина во 1995 година, преку оваа чадор организација, бројни волонтери и вработени на националното друштво се едуцира во разни области за делување на Црвениот крст во случај на катастрофа, по стандарди на Меѓународниот Комитет на Црвен крст и Меѓународната Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина. Едуцирани се 7 лица за работа во регионалниот тим за проценка во случај на катастрофи (РТОК регионалан тим за одговор при катастрофи), и многу наши членови се здобија со инструкторски дипломи во разни области, а сето тоа се овозможи да учествуваат и во меѓународни мисии во разни земји погодени од катастрофи.

Нашето национално друштво организира бројни семинари, курсеви и вежби од областа на катастрофите, а наши членови редовно учествуваат како предавачи или инструктори во слични активности во други национални друштва од Балканските држави.

Во 1993 година, Германскиот Црвен Крст на Црвениот крст на Република Македонија донира опрема во вид на материјално-технички средства за формирање и обука на Републичката единица за одговор при катастрофи. Единицата за одговор при катастрофи на Р.Македонија (РЕОК) е формирана во 1994 година. Во изминатиот период обезбедува поддршка при конфликтите, кризи и природни катастрофи кои се случуваат во регионот и земјата. Единицата е составена од искусни и високо мотивирани волонтери. Со одлука на Раководниот одбор, во последената деценија РЕОК функционира преку Црвен крстна град Скопје и таа е во фаза на подмладување, престројување и комплетирање со луѓе-волонтери и материјално технички средства.

Единицата е особено активна за време на војната на просторите на поранешна Југославија, особено со појавата на бранот на бегалци, најпрво од Босна и Херцеговина во 1995 година (55.000 бегалци), па Косовската криза во 1999 година (350.000 бегалци) и воениот конфликт во Република Македонија во 2001 година со околу 75.000 внатрешно раселени лица.

Во периодот на самостојна и независна Република Македонија, се организираат активности за надминување на последици од помали земјотреси, поплави, пожари, завеани села со снег, лавини, сообраќајни несреќи.

Програмата за подготвеност и дејствување при катастрофи при Црвен крст на Република Македонија се реализира во сите 33 општински организации на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје. Во рамките на програмата постои Оперативен центар со кој раководи Генералниот секретар на ЦКРМ и преку него ги координира сите активности на општинско и републичко ниво и активностите на единиците за одговор при катастрофи. Оперативниот Центар на ЦКРМ е поврзан со Дирекцијата за заштита и спасување и Центарот за управување со кризи кои како државни институции делуваат во случај на катастрофи. Задачите на програмата за подготвеност и дејствување при катастрофи се регулирани со член 19 од Законот за Црвен крст на РМ и правилници донесени од Раководниот одбор на ЦКРМ (организирано собирање на помош во случај на катастрофи, дистрибуција на хуманитарна помош, организирање на единици за одговор при катастрофи и упатување на меѓународни мисии, едукација на население за самозаштита и заштита во случај на катастрофа, соработка со државни органи и НВО во земјата и странство, проценка на загрозеност на територијата на државата, изготвување на апел за хуманитарна помош, мониторинг на терен, одржување на база на податоци за можни ризици и капацитети, организација на семинари, курсеви, тренинзи и вежби од областа на катастрофите на ниво на РМ, изготвување на планови за дејствување во случај на катастрофи, менаџирање со кампови.

Курсеви за обука на вработени и волонтери од областа на катастрофите се одржани во сите општински организации на ЦК. Овие човечки ресурси се вклучени во ОТОК (општински тимови за одговор во случај на катастрофи со задача да му помагаат на локалното население во отстранување на последиците од локални катастрофи како што беа честите поплави, пожари, лизгање на земјишта, спасување на вода и планина и други активности.

Овие активности на Црвениот Крст на Република Македонија се регулирани согласно со членот 19 од Законот за ЦКРМ. Иако Законот предвидува и финансирање на овие активности, програмот во овие 10 години воглавно е финансиран од Меѓународниот Комитет на Црвен крст, Меѓународната Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина како и голем број на национални друштва.

Со затварањето на канцеларијата на Меѓународната Федерација во Македонија во 2004 година активностите на полето на подготвеност и дејствување при катастрофи претежно се реализираат преку донации и се насочени кон обезбедување на обуки за вработени, волонтери и преставници на локалната и државната власт, за местото и улогата и капацитетите на ЦК во случај на природни катастрофи.

Во период 2000-2005 година во Република Македонија беа донесени повеќе нови прописи. Со овие прописи се смени законската регулатива во областа на катастрофите, особено задачите на ЕЛС (единици за локална самоуправа) и нивниот однос кон невладините организации, особено општинските организации на Црвен крст. Меѓу најважните прописи кој стапија во сила во 2005 година се: законот за локална самоуправа; Законот за Заштита и спасување; и Законот за управување со кризи.

Во однос на соработката со државните институции Црвениот крст на Р.М на планот на подготвеност и дејствување при катастрофи изгради партнерски односи со одговорни структури на државно и локално ниво, заради воспоставување на ефикасни механизми на координација и менаџирање на катастрофите. Потпишани се меморандуми за соработка со ЦУК, ДЗС, УНИЦЕФ, МО, со Регионалната делегација на Меѓународната Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина со седиште во Будимпешта и со делегацијата на Меѓународен Комитет во Скопје, со националните друштва на Црвен крст Бугарија, БиХ и Србија, со Црвена полумесечина на Турција. Националното друштво на редовна основа со свои претставници и тимови учествува на меѓународни симулациски вежби организирани од страна на ЦУК, ДЗС и МО.

Задачите и улогата на Црвениот крст на Република Македонија во случај на несреќи и катастрофи се интегрирани во Стандардните оперативни процедури на ДЗС и ЦУК.

Во август 1999 година, Црвениот крст на Македонија, со тим од три лица, учествуваше во мисија во Турција за надминување на последиците од катастрофалниот земјотрес. ЦКРМ со поддршка на Германскиот Црвен крст, обезбеди комплетната мобилна болница, (капацитет 150 легла за сите оддели за вообичаени болнички потреби, од педијатрија до операција) и две амбулантни возила. Мобилната болница беше монтирана во Голџук и беше ставена на располагање на Турската полумесечина.

Во текот на 2001 година Црвен крст на Македонија, воглавно беше ангажиран околу обезбедување помош за внатрешно раселените лица од кризните региони од Скопје, Тетово и Куманово. Општинските организации во кризните региони постојано беа присутни на теренот со мобилни екипи на волонтери за прифаќање и евидентирање на раселените лица од тоа подрачје и делуваа во координација со центарот за подготвеност при катастрофи на Црвен крст на Македонија. За време на кризата со вода во Кумановско, Црвениот крст на Македонија веднаш ја стави во функција водената станица за прочистување на вода за потребите на Медицинскиот центар во Куманово кој го опслужуваше со вода во периодот 15-28.06 2001 година. Оваа активност ја вршеа волонтери - на Републичката единица за итни интервенции-тим за прочистување на вода. Секојдневно беше прочистувана вода во количина од 200.000 литри за потребите на медицинскиот центар и околното население, со приоритет на центарот за дијализа. За потребите на Кумановско беше дистрибуирана, хуманитарна помош во минерална вода за пиење, како и цистерни со вода, од страна на повеќе општински организации на Црвениот крст на Скопје. Во текот на кризата општинските организации од кризните

региони имаа конкретни задачи и тоа: евидентирање на раселени лица, дистрибуција на хуманитарна помош; формирање пунктови за прифат и информирање на раселените лица, дневно информирање на Центарот за известување и тревожење за активностите на Црвениот крст на Македонија во врска со згрижување на раселени лица, сместување во колективни центри, мониторинг на теренот, пратење на хуманитарни конвои, изработка на карти од кризните региони, снабдување со вода.

Црвениот крст на Република Македонија обезбеди волонтери на мисија за помош на настраданите од поплавите во Р. Романија, и Р. Бугарија и земјотресот што го погоди Пакистан во 2005 година.

Нашето национално друштво даде посебен придонес во надминување на последиците од земјотресот кој ја погоди Југоисточна Азија во 2004 година, преку објавување апел и обезбедување на околу 200.000 швајцарски франци како и испраќање на четири претставници од единицата за итни интервенции на ЦКРМ во Индонезија, во рамки на тимовите на Австриски Црвен крст.

Црвениот крст на Р.Македонија низа години е вклучен во имплементација на активности за редуцирање на штетните последици од климатските промени. Во 2011 година националното друштво имплементира проект форум на ЈИ Европа за адаптација кон климатските промени.

Во 2013 година на крајот на месец февруари Црвениот крст работи на надминување на последиците од бројни поплави во неколку региони во Македонија, имено во регионот на Куманово, Штип, Свети Николе, Струмица, Валандово и Пробиштип. Во април истата година погодени од поплави се и регионите на Охрид и Битола. Преку итниот фонд за справување со катастрофи при МФЦК/ЦП, на Црвениот крст на Република Македонија обезбеди 176,424 ЦХФ, со кои се обезбеди поддршка за вкупно 1216 семејства, односно 4864 корисници во погодените региони.

Во 2012 и 2013 год. Р. Македонија беше зафатена од екстремни студени бранови, што наложи дополнителен ангажман на Црвениот крст на Република Македонија за задоволување на хуманитарните потреби на ранливото население. За таа намена Црвениот крст на Република Македонија користи средства од Итниот фонд за справување со катастрофи на Меѓународната Федерација за надминување на последиците од студените бранови.

Во 2014 година Црвениот крст на Република Македонија спроведе голема хуманитарна кампања за обезбедување на поддршка на погоденото население од поплавите кои ги зафатија Србија, Хрватска и Босна и Херцеговина. Како резултат на севкупните спроведени активности Црвениот крст на Република Македонија вкупно подготви и испрати 50 камиони со хуманитарна помош за настраданото население во Србија и Босна и Херцеговина со вкупна тежина од 982.476 кг, или во вкупна вредност од 22.411.557 денари/ 364.580 евра. Насметката Црвениот крст на Босна и Херцеговина за поддршка на настраданото население во поплавите од месец мај 2014 година, префрлени се 124.277,41 евра. Насметката на Црвен крст на

224

Србија за поддршка на настраданото население во поплавите од месец мај 2014 година, префрленисе 130.705,90 евра. Насметката на Црвен крст на Хрватска за поддршка на настраданото население во поплавите од месец мај 2014 година, префрлени се 3.592,98 евра.

Во август 2016 година, Црвен крст на Република Македонија работи на надминување на последиците од поројните дождови кои го зафатија подрачјето на Скопје и Тетово што резултираше со 22 жртви и над 60 повредени лица и голема материјална штета. Најпогодени села и населби од поплавите беа Ченто, Инџиково, Сингелиќ, Стајковци, Смилковци, Црешево, Виниче, Страчинци во Скопскиот регион и селата Шипковица, Бродец, Вешала и Порој во Тетовско. Црвениот крст на РМ согласно со потребите на погоденото население обезбеди хуманитарна помош. Во целата операција беа вклучени 150 лица, волонтери и професионалци поделени во 7 мобилни тимови. Националното друштво објави апел за поддршка со кој се собраа 68.406.667 МКД кои во форма на директни готовински трансфери беа поделени на 4.463 семејства. Преку итниот фонд за одговор во случај на катастрофи на Меѓународната Федерација беа обезбедени дополнителни 310,228 ЦХФ. за поддршка на 2.300 семејства најпогодени семејства. Со поддршка на Австриската развојна агенција и Австрискиот Црвен крст обезбедена е финансиска помош во висина од 1000 евра по семејство за 320 семејства. Покрај финансиската поддршка на овие 320 семејства, во рамките на 6 основни училишта во текот на годината се спроведоа активности и работилници со ученици, наставници и родители за подгање на свест за подготвеност при катастрофи. Вкупната вредност на проектот изнесуваше 475.424 евра.

Низ годините, преку програмата за подготвеност и дејствување при катастрофи се обезбедуваат најразлични обуки за оспособување на човечките ресурси на националното друштво во оваа сфера: обуки за вода, санитација и промоција на хигиена; младински кампови и работилници за намалување на ризици од катастрофи; регионални и меѓународни тренинзи за подготвеност и одговор при катастрофи; обуки за логистика и дистрибуција на хуманитарна помош; обуки за спасување и дистрибуција на хуманитарна помош во зимски услови; обуки за промоција на хигиена; обуки за психосоцијална поддршка; обуки за подготвеност и дејствување во случај на катастрофи; симулациски вежби и др.

Менаџирањето со катастрофи е специфична и сегментирана област, чија основа на делување секогаш се базира на постоењето на проценки на ризици од катастрофи, од кои понатаму произлегуваат сите акциони планови, и спроведување на специфични обуки за волонтерите. Во рамките на активностите за намалување на ризици од катастрофи во образовните институции кои се имплементираат во најразлични микро региони, изработени се детални проценки за ризици од катастрофи, нивно мапирање и внесување во база на податоци на ЦКРМ.

Во изминатите години, програмот за подготвеност и дејствување при катастрофи превзема низа активности на полето на подготвеност, поточно во

делот за намалување на ризици од катастрофи. Споменатите активности се реализираа во образовни институции на локално ниво, користејќи ги максимално локалните капацитети и ресурси. Проектите опфаќаа активности за подигање на свеста во образовните институции, помеѓу учениците и вработените (наставниците и техничкиот персонал). Активностите се имплементираат на локални ниво, во соработка со другите чинители кои се дел од Системот за управување со кризи на локално ниво. Активностите се состојат од: процена и подготовка на технички елаборати, изработка на планови за заштита и спасување од катастрофи и несреќи, сценарија за евакуација на учениците и вработените (наставниците и техничкиот персонал); обука за вработени (наставници и технички персонал) за заштита и самозаштита во случај на катастрофи, прва помош за работни организации и читање/користење на евакуациони планови; спроведување на симулациски вежби, со вклучување на други одговорни субјекти (итна медицинска помош, противпожарна единица, полиција, екипи на ДЗС и сл.) и изработка на мапи мапи со ризици за регионот.

Во рамки на имплементацијата на активностите за подготвеност и дејствување при катастрофи важно е да се истакне соработката со Министерството за одбрана на РМ, особено со секторот за цивилна воена соработка и генерал штаб на АРМ. Соработката се карактеризира со повеќе заеднички активности и симулациски вежби. Постои одлична соработка Воздухопловните сили на АРМ и одделот за цивилна авијација во областа на спасување со хеликоптер. Особено е важно да се напомене учеството на Црвениот крст на РМ на мултинационалната вежба "Спасител '97" и на медицинската вежба "МЕДКЕУР '97", во Македонија.

Во рамките на меѓугранична (меѓународна) соработка, и во согласност со склучените договори помеѓу нашето национално друштво и националите друштва на соседните земји, Црвениот крст на РМ е дел од иницијативата "Соседите помагаат први" и во рамки на мрежата е дел од системот за меѓусебна поддршка и помош при катастрофи во регионот на Балканот.

БЕЗБЕДНОСТ НА ВОДА

На територијата на Република Македонија делуваат два центри за безбедност на вода (ЦБВ), (Охрид-за отворени води) и (Скопје-за затворени води), во кои свој ангажман имаат преку 350 волонтери (инструктори за безбедност на вода и спасители на вода), обучени по стандарди на (ИЛС) од страна на меѓународни инструктори за безбедност на вода. Целосната работа на ЦБВ, од обука, преку издавање на легитимации, па се до ангажман на спасителите на вода, регулирана е со посебни програми и правилници. Центрите за безбедност на вода делуваат во рамки на организацијата на Црвен крст и начинот на делување и функционирање се заснова на волонтерство и хуманост, односно развивање и негување на чувството и желбата на волонтерите да помагаат на оние на кои помош им е потребна. Црвениот крст на Република Македонија е полноправна членка на Меѓународната федерација за безбедност на вода (ИЛС).

Во центрите за безбедност на вода секоја година се одржуваат од 3 до 5 обуки за спасители на отворени и затворени води, односно во редовите на Единиците за спасување на вода на Црвен крст на Македонија, годишно се примаат од 50-60 нови спасители на вода. Центрите за безбедност на вода располагаат со 6 брзи спасителни чамци, 1 скутер, 1 спасителен брод-амбуланта, 2 медицински возила и најразлична опрема за спасување и извлекување на давеници и укажување на прва помош. Вкупниот број на ангажирани спасители на отворени води, во текот на една летна сезона на плажите на Охридско езеро (70-80), Преспанското (5-8), Дојранското (2-5).

9.4 СЛУЖБА ЗА БАРАЊЕ

Вооружените судири, други ситуации на насилство, природните катастрофи и катастрофите предизвикани од човек, меѓународните миграции и други потешкотии доведуваат безброј луѓе во состојба да бараат информации за членовите на своето семејство. Почитувањето на единството на семејството оди заедно со почитувањето на човековото достоинство. Добросостојбата на човекот зависи во голема мера од неговата можност да биде во контакт со неговите најблиски или барем да добие информации за тоа што им се случило нив. Различните компоненти на Меѓународното движење на црвен крст и Црвена полумесечина со децении прават исклучителни напори за воспоставување на семејни врски. Оваа уникатна служба, претставува суштина на работата на Движењето.

Службата за барање е посебна служба организирана заради собирање на документација, податоци и информации и давање на известувања за жртви од војна, но и за други лица кои се раздвоени од своите најблиски заради други вонредни состојби.

Формирање на службата за барање не и претходи на ниеден меѓународен договор. Меѓународниот комитет на Црвен крст за прв пат, на основа на Првата Женевска Конвенција од 1864 година, ја организира првата Служба за барање во Базел, 1870 година. На територија на нашата земја Службата за барање за прв пат се појавила во време на Балканските војни, 1912 година.

Со правилата на меѓународното право поставени се темелите на Службата за барање. Со ратификација на Женевските Конвенции во 1993 година, Република Македонија ја презема обврската да ја обавува функцијата на Службата за барање.

Правниот основ за формирање на Службата за барање во Црвениот крст на РМ е Законот на Националното друштво, во кој со став 1, член 19, точка 6 и 7 стои дека Црвениот крст на РМ ја организира и раководи Службата за барање и собира, средува, чува и дава податоци за жртвите од масовни – елементарни и други несреќи и вооружени судири.

Внатрешната организациска поставеност на Службата за барање на ЦКРМ ја отсликува организациската структура на националното друштво. Активностите на Службата за барање на Црвениот крст на РМ се имплементираат преку 33-те општински организации на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје.

Активностите на Службата за барање на Црвениот крст на РМ особено добиваат на интензитет со отпочнувањето на воените дејствија на територија на бившите југословенски простори, поточно со кризата во Босна и Херцеговина. За беглаците од овие простори кои масовно бараа прибежиште во Република Македонија, Службата за барање беше единствениот начин на комуникација со нивните најблиски во Босна и Херцеговина. Во соработка со Меѓународниот Комитет на Црвен крст, Службата за барање на Црвениот крст на РМ по пат на дистрибуција на преку 200.000 семејни пораки од Македонија до Босна и Херцеговина и обратно, успеа да реши илјадници судбини на разделени семејства.

По завршувањето на воените дејствија на територијата на Босна и Херцеговина, Службата за барање на Црвениот крст на РМ, успешно разреши три случаи на македонски државјани, за кои по спроведената постапка на барање беше утврдено дека се жртви на вооружени судири и беа пронајдени во масовните гробници на територијата на БиХ. По направената ексхумација и извршената идентификација, Службата за барање на Црвениот крст на РМ организираше пренесување на посмртните останки до нивните семејства.

Воспоставување на семејни врски во случај на катастрофи

Кога ќе се случи катастрофа, потребите да се дознае каде се најблиските од семејството, дали се преживеани или им е потребна помош, е еден од главните приоритети. Покрај итните потреби за време на акутната фаза на катастрофата, оправувањето на личноста од психосоцијален аспект, ќе биде успешен само доколку се присутни сознанијата за судбината на членовите на потесното семејство. За најголем број на лица кои се погодени од катастрофа, семејството е најосетливиот механизам за надминување на душевната криза и можноста да се продолжи понатаму со справување со останатите проблеми.

Косовската криза во 1999 година претставуваше тест на можностите и капацитетите на Службата за барање на Црвениот крст на РМ. Бројката од 300.000 бегалци за толку краток период, однапред претставуваше ризик за појава на голем број на раздвоени семејства. Само за неколку дена колку што траеше хуманитарната катастрофа на граничниот премин „Блаце“, во Службата за барање на Црвениот крст на РМ пристигнаа барања за 486 раздвоени семејства при влезот во Република Македонија. Црвениот крст на РМ преку Службата за барање најјасно ги согледуваше бегалските судбини и нивната потреба најнапред да ја дознаат судбината на своите најблиски, па потоа да продолжат со решавање на останатите проблеми кои ги носи нивниот статус.

Беа активирани сите можни волонтерски и професионални капацитети на Службата за барање, која во соработка со Меѓународниот Комитет на Црвен крст за неполни три месеци успеа да ги спои членовите на 226 раздвоени

228

семејства. Постапката, иако е сложена, за овие случаи олеснителна околност беше податокот дека Црвениот крст на РМ ја имаше евиденцијата на бегалците кои беа сместени во бегалските кампови и семејства, па за спојување на семејствата требаше да се спроведе кратка процедура од пронаоѓање на локацијата и организирање на транспорт од еден во друг бегалски камп. Останатите 260 случаи претставуваа случаи во кои еден дел од семејството заради одредени причини својата бегалска голгота ја започнале во друга држава, што секако ја усложнува постапката и бара подолга процедура за нивно повторно спојување. Сепак до крајот на 2004 година сите случаи кои се однесуваа на Косовската криза беа затворени.

Мигрантската криза која ја зафати Европа од 2015 година па се до денеска но со намален интензитет, претставуваше нов предизвик за Службата за барање на Црвениот крст на Република Македонија. Огромната бројка на мигранти кои транзитираа низ нашата држава многу често се наоѓаа во голем ризик од раздвојување на семејства при што се создаде потреба од активно вклучување на Службата за барање. Податоците со кои денеска располагаме говорат за една многу голема и исклучително сериозна операција за која од самиот почеток се наметна многу одговорен пристап. Активностите за воспоставување на семејни врски беа присутни и покажаа големи резултати од самиот почеток на мигрантската криза. Стотици раздвоени семејства повторно беа обединети благодарение на добрата организација на тимовите кои работеа на терен и одличната соработка со Службите за барање на националните друштва на таканаречената Балканска рута по која се движеа мигрантите. Соработката со Меѓународниот комитет на Црвен крст во голем дел помогна во насоките за ефикасно интервенирање на овој план во вака голема кризна состојба, а во целиот овој период на дејствување на Службата за барање не изостана ни финансиската поддршка од нивна страна.

Кога се зборува на оваа тема, важно е да се напомене и Стратегијата на Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвена полумесечина за воспоставување на семејни врски, 2008-2018 година која јасно ја зацртува позицијата на Движењето на овој план. Стратешката цел 3 која се однесува на зајакнување на поддршката за воспоставување на семејни врски, ги објаснува насоките за дејствување кои се однесуваат на градење на силна организациска основа за активностите за воспоставување на семејни врски преку внатрешно промовирање и подобрување на комуникацијата со клучните надворешни партнери, за позиционирање на мрежата на Црвениот крст и Црвената полумесечина за воспоставување на семејни врски, како лидер на ова поле.

Црвениот крст на Република Македонија потребата од воспоставување на семејни врски во случај на катастрофи ја планира како составен дел од менаџментот со катастрофи на националното друштво. Според Стратегијата за воспоставување на семејни врски на Движењето 2008-2018, сите компоненти на Движењето на Црвениот крст и Црвената полумесечина треба да ги обединат своите капацитети за реализација на овие длабоко хуманитарни активности.

9.5 ЗДРАВСТВЕНО-ПРЕВЕНТИВНА ДЕЈНОСТ

Доброто здравје-состојба на физичка, психичка и социјална благосостојба е во центарот на вниманието на здравствено превентивната дејност на ЦКРМ. Превентивните активности на здравствен план ги насочуваме кон редуцирање на ранливоста на индивидуален план и на ниво на заедници, како и одржување и унапредување на нивното здравје и благосостојба.

Во креирањето на здравствените активности секогаш се раководиме од специфичните здравствени потреби како на поединците, така и на заедниците на локално ниво, и со посебно внимание на најранливите групи на население. Мултидисциплинарниот пристап во планирањето и спроведувањето на здравствено превентивните активности е од првенствено значење за постигнување на очекуваните резултати на здравствено превентивен план, а кое е во интерес на сите инволвирани страни, а посебно на крајните корисници, на оние и за кого истите се наменети.

Зајакнувањето на соработката со различните владини и невладини организации во текот на имплементацијата на активностите, нивното проширување, зајакнувањето на капацитетите останува наша определба и во иднина, се со цел пружање на квалитетни и навремени услуги на оние на кои им се најпотребни како:

- Мајки, доенчиња и мали деца;
- Млада популација;
- Популација од руралните области со отежнат пристап до здравствена установа;
- Лица кои употребуваат дроги, особено интравенски корисници;
- Лица кои практикуваат ризично однесување за добивање на ХИВ и други сексуално преносливи болести;
- Лица заболени од туберкулоза како и лица кои спаѓаат во ризичната група, со можност да добијат ТБЦ;
- Стигматизирани, дискриминирани и маргинализирани лица на кои им е потребно превентивно – здравствена грижа.

Во креирањето на нашите здравствени програми се раководиме и од водечките причини за појава на смрт, заболување или инвалидитет како во светски така и во локални рамки.

Програмите се насочени кон подобрување на здравствениот статус на општеството преку следните активности:

- Идентификација на ранливата група население и нивните здравствени потреби;
- Развој на здравствено превентивни програми за едукација на ранливи групи на население и општата популација;
- Изработка на здравствено едукативен материјал со дистрибуција на истиот во ранливата заедница;
- Имплементација на заеднички програми со релевантните институции и зајакнување на локалните капацитети
- Намалување на стигмата и дискриминацијата кон ранливите групи на населението;

- Унапредување на здравјето на луѓето.

Здравствено превентивните активности се имплементираат преку спроведување на **традиционални и проектни активности**.

Одбележување на Традиционалните недели

Согласно Законот на Црвениот крст на Република Македонија традиционално одбележуваме четири недели од кои три спаѓаат во здравствено превентивната дејност: ***Неделата за борба против ракот, Неделата на борба против туберкулоза и градните заболувања како и Неделата за борба против сидата заедно со Неделата за борба против шеќерната болест.***

Проектни активности- проектите кои се имплементираат се финансиски подржани од различни донатори и се наменети за различни целни групи (најчесто оние кои во моментот на поднесување на апликацијата биле вулнерабилни и имале потреба од здравствена поддршка и грижа).

ОДРЖУВАЊЕ НА НИСКА ПРЕВАЛЕНЦА НА ХИВ ВО ЛОКАЛНИТЕ ЗАЕДНИЦИ

Грижејќи се за најранливите групи на население како што се интравенските корисници на дроги во трите центри во Велес, Прилеп и Кичево преку воспоставените програми за намалување на штетните последици од користењето на дроги настојуваче да дадеме придонес во намалување на ризикот од ХИВ/СИДА, хепатитис Б и Ц и други крвно и сексуално преносливи инфекции, предозирање и други здравствени последици и социјални штети, како и ресоцијализација и реинтеграција на корисниците на дрога во општеството.

ПРЕВЕНЦИЈА И КОНТРОЛА НА ТУБЕРКУЛОЗА НА ЛОКАЛНО НИВО

Преку фасилитирање на процесот на донесување на одржливи и ефикасни локални оперативни планови за превенирање на туберкулозата ставајќи го акцентот на потребите и приоритетите на локално ниво, како и имплементација на предвидените активности од веќе креираните локални акциони планови за контрола на туберкулозата кои беа реализирани во текот на изминатите години низ различни градови на државата, Црвениот крст на Р. Македонија се стреми кон намалувањето на бројот на нови случаи со туберкулоза како и намалување на смртноста од ова заболување.

Реализацијата на едукативни предавања, дистрибуција на едукативно информативен материјал ставајќи го притоа акцентот на најризичните групи на население за заболување од туберкулоза, Црвениот крст на Р. Македонија континуирано превзема активности за подигнување на свеста и знаењето кај населението за постоењето, превенирањето, препознавањето и лекувањето на ова заболување.

ГРИЖА ЗА ЗДРАВЈЕТО НА СТАРИТЕ ЛИЦА

Преку проектот кој отпочна со реализација во текот на месец јуни 2011 година со финансиска поддршка на Австриската агенција за развој и Австрискиот Црвен крст, а во понатамошните години и со поддршка од други донатори Црвениот крст на Република Македонија освен социјалните услуги, исто така имплементира и здравствени активности за грижа, зачувување и подобрување на здравјето на старите лица.

ЗАШТИТА НА ЗДРАВЈЕТО ВО УСЛОВИ НА КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ

Во соработка со Министерството за здравство и Светската Здравствена Организација - канцеларија Скопје, како и други владини и невладини институции на локално и национално ниво, Црвениот крст на Република Македонија согласно Националните акциони планови за топлотни/студени бранови продолжува со спроведување на активностите. Активностите се насочени кон заштита на здравјето на населението, подигнување на јавната свест за можните последиците од топлотни/студени бранови, како и едукација за можните превентивни мерки кои секој поединец може и треба да ги преземе со цел да го заштити своето здравје и здравјето на најблиските.

Црвениот крст на Република Македонија особен акцентот при имплементација на овие активности го става на најранливите групи на население, како бездомници, социјално сиромашни семејства, стари лица, деца итн.

9.6 КРВОДАРИТЕЛСТВО

Крводарувањето во Република Македонија има повеќе развојни периоди. Зачетоците се во периодот помеѓу двете светски војни, карактеристичен по неорганизираност и инцидентно крводарување исполнето со многу предрасуди и дилеми. Овој период е карактеристичен по платено крводарителство и тоа претежно со лица со лош социјален статус. Ваквиот начин на дарување на крв во основа не давал безбедна трансфузија на крв, туку напротив постоел голем ризик од трансмисија на одредени вирусни, бактериски и паразитски заболувања. Платеното крводарителство во Република Македонија потполно се укинува во 1966 година.

Напоредно со активностите што се карактеристични за периодот на платеното крводарување, во 1945 година започнува период на организирано крводарување и формирање на специјални служби за трансфузија на крв. Особено значајно за крводарителството е формирањето на Црвениот крст на Република Македонија на 17 март 1945 година. Од тогаш започнува и

драстично намалување на платеното крводарување, а доаѓа до зголемување на бројот на фамилијарните крводарувања и почетоците на планско и организирано крводарување. Фамилијарните крводарители биле *најсигурен* извор на крв за болните и повредените, но и покрај предностите, ваквиот начин на обезбедување на потребната крв има и големи недостатоци.

Во 1953-та година воведен е нов систем на организирано доброволно крводарување засновано врз принципите на доброволност, бесплатност и анонимност. Активностите околу мотивирањето на населението за давање на крв, како еден од најважните предуслови за зголемување на бројот на крводарувања му припадна на Црвениот крст на Република Македонија. Макотрпните залагања на големиот број на ентузијастички и волонтери од редовите на оваа хуманитарна организација во делот на мотивацијата на населението вродија со огромни резултати. Веќе во 1985 година бројот на фамилијарните дарувања на крв се сведени на 3% од вкупниот број на собрани единици крв.

Од 1991 година започнува период кој се карактеризира со распаѓањето на СФРЈ и создавање на нова самостојна и независна Република Македонија, што секако доведе до силни политички, економски, социјални и морални потреси. Во првите неколку години од транзицијата се бележи стагнација, односно опаѓање на бројот на остварените крводарувања.

Но со исклучителни заложби на партнерите во програмата, т.е. Министерството за здравство, Црвениот крст на Република Македонија и Институтот за трансфузиона медицина се надминуваат овие состојби и доаѓа до стабилизација и подобрување на снабденоста со крв и крвни компоненти во државата. Периодот од 2008 година до 2018 година е карактеристичен со 100% доброволно крводарителство и целосно исчезнување на фамилијарното крводарување во Република Македонија.

Според Европските стандарди и потребите од крв во Република Македонија по искористеност на болнички кревет се утврдени на 55.000 единици крв на годишно ниво.

Добро воспоставената мрежа помеѓу централата, општинските и градската организација на Црвен крст нуди добри предуслови за реализирање на програмата за организирање и унапредување на крводарителството во државата, активно учество на голем број на волонтери, едукација на мотиватори и кадровски потенцијал, подобрување и надградба на инфраструктурата и поквалитетно водење на евиденција за крводарителите.

Политиката на Црвениот крст на Република Македонија за крводарителство е во согласност со развојни цели на Меѓународната федерација на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Светската здравствена организација.

Крвта и крвните компоненти кои се добиени од доброволното крводарување се битна национална цел за да се превенира недостатокот од крв и да се задоволат трансфузиолошките потреби на пациентите ширум државата.

Пациентите мора да имаат еднаков пристап до крв, врз основа на нивните клинички и болнички потреби, а сигурноста на пациентите и крводарителите мора да биде на највисоко ниво.

Црвениот крст на Република Македонија и Институтот за трансфузиона медицина промовираат еднаквост, пристапност, квалитет и сигурност на крвта и крвните компоненти со цел граѓаните да имаат доверба во безбедноста и интегритетот на трансфузиолошкиот систем.

Поддршката на Владата на Република Македонија односно Министерството за здравство овозможуваат да се имплементира Годишната програма за организирање и унапредување на крводарителството во Република Македонија, јасно да се дефинираат улогата, активностите, задачите и обврските на Црвениот крст на Република Македонија и Институтот за трансфузиона медицина и да се реализираат едукации за нови мотиватори за доброволно крводарителство и млади мотиватори опфатени преку Клубови 25.

Чекор понапред во процесот на унапредување на крводарителството на територија на град Скопје претставува отварањето на Дневниот центар за дарување на крв. Во наменски адаптирана и опремена просторија во рамки на ДХО “Даре Џамбаз”, во убаво и топло опкружување крводарителите имаат можност својата хуманост преку чинот на крводарување да ја покажат секој работен ден и сабота. Дневниот центар за дарување на крв со поддршка на градот Скопје и голем број на компании на свечен начин беше отворен на 18 април 2013 година и секоја година се обезбедуваат околу 2.200 самоиницијативни крводарувања од граѓаните на град Скопје.

Црвениот крст на Република Македонија има своја специфична улога во системот на крводарување која е одредена врз основа на капацитетите, достапните ресурси и локалните приоритети, а ги поддржува напорите за постоење на одржлив систем кој ќе ги задоволува потребите од крв и крвни компоненти на национално ниво и го почитува правото на приватност на сите информации кои ги има за крводарителите.

9.7 НОВАТА ТЕХНОЛОГИЈА, ПРИДОНЕС ВО ПОЗИТИВНИОТ ИМИЏ

Низ историјата, човечката склоност за ефективно комуницирање отсекогаш бил фактор што го дефинирал јазот на интелигенција помеѓу животните и луѓето. Односот помеѓу унапредувањето на цивилизацијата и унапредувањето на комуникациската технологија е однос на взаемна корист; затоа што развојот на супериорни методи на комуникација му овозможуваа на општеството да напредува, а напредокот на општеството е неопходен за развој на нови методи на комуникација. Во традиционална смисла, напредокот на комуникациската технологија, исто така ги адресира и трите единствени

аспекти на трансферот на информации, а тоа се: брзината и растојанието во кое можат да се праќаат и примаат информациите, постојувачката моќ на информациите, како и обемот на информации што може да се испратат.

Со сигурност може да кажеме дека најголемите достигнувања на технолошките иновации во областа на комуникацијата се одвиваат во модерното време. Иако комуникациската технологија ја потпомогна цивилизацијата од почетокот на човечката историја, глобализацијата и меѓусебната поврзаност како што постојат денес.

Главната предност во склоп на комуникациската технологија е тоа што интернетот и социјалните мрежи кој се појавија за прв пат во 1997 година му овозможуваат на поединецот да бара информации во сите формати, текстови, слики, видеа и многу други во еден сеопфатен систем. Интернетот, кој го опфаќа целиот свет, создаде едно општество кое е поврзано повеќе од кога и да е порано во историјата.

Новата технологија придонесе во подобрувањето на имиџот на нашата организација која е комбинација на нашите внатрешни и надворешни квалитети. Надворешниот квалитет е дел од вкупниот ангажман на менаџментот за одржување на имиџот и достоинството на работата на Црвениот крст на Република Македонија. Тоа е резултат на она што се прави, што се пренесува и она што другите го кажуваат за нас. Тоа е начин да се стекне информација, разбирање и поддршка, но и да се влијае врз мислењето и однесувањето. Со позитивниот имиџ се здобива и кредибилитет, со што се отвора можност за градење и одржување на позитивни односи со различните потенцијални соработници, институции, партнери и донатори.

Знаејќи ја функцијата и потребата од вистински начин на информирање, Црвен крст на Република Македонија заедно со своите Општински организации создаваа нови критериуми во областа, преку кои остануваме творени пред јавноста. Информирањето придонесува воспоставување и одржување на систем за комуникација и информирање со цел поблиска соработка помеѓу Црвен крст на Република Македонија и средствата за јавно информирање. Во склоп на информативниот систем, Црвен крст на Република Македонија исто така обезбедува пошироко информирање на јавноста со цел континуирано известување на граѓаните за нашите активности.

Како метод за успешно работење користиме современи начини на информирање со цел да успеваме да го привлечеме вниманието на јавноста. Надворешната комуникација се остварува преку различни соопштенија и информации до електронските и печатените медиуми, преку организирани конференции за печат како и едукација и дисеминација преку работилници наменети за новинарите.

Напорите за воведување на нови достигнувања и инкорпорирање на нови информативни технологии во работата на националното друштво датираат

уште од првата деценија на 21 век кога Црвениот крст на Република Македонија започнува со имплементација на проектот за интензивна надградба на капацитети финансиран од Меѓународната Федерација во чијшто рамки една од клучните области за подобрување на работата на националното друштво е унапредување на информативниот менаџмент систем на организацијата. Во таа насока во период од 3 години организацијата купи хардверска технологија и подготви структурирани софтверски решенија кои имаа за цел да го забрзаат протокот на информации и да обезбедат пофункционално, побрзо и точно споделување на информации во рамките на Црвениот крст на Република Македонија. Проектот беше начелно заокружен во 2011 година. Во подоцнежниот период организацијата повторно инвестира во подобрување на хардверските и софтверските решенија, особено во 2017 и 2018 година со цел да се обезбеди редовна евалуација на работата на структуралните единици на националното друштво и да се подобри отчетноста и транспарентноста, како и да се изградат функционални бази во сферата на крводарителството, првата помош, материјални резерви за подготвеност и дејствување при катастрофи, податоци за членството и волонтерите на организацијата, дисеминација и организациски развој, показатели за социјални и здравствени проекти и др.

Дел од иновативните решенија и практики кои ги користи Црвениот крст на Република Македонија во секојдневното работење наменети за обезбедување на редовен проток на информации и информирање на партнерите и пошироката јавност за спроведените активности се следниве:

Веб страна и социјални мрежи на ЦКРМ - Надградувањето на ФБ страната и редизајнирањето на интернет страницата на ЦКРМ овозможуваат простор за објавување на поголем број разновидни информации, чија структура таргетира различни категории на посетители. Ваквото збогатување на веб и ФБ страницата со невообичаена и интерактивна содржина придонесува поголема атрактивност и посетеност на истата од сите граѓански структури. Волонтерите и другите граѓани ги посетуваат странците со цел да дојдат до информации за настани, места за донирање, па дури и начин на вклучување во организацијата и нејзините активности. Во 2016 и 2017 веб страната на ЦКРМ беше прогласена за најдобра во категоријата на невладини организации.

Е - весник Инфо - Подемот на информатичката технологија доведе до една поинаква комуникација со јавноста. Токму затоа Црвениот крст на Република Македонија воведо нов начин на информирање на јавноста со издавање електронски весник со содржини за реализирани активности во сите структури на организацијата. Започнувајќи од март 2016 година па се до денеска Е-весникот еднаш неделно ги пласира информациите на 73.050 е-маил адреси во целата држава каде претставуваат пример на успешна алатка за информирање на нашите волонтери, партнери, соработници и поддржувачи за активностите кои ги реализираме на локално, национално и меѓународно ниво.

Гласилото Хумани меридијани - Издавачката дејност на Црвениот крст на Република Македонија има долга историја. Уште од далечната 1950 па се до 1959 година се издава списанието *Здрав народ*, а од 1959 до 1963 година *Наше дело*. Потребата од промоција на активностите на Црвениот крст пред јавноста и во тоа време е една од приоритетите на организацијата, па токму затоа Извршниот одбор на Републичкиот одбор на Црвен крст на Република Македонија на својата 48 седница одржана на 20 јуни 1972 година донесе одлука да отпочне со издавање на гласило под име *Солидарност*, наслов што ја симболизира хуманата идеја на Движењето на Црвениот крст и Црвената полумесечина. Гласилото *Солидарност* со кратки прекини во неколку наврати, се издава се до 2008 година, кога со одлука на раководните структури на организацијата го менува името во *Хумани меридијани* , под кое име се печати се до 2015 година.

Соработка со медиумите - Преку соопштенија за печат, конференции и јавни настапи на електронски медиуми, средствата за јавно информирање се постојано присутни при реализација на активностите на ЦКРМ. Медиумската покриеност е поттикнување на непристрасност и објективно презентирање на активностите и проектите и градење на т.н. "коалиција" со новинарите со цел поттикнување на јавното мислење во насока на постигнување на поголема транспарентност во делувањето на Црвениот крст.

Истражување на јавното мислење –Како главна цел на истражувањето е согледувањето и воочувањето на предностите кои ЦКРМ ги ужива во очите на јавноста како перцепција рефлектирана преку одговорите на прашањата поврзани со имиџот, активностите и транспарентноста во работата, како и ставовите и перцепциите на граѓаните кон хуманитарните организации и мотивираноста за учество во активности од солидарен и социјален карактер. Овие резултати помогнаа кон креирање на нови стратегии, поголема присутност во медиумите, редовно информирање на јавноста за активностите на Црвениот крст со цел за зголемување на мотивацијата на граѓаните за волонтерство во програмите и активностите.

Публикации - Традиционалните недели дефинирани во законот за Црвениот крст, како и голем број на проектни активности и стратешки документи во рамките на издавачката дејност на Националното друштво, редовно се надополнувани со креативни и атрактивни едукативни материјали во вид на брошури, флаери, постери, прирачници, доплатни марки и друг вид на изданија. Имајќи ги во себе хуманитарните пораки или насоките за дејствување, се постигнаа значителни резултати кај целните групи, а воедно и позитивно се влијаеше на подигањето на имиџот на Националното друштво. Со цел сите публикации да бидат поблиски до лицата за кои се наменети, и оваа година ЦКРМ сите свои изданија ги објави на македонски и на албански јазик, а дел од нив се преведени и на англиски јазик.

Поштенски марки - Црвениот крст на РМ од 1946 година има традиција за издавање на доплатни поштенски марки. Првите поштенски марки се издавени во почетокот на 50-тите години, а со утврдување на традиционалните активности согласно Законот на Црвениот крст, започна со

издавање на доплатни поштенски марки за: Недела на солидарност, Недела на борба против ракот, Светски ден на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Недела на Црвениот крст, како и Недела на борба против туберкулозата. По повод неделите се издаваа и официјални поштенски печати наменети за доплатните марки, како и пригодни пликови со лого на тековната недела (ФДЦ) и карнети (честитки). Со осамостојувањето на Република Македонија во 1992 година, традицијата за издавање на доплатни поштенски марки продолжи и понатаму како самостојно национално друштво во соработка со Македонски пошти – биро за филателија. По повод неделите, Црвениот крст издаваше и ФДЦ пликови, максимум карти и изработуваше пригодни жигови кои сега се наоѓаат во депото на Македонски пошти.

Црвениот крст со издавањето на доплатните поштенски марки од страна на Македонски пошти, како и од издавањето на филателистички материјали ФДЦ пликови, максимум карти и користење на пригодни жигови за марките, обезбедува поддршка за реализација на своите програми кои имаат за цел подобрување на квалитетот на животот на населението.

Идните планови на Црвениот крст на РМ за филателистичката дејност, се движат во насока на подготовка на развојна стратегија.

Планирањето, отчетноста и транспарентноста во работата се примарна заложба на организацијата. Успешноста се мери преку овие сегменти а Црвениот крст на Република Македонија посебно внимание посветува на нив со цел да бидеме конкурентни и секогаш подготвени да излеземе во пресрет на потребите на корисниците на нашите услуги. За таа цел националното друштво секоја година подготвува тријазични изданија на годишна програма за работа и годишен извештај за планирани и реализирани активности кои ги содржат главните планирани показатели и остварени показатели кои придонесуваат за подобра отчетност и прикажување на плановите и остварувањата на организацијата за секоја календарска година. Овие алатки се особено важни организацијата да биде во чекор со барањата и потребите на донаторите и корисниците и редовно да ги обезбедува потребните информации.

9.8 МОБИЛИЗИРАЊЕ НА ФОНДОВИ ОД КОРПОРАТИВЕН СЕКТОР

Црвениот крст на Република Македонија во своето досегашно дејствување имплементираше мошне значајни хуманитарни проекти во соработка и поддршка на владините институции на Република Македонија, здруженијата на граѓани, бизнис заедницата, како и граѓаните во земјата. Со цел за обезбедување на поквалитетни услуги на ранливото население и непречено и ефикасно функционирање на националното друштво, започнувајќи од 2008 година се преземаат интензивни активности со користење на современи пристапи за мобилизирање на фондови од корпоративниот сектор. Црвениот крст на Република Македонија особено стави акцент на зајакнување на капацитетите на националното друштво за мобилизирање на фондови на национално и локално ниво. Вработени и волонтери на Црвениот крст беа обучени за мобилизирање на ресурси и прибирање на финансиски средства од различни извори.

За да може Црвениот крст на Република Македонија поадекватно да одговори на новите предизвици во дејствувањето, беше подготвена Политика за мобилизирање на фондови. Политиката претставува документ кој обезбедува основа за системски пристап во мобилизирање на ресурси, и ги дефинира правците и формите за обезбедување на ресурси. Истата е креирана за да се хармонизираат сите активности за мобилизирање на ресурси по разни основи и од повеќе извори. Политиката се однесува на општите одговорности на Црвениот крст во мобилизирање на ресурси и прибирање на финансиски средства, како и на специфичните одговорности на лицата кои обезбедуваат средства и партнерите, донаторите и е поврзана со употребата и отчетноста на средствата. Применлива е за националното друштво и се однесува за сите лице кои обезбедуваат средства од приватни, компании, јавни или други извори во име на Црвениот крст на Република Македонија.

Како резултат на вклученоста на националното друштво во севкупните напори за имплементација на мерките и активностите за промовирање на општествената одговорност на корпоративниот сектор, во 2010 година беа потпишани меморандуми за соработка со Стопанската комора на Република Македонија, Сојуз на стопански комори на РМ и Стопанската комора на северозападна Македонија, со цел да ги регулираат взаемните односи за понатамошен развој и соработка за покренување на взаемни иницијативи и нивна реализација. Стопанските комори во Македонија во изминатите години на Црвениот крст му дадоа безрезервна поддршка во промоција на хуманитарната активност на Црвениот крст на Република Македонија, пред бизнис секторот.

Практиката во нашата земја покажува дека секоја година се зголемува бројот на компаниите кои ја применуваат општествената одговорност и се повеќе вложуваат во заштита на животната средина, социјалните програми, образованието, со што директно влијаат на одржливиот развој на локалните заедници.

Црвениот крст на Република Македонија интензивно работи на промоција на сопствените вредности како партнер на компаниите за заедничка имплементација на проектни активности. Во последните десетина години Црвениот крст оствари партнерска соработка со се поголем број компании во Македонија, преку која се обезбедува значителна поддршка за различни целни групи население во заедниците. Се помагаат стари и изнемоштени лица кои живеат сами во нивните домови испорачувајќи им социјални и здравствени услуги, се поттикнува активното стареење, се подобрува социјализацијата на деца и млади со посебни потреби, се обезбедува психосоцијална и здравствена помош на бездомниците, се придонесува за социјална инклузија на лицата во социјален ризик. Се влијае на подигнување на јавната свест за зачувување и унапредување на здравјето на населението, се јакнат капацитетите на младите за справување со одредени ризици. Во изминатиот период Црвениот крст на Република Македонија оствари партнерска соработка со над 30 компании во земјата за заедничка имплементација на голем број проекти за поддршка на населението во заедниците. Интенција на Црвениот крст е оваа партнерска соработка да се развива и унапредува со поголем број компании кои ќе бидат дел од големото

семејство на поддржувачи на хуманата мисија на Црвениот крст. Дополнителна вредност претставува имплементација на проектите со активно учество на вработените од компаниите, со што се јакне свеста кај вработените и нивните семејства за потребата од вложување за подобрување на животот во заедницата, како потврда за нивната социјална одговорност.

Од досегашното успешно работење со компаниите произлезе потреба за доделување на високи признанија на компании кои обезбедиле поддршка за програмите на Црвениот крст. Оддавање на признанија на компаниите претставува мотивирајќи фактор за зголемување на поддршката на компаниите со кои Црвениот крст на Република Македонија веќе соработува, како и за компаниите со кои организацијата нема остварено соработка. Доделувањето на признанијата на компаниите е важна компонента за зацврстување на партнерствата со корпоративниот сектор за подобрување на финансиската стабилност на националното друштво за успешно имплементирање на програмите на Црвениот крст. Доделувањето на признанијата е регулирано со Политика за доделување на признанија на компаниите, според која се утврдени видот и условите и начинот на доделувањето на признанијата. Црвениот крст на Република Македонија во знак на благодарност за соработката и поддршката во остварувањето на хуманитарните цели на Црвениот крст, на неколку големи компании во земјата им додели соодветни признанија на Црвениот крст на Република Македонија, како и највисокото признание на Црвениот крст на Република Македонија „Златен медал“ на врвните менаџери на неколку компании.

Црвениот крст на Република Македонија со цел да се промовираат хуманитарните вредности и капацитети на националното друштво за поттикнување на стратешки партнерства за имплементација на заеднички социјално корисни општествени програми за подобрување на квалитетот на животот на ранливото население во континуитет организира партнерски состанок со претставници на компаниите, владини институции, меѓународни агенции и организации. За потребите на партнерскиот состанок Црвениот крст на Република Македонија подготвува каталог на проекти кој нуди пакет иницијативи за соработка на локално и национално ниво со компаниите кои како партнери во имплементација на заеднички хуманитарни активности ќе овозможат подобрување на животот на ранливото население во заедниците.

Досегашните искуства на партнерска соработка на Црвениот крст со корпоративниот сектор, беа претставени пред Меѓународната федерација на Црвениот крст и Црвената полумесечина кои беа посочени како позитивен пример во движењето. За таа цел подготвена е Студија на случај која претставува пример на успешна партнерска соработка на Црвениот крст на Република Македонија и компаниите во Македонија што всушност ќе придонесе и за непосредна промоција на вредностите на претпријатијата од нашата земја и на меѓународен план.

9.9 МЕНАЏМЕНТ НА ВОЛОНТЕРИ

Мобилизирањето на волонтери од локалните заедници за задоволување на локалните потреби е една од приоритетните задачи и цели на Црвениот крст

на Република Македонија. Токму затоа Црвениот крст на Р. Македонија развива форми и модалитети за привлекување и задржување на волонтери за спроведување на хуманитарните активности, промовирајќи ги основните принципи и хумани вредности на Движењето. Согласно Правилникот за Волонтерство на Меѓународната Федерација, секое Национално друштво на Црвен крст и Црвена полумесечина, треба да тежнее да биде една од водечките организации во процесот на мобилизирање и менаџирање на волонтерите за обезбедување помош за ранливото население во неговата земја.

Волонтерството е доброволно давање на услуги инспирирано единствено од слободната волја, а не од желбата за материјална или финансиска добивка кое има за цел намалување на ранливоста на населението, во согласност со принципите на Црвениот крст и Црвената полумесечина.

Уште од самото формирање на Движењето на Црвен крст и Црвена полумесечина волонтерите се движечка сила за имплементирање на активности наменети за помош и грижа на ранливо население. Со стратешкото планирање националното друштво става акцент, волонтерскиот развој секогаш да биде поврзан со програмскиот развој, со што се определува и одговорност на националното друштво за развојот на волонтерските структури и системи кои ја рефлектираат секојдневната реалност.

Во рамките на Националното друштво се развиваат разни форми за организирање на волонтерската работа. Секое заинтересирано лице може да пристапи кон организацијата и доколку ги исполнува основните предуслови пропишани во Правилникот за волонтирање во Црвен крст на Републа Македонија како и дополнителните критериуми согласно волонтерските задачи, може да стане волонтер во организацијата. Волонтирањето се организира во рамки на дефинирани форми за дејствување на волонтери како што се клубови на млади, клубови на стари лица итн., програмски форми на дејствување клуб на крводарители, тим за одговор при катастрофи итн., проектни или привремени активности во рамките на времетраење на еден проект.

Постојат три типа на волонтирање во Црвениот крст на Република Македонија:

- Волонтирање за поддршка на одредена ранлива целна група – во оваа категорија спаѓаат голем број на активности кои се од разни програмски дејности а имаат за цел да обезбедат директна помош, поддршка, подигнат свест или да пренесат информации и знаење за одредени состојби кои можат да се превенираат и да ја заштитат добросостојбата на човекот, да ги ублажат или отстранат моменталните и тековните влијанија врз неговиот живот, како и активности насочени кон интеграција и повторно враќање кон нормалниот тел на живот на одредени групи на население кои биле жртви на одредени катастрофи, конфликти или нарушувања во нивниот живот кои се квалификуваат за хуманитарна поддршка.

- Волонтирање во простории на Црвен крст на Република Македонија – Овој тип на волонтирање се одвива во просториите на Црвениот крст на Република Македонија, општинските организации, магацини, центри, пунктови итн. Профилот и активностите кои волонтерите ги извршуваат најчесто е техничко-административен и се организира директно од страна на управувачката структура. Активностите се од типот возач, работник во магацин, асистент во канцеларија, ангажирано лице во одреден центар за поддршка на целни групи итн.
- Волонтирање во итни состојби – Овој тип на волонтирање се спроведува за време на итни состојби како и во периодот на опоравување на жртвите кои се зафатени со итната состојба. Во ваква ситуација претходно обучени лица брзо се мобилизираат и распоредуваат за извршување на волонтерски задачи. Црвениот крст развива програми во кои во текот на целата година ги зајакнува своите капацитети преку регрутирање, избор и обука на потенцијални лица кои во случај на итна состојба би можеле да се ангажираат. Во ситуации кога тоа е потребно се подготвуваат и посебни договори со работодавците на овие лица и се обезбедува посебно осигурување.

Менаџирањето на волонтери претставува процес на планирање и одлучување, организирање на волонтерската активност заради остварување на целите на организацијата на ефективен и ефикасен начин. Во сите општински организации на Црвен крст, Црвен крст на град Скопје и Црвен крст на Република Македонија постојат посебно обучени лица за менаџирање со волонтерите.

Во склоп на програмот за менаџмент за волонтери постојано се работи на зајакнување на волонтерските капацитети, согласно желбите и способноста за работа и волонтерска активност. Постојано се имплементираат алатки и механизми за регрутирање, задржување и развој на волонтерите. Се развиваат форми за задржување и соодветен третман на волонтерите преку унифицирани форми и чекори за работа, промовирање на дисеминациски и ориентерски сесии, нормирање и уредување на работата со волонтери итн..

Како дел од програмата за развој на волонтерството и промоција на активностите постојано се работи на имплементација на семинари за менаџмент со волонтери и обука на координатори, односно менаџери со волонтери.

Црвен крст на Република Македонија постојано имплементира алатки за регрутирање на волонтерите и соодветно активирање согласно нивните интереси и желби. Се работи на обуки за мотивирање и соодветен пристап за задржување на волонтерите имајќи ги во предвид културните, обичајните и традиционалните обележја на заедниците каде што тие би ја извршувале својата волонтерска работа. Преку реализација на сите активности за кои најзаслужни се волонтерите, Црвен крст на Република Македонија придонесува многу за добробит на заедницата и промоција на граѓанска и општествена одговорност. Волонтирањето во Црвениот крст е усогласено со нормативната рамка која е активна во рамките на Државата, додека во деловите за дополнителна мотивација на самите волонтери, организацијата практикува дополнителни сопствени механизми како што се доделувања на

признанија согласно Правилник за доделување на признанија и награди на организацијата, организирање на отворени денови, средби и дружења на волонтерите, можности за развој и зајакнување на индивидуални капацитети, одбележување на Светски ден на волонтерството, поддршка при апликации за идно образование и вработување, учество на домашни и меѓународни настани на Движењето на Црвениот крст и Црвената полумесечина, мобилност на млади во учество на младински кампови итн.

9.10 МЛАДИ

Младите од Црвениот крст на Република Македонија се млади луѓе од територијата на Република Македонија, кои се залагаат за подобрување на животот на ранливото население, со искористување на слободното време за волонтирање во активностите и програмите на националното друштво.

Активностите на младите во Црвениот крст на Република Македонија датираат од времето на основањето на самата организација. Низ годините може да се забележат разни облици на дејствување кои не се во унифициран облик се до 1996 година кога се воведува задолжителната форма на собрание на млади на Национално и локално ниво во сите општински организации на Црвен крст. Оваа форма продолжува да дејствува на ист начин како и организирањето на општинските организации на Црвениот крст, преку постоење на основни организации на млади во рамките на образовните институции, месните заедници или работните организации. Волонтерската активност се случува во основните организации а избрани претставници учествуваат во работата на Собранијата на млади на општинските организации од каде се избираат делегати во Собранието на млади на Црвен крст на Република Македонија, делегати во Собранието на млади на Црвен крст на град Скопје и претставници во Собранието на општинската организација на Црвен крст. Во овој период младите се поделени на Подмладок на Црвениот крст на Република Македонија – лица до 14 години, и Младина на Црвен крст на Република Македонија - лица на возраст 15-27 години. Овој тип на организациска поставеност на младите овозможи поширока присутност помеѓу населението во рамките на месните заедници и образовните институции, но од друга страна имаше неунифициран развој на програми и форми на дејствување на младите во различни средини како и големо ограничување во капацитетите за раководење и развој заради големиот број на премногу млади претставници во раководните тела на младите и од тука и млади делегати во Собранијата на општинските организации на Црвен крст, Црвен крст на град Скопје и Црвениот крст на Република Македонија.

Во 2007 година се воведува клубското организирање на младите во рамките на општинските организации и Црвен крст на град Скопје, со седиште во просториите на општинските организации на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје. Клубовите на млади имаат препознаен статус во Статутите на сите нивоа во организацијата и се организираат на унифициран начин дефиниран во Упатство за организација и работа на клубовите на млади на Црвениот крст

на Република Македонија. На национално ниво постои Совет на млади кој е сочинет од по еден претставник од сите клубови на млади. На секои две години клубовите избираат лидер, заменик лидер, координативно тело на клубот на млади и претставник во Советот на млади, додека на Национално ниво Советот на млади избира Претседател, Потпретседател, Координативно тело на млади и претставник/ци во Собранието на Црвен крст на Република Македонија. Со воведувањето на клубското организирање е укината поделбата на подмладок и младина, додека организирањето на основни организации во рамките на образовните институции е променето во училишни клубови за едукација и превенција на Црвениот крст. Од 2012 година согласно препораките на Меѓународната федерација на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина, возрастната граница е променета од 27 на 30 години. Во некои клубови на млади постои разгранетост на помали организациони форми заради обемната територијална покриеност, кои се организираат во училишта или во месните заедници (училишни клубови за едукација и превенција), а пак некаде има и ограноци на клубовите организирани за дејствување во одредени програми (Клуб 25 или клуб на млади крводарители).

Клубовите на млади на локално ниво, како и Советот на млади на национално ниво, на годишна основа усвојуваат програма и извештај за работа на клубот/Советот, а Советот на млади донесува и Стратешки план за Млади. Овие документи подлежат на понатамошна потврда од страна на раководните одбори на општинските организации/Црвен крст на град Скопје односно Црвен крст на Република Македонија.

Во своето работење младите на Црвениот крст на Република Македонија остваруваат партнерства и соработки со други организации на млади во Република Македонија како и млади други Национални друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина. Во своите активности се практикува пристапот млади за млади, но исто така се вклучуваат и во други тековни форми на дејствување внесувајќи дополнителен ентузијазам, иницијатива и свежина. Основни активности на клубовите на млади се врсничките едукации за превенција на здравјето и добросостојбата кај младите, промовирањето на хуманите вредности кај младата популација, организирање на натпревари по прва помош, учество во тимови за одговор при катастрофи, иницирање на програмски форми на организирање во одредени области (на пр: клуб 25) и слично.

10.СОРАБОТКА

10.1 СОРАБОТКА НА ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО МЕЃУНАРОДНАТА ФЕДЕРАЦИЈА НА ДРУШТВАТА НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

Соработката на Црвениот крст на Република Македонија со Меѓународната Федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина (во понатамошниот текст Меѓународна Федерација датира од самото формирање на организацијата на Црвен крст во Македонија во рамки на Југословенскиот Црвен крст. Таа е посебно интензивна за време на раселувањето на Македонските бегалци од Грција како и по катастрофалниот земјотрес кој го погоди Скопје во 1963 година.

До осамостојувањето на Црвениот крст на Република Македонија во 1992 година претставници на организацијата земаат активно учество во органите и телата на Меѓународната Федерација а со тоа и во работата на оваа чадор организација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Со расформирањето на Југославија и војните на просторите на поранешните ЈУ републики доаѓа до големо раселување на населението на овие простори. Околу 40.000 бегалци од поранешна Југославија свое засолниште наоѓаат во

Република Македонија под закрилја на државата и Црвениот крст на Република Македонија. Клучна и најголема поддршка во овој период за оваа категорија на население се обезбедува преку Меѓународната Федерација во форма на обезбедување на храна, хигиенски материјали, облека и логистичка поддршка за националното друштво за да може да се справи со предизвиците.

Делегацијата на Меѓународната Федерација во периодот од 1993 до 2003 година додека постои канцеларијата во Скопје, Македонија брои од 10 до 40 лица зависно од периодот и потребите на канцеларијата. Со канцеларијата управуваат Мати Финила од Финска, Мајкл Стоун од Британија, Хеики Естола од Финска, Бил Харпер од Америка. Во делегацијата има и повеќе други делегати од разни земји кои работат на социјалната програма, здравствената програма, логистика и дистрибуција, организациски развој и финансии. Работата на канцеларијата во континуитет е поддржана од локален персонал од Македонија кој работи во различни програми. Во периодот пред затворањето на канцеларијата, со неа управува и Сузана Тунева Пауновска од Македонија.

Поддршката на Меѓународната Федерација пред се во овој период е насочена кон надградба на капацитетите на националното друштво за прием во членство во Меѓународната Федерација кој се случува на 27 ноември 1995 година кога Црвениот крст на Република Македонија станува 169 полноправна членка на Меѓународната Федерација.

Поддршката на делегацијата на Меѓународната Федерација во Скопје е особено важна за националното друштво за да може во овој кризен период да се справи со сите тековни предизвици како резултат на зголемениот обем на активности и корисници на услуги.

Имајќи предвид дека националното друштво ја стекнува својата независност во овој период на функционирање, Меѓународната Федерација обезбедува поддршка за пополнување на одредени работни места како што се стручен соработник за меѓународна соработка и развој и подготвеност и дејствување при катастрофи и финансира и друг постојни позиции во националното друштво како придонес за функционирањето на националното друштво.

Меѓународната Федерација обезбедува и логистичка поддршка за функционирање на магацините на Црвениот крст на Република Македонија и за логистичка поддршка за дистрибуција на хуманитарната помош. Во овој период со поддршка на Меѓународната Федерација, УНХЦР и неколку национални друштва се реконструира централниот магацин во Скопје и неколку помали магацини во Охрид, Велес и Тетово и се гради нов магацин во село Петровец, Скопје. Особено е важно да се напомене дека Меѓународната Федерација и Германскиот Црвен крст ги поставуваат темелите на функционирањето на програмата за подготвеност и дејствување при катастрофи во Црвениот крст на Република Македонија.

Во 1997 година, за време на одржувањето на Балканската Конференција во Охрид, Црвениот крст на Република Македонија е посетен од висока

делегација на Меѓународната Федерација предводена од претседателот Марио Вилароел Лендер и генералниот секретар Џорџ Вебер.

Посебен период во соработката со Меѓународната Федерација кој треба да се издвои е Косовската криза во 1999 година кога Меѓународната Федерација игра водечка координативна улога во Македонија во која во тој период се наоѓаат и делегации на Францускиот Црвен крст, Турската Црвена полумесечина, Германскиот Црвен крст, Шпанскиот Црвен крст и Норвешкиот Црвен крст. Во овој период делегацијата на Меѓународната Федерација е најголема и брои заедно со локалниот персонал околу 40 лица.

Меѓународната Федерација исто така е присутна и обезбедува поддршка за различни програми на националното друштво и за време на внатрешниот конфликт во Македонија во 2001 година.

Во 2003 година канцеларијата на Меѓународната Федерација во Македонија се затвора и поддршката за Црвениот крст на Република Македонија се обезбедува преку регионалната канцеларија во Будимпешта.

Во периодот од 2003 до 2018 година Меѓународната Федерација игра важна улога во подемот на Црвениот крст на Република Македонија. Како иновативно национално друштво, Меѓународната Федерација го вклучува Црвениот крст на Република Македонија во повеќе развојни иницијативи и проекти.

Соработката со Меѓународната Федерација во периодот од 2008 до 2011 година се карактеризира со проектна поддршка за надградба на капацитети на националното друштво во три програмски области: унапредување на информативниот менаџмент систем, развој на волонтерскиот менаџмент и унапредување на системот за мобилизирање на фондови на националното друштво. Во текот на имплементацијата на овој тригодишен проект националното друштво купи нова хардверска опрема и разви софтвери за прва помош, крводарителство, волонтерки менаџмент и финансиско менаџирање што претставува почеток на воспоставувањето на новиот информациски систем во националното друштво. На полето на волонтерскиот менаџмент националното друштво подготвува развојна петгодишна стратегија во оваа област, усвојува нов правилник за волонтирање следејќи го моделот на Меѓународната Федерација и иницира работа на тимови за волонтерски менаџмент во општинските организации на Црвен крст. Исто така се изработуваат алатки за волонтерски менаџмент кој успешно се користат во подоцнежните неколку години. На полето на мобилизирање фондови, преведена е прирачник за мобилизирање ресурси кој служи како основа за воведување на неколку иновативни кампањи за мобилизирање фондови во националното друштво. Се изработува петгодишна стратегија за мобилизирање фондови. Овој проект и резултатите на Црвениот крст на Република Македонија служат како основа за изработка на студија на случај која е дел од наставната програма на делегатите на Меѓународната Федерација.

За одбележување е ангажманот на националното друштво во Ц-БАР пилот евалуацискиот процес кој успешно го поминува во 20.... година. Подоцна Црвениот крст на Република Македонија зема учество во процесот на сертификација на силни национални друштва кој по две фази на евалуација и скрининг од тим на експерти од Меѓународната Федерација и национални друштва успешно го заокружува во 2011 година како прво сертифицирано национално друштво во Движењето. Сертификатот за силно национално друштво организацијата го добива на Генералното Собрание на Меѓународната Федерација во 2013 година во Женева, кој претставува синоним за исполнување на стандардите во работењето. Во истиот период претставник на Црвениот крст на Република Македонија, во име на Меѓународната Федерација врши сертификација на стандардите во работата на Црвен крст на Словенија и Катарската Црвена полумесечина.

Во 2014 година Меѓународната Федерација изработува студија на случај за искуствата на Црвениот крст на Република Македонија на полето на мобилизирање на фондови од корпоративниот сектор. Остварувањата на Црвениот крст на Република Македонија во ова сфера се прикажани во студија на случај на Меѓународната Федерација која е исто така дел од наставната програма на делегатите на Меѓународната Федерација. Студијата посебно се презентира пред повеќе национални друштва од Африканскиот континент со цел да искористат дел од научените искуства и позитивни практики поврзани со соработката на Црвениот крст на Република Македонија со корпоративниот сектор.

Во 2015 година, по повод одбележувањето на 70 годишнината од формирањето на Црвениот крст на Република Македонија, организацијата е посетена од Франческо Рока, тогашен потпретседател а сегашен претседател на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Во периодот кој следува соработката на националното друштво со Меѓународната Федерација особено се интензивира на полето на подготвеност и дејствување при катастрофи. Црвениот крст на Република Македонија со поддршка на Меѓународната Федерација имплементира големи програми за поддршка на поплавеното население во Источна Македонија во 2014 год., во Тетово во 2015 год., и во Скопје во 2016 година. Исто така се обезбедува поддршка за Црвениот крст на Република Македонија за време на студените зимски и летни бранови за помош на погоденото население како резултат на ефектите на климатските промени. Соработката на Црвениот крст на Република Македонија и Меѓународната Федерација е особено активна во сферата на делување на регионалниот тим за подготвеност при катастрофи. Во повеќе наврати во Македонија се организираат обуки за регионалниот тим за подготвеност при катастрофи. Претставници на тимот за подготвеност при катастрофи на Црвениот крст на Република Македонија учествуваат во повеќе меѓународни мисии на Меѓународната Федерација во Романија, Бугарија, Турција. Исто така во 2014 година Црвениот крст на Република Македонија учествува со над 200.000

франци во апелот на Меѓународната Федерација за помош на настраданото население од нуклеарната катастрофа во Јапонија.

Пикот на соработката се реализира во периодот од 2015 до 2018 година за обезбедување на поддршка на мигрантите од Сирија, блискиот исток и економските мигранти од Африка. Во овој период доаѓа до движење на преку 1.000.000 мигранти низ Република Македонија. Националното друштво со поддршка на Меѓународната Федерација и националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина обезбедува храна, сместување, прва медицинска помош, облека и хигиенски средства за населението кое мигрира низ Македонија и за мигрантите кои времено престојуваат во двата приемни центри во Табановце, Куманово и Винојуг, Гевгелија. Операцијата се имплементира со голема поддршка на повеќе национални друштва и Европската Унија преку меѓународен апел на Меѓународната Федерација. Во овој период Меѓународната Федерација е еден од поголемите донатори за реновирање на магацинот на Црвен крст во Скопје како и изградба на ново сместувачко крило на Центарот за кадри и рекреација во Струга. Во рамки на операцијата Меѓународната Федерација исто така дава посебен придонес во обновувањето на возниот парк на националното друштво.

10.2 СОРАБОТКА НА ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО МЕЃУНАРОДНИОТ КОМИТЕТ НА ЦРВЕН КРСТ

Канцеларијата на МКЦК во Македонија се отвора во 1992 година и работи до 2008 година и ужива дипломатски статус во државата. Првиот шеф на делегација е Надин Клавиен (Nadine Clavien).

Во овој период поддршката на Меѓународниот Комитет на Црвен крст се карактеризира со поддршка за националното друштво во процесот на признавање и прием во Движењето, во форма на подготовка на статут на организацијата и исполнување на десетте основни критериуми за признавање на нови национални друштва меѓу кои ратификување на Женевските Конвенции од 12 август 1949 и Дополнителни Протоколи од 1977 од страна на Владата на Република Македонија кое се случи на 25 август 1993 година и донесувањето на Закон за Црвениот крст на Република Македонија од страна на Собранието на Република Македонија кое се случи на 26 јули 1994 година.

Црвениот крст на Република Македонија е официјално признат од Меѓународниот Комитет на Црвениот крст на 01.11.1995.

Поддршката на МКЦК во периодот на функционирање на канцеларијата во Македонија е од посебно значење за промовирање и спроведување на дисеминациски активности за вооружените сили на Република Македонија особено промовирање на меѓународното хуманитарно право. Исто така голем дел од активностите е фокусиран на размена на семејни пораки за бегалското население од БиХ и Хрватска кое во одреден период на почетокот на кризата во 1992-1993 година достигнува и 40.000 бегалци.

Шефови на делегацијата на МКЦК во Македонија во овој период се Надине Клавиен, Фин Руда, Ален Ленартс и Франсоа Штам. Во овој период Црвениот крст на Република Македонија добива голема поддршка од МКЦК за функционирање на службата за барање, размена на семејни пораки. Во 1993 година Македонија е посетена од претседателот на Меѓународниот Комитет на Црвен крст, Корнелио Сомаруга кој е во посета на бегалското население од Босна и Херцеговина во Македонија.

Во овој период во националното друштво пристигнуваат по неколку илјади семејни пораки на Црвениот крст за остварување на контакти помеѓу локалното население во кризните подрачја во Босна и Херцеговина и бегалците во Македонија.

Посебна поддршка Меѓународниот Комитет на Црвен крст обезбедува за печатење на дисеминациски материјали за потребите на националното друштво, и печатени материјали за полицијата на Република Македонија и Армијата на Република Македонија, пред се во доменот на меѓународното хуманитарно право.

Меѓународниот Комитет на Црвен во соработка со Норвешкиот Црвен крст и Министерството за образование на Република Македонија од 1996 година издвојува средства за функционирањето на програмата за промоција на хумани вредности, програм за промоција на меѓуетничка толеранција и соживот кај младите и обезбедување на проектна поддршка за различни категории на корисници. Мисијата на програмата ЦКА-ПХВ е промовирање на културата на дијалог, како основен предуслов за градење на интеркултурно општество и промовирање на активно знаење и активен однос кон животот, преку принципите и вредностите на Црвениот крст. Програмот се покажува како успешна алатка за дисеминација и волонтерско ангажирање на младите. Како таков програмот се проширува и имплементира од страна на Црвениот крст на Србија, Црвениот крст на Босна и Херцеговина, Албанскиот Црвен крст и Црвената полумесечина на Шри Ланка.

МКЦК исто така дава придонес во воведувањето на програмата за истражување на хуманитарното право. Програмата за истражување на хуманитарното право (ИХП) започна да се реализира со поддршка од Меѓународниот Комитет на Црвениот крст и во образовниот процес истата се имплементира во Република Македонија и на меѓународна и на регионална основа. Во Република Македонија оваа програма се спроведува во основно образование, додека Бирото за развој на образованието, при Министерството за образование и наука, ја следи нејзината примена во наставната програма.

Програмската рамка во Република Македонија е прилагодена за учениците од основно образование, со кратка верзија од 9 наставни часа која е дел од наставната програма за предметот Граѓанска култура во осмо одделение. Наставната програма ја реализираат наставници кои се обучени од тимови од тренери и инструктори. Со обука се опфатени сите наставници од државата кои го предаваат предметот Граѓанска култура во седмо и осмо одделение во осумгодишното основно образование, односно осмо и деветто одделение во деветгодишното основно образование. Програмата за Истражување на Хуманитарното Право (ИХП) во Република Македонија спроведена преку Бирото за развој на образованието на Република Македонија, претставува една од најдобро имплементираните програми во регионот.

Меѓународниот Комитет на Црвен крст исто така е посебно заслужен за формирањето на Националниот комитет за меѓународно хуманитарно право кој е формиран во 2006 година на предлог на Министерството за надворешни работи од страна на Владата на Република Македонија. Седиштето на Комитетот е во просториите на Црвениот крст на Република Македонија. Во состав на Националниот комитет членуваат претставници од: Министерство за надворешни работи, Министерство за одбрана, Министерство за правда, Министерство за образование и наука, Министерство за култура, Министерство за здравство, Генералниот секретаријат на Владата на Република Македонија, како и Црвениот крст на Република Македонија, Министерството за финансии, Министерството за труд и социјална политика и Министерството за внатрешни работи. Националниот комитет разгледува прашања од неговиот делокруг што се однесуваат на хармонизација на националното законодавство со меѓународното хуманитарно право, ефективна имплементација на МХП преку преземање и следење на практични мерки и активности, следење на развојот на МХП и негова дисеминација во различни сегменти на општествениот живот, унапредување на соработката и координација меѓу надлежните институции вклучително и соработката со Црвениот крст на Република Македонија, во насока на идентификување на активностите кои произлегуваат од областа на МХП и законските обврски.

Делегацијата на МКЦК во Македонија во одредени моменти има до 30 вработени од кои поголем број се локален персонал. Тие даваат активен придонес во реализација на мандатот на МКЦК и обезбедување на поддршка за националното друштво.

Канцеларијата на МКЦК е посебно активна за време на внатрешниот конфликт во Република Македонија во 2001 година. Во овој период во соработка со националното друштво се обезбедува дистрибуција на хуманитарна помош за 120,000 внатрешно раселени лица и локално население погодено од внатрешниот конфликт. МКЦК учествува во евакуација на повеќе од 1.200 ранливи лица кои се изнесуваат од областите погодени од конфликтот. Споени се над 200 разделени семејства од регионот на Тетово. Обезбедена е медицинска помош за 26 болници и клиники. Се врши посета на притворени лица и се врши посредување за ослободување на заробени лица од страна на ОНА. Се врши собирање на информации за исчезнати лица и се посредува во контактите со властите во државата. По завршувањето на конфликтот, исто

252

така, во соработка со националното друштво за спроведува кампања за подигање на свест за заштита од не-експлодирани воени орудја со цел да се заштити населението во регионите зафатени од борбени дејства.

Суштинска заложба на МКЦК е да одговори на потребите на населението погодено од вооружени судири во регионот и разјаснување на судбината на исчезнатите лица и обезбедување на поддршка на нивните семејства. МКЦК во Македонија исто така врши посета на затвореници и во соработка со властите дава активен придонес во промовирање на меѓународното хуманитарно право и други хуманитарни норми.

Канцеларијата на МКЦК во Македонија се затвора во 2008 година. Неколку од вработените лица од Македонија во канцеларијата на МКЦК во Скопје продолжуваат да работат во Меѓународниот Комитет на Црвен крст во разни кризни подрачја во светот како делегати на МКЦК.

Во периодот кој следува националното друштво го поддржува регионалната канцеларија на Меѓународниот Комитет на Црвен крст во Белград, Србија. Поддршката се одвива преку годишни програми за соработка на полето на дисеминација и служба за барање и развојна соработка. Соработката се мониторира преку посети на претставници на МКЦК на националното друштво во текот на годината заради следење и евалуација на заедничките програми кои се реализираат со поддршка на МКЦК и во согласност со задачите и обврските на националното друштво согласно со Законот за Црвен крст на Република Македонија и одредбите на Женевските Конвенции.

Развојната поддршка на МКЦК за националното друштво е особено изразена во однос на зајакнување на капацитетите за одговор при кризни состојби. За таа намена во неколку наврати се спроведуваат обуки за националното друштво за безбеден пристап со цел да се обезбеди заштита на персоналот на националното друштво при кризни состојби.

Исто така во повеќе наврати се организираат обуки за новинари во Република Македонија со цел да бидат подобро запознати со работата на Меѓународното Движење на Црвен крст за време на кризни состојби како резултат на воени дејствија.

Поддршката за националното друштво исто така е изразена во форма на финансирање на работни позиции за служба барање и дисеминација во Црвениот крст на Република Македонија, печатење на дисеминациски материјали, обезбедување на обуки за дисеминација и служба за барање, и учество на меѓународни средби на претставници на националното друштво.

На почетокот на мигрантската криза на Балканот во 2014 година МКЦК, во соработка со Црвениот крст на Република Македонија обезбедува поддршка за обележување на железничките премини на арапски јазик со цел да се укаже на опасностите од движење по железничката линија.

Подоцна со драстичното зголемување на приливот на мигранти МКЦК обезбедува поддршка за неколку лица ангажирана на програмот за воспоставување на семејни врски во приватните центри во Табановце, Куманово и Винојуг, Гевгелија. Исто така се обезбедува поддршка за информативни материјали и други материјални потреби на националното друштво да може да се справи со потребите на мигрантите на полето на службата за барање. Канцеларијата на МКЦК изработува посебни сетови за работа на службата за барање на терен кој ги користат претставници на националното друштво во извршување на своите работни задачи за спојување на разделени семејства на мигрантите кои транзитираат низ Република Македонија.

Соработката на националното друштво со Меѓународниот Комитет на Црвен крст се реализира во континуитет. Во 2018 година МКЦК обезбедува препечатување на Женевските Конвенции на македонски и албански јазик за потребите на националното друштво. Исто така се обезбедуваат средства за печатење на прирачник за меѓународно хуманитарно право за парламентарци и друг информативен дисеминациски материјал.

10.3 СОРАБОТКА СО НАЦИОНАЛНИ ДРУШТВА

Една од суштинските заложби на националното друштво од самото формирање е воспоставување и унапредување на партнерски односи и соработка со други национални друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина за обезбедување на помош и поддршка за различни програмски и проектни иницијативи. Исто така соработката е важна со цел да се разменат позитивни искуства и добри практики со национални друштва на Црвен крст/Црвена полумесечина на национално и локално ниво. Голем предизвик во денешното општествено опкружување е да се обезбеди континуитет на меѓународна програмска и проектна поддршка за да се обезбедат средства за имплементација на активностите на националното друштво. Во изминатиот период Црвениот крст на Република Македонија тоа го остваруваше преку иновативно, транспарентно и ефикасно работење за да се привлече интересот на партнерските организации за мобилизирање и обезбедување фондови за имплементација на програми и проекти на Црвениот крст на Република Македонија.

Во изминатиот период нашето национално друштво остварува сеопфатна соработка со националните друштва во рамки на Движењето, што имаше значително влијание Црвениот крст на Република Македонија да се развие во силно национално друштво кое добро функционира. Остварената меѓународна соработка резултираше со потпишани договори за соработка со повеќе национални друштва кои ги регулираат билатералните односи во различни програмски области. Како резултат на овие договори во изминатиот период воспоставени се блиски релации со поголем број на национални друштва, посебно со друштвата од Балканскиот регион и поранешна

Југославија. На редовна основа се врши меѓусебно поканување на претставниците на националните друштва на различни обуки и настани со цел да се разменуваат позитивни искуства и добри практики помеѓу членките на Движењето. Како резултат на блиските односи и меѓусебната соработка во повеќе наврати при итни состојби националните друштва во регионот меѓусебно се помагаат со стручни лица и хуманитарна помош.

Изминатиот период посебно го одбележува добрата соработка на Црвениот крст на Република Македонија со Норвешкиот Црвен крст, Шпанскиот Црвен крст, Германскиот Црвен крст и Австриски Црвен крст. Овие национални друштва во подолги периоди издвојуваа средства и стручна поддршка за институционалниот развој на нашата организација како и за имплементација на најразлични програмски содржини кои се имплементираа на национално и локално ниво. Оваа меѓународна поддршка даде голем придонес за развојот на капацитетите на нашето национално друштво.

Во периодот по осамостојувањето на националното друштво Црвениот крст на Република Македонија има интензивна соработката со Шпанскиот Црвен крст кој за време на Косовската криза има и своја канцеларија во Македонија. Ова национално друштво обезбедува поддршка за бегалците од Косово како и за развојни активности на нашето национално друштво.

Соработката со Германскиот Црвен крст пред ја одбележува поддршката на оваа организација за воспоставување на програмот за подготвеност и дејствување при катастрофи на Црвениот крст на Република Македонија во почетокот на 90-те години од минатиот век, кога Германскиот Црвен крст има и своја канцеларија во Македонија. Посебен придонес на тој план претставува помошта во материјални и технички средства и возила како и пречистителната станица за вода. Посебно е важно да се истакне поддршката на Црвен крст на Баденвиртенберг кој подолг временски период обезбедува материјална помош за нашето национално друштво како и помош и поддршка во опрема и средства за разни здравствени и социјални институции во државата. Оваа организација во повеќе наврати финансира и проектни иницијативи на општински организации на Црвен крст ООЦК Крива Паланка, ООЦК Неготино, ООЦК Винаца, ЦКГ Скопје и други). Германскиот Црвен крст дава посебен придонес во институционалниот и организацискиот развој на организацијата преку финансирање на различни проектни иницијативи како што беше проектот за проценка и анализа на ООЦК, проектот за заеднички развој на заедниците, младински активности, активности за обуки за менаџирање на катастрофи. Посебна поддршка Германскиот Црвен крст издвојува за програмот за поддршка на мигранти во 2016 година.

Соработката со Австрискиот Црвен крст е особено интензивна во периодот 2010-2018 година. Соработката се одвива во речиси сите програмски дејности. Посебен акцент во соработката се става на обезбедување на обуки за подготвеност и дејствување при катастрофи со акцент на активности за хигиенизација и обука за работа на пречистителната станица за вода. Втора област која е значајна да се напомени е поддршката на полето на подготовка на ЕУ апликации и имплементација на заеднички проекти во сферата на

социјално-хуманитарни активности и надминување на последиците од климатските промени. Австрискиот Црвен крст исто така издвојува поддршка за програмот за мигранти како и поддршка за населението погодено од поплавата во Скопје во 2016 година.

Соработката со Норвешкиот Црвен крст исто така е од големо значење за Црвениот крст на Република Македонија. Оваа организација дава посебен придонес на полето на институционалниот развој на нашето национално друштво во последните 20 години. Норвешкиот Црвен крст исто така обезбедува консултативна поддршка за развојот на корпоративната соработка на нашето национално друштво а значителна поддршка исто така издвојува за програмот за мигранти во периодот 2017-2018.

Во регионални рамки Црвениот крст на Република Македонија има тесна соработка со Турската Црвена полумесечина која во повеќе наврати издвојува средства за поддршка на проектни иницијативи на нашето национално друштво пред се на полето на менаџирањето на катастрофи. Исто така оваа организација издвојува материјална поддршка за време на бегалската криза во периодот на војните на просторот на поранешна Југославија како и за поддршка на нашата организација при вонредни состојби како резултат на природни непогоди.

Важно е да се напомене дека меѓународната соработка ја одбележуваат и многу примери кога Црвениот крст на Македонија обезбедувал поддршка за партнерски организации во рамки на Движењето, како на пример во последните десетина години при земјотресот во Јапонија, поплавите во Романија, Бугарија, Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска и Албанија и земјотресот во Турција. Посебен придонес нашето национално друштво дава со своите човечки ресурси кои придонесуваат во разни организациски иницијативи на Меѓународната Федерација како и во операции за обезбедување на хуманитарна поддршка широм светот.

Меѓународната соработка на Црвениот крст на Република Македонија има за цел да ги подобри капацитетите на националното друштво за поефикасно извршување на својата хуманитарна мисија во Република Македонија и светот во своите напори за обезбедување и укажување на помош за најранливите категории на население.

Оваа соработка се остварува со повеќе национални друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина по пат на заеднички проекти, хуманитарни акции и размена на позитивни искуства. Од своето осамостојување до денес Црвениот крст на Република Македонија има потпишано договори за соработка со повеќе национални друштва со цел да се воспостави стратешка структурна рамка за програмска соработка со националните друштва на национално и општинско ниво. Подоле е претставена листата на потпишани договори за соработка со национални друштва на Црвен крст/Црвена полумесечина.

ПРЕГЛЕД НА ПОТПИШАНИ ДОГОВОРИ ЗА СОРАБОТКА НА ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РМ СО НАЦИОНАЛНИ ДРУШТВА НА ЦРВЕН КРСТ/ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

со Бугарски Црвен крст	Протокол за соработка потпишан на 16.09.1994
со Турска Црвена полумесечина	Протокол за соработка потпишан на 30.08.1995
со Романски црвен крст	Протокол за соработка потпишан на 25.09.1995
со Германски црвен крст	Протокол за соработка потпишан на 02.07.1996
со Шпански Црвен крст	Протокол за соработка потпишан на 20.03.1997
со Шведски Црвен крст	Протокол за соработка потпишан на 20.03.1997
со Албански Црвен крст	Протокол за соработка потпишан на 28.03.1998
со Црвен крст на БиХ	Протокол за соработка потпишан на 24.10.2002
со Црвен крст на Србија	Протокол за соработка потпишан на 16.01.2007
со Црвен крст на Црна Гора	Протокол за соработка потпишан на 11.05.2007
со Црвен крст на Бугарија	Протокол за соработка обновен на 30.05.2007
со Турска Црвена полумесечина	Протокол за соработка обновен на 28.05.2008
со Турска Црвена полумесечина	Протокол за соработка обновен на 08.04.2010
со Црвен крст на Литванија	Протокол за соработка потпишан на 30.10.2010
со Словенечки Црвен крст	Протокол за соработка потпишан на 21.09.2012
Со Бугарски Црвен крст	Протокол за соработка обновен на 25.10.2017
Со Албански Црвен крст	Протокол за соработка обновен на 25.04.2018

Примарна цел на билатералната соработка на националните друштва е да се имплементираат заеднички програми и проекти, да се разменат искуства и позитивни практики и да се овозможат предуслови за воспоставување и реализирање на соработка на ниво на општински организации на Црвен крст / Црвена полумесечина. Во изминатиот период повеќе општински организации на Црвен крст на Република Македонија остваруваат билатерална соработка со други општински организации на Црвен крст / Црвена полумесечина. Соработката воглавно се реализира со ООЦК од поблиското опкружување во регионот (Црвен крст на Србија, Бугарски Црвен крст, Турска Црвена полумесечина, Словенечки Црвен крст, Црвен крст на Црна Гора, Албански Црвен крст и Црвен крст на Босна и Херцеговина) но и со подалечни национални друштва како што е Германскиот Црвен крст и Норвешкиот Црвен крст. Соработката воглавно беше во форма на заемни билатерални посети на раководствата на ООЦК и младински размени. Дел од општинските организации исто така соработката ја продлабочија по пат на учества на стручни средби и обуки. Сепак може да се каже дека оваа соработка не е редовна и од податоците добиени од општинските организации може да се види дека голем број на ООЦК оствариле само по една посета. Од реализираната меѓународна соработка на локално ниво може да се сумираат следниве заклучоци: дваесетина општински организации имаат воспоставени меѓународни соработки со други општински организации на Црвен крст или Црвена полумесечина; делумно соработките се формално склучени во вид на протокол, меморандум за соработка или договор за соработка; дел од

соработките се сведуваат на билатерални средби и посети за размена на искуства помеѓу двете организации.

КРИТЕРИУМИ ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА НА ОПШТИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЦРВЕН КРСТ НА МАКЕДОНИЈА

Во обид да се воспостави унифицирана рамка за билатерална соработка на општинско ниво, согласно со воспоставените стандарди и критериуми во Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина, општинските организации на Црвен крст на Македонија треба да исполнат неколку критериуми за воспоставување и реализирање на билатерална соработка. Подоле наведените норми и правила немаат за цел да ја ограничат соработка на ООЦК туку таа да се остварува согласно со меѓународните норми кои се воспоставени во Движењето а исто така и за подобро документирање и следење на заедничките иницијативи кои ги реализираме со нашите партнери на национално и локално ниво.

- За воспоставување на нова билатерална соработка на општинско ниво потребно е да се достави формално барање до централата на ЦКРМ за добивање на согласност за воспоставување на соработка кое понатаму се проследува до централната канцеларија на националното друштво каде што се наоѓа општинската организација на Црвен крст/Црвена полумесечина со која ќе се реализира билатералната соработка на општинско ниво.
- По добивање на формална согласност од другото национално друштво централата на ЦКРМ ја информира ООЦК дека билатералната соработка со дадената организација може да се реализира преку билатерални посети, размена на стручни лица, учества на обуки, состаноци и др.
- По реализирањето на посетата, настанот или друга активност на меѓународен план потребно е да се документира и да се достави извештај во пишана форма до централата на Црвениот крст на Република Македонија.
- Секоја билатерална посета претходно се најавува во писмена форма до централата на Црвениот крст на Република Македонија.
- Билатералната соработка на општинската организација на Црвен крст треба да се реализира само со една општинска организација во одредено национално друштво на Црвен крст/Црвена полумесечина.

Општинските организации кои немаат конкретни барања за соработка со одредена општинска организација на ЦК/ЦП од странство а имаат желба за воспоставување на меѓународна соработка може да достават писмено барање за пројавен интерес а Црвениот крст на Република Македонија ќе им достави предлог за можна соработка со одредени ООЦК/ООЦП од други национални друштва согласно со добиените предлози од партнерските национални друштва.

10.4 СОРАБОТКА СО ДРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ

Функционирањето на Црвениот крст во државата се заснова на одредбите од Женевските Конвенции во кои стои дека националното друштво врши помошна улога на властите во државата за време на војна но исто така и во мирновременски услови со цел да се воспостават потребните предуслови и за функционирањето на организацијата при итни околности. По Втората Светска Војна во поголемиот дел од светот преовладува долгорочен мир што овозможил националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина да посветат внимание и на други активности наменети за подобрување на животот на локалното население како на пример крводарителство, прва помош и повеќе здравствено превентивни активности, социјално хуманитарни активности за различни категории на корисници, подготвеност и дејствување при катастрофи и многу други зависно од интересот на националното друштво или одредена општинска организација. Сите овие активности се од општествен карактер, наменети за добросостојба на заедницата и наложуваат партнерска соработка со цел да се излезе во пресрет на приоритетните потреби на населението. Партнерската соработка со институциите е од суштинско значење за успешно функционирање на Црвениот крст во државата имајќи предвид дека голем дел од активностите имаат допирни точки или постои потреба од нивно координирање со надлежните институции на национално и локално ниво.

Соработката со државата е од суштинско значење пред се за делувањето на Движењето на Црвен крст и Црвена полумесечина. Државите “индиректно се четвртата компонента на Движењето”, преку нивното учество на Меѓународните Конференции на Црвен крст и Црвена полумесечина кои се одржуваат секои 4 години, каде директно учествуваат во носењето на најважните одлуки во Движењето. Ова е посебно важно имајќи предвид дека одлуките кои се носат на овие конференции не би имале толкава тежина доколку зад нив не постои и поддршката на државите за да се обезбеди ефективна примена и ратификација на конвенции, протоколи, спогодби и други договори кои имаат за цел заштита на животот и добрата на граѓаните за време на војна и кризи состојби. Самите подготовки за меѓународните конференции за прашања поврзани со меѓународното хуманитарно право, подготвеност и дејствување при катастрофи, службата за барање и воспоставување на семејни врски и многу други, се вршат заедно помеѓу Црвениот крст и соодветното министерство во владата одговорно за оваа цел со цел настапот на двете делегации на конференцијата да биде правилно искоординиран. На секоја конференција претставниците на националното друштво и претставниците на државната делегација даваат заеднички заложби во однос на плановите за претстојните 4 години поврзано со имплементација на заложби за преземање активности во областите споменати погоре во текстот.

Соработката на Црвениот крст со државните институции се одвива во повеќе области.

На иницијатива на Меѓународниот Комитет на Црвен крст во 2006 година формиран е Национален Комитет за меѓународно хуманитарно право на предлог на Министерството за надворешни работи од страна на Владата на Република Македонија. Седиштето на Комитетот е во просториите на Црвениот крст на Република Македонија. Во состав на Националниот комитет членуваат претставници од: Министерство за надворешни работи, Министерство за одбрана, Министерство за правда, Министерство за образование и наука, Министерство за култура, Министерство за здравство, Генералниот секретаријат на Владата на РМ, како и Црвениот крст на Република Македонија, Министерството за финансии, Министерството за труд и социјална политика и Министерството за внатрешни работи. Националниот комитет разгледува прашања што се однесуваат на хармонизација на националното законодавство со меѓународното хуманитарно право, ефективна имплементација на МХП преку преземање и следење на практични мерки и активности, следење на развојот на МХП и негова дисеминација во различни сегменти на општествениот живот.

Согласно со законските одредби во државата претставници на Црвениот крст на Република Македонија се членови во главните штабови за кризен менаџмент во државата (Дирекција за заштита и спасување и Центарот за управување со кризи) одговорни за справување со различни кризни состојби. Учеството во овие штабови е на две нивоа. На национално ниво и на ниво на општински организации на Црвен крст каде претставниците на ООЦК се членови на штабовите подрачните единици на горенаведените институции. За време на различни кризни состојби Црвениот крст на Република Македонија заедно со институциите во рамки на системот за кризен менаџмент дава посебен придонес со материјални и човечки ресурси во надминување на последиците од овие кризни состојби.

Соработката со Министерството за Одбрана и Армијата на Република Македонија е на исклучително високо ниво и се рефлектира во активностите за обезбедување на поддршка на погодено население од кризни состојби како и при организацијата и спроведување на најразлични вежбовни активности наменети за ефективно обезбедување на заштита и помош при хуманитарни операции за надминување на последици од кризни состојби. Црвениот крст на Република Македонија обезбедува обуки за меѓународно хуманитарно право за офицерскиот состав на АРМ и учествува со свои човечки и технички ресурси во различни вежбовни активности организирани од АРМ за замислени вежбовни хуманитарни операции. АРМ исто така на редовна основа обезбедува обуки за парамедици кои се инструктори и обучувачи по прва помош во рамки на медицинските тимовите на општинските организации на Црвен крст.

Црвениот крст на Република Македонија остварува тесна соработка со Министерството за внатрешни работи. Соработката посебно се реализира во однос на службата за барање и воспоставување на семејни врски, спроведување на обуки за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, безбедност на патишта и заеднички настапи во промовирање на првата помош за зачувување на безбедноста на граѓаните, обезбедување на

обуки по прва помош за припадниците на МВР и одржување обуки по меѓународно хуманитарно право за припадниците на МВР. Претставник на Црвениот крст на Република Македонија е член на Секретаријатот за борба против трговија со луѓе и илегална миграција при Национална Комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција.

Црвениот крст на Република Македонија остварува тесна соработка со министерството за труд и социјална политика, Заводот за социјални дејности како и социјални институции и установи на локално ниво кои водат грижа и обезбедуваат социјална заштита на граѓаните на Република Македонија, поддршка на лица со посебни потреби, грижа за стари лица, грижа за деца без родители, бездомници, деца на улица, лица во социјален ризик, мигранти, баратели на азил, бегалци и др. Соработката е исклучително позитивна како на национално така и на локално ниво. Црвениот крст на Република Македонија е активно вклучен во процес на изготвување на национални стратегии и политики наменети за подобрување на животот на одредени целни категории. Претставници на националното друштво се членови на националното координативно тело за следење на имплементација на Национална стратегијата за стратегија за стари лица и Советот за социјална сигурност.

Црвениот крст на Република Македонија низ години остварува плодна соработка со Министерството за здравство и здравствените институции во државата на национално и локално ниво. Посебно е успешна соработката на полето на крводарителство која се реализира во соработка со Институтот за Трансфузиона Медицина и Фондот за Здравствено Осигурување со цел да се обезбеди сигурна и безбедна крв за потребите на здравствените институции во државата. Соработката се реализира и на полето на унапредување на здравствена превенција и промоција за обезбедување на подобро здравје на населението со акцент на специфични целни групи. Претставници на националното друштво се членови на националното координативно тело за Здравје и Климатски Промени и Националниот Координативен Механизам за Борба против ХИВ/СИДА и Туберкулоза како и следење на имплементација на Национална Стратегијата за заштита од ХИВ/СИДА и Туберкулоза и следење на имплементација на Национален Акциски План за студени и топлотни бранови, Акциски план за минимален пакет на услуги за сексуално и репродуктивно здравје во услови на кризни и вонредни состојби 2018, и Акциски План за подготвеност и одговор на здравствениот систем при справување со итни, кризни состојби и катастрофи. Посебен акцент во соработката се става на унапредување на првата помош во државата преку обезбедување на обуки за различни целни групи кои ги спроведува Црвениот крст на Република Македонија во соработка со Министерството за здравство.

Црвениот крст на Република Македонија остварува тесна соработка и со Министерството за локална самоуправа. Посебно треба да се истакне соработката на единиците на локалната самоуправа со општинските организации на Црвен крст, кои во одредени локални средини финансираат проектни иницијативи и имплементираат заеднички активности.

10.5 СОРАБОТКА СО ВИСОКИОТ КОМЕСАРИЈАТ ЗА БЕГАЛЦИ (УНХЦР)

Црвен крст на РМ веќе деветнаесет години работи како имплементирачки партнер на програмата на Високиот Комесаријат за бегалци при Обединетите Нации (УНХЦР) во Скопје, РМ. Партнерството се фокусира на подобрување на животот на заедницата на бегалците од Косовската криза во 1999 година, мигрантската криза со бегалците од Сирија и други земји од Истокот поради воени конфликти како и барателите на азил кои доаѓаат од трети земји во рамките на мешаниот мигрантски проток. Главната цел на програмата е намалување на ранливоста на целната група, без оглед на религијата, полот, возраста, потеклото и националната припадност на луѓето, преку овозможување на мултидисциплинарна поддршка на засегнатите лица што овозможува полесно надминување на секојдневните предизвици и поддршка за овозможување на достоинствен живот.

Од почетокот на Косовската криза до 2004 година, бегалците беа сместени во прифатните кампови во Стенковец, Катланово и Струга. Во соработка помеѓу Црвениот крст на РМ (ЦКРМ) и УНХЦР на овие лица им беше овозможена соодветна поддршка во областите на здравството, хуманитарната помош, психосоцијалните советувања и образованието. Во периодот од 2004 година до 2009 година голем дел од бегалците заминуваат во други земји надвор од РМ, додека останатите се сместуваат во приватни сместувања во повеќе градови во РМ од кои 90 проценти се ситуирани во главниот град. Целиот овој процес беше поддржан од страна на УНХЦР и ЦКРМ со цел задоволување на основните потреби на секој поединец и обезбедување на достоинствен живот.

Во Јануари 2009 година во општината Шуто Оризари во Скопје беше отворен Центарот за поддршка на заедницата на бегалците од Косовската криза кој беше поддржан од страна на УНХЦР а имплементиран од ЦКРМ – Црвен крст на град Скопје.

Центарот за поддршка во образованието и заедницата на бегалците при ЦК од 2009 година до Декември 2017 година продолжи со своите активности од областа на образованието, следење на промените кај популацијата од интерес, дистрибуцијата на хигиенски пакети, психосоцијална поддршка и теренската активност, која беше резултат на започнувањето на процесот за стручна квалификација на бегалците и разни курсеви во 2010 година а кои започнаа со реализација во 2011 година, како и влегување на лицата кои имаат статус на супсидијарна заштита под рамките на МТСП. Тоа повлече редовно месечно пријавување во ЦСР, потпишување на договори за домување, а Центарот за поддршка при ЦК асистираше при идентификување на луѓето на терен, проследување на специфичните и ранливи категории до ЦСР, како и известување на заедницата од интерес за сите новонастанати услови. Сето ова придонесе да се зголеми комуникацијата и соработката на

Центарот со останатите надлежни институции меѓу кои: МВР, МТСП, Меѓуопштинскиот и општинските центри за социјална работа - ЦСР, Центар за интеграција, Македонско здружение на млади правници и останати НВО кои работат на оваа проблематика, а со голема поддршка на Канцеларијата на Високиот Комесаријат за бегалци при ОН во Скопје, како и зголемување на дневната фреквенција на лица во тој период која изнесуваше во просек по 56.

Мобилните тимови на ЦК ја зголемија активноста, односно двапати месечно ги посетуваа најранливите категории на лицата кои живеат надвор од Шуто Оризари.

Со цел да се разубават новогодишните празници и да се развесели детското секојдневие, на децата на возраст од 0 - 14 години од отворањето на Центарот до неговото затворање им се дистрибуираа новогодишни пакетчиња.

Како важен дел за креирање на долгорочни решенија, Центарот активно учествуваше во подигнување на свеста на бегалците за самоиницијативност за одредени активности, активен пристап кон животот и отстранување на преголемата зависност од надлежните институции, вклучувајќи го и Црвениот крст.

Во периодот од Јануари 2009 година до Декември 2017 година, Центарот за поддршка при ЦК добиваше податоци за сите новороденчиња, како и за починати лица од заедницата на бегалците. За новородените деца се дистрибуираа соодветни пакети за бебиња потребни на семејствата. За починатите лица Центарот асистираше при организација на погреб и обезбедуваше поддршка на семејствата.

Образование

Еден од главните приоритети на Центарот беше континуираното следење на успехот на децата во училиштето, како и зголемен квалитет на образование (основно, средно и високо), кој се следеше преку редовноста на децата во училиштето, нивниот краен училишен успех, како и преминувањето во повисоката училишна година. Со отворањето на Центарот за поддршка во 2009 година беше зголемен процентот на ученици (деца бегалци) кои посетуваат настава – од 62% покачување на 92%.

Во едукативниот центар во рамките на Центарот за поддршка на годишно ниво беа организирани 80 едукативни и креативни работилници согласно календарските активности на ЦК со децата на различни теми, екскурзии за децата кои го посетуваа овој Центар, како и седумдневен престој во Струга, Солферино – рекреативниот и тренинг центар на Црвен крст на град Скопје, за 10 деца, кои имаа најдобар успех во училиште и оние кои имаа постигнато најдобри резултати на компјутерскиот курс.

Овие работилници влијаеја на моралните и социјални карактеристики на децата, како и помош во изградувањето на нивните сопствени ставови, мислење и вредности.

На сите ученици кои ја посетуваа училишната настава двапати годишно им се обезбедуваше соодветна стипендија за школување. Центарот за поддршка на заедницата на бегалците асистираше при поднесувањето на документите на средношколците за стипендија обезбедена од МТСП. Апликациите се поднесуваа во Центарот за социјална работа.

Едукативниот центар и игралната овозможуваа секојдневна поддршка на децата на возраст од 2 до 18 години.

Центарот посредуваше и при запишување на децата во 1 одделение, како и запишување во средно училиште.

За децата кои ја посетуваа игралната Центарот обезбедуваше секојдневен превоз на релација дом- игрална-дом.

Од Септември 2009 година во склоп на Центарот со работа започна **"Детската игрална"** за деца на возраст од 2-6 години

- Со цел полесно интегрирање во општеството, покрај стручниот тим во работата беа вклучени и Мајки-Асистентки од заедницата на бегалците кои работеа во делот на помош при превод на Ромски или Албански јазик и помош при работата со децата
- Во работата на Центарот беа вклучени и бегалци од заедницата како даватели на сервисите

Здравство

- Лицата со статус на супсидијарна заштита беа влезени во државниот систем за здравствена заштита. Оние со нерегулиран статус добиваа примарна здравствена заштита преку Амбулантата на Црвен крст на Град Скопје во Шуто Оризари и согласно потребите, обезбедување на секундарна и терциерна здравствена заштита во медицински установи (болници и клиники).

Центарот за поддршка на образованието и заедницата на бегалците креираше различни програми за остварување на предвидените цели.

Мобилните тимови (составени од социјален работник, доктор и волонтер од заедницата) еднаш/ двапати месечно ги посетуваа семејствата од околните скопски села, Тетово и Куманово, каде им беа давани и потребните лекови или пак лицата кои имаа посериозни проблеми со здравјето беа праќани на соодветната клиника.

Тимот од Центарот обезбедуваше поддршка на лицата од заедницата кои побарале одредена психосоцијална помош. Поддршка се реализираше преку средби, работилници, разговори и посети.

Тимот од центарот исто така асистираше и при транспорт на бегалците до одредени институции- Клинички центар и други здравствени институции, ЦИ, ЦСР, УНХЦР

Стручна обука за заедницата на бегалците

Подобрување на состојбата и помош во нивното осамостојување. Изноаѓање на долготрајни решенија во рамките на Националната стратегија за локална интеграција на бегалците и барателите на азил.

Центарот за поддршка на образованието и заедница на бегалците и барателите на азил во Република Македонија при ЦК, во 2010 година реализираше неколку активности за информирање и организирање на групи за стручна обука на сите заинтересирани бегалци со статус на супсидијарна заштита како составен дел од интеграцијата во Државата.

Во месец Септември 2010 година следеше теренска работа во Скопје и околните села, чија намена беше информирање на бегалците за активната „Стручна обука“ наменета за заедницата на бегалците во Република Македонија.

Се одржаа четири информативни работилници со бегалците, на кои беше презентирана програмата за реализација на „Стручната Обука“.

Воспоставена беше соработка со Работнички универзитет „Кочо Рацин“ на која беше договорена реализацијата на курсевите.

Самовработување

- Од вкупно 188 семејства кои беа пријавени за интеграција во 2010 година, вкупно 165 лица беа интервјуирани со цел да завршат обука или доквалификација и да се подготви бизнис план за самовработувања на заинтересираните лица
- До декември 2011 година во соработка со Регионален Центар – Фондација за поддршка и развој на мали и средни претприемништва а финансиски поддржани од Високиот Комесаријат за бегалци, беа изработени и одобрени вкупно 5 проекти кои се јавија како приоритет
- Проект за отворање на фризерски салон
- Проект за дрвосечач, и три проекти за рециклажа на ПЕТ отпад

Според досегашното искуство и пракса, постоењето на Центарот за поддршка на бегалците позитивно влијаеше врз секојдневието на популацијата од интерес. Без разлика за каков проблем стануваше збор, лицата најпрво се обраќаа до Центарот, а потоа во зависност од проблематиката се препраќаа до соодветните институции. Овој Центар го сметаа како место во кое може да ги разрешат своите проблеми, гледаа со симпатија кон него и го поддржуваа

Центарот со активно дејствување во имплементирањето на планираните активности.

Секојдневните контакти и теренската работа, групните средби и индивидуалните разговори допринесоа постојано да се има увид и следење на целокупната моментна ситуација на бегалците, овозможувајќи соодветно и навремено реагирање. Сето тоа, водеше и кон постојано прибирање на информациите, со цел креирање на активности и програми кои допринесоа за подобро утре на популацијата од интерес.

Доброволно враќање

Тимот на ЦК обезбедуваше подготовка на попис на покуќнина на сите семејства од заедницата на бегалците, кои беа заинтересирани за доброволно враќање во својата матична земја како и безбеден и достоинствен транспорт од РМ до земјата на потекло. Од 2009 година бројот на бегалци и баратели на азил е намален. Со отворањето на Центарот беше обезбедена поддршка за околу на 2200 бегалци од Косовската криза. Заклучно со месец Мај 2017 година според податоците на дата базата на бегалците од Косово, бројот изнесува 641 лице, што кажува дека бројот на доброволно вратени бегалци во својата матична земја од 2009 година до 2017 година изнесува околу 1559 лица.

Мигрантска криза

Со почетокот на мигрантската криза (од 2015 година до денес), ЦКРМ во соработка со УНХЦР и понатаму продолжуваат со овозможување на потребната поддршка на лицата од интерес преку: дистрибуција на хуманитарна помош / мобилни куќи, укажување на прва помош и транспорт, психосоцијална поддршка и служба барање во Прифатните кампови на две локации во РМ – Гевгелија и Куманово, во Транзитниот Центар за странци во Гази Баба, Скопје, Прифатниот Центар во Визбегво и следење на ситуацијата на ирегуларни преминувања од страна на Мобилните тимови во Лојане / Ваксинце. Долж рутата Гевгелија – Куманово од страна на ЦКРМ во периодот од 2015 до 2016 година, беа обезбедени човечки ресурси /мобилни тимови за активно учество во процесот на овозможување на поддршка на ранливи целни групи.

10.6 СОРАБОТКА СО ЕВРОПСКА УНИЈА

Финансиска поддршка на проекти од фондови на Европската Унија

Секоја година Европската Унија (ЕУ) преку своите фондови става на располагање милионски суми за финансирање на проекти од различни области. Европската Унија има отворено свои делегации ширум светот и тие и служат за остварување на интересите на унијата. Делегацијата на Европската

Унија претставува врска помеѓу националните власти и институциите на ЕУ. Во Македонија Делегацијата на Европската Унија е отворена во 2000 година. Една од клучните задачи на Делегацијата е да ги информира властите, институциите, медиумите, и граѓаните на Македонија за претпристапниот процес и за институциите и политиките на ЕУ. Исто така делегацијата, одржува редовни контакти со академските институции, бизнис заедницата, и претставниците на граѓанското општество.

Од 1992 година па се до воведувањето на новиот Инструмент за претпристапна помош (ИПА) во 2007 година, финансиската помош на Европската Унија, беше дистрибуирана главно преку програмите PHARE и CARDS.

Финансиската помош обезбедена во периодот 2007-2013 година, преку петте компоненти на ИПА, се имплементираше преку бројни проекти следејќи го процесот на програмирање и договарање.

Европската Унија особено го промовира учеството на граѓаните, во општествениот и политичкиот живот во земјите кандидати и потенцијалните кандидати кон нивните тела на граѓанското општество обезбедува финансиска помош од ИПА програмите, а особено од Фондот за граѓанско општество. Целта на фондот е да го поддржи развојот на граѓанското општество кое активно учествува во јавната дебата за демократијата, човековите права, социјалната инклузија и владеењето на правото и има капацитет да влијае врз процесите на креирање политики и процесите на донесување одлуки.

ЕУ го воспостави капацитетот за граѓанско општество во 2008 година за да го поддржи развојот на граѓанското општество во Југоисточна Европа.

Воспоставен во рамките на ИПА, капацитетот обезбедува финансиска помош за организациите од граѓанското општество во Македонија за тие да можат да имаат поактивна улога во политичкиот процес, да развиваат прекугранични проекти и мрежи и да станат запознати со работите на ЕУ.

Од 2007 година, Инструментот за претпристапна помош (ИПА) и овозможи на земјата да се фокусира на правење промени во пет клучни области: градење на институции, прекугранична соработка, регионален развој, човечки ресурси и рурален развој.

Помеѓу 2007-2013, преку ИПА, ЕУ на Македонија и обезбеди 622 милиони евра. До сега, повеќе од 400 финансирани проекти на ЕУ се имплементираат во Македонија. ИПА II обезбедува слична помош помеѓу 2014 и 2020 година, преку распределба на средства во износ од 664,2 милиони евра.

Црвениот крст на Република Македонија во досегашниот период обезбеди финансиски средства од фондовите на Европската Унија за имплементација на неколку проекти во областа на социјално – хуманитарната дејност и

подготвеност и дејствување при катастрофи. Со поддршка на Австрискиот Црвен крст нашето национално друштво за прв пат во 2011 година беше партнер во имплементација на регионален проект „Форум на Југоисточна Европа за адаптација на климатски промени,“ со финансиска поддршка за Македонија во износ од 63.150 евра. Целта на проектот беше да се подобри способноста на граѓанските организации да учествуваат во процесот на донесување одлуки за адаптација кон климатските промени, врз основа на споделено искуство во Хрватска, Македонија, Црна Гора, Србија и ЕУ.

Поддршката која ја обезбедува Австрискиот Црвен крст е од исклучително значење за нашето национално друштво во однос на аплицирање на проекти за финансирање од ЕУ фондовите.

За прв пат во 2013 година Црвениот крст на РМ доби финансиски средства (150.000 евра) како апликант на проектот „Грижа на стари лица во заедницата“, во партнерство со Австрискиот Црвен крст. Целта на проектот беше да се подобрат капацитетите на Црвениот крст на РМ и граѓанските здруженија од социјалниот сектор во обезбедување на услуги за старите лица во заедниците во Кичево, Прилеп и Гостивар.

Во 2016 година Црвениот крст на РМ во партнерство со Занаетчиска комора на Скопје, обезбеди финансиски средства за проектот „Преземи акција за подобра конкурентност на пазарот на труд“ (180.300 евра). Целта на проектот беше да се унапредат условите и можностите за вработување на лица во социјален ризик долгорочно невработени.

Во 2016 година исто така Црвениот крст на РМ обезбеди финансиски средства (153.000 евра) за проектот „Креирање на можности за нови вработувања на жената“ во партнерство со Австриски ЦК и Хуманост. Целта на проектот беше да се зголеми потенцијалот за вработување на долгорочно невработените жени над 40 години.

Во 2016 година Црвениот крст на РМ заедно со ЗГ Хуманост се партнери во Регионалниот проект „Преземи акција за социјална инклузија на старите лица“, со финансиска поддршка за Македонија во износ од 159.000 евра. Црвениот крст на Србија е апликант на проектот и истиот се имплементира со поддршка на Австрискиот Црвен крст и Австриската агенција за развој, во партнерство и со Црвениот крст на Црна Гора, како и со здруженија на граѓани од Албанија и Босна и Херцеговина. Целта е да се подобрат капацитетите на мрежите на граѓанските организации и граѓанските организации - членки на мрежите, за да се зголеми свеста на јавноста и последователно влијание во процесите на донесување одлуки за социјално вклучување на старите лица во земјите од Западен Балкан, на национално и на регионално ниво.

Во 2016/2017 година 4 претставници на стручната служба на Црвениот крст на РМ беа обучени и се стекнаа со сертификат за раководење и менаџирање на проекти финансирани од Европската Унија, во рамки на проектот за Техничка

помош во управување и мониторирање на проекти од грантовата програма „Поттикнување на социјална инклузија,, финансиран од ЕУ.

Во 2018 година Меѓународната федерација на ЦК и ЦП е апликант на регионален концепт проект „Кон активното, здраво, инклузивно и достоинствено стареење“ во Европската економска област и Норвешкиот фонд за регионална соработка, со вклученост на национални друштва на Црвен крст од Македонија, Литванија, Латвија, Белорусија, Србија, Црна гора. Нашето национално друштво оваа година е партнер на поднесениот концепт проектот од страна на Австрискиот Црвен крст „Безбедни школи и градинки“ кој се аплицира во ЕРАСМУС+ програма на ЕУ , со учество на национални друштва на Црвен крст од Македонија, Србија, Бугарија, Романија.

Во Брисел функционира ЕУ канцеларија на Црвениот крст, во која членуваат 28 национални друштва на Црвениот крст во ЕУ, Норвешкиот црвен крст и Меѓународната федерација на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина.

ЕУ канцеларијата помага да се координираат меѓусебните односи на членките, носителите на одлуки и заинтересираните страни во ЕУ, кои го споделуваат своето долгогодишно искуство и експертиза за поддршка на ранливите луѓе и заедници во и надвор од ЕУ. Канцеларијата е целосно финансирана од доброволни придонеси од членовите. Во 2017 година делегација на Црвениот крст на РМ учествуваше на годишна средба на членките на ЕУ канцеларијата на Црвен крст, на која беа дадени предлози за регионална соработка помеѓу националните друштва на Балканот, за заедничко дејствување за поддршка на проекти од различни извори, како и од фондовите на ЕУ.

Со оглед на значајната поддршка која се обезбедува од фондовите на Европската Унија, Црвениот крст на РМ и во наредниот период активно ќе ги следи повиците со цел да се обезбедат финансиски средства за имплементација на проекти од различни области на дејствување на националното друштво.

11.АКТИ НА ЦРВЕН КРСТ

11.1 НОРМАТИВНА РАМКА НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Работењето на Црвениот крст на Република Македонија е од јавен интерес за Република Македонија, а определени цели и задачи и промовирање на меѓународното хуманитарно право на Црвениот крст на Република Македонија му се пренесени и ги врши како јавни овластувања, за што соработува и со надлежни државни органи, и за својата работа поднесува извештај до домашната јавност и до Меѓународниот комитет на Црвен крст и Меѓународната федерација на националните друштва на Црвениот крст и Црвената полумесечина и меѓународните институции.

Дисеминирањето на меѓународното хуманитарно право е обврска и задача на Црвениот крст на Република Македонија која произлегува од Законот за Црвен крст на Република Македонија, Женевските конвенции и Дополнителните протоколи. Преку Националниот комитет за Меѓународно хуманитарно право кој е меѓу владино тело со седиште во Црвениот крст на Република

Македонија ќе се иницира донесување на закони или ратификација на резолуции и договори од областа на МХП со цел хармонизација на националното со европското законодавство.

Црвениот крст на Република Македонија во процесот на надградба на капацитети и развој постојано ја надградува правната рамка со примена и следење на новините во домашното законодавство и нормативните акти на Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина преку имплементација во своите интерни акти.

Процесот на реформа во нормативната рамка започна со иницирањето на постапка за изменување и дополнување на Законот за Црвениот крст на Република Македонија во година и ревизија на Статутот на Црвен крст на Република Македонија, кои се клучни документи за функционирањето на Организацијата и спроведување на целите и задачите на Црвениот крст.

Со предложените решенија во Законот за изменување и дополнување на Црвениот крст на Република Македонија се изврши усогласување на Законот со останатите прописи во Република Македонија за конкретни области како и реално прецизирање на процесот на финансирање на Организацијата преку соодветни надоместоци.

Во новиот статут е нормирана потребата од подготовка и донесување нови акти како и документи кои треба соодветно да се изменат или дополнат согласно новините и практиката во работењето на Црвениот крст.

За прв пат во новите акти се уредува материја за формирање, спојување, присоединување, поделба и престанок на ООЦК, односно статусните промени на ООЦК и ЦКГС како правни субјекти, како и условите и постапката за распуштање на собранието на ООЦК и за одземање на правото на користење на името Црвен крст и амблемот на националното друштво.

Волонтерите и членовите во Организацијата кои ја имаат големата улога во спроведување на хуманитарните цели и задачи се еден од важните услови за функционирање на ООЦК и од тие причини во целост се изменети и донесени нови акти за членството и волонтирањето.

Прашањето на одговорност не се сведува само на раководните органи и управувачката структура, но директно и на носителите на одредени функции за кои во новиот акт се предвидени мерки за конкретни повреди.

Политиката за надминување на конфликт на интереси кај раководната структура е посебна и одвоена од политиката за управувачката структура и вработените

Овие Правилници наметнаа новини и во постојните правилници, упатства, деловници и политики кои претрпуваат измени и дополнувања односно донесување на нови како и меѓусебно усогласување заради подобрување на квалитетот на документите.

Општинските организации/Црвен крст на град Скопје во својата работа се должни да ги почитуваат Законот и Статутот на Црвениот крст на Република Македонија, да ги спроведуваат актите на Националното друштво, да го употребуваат единственото лого на Црвениот крст, и да ги почитуваат Правилата за употреба и заштита на амблемот на Црвениот крст и Стандардите за брендирање на Црвениот крст на Република Македонија.

Запознавањето со важни одредби од актите е континуиран процес на одржување на работилници, обуки, работни и консултативни средби, презентации.

Од широкиот корпус на интерни акти во форма на правилници, правила, кодекси, деловници, политики, стандарди и стратегии донесени од Црвениот крст на Република Македонија ќе прикажеме дел од нив за кои сметаме дека се од посебна важност во функционирањето на организацијата.

ВО ПРИЛОГ:

ПРАВИЛА ЗА АМБЛЕМОТ

Црвениот крст на Република Македонија, почитувајќи ги одредбите на Правилата за користење на амблемот на Црвен крст, донесени на 20-та Меѓународна Конференција во Виена 1965 год., а ревидирани од страна на Советот на делегати на состанокот во Будимпешта 1991 и Законот за Црвен крст на Република Македонија од 1994 година како и основната цел за правилен однос спрема тоа прашање, пристапи кон изготвување и донесување на Правила за употреба и заштита на амблемот на Црвениот крст, од страна на корисниците во Република Македонија.

Донесувањето на овие правила е поврзано со заедничките активности на Црвениот крст на Република Македонија и Меѓународниот Комитет на Црвениот крст.

Овие правила значат остварување на правната обврска од Законот за Црвениот крст на Република Македонија, како подзаконско решение за регулирање и санкционирање на прашањата околу употребата на амблемот.

Со Правилата се воспоставува соодветен однос на општата регулатива на Црвениот крст со пазарниот систем, што како искуство веќе го имаат земјите со современа демократија и членки на Движењето на Црвениот крст и Црвената полумесечина.

Со донесувањето на Правилата, Црвениот крст на Република Македонија ја покажува својата цврста определба за поврзаноста во семејството на движењето, интегративното чувство кон Меѓународниот комитет на Црвениот крст и Меѓународната Федерација на Црвениот крст и Црвената полумесечина и остварувањето на основните принципи како основа во активностите на секое национално друштво.

Правилата ја прецизираат одговорноста, правата и обврските на Црвениот крст на Република Македонија, државните органи и институции и други овластени корисници при употребата на АМБЛЕМОТ ЦРВЕН КРСТ.

Врз основа на член 46 од Статутот на Црвениот крст на Република Македонија, Раководниот одбор на Собранието на Црвениот крст на Република Македонија на седницата од 07.07.2000 година донесе

ПРАВИЛА ЗА УПОТРЕБА И ЗАШТИТА НА АМБЛЕМОТ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овие правила се уредуваат условите кои ја утврдуваат употребата и заштитата на амблемот Црвен крст во Република Македонија, согласно со меѓународното хуманитарно право, основните принципи на Црвениот крст и Црвената полумесечина и Законот за Црвениот крст на Република Македонија.

Член 2

Употреба на амблемот

Црвениот крст на Република Македонија, согласно одредбите од чл.10 14 од Законот за Црвениот крст на Република Македонија, амблемот Црвен крст може да го употребува за две различни намени:

1. Показна намена во мирно време;
2. Заштитна намена во мирно време, вонредна и воена состојба.

273

Член 3

Углед и почитување на амблемот

Црвениот крст на Република Македонија (во понатамошниот текст националното друштво) може да го користи амблемот само за активности содржани во принципите одредени во Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина, што се основа за неговите специфични акции: доброволно помагање на лицата кои страдаат, на лицата кои се директни или индиректни жртви на судири, како на природни така и на друг вид катастрофи. Националното друштво ќе се воздржува од истакнување на амблемот кога спроведува активности кои немаат тесна врска со неговата основна мисија.

Член 4

Разлика во употребата на амблемот

Секое недоразбирање помеѓу заштитната и показната улога на употребата на амблемот мора да се одбегнува.

Во воени судири, националното друштво кое ги продолжува и активностите од мирновременските услови мора да ги преземе сите потребни мерки за да се осигура дека амблемот се користи показно, истакнат на објект или од лице и да биде видлив само како знак на националното друштво, а не како право да се биде под заштита на меѓународното хуманитарно право.

Во мирновременски услови, националното друштво го користи амблемот како показно средство со релативно мали димензии и да не биде истакнат на покриви на објекти и на знамиња.

Употребата на амблемот во големи димензии не е исклучена во одредени случаи, како на пример, кога го користат членовите на единиците за итни интервенции и возилата, во вршењето на активности, кои треба да бидат лесно препознатливи.

2. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Член 5

Дизајн на амблемот

Амблемот Црвен крст, употребен како заштитно средство ја задржува оригиналната форма; ништо не смее да биде додадено на крстот или на белата подлога. Крстот кој се употребува е оформен од пет еднакви црвени квадрати. Крстот не смее да ги допира краевите на подлогата. Нијансата на црвената боја не е прецизирана, а подлогата секогаш треба да биде бела.

Амблемот кој се користи показно, го содржи името или иницијалите на Црвениот крст на Република Македонија. Не смее да има слики или натписи на крстот, туку тој секогаш треба да биде доминантен елемент на амблемот.

Употреба на амблемот за декоративна цел е забранета во рамките на чл. 4 од овие правила.

При организирање на јавни манифестации или користење на материјали наменети за промовирање на Црвениот крст на Република Македонија како што се филмови, публикации, медали и сл. може да се употреби послободен дизајн.

Дизајнот на амблемот треба да биде јасен, така што лицата и објектите кои имаат право да го користат, ќе бидат лесно препознатливи и ефикасно заштитени.

Показната употреба ја покажува поврзаноста на лицето или објектот со Црвениот крст на Република Македонија и во овој случај стриктно одредениот дизајн (*црвениот крст на бела подлога*) е неминовен.

Слободниот дизајн за декоративна намена може да содржи: црвен крст со позлатена граница.

Црвениот крст на Република Македонија не смее да ги истакнува ваквите дизајни на згради кои ги користи, и на меморандуми кои ги употребува, бидејќи овие се типични примери на показна и декоративна употреба.

Член 6

Видливост на амблемот употребуван во заштитна улога

Кога амблемот се користи со заштитна улога мора да се идентификува од што поголема далечина и да биде во поголема димензија но во зависност од условите. Ноќе, кога видливоста е намалена може да биде флуоресцентен или светлечки и по можност да биде направен од материјал што е лесно препознатлив за технички средства и истакнат на знамиња и рамни површини и забележлив од повеќе насоки, далечина и висина.

Член 7

Овластување и услови кои се однесуваат на употребата на амблемот

За употреба на амблемот како заштитно средство, Црвениот крст на Република Македонија треба да добие овластување од надлежните институции во државата и да ги утврди условите кои се однесуваат на употребата. Националното друштво мора да ги преземе сите неопходни мерки за да утврди дали неговите членови ги почитуваат тие правила за да се избегне секое недоразбирање околу заштитната употреба на амблемот.

Во случај кога не ќе може да се издаде вакво овластување (*во вонредни околности*) тогаш националното друштво може да дејствува како да го има тоа одобрение. Ова е поради тоа што постои неопходност да се преземат хуманитарни акции, но Црвениот крст на Република Македонија не смее да ги повреди меѓународните норми и правила.

Член 8

Единици за итни интервенции

Медицинскиот персонал од Единицата за итни интервенции на Црвениот крст на Република Македонија е овластен да го носи амблемот на видливо место како заштитно средство за време на извршувањето на неговите задолженија.

За евидентирање на нивниот статус, овие лица треба да носат легитимации што ги издава Црвениот крст на Република Македонија

Член 9

Дополнителни јасни сигнали

Со одобрение на Владата на Република Македонија, Црвениот крст на Република Македонија може своите медицински единици и транспорт да ги идентификува и со, на пример, светлосна плава сигнализација, со радио сигнал и со друг вид на електронска идентификација, согласно признатите меѓународни правила.

Член 10

Обележување во мирновременски услови

Возилата што ги користи Црвениот крст на Република Македонија треба да бидат обележани со амблемот Црвен крст и името Црвен крст на Република Македонија.

Димензиите на амблемот треба да бидат помали и поставени на предната страна од возилото (хауба) и страничните предни врати.

Со одобрение на Владата на Република Македонија, Црвениот крст на Република Македонија во мирновременски услови може да го употребува амблемот и дополнителните јасни сигнали за да ги идентификува единиците за итни интервенции и транспортот чии медицински задачи во случај на вооружен судир се одредени.

Член 11

Истовремена употреба на амблемот како заштитно и показно средство

Доколку на друг начин не се утврди од страна на владините институции, Националното друштво може да ги овласти своите членови да го истакнат амблемот како показно средство, заедно со неговото име, истовремено со амблемот кој се користи како заштитно средство.

Под истите услови објектите во надлежност на властите може исто така да го носат амблемот со името на друштвото.

Во вакви случаи, амблемот кој се користи како показно средство, како и името на Националното друштво, мора да бидат со мали димензии.

Член 12

Показна употреба на амблемот од вработени лица и членови на Црвениот крст на Република Македонија

Членовите и вработените во националното друштво може да го носат амблемот, обично со мали димензии, кога се на должност.

Кога не се на должност, членовите може да го носат амблемот но со незначителни димензии, на пример во форма на брош или значка.

Во некои случаи амблемот може да биде придружен со името или иницијалите на Црвениот крст на Република Македонија.

- Иако показната употреба на амблемот е во мали димензии, може понекогаш да биде и во големи, особено кога треба да обезбеди лесна идентификација (*види член 4*).
- Волонтерите треба да се идентификуваат како членови на Црвениот крст на Република Македонија. Меѓутоа, во некои случаи нив треба да им биде дозволено да го употребуваат името и иницијалите на Црвениот крст на Република Македонија заедно со амблемот исклучиво со одобрение на Црвениот крст на Република Македонија.

Член 13

Млади на Црвениот крст на Република Македонија

На овие правила се придржуваат и младите на Црвениот крст на Република Македонија. Амблемот треба да биде придружен со зборовите " *Млади на Црвениот крст на Република Македонија*" или иницијали.

Член 14

Други лица овластени од Црвениот крст на Република Македонија да го носат амблемот

Националното друштво може да овласти под условите во внатрешната регулатива, лица кои не се членови на националното друштво но посетиле некои од курсевите за обука, да го носат амблемот во мали димензии во форма на брош или значка.

Овие лица обично се лекари по прва медицинска помош или медицински сестри.

Член 15

Објекти кои ги користи Црвениот крст на Република Македонија

Амблемот, заедно со името на Црвениот крст на Република Македонија може да биде истакнат на сите објекти кои ги користи, независно дали тие му припаѓаат или не.

Кога се користи само еден дел од зградата, амблемот може да се истакне само на тој дел од зградата.

Амблемот треба да биде со помали димензии и не треба да биде истакнат на покривот, со цел да се избегне било какво недоразбирање со заштитната употреба на амблемот.

Кога Црвениот крст на Република Македонија користи деловен простор со други лица или здруженија, нивните активности не треба да се во спротивност со дејноста на Црвениот крст.

Член 16

Објекти кои му припаѓаат на Црвениот крст на Република Македонија а не се во употреба на организацијата

Црвениот крст на Република Македонија нема право да го истакнува амблемот Црвен крст на згради и објекти кои му припаѓаат, но не ги користи или ги издава под закуп на други лица или субјекти.

Ако Националното друштво ги изнајмува своите возила на други лица, тогаш од нив ќе го отстрани амблемот Црвен крст.

Член 17

Болници и станици за прва медицинска помош

Амблемот, заедно со името на Црвениот крст на Република Македонија, може да биде употребен на болници и на станици за прва медицинска помош управувани од Црвениот крст на Република Македонија како и на сите транспортни средства, особено на амбулантите кои ги користат неговите членови и вработени. Амблемот користен на таков начин треба да има релативно мали димензии за да се избегне забуна со амблемот кога тој се користи за заштита.

Треба да се истакне дека показната употреба на амблемот е само за болниците со кои управува Црвениот крст на Република Македонија и притоа да не се заборава истите да бидат обележани и во мирновременски услови.

Член 18

Станици за помош и амбуланти раководени од трети лица

Националното друштво може да им овозможи на трети лица да го користат амблемот во мирновременски услови согласно со Законот за Црвениот крст на Република Македонија, заради обележување на станиците за прва помош и амбулантите кои служат за давање бесплатни медицински услуги.

Црвениот крст на Република Македонија ќе одобри користење на амблемот, со право да ја контролира неговата употреба. Одобрението може да биде одземено во секое време или веднаш, ако има потреба за тоа.

Член 19

Дисеминација и обезбедување на финансиски средства

I. Кампањи и настани организирани од Црвениот крст на Република Македонија

Црвениот крст на Република Македонија може да го користи амблемот со цел да ги поддржи кампањите и настаните кои ги организира на планот на дисеминација на меѓународното хуманитарно право и основните принципи на Движењето, или за обезбедување на парични средства, во рамките на член 5 од овие Правила.

Кога се употребува на печатени материјали, објекти или друг информативен материјал при вакви кампањи, амблемот мора да биде придружен, доколку е практично можно, со името Црвен крст на Република Македонија, или со текст кој ќе го привлече вниманието. Предметите на ниеден начин не смеат да сугерираат заштита на меѓународното хуманитарно право или членство во Движењето, ниту пак да поттикнуваат подоцна нивна злоупотреба. Предметот треба да биде мал или направен од материјал кој подоцна лесно ќе може да се избрише.

Црвениот крст на Република Македонија кога соработува со фирми или други организации со цел да обезбеди финансиски средства или заради продлабочување на своите активности во сферата на дисеминацијата, може да го истакне заштитниот знак, лого или име на фирмата и тоа на производи кои ги користи Црвениот крст на своите информативни материјали или производи кои ги продава, под претпоставка дека се исполнети следниве услови:

- a. да нема недоразбирање во јавноста за изедначување на активностите на таа фирма или квалитетот на нејзините производи со самиот амблем на Црвениот крст на Република Македонија;
- b. Црвениот крст на Република Македонија мора да ја запази контролата над целата кампања, посебно на планот на селектирање на производите на кои се прикажани заштитниот знак на фирмата, нејзиното лого или името како и местото, формата и големината на овие ознаки.
- c. кампањата мора да биде поврзана со една активност, и генерално, да биде лимитирана временски и географски;
- d. фирмата не смее да биде на ниеден начин поврзана со активности кои се во спротивност со целите и принципите на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина или кои би можеле да се сметаат на начин кој би предизвикал забуна во јавноста;
- e. Црвениот крст на Република Македонија мора да го задржи правото да го прекине својот договор со фирмата во секое време и тоа да го направи во најкус можен рок, ако фирмата почне да се однесува неугледно кон авторитетот на амблемот;
- f. Средствата кои ќе бидат обезбедени од кампањата мора да бидат значителни, меѓутоа во никој случај не смеат да ја загрозат независноста на Црвениот крст на Република Македонија;
- g. Соработката меѓу Црвениот крст на Република Македонија и фирмата мора да биде регулирана со писмен договор;
- h. Договорот мора да го одобри Раководниот одбор на Собранието на Црвениот крст на Македонија.

Црвениот крст на Република Македонија може да овласти фирми или други организации во своите рекламни материјали да споменат дека тие даваат донации или на друг начин придонесуваат во работата на Црвениот крст на Република Македонија. Ова може да се дозволи на производи кои се продаваат и од кои приходите (*целосно или делумно*) ќе бидат наменети за Црвениот крст на Република Македонија, се разбира притоа да се имаат предвид по горенаведените точки (a, б, в, г, д, итн.). За време на промотивната кампања, националното друштво го задржува правото да ја провери сметката на фирмата пред да започне со кампањата. Националното друштво внимателно ќе врши мониторинг на начинот на кој е опишана помошта на рекламниот материјал или на производи кои се погоре наведени. Истото се однесува на било какви фотографии или друг визуелен материјал кој ќе се користи во контекст на кампањата. Црвениот крст на Република Македонија нема да дозволи употреба на амблемот на производи за продажба, и може да овласти истакнување на амблемот на рекламен

материјал со крајно ограничување и под услов амблемот да биде само со мали димензии и придружен со јасно објаснување на помошта која ја добива националното друштво. Националното друштво ќе обезбеди условите кои се однесуваат на употребата на амблемот да бидат составен дел на договорот со компанијата, па доколку дојде до нарушување на овие услови, националното друштво ќе има право да го прекине договорот, кој прекин ќе стапи веднаш на сила без никаква одговорност за давање на надомест.

Ова подразбира дека името и амблемот може да бидат употребени за прибирање на финансиски средства, заради продавање на производи или за давање на моментална услуга, но со тоа, на пример, да не се продава таков производ во долг временски период или пак да не се дава долгорочна услуга, посебно доколку услугата не е сврзана со традиционалните активности на Движењето или пак претставува конкуренција на слични активности со комерцијален карактер. Целта е да се спречи продажба на производи или услуги на Црвениот крст на Република Македонија и настани кои ги организира за да не станат порепрезентативни во неговата работа отколку хуманитарните и специјалните активности на националното друштво.

Ваквиот информативен материјал кој се дели или се продава на јавноста, може да биде печатен материјал или најразлични предмети: летоци, публикации, постери, марки, филмови, пенкала и сл. Што се однесува на облеката и знамињата за да не доведе до конфузија која може вакви предмети да ја создадат во случај на вооружен судир, каде амблемот се користи за заштитни цели важно е амблемот да биде придружен со името Црвен крст на Република Македонија.

Употребата на амблемот на Црвениот крст или името Црвен крст на Република Македонија од страна на поединци, здруженија, фирми или компании е забрането со меѓународното хуманитарно право (*Прва Женевска Конвенција, Член 53*).

Црвениот крст на Република Македонија има право да објави дека добил одредена помош од некоја фирма или организација при што внимателно ќе го следи начинот на кој се објавува помошта во јавноста за да се избегне било каква злоупотреба или недоразбирање во јавноста.

Кога Црвениот крст на Република Македонија објавува дека добива помош (*поддршка*) од фирма во некоја кампања (*на пример, во печатени материјали или слично*), мора да инсистира дека улогата на таа фирма е сосема јасно дефинирана и дека нема да има погрешни толкувања дека амблемот е гаранција за квалитет на производите на таа фирма. Исто така, мора да се осигури дека заштитниот знак, логото или името на фирмата ќе имаат разумни пропорции во споредба со остатокот на сликата.

Црвениот крст на Република Македонија не смее да дозволи вклучување на трговски фирми во својата редовна активност, туку само за поодделни програми. Времетраењето на помошта на компанијата мора претходно да биде одредено, но не смее да биде подолго од три години и ова мора да биде

280

ограничено со територијалните рамки на земјата, освен доколку не постои договор со националното друштво (*или друштва*) од некоја друга држава на чија територија кампањата исто така ќе се одвива.

Националното друштво мора да го избегне доведувањето во врска името или ознака на фирмите кои работат и произведуваат (*оружје, дрога, тутун, алкохол или производи кои се штетни по животната средина*) со името на националното друштво или амблемот на Црвениот крст.

Ако Црвениот крст на Република Македонија склучи договор со фирма која во својата дејност врши работи кои не се спротивни на принципите на Движењето, но ако таа фирма подоцна предизвика одредени последици (*на пример, загадување и сл.*), тогаш националното друштво мора веднаш да ги прекине сите врски со таа фирма.

Спонзорирањето на одредени активности на Црвениот крст од страна на други фирми мора да се ревидира само во случај кога се потпишуваат крупни договори од кои Црвениот крст ќе има повеќекратна финансиска корист. Секако, оваа корист не смее да го направи националното друштво зависно од таа фирма. Финансиски гледано, на пример, тоа не смее да биде повеќе од 20% од вкупните ресурси на Црвениот крст на Република Македонија.

Исто така, многу е важно, сите услови и рокови на договорот помеѓу националното друштво и компанијата или организацијата со која се склучува договор да бидат во писмена форма.

Пред да се потпише обостраниот договор, тој треба да биде разгледан од страна на *органите на Црвениот крст на Македонија кои донесуваат одлуки по вакви прашања.

Црвениот крст на Република Македонија може да овласти некоја фирма или друга организација која придонела во неговата работа да го спомене овој придонес во своите рекламни материјали или на производите чији приходи (делумно или целосно) ќе одат во корист на Црвениот крст. Забрането е да се истакнува амблемот на производи за продажба бидејќи тие многу често се дизајнирани за долгорочно траење и националното друштво нема никаква контрола врз нивната употреба. Амблемот може да биде репродуциран во информативниот материјал на фирмите и истиот мора да биде со мали димензии и да биде проследен со објаснување со што на јавноста ќе и биде јасна врквата помеѓу таа фирма и Црвениот крст. Црвениот крст има право да ја провери сметката на таа фирма и да побара помош за тоа од специјализирана институција. Црвениот крст може ова право да го изврши сам или преку специјализирана институција, на пример ревизорска фирма.

Националното друштво го задржува правото веднаш да го поништи договорот, без никаква одговорност за надомест на било каква компензација, доколку се прекршат условите за употребата на амблемот од страна на компанијата или организацијата со која е склучен договорот.

Член 20

Барања од трети страни за употреба на амблемот

Со исклучок на случаите во членовите 15,19 и 20, Црвениот крст на Република Македонија може да не им дозволи на трети страни да го користат амблемот.

Може да се дозволи употреба на амблемот, на предмети кои се продаваат само ако е тоа во согласност со Женевските Конвенции, со заштитна или показна улога. Дозволата да се однесува само на определен рок или на број на предмети. Националното друштво може да зема провизија од тоа, но примарна цел тука е дисеминацијата на меѓународното хуманитарно право и Движењето.

Организацијата на Црвениот крст може да дозволи употреба на амблемот, на институции чија улога не е комерцијална, но е со цел да се промовираат активностите на Црвениот крст и принципите на движењето.

Црвениот крст на Република Македонија ќе бара од овие трети страни да овозможат, «во секое време, надгледување и контрола на употребата на амблемот, со можност за негово итно повлекување во случај на злоупотреба.

Освен горенаведените случаи, Црвениот крст на Република Македонија не може да овласти трети страни да го користат амблемот. И доколку се дозволи, мора да се врши строга контрола врз користењето на амблемот.

Секој оној кој сака да го користи амблемот, мора најпрво да се обрати до Црвениот крст на Република Македонија.

Организацијата на Црвениот крст мора да има пристап во институциите кои го користат амблемот и да може да ја контролира неговата употреба.

Член 21

Соработка со други организации

Во принцип, Црвениот крст на Република Македонија не смее да го користи амблемот заедно со други организации.

Во исклучителни ситуации (*хуманитарни активности или кампањи за дисеминација*), може да се дозволи заеднички настап, за што одлучуваат надлежните органи при Организацијата на Црвениот крст.

Член 22

Медали и други парички

Амблемот може да се користи на медали и други парички како признанија подарени од организацијата на Црвениот крст, каде што се користи заедно со името Црвен крст на Република Македонија, и ако е можно, да бидат напишани неколку зборови со кои се објаснува целта на наградата.

Член 23

Пратки за помош

Организацијата на Црвениот крст може да го користи амблемот заедно со името Црвен крст на Република Македонија во ситуации кога треба да се обележи помошта на транспортите во сообраќајот (*пат, железница, вода или воздушен пат*) наменета за жртви во воен судир или природни катастрофи.

3. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 24

Легални основи

Правилата се засновани на одредби од:

- Законот за Црвениот крст на Република Македонија, донесен на 26 јули 1994 год. (*Сл. Весник бр.41/94*)
- Правилата за употреба на амблемот на националните друштва на Црвениот крст и Црвената полумесечина, донесени на 20-та Меѓународна Конференција во Виена 1965 година, а ревидирани на Советот на Делегатите во Будимпешта 1991 година (*Овие правила се изготвени врз основа на одредби од Женевските Конвенции од 12 август 1949 година и Дополнителните Протоколи од 8 јуни 1977 Година*). Владата на Република Македонија ги прифати и ратификува Женевските Конвенции и Дополнителните Протоколи на 25.август 1993 година.

Врз основа на член 13 и 25 од Статутот на Црвениот крст на Република Македонија, Раководниот одбор на Црвениот крст на Република Македонија на својата седница одржана на 27.04.2018 донесе

11.3 ПРАВИЛНИК ЗА ВОЛОНТИРАЊЕ ВО ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој Правилник се уредува волонтирањето, условите и начинот на вршење на волонтирањето во Црвен крст на Република Македонија (во натамошен текст: Црвен крст на РМ) значењето, вредностите, правата и обврските на

волонтерите и на Црвениот крст на Република Македонија и евиденцијата на волонтерската работа.

Член 2

Волонтерството претставува активност од интерес за Република Македонија која придонесува за подобрување на квалитетот на животот со активно вклучување на луѓето во општествениот живот, како и за развој на хумано и рамноправно демократско општество.

Волонтирањето во Движењето на Црвен крст и Црвена полумесечина е од посебен интерес на организацијата и е активност која е мотивирана од слободната желба на лицето за волонтирање, а не од желба за материјална или финансиска добивка или надворешен социјален, економски или политички притисок и е наменета во корист на ранливо население во заедниците согласно со Основните принципи на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Волонтирањето во Црвен крст на РМ е средство за поединец или група да примени во пракса еден од основните принципи на Движењето-Волонтерска служба.

Член 3

Под волонтерство се подразбира доброволно давање на лични услуги, знаења и вештини и /или вршење на други активности во корист на други лица, органи, организации и други институции, одн. волонтерски услуги кои се од непостојана или случајна природа на доброволна основа, без надоместок. Волонтерството не подразбира вршење на волонтерски стаж, согласно со Законот за работните односи.

Член 4

Волонтер е физичко лице кое дава услуги, вештини и знаења во корист на други лица, органи, организации и други институции, на доброволна основа и без финасиска или друга лична добивка.

Волонтер на Црвен крст на РМ е лице кое повремено или редовно извршува волонтерски активности за Црвен крст на РМ одн. лице кое доброволно со личен придонес, ентузијазам и заложба извршува работи за Црвен крст на РМ и помага во подобрување на животот на ранливото население, без материјална корист.

II. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Услови и начин на волонтирање

Член 5

Волонтер може да биде домашно и странско физичко лице.

Волонтер во Црвен крст на РМ може да биде и странско физичко лице врз основа на претходно обезбедена согласност од Министерството за труд и социјална политика и регулиран престој во Република Македонија или по основ на размена на волонтери со Црвен крст на друга држава како и волонтери во други меѓународни организации.

Член 6

Волонтер може да биде и малолетно лице со писмена согласност од неговите родители или старатели.

Законските одредби кои се однесуваат на заштита на лицата од 15 до 18 години, соодветно се применуваат на малолетните лица кои волонтираат во Црвен крст на РМ.

Член 7

Црвен крст на РМ ја утврдува потребата од ангажирање на волонтери, видот на услугите и начинот и постапката за обезбедување на истите.

Член 8

Црвен крст на РМ не ги става волонтерите во нееднаква положба поради расата, бојата на кожата, полот, возраста, здравствената состојба, односно инвалидност, религиозното, политичкото или друго убедување, националното или социјалното потекло, статусот на семејството, имотната состојба, половата насоченост или заради други лични околности.

Права и обврски на волонтерот

Член 9

Волонтерот во Црвен крст на РМ има право на:

- соодветна обука и личен развој за да бидат во состојба да ги исполнат дадените ангажмани и да ги спроведат договорените задачи или улога;
- користење соодветна опрема за да може да ги спроведат договорените и поставени задачи или улога;
- почитување на лични мислења и идеи при креирање и реализација на соодветни активности;
- избор да станат членови на националното друштво, во согласност со одредбите на статутот;
- вреднување и признавање на нивниот придонес;
- право на заштита на приватноста и личните податоци;
- право на надоместок на претходно договорени трошоци;
- склучување на Договор за конкретна активност која бара подолготраен волонтерски ангажман или професионална стручна активност, што не создава обврска за работен ангажман;
- прифаќање или одбивање задача или улога според нивна проценка.

Член 10

Волонтерот на Црвен крст на Република Македонија има обврска да:

- ги почитува, дисеминира и делува во согласност со Основните принципи на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина и да го промовира нивното дисеминирање;
- ги промовира вредностите на волонтерската служба;
- го почитува Законот, Статутот и другите акти на Црвениот крст на РМ;
- се труди и работи според највисоките и поставените стандарди за работа;
- биде на располагање во случај на итна состојба, во договор со националното друштво и во согласност со вештините и способностите кои ги поседува;

- одговори на потребите на корисниците и да го зајакне капацитетот за самопомош и активно волонтирање;
- потпише изјава за вршење на конкретна оперативна активност на терен;
- ја користи опремата која им е дадена за извршување на задачата и одговорно се однесуваат кон истата според дадени насоки за управување со истата;
- не дава своеволни изјави пред медиумите или на социјалните мрежи без претходна консултација со вработеното лице кое ја координира активноста;
- ги штити личните податоци на лицата со кои се во контакт;
- поднесува извештаи за својот ангажман;
- со своето однесување да не предизвика штета по имиџот на Црвениот крст;
- да се однесува во согласност со Кодексот на однесување на членови и волонтери во Црвен крст на РМ и овој Правилник.

Член 11

Црвен крст на Република Македонија како рамноправен член на Меѓународната федерација на националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина има обврска:

- да го промовира волонтерството како значаен и позитивен придонес во подобрувањето на животот на ранливото население и за зајакнување на заедниците и граѓанското општество;
- да го признава и вреднува волонтерството како средство за креирање и поддршка на мрежа на луѓе кои се достапни за работа во националното друштво во случај на итна состојба;
- да ги вреднува сите волонтери примарно заради нивниот индивидуален придонес, ентузијазам и заложба, како и за искуството и вештините кои ги носат со себе.

Член 12

Црвениот крст на Република Македонија е должен да:

- го запознае волонтерот со интерните акти кои се однесуваат за конкретна активност;
- да го запознае волонтерот со Кодексот на однесување на членови и волонтери
- во Црвениот крст на РМ и овој Правилник;
- обезбедува стандарди за работа и одговорност во зависност од активноста и околностите;
- ангажира волонтери за специфични, точно утврдени улоги или задачи;
- ангажира волонтери врз база на нивните заложби и потенцијали;
- се труди активно да ангажира волонтери без разлика на нивната раса, етничка припадност, пол, вера, хендикеп или возраст;
- обезбедува соодветно учество на мажи и жени во волонтерските програми на националното друштво за ефикасно обезбедување на услуги и активности за прашања поврзани со родовата застапеност;
- обезбедува соодветна обука која ќе му овозможи на волонтерот да ги исполни своите одговорности кон Црвениот крст, специфичната задача или

улога за која бил ангажиран да ја спроведе, и било која друга активност при
итна состојба која ќе биде побарано да ја спроведе;

- обезбедува соодветна заштитна опрема за задачите и улогите кои ќе ги извршуваат волонтерите;
- наградува и доделува признанија на волонтери секогаш кога тоа е можно и соодветно и ќе им обезбедува можности за личен развој;
- обезбедува почитување на ставови и идеи на своите волонтери во сите фази на креирање, подготвување, имплементација и евалуација на програмот или активност;
- надоместува разумни трошоци (патни трошоци и храна) кои ги направиле волонтерите во текот на спроведување на одобрена волонтерска активност;
- обезбедува соодветно волонтерско осигурување за волонтерите;
- се грижи волонтерската работа да не биде замена и причина за губење на платената служба;
- обезбедува соодветен надомест за лица кои извршуваат одредена задача или работа, со склучени договори за волонтерско ангажирање;
- обезбедува соодветна обука и развојни можности за постоечките и потенцијалните волонтери од раководството;
- ја унапредува соработката и партнерствата со организации во граѓанското општество и јавниот и приватниот сектор кои го поттикнуваат волонтерството;
- води евиденција за волонтерите и нивниот ангажман на начин определен од националното друштво.

Член 13

Волонтерот кој за време или во врска со давањето на волонтерската услуга намерно или од крајна небрежност ќе предизвика штета на Црвен крст на РМ или на трети лица, должен е да им ја надомести штетата.

Член 14

За прашањата кои ќе произлезат од волонтерскиот однос, а кои не се уредени со овој Правилник, се применуваат одредби од Законот за волонтерство на Република Македонија.

Член 15

Волонтирањето во Црвениот крст на РМ престанува:

- со престанување на потребата за волонтирање,
- кога не постои можност за обезбедување на услови за волонтирање,
- кога се констатира дека волонтерот не ги исполнува договорените обврски и
- во случај на кршење на етичките норми, основните принципи и актите на Црвен крст на РМ,
- со писмена изјава без обврска да ја наведе причината, освен кога престанувањето може да предизвика штетни последици во работењето на Црвен крст на РМ или на трети лица.

III. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 16

Овој Правилник влегува во сила со денот на донесувањето.

Член 17

Со донесување на овој Правилник престанува да важи Правилникот за волонтирање во Црвен крст на Република Македонија (бр. 02-587/1 од 02.07.2009 година).

Врз основа на член 20 и член 25 точка 13 од Статутот на Црвениот крст на РМ, Раководниот одбор на Црвениот крст на Република Македонија на својата седница одржана на 25.12.2017 година донесе

11.3 ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЕМ И ПРЕСТАНОК НА ЧЛЕНСТВО ВО ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се уредуваат условите и постапката за прием и престанок на членство во Црвен крст на Република Македонија (во натамошен текст: Црвен крст на РМ).

Член 2

Член на Црвен крст на РМ може да биде секое лице кое го прифаќа Статутот на Црвениот крст на РМ и доброволно потпишува пристапница.

Член 3

Членот добива членска картичка од Општинската организација чија форма и содржина е уредена во Правилникот за формата и содржината на членската картичка и легитимација за член и вработен во Црвениот крст.

Член 4

Членот на Црвениот крст на РМ има обврска да плаќа годишна членарина во висина утврдена со Одлука на Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ. Членарината се плаќа еднаш годишно, до крајот на тековната година, со каса прими, преку банка или електронски на жиро-сметка на Општинската организација.

Член 5

Основната и Општинската организација водат регистар за членство. Регистарот во Основната организација се води во хартиена форма, а во Општинската организација и во Црвен крст на РМ се води во електронска форма. Секој упис или бришење поради престанок се евидентира во регистарот кој редовно се ажурира.

Член 6

Регистарот ги содржи основните податоци за членот кои се содржани во пристапницата. Податоците за членовите во Црвениот крст на РМ се заштитени.

Член 7

Секој член е должен во рок од 30 дена да ја извести Основната организација /Општинската организација за промена на неговите податоци за достапност, а особено телефонскиот број и адресата на електронската пошта која служи за комуникација.

II. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

1. Членување во Црвениот крст

Член 8

Членување во Црвениот крст на РМ е доброволно и отворено за сите и тоа со:

- Барање за членување/потпишана пристапница;
- Покана за прием со потпишана пристапница.

Член 9

Основната организација ги доставува барањата за членување во Црвениот крст на РМ до Општинската организација која ја покрива единицата на локалната самоуправа каде лицето живее, работи или се образува.

Член 10

Општинската организација може да упати јавна покана за зачленување во Црвениот крст, како и поединечна покана, особено до одредени лица кои на било кој начин придонеле за афирмација на организацијата на Црвениот крст на РМ, докажани волонтери на Црвениот крст на РМ и повеќекратни доброволни дарители на крв во организација на Црвениот крст на РМ.

Член 11

Раководниот одбор на Општинската организација ги разгледува Барањата/ Пристапниците и го констатира приемот/членувањето на новите членови во Црвениот крст.

Член 12

Раководниот одбор на Општинската организација може за определено време на некое лице да му го одложи приемот/членувањето во Црвениот крст, од причини поврзани со неговата активност и однесување, кои може да наштетат на угледот на Црвениот крст и на неговото работење.

2. Признавање и вреднување на членување во Црвениот крст на РМ

Член 13

Членувањето во Црвениот крст се признава и вреднува со обезбедување можност на сметка на Црвен крст на РМ да се добие:

- награди и признанија;
- потврда за членство и сертификати за стекнати одредени вештини;
- обука за одредени активности во деловни и рекреативни капацитети на Црвениот крст на РМ;
- надградба на знаење и личен развој.

Член 14

Членовите на раководните и управувачки структури и носители на функции на сите нивоа на организираност во Црвениот крст на РМ, колективно или поединечно, во организација или со одобрение од Централната канцеларија, во вршење на своите надлежности и обавување активности за потребите на Црвениот крст на РМ, на сметка на Општински организации/Црвен крст на град Скопје/Црвен крст на РМ, може да патуваат во земјата и странство и да користат деловни и рекреативни капацитети на Црвениот крст на РМ.

Во рамките на размена на искуства и реципроцитет членовите на раководните и управувачки структури и носители на функции на сите нивоа на организираност во Црвениот крст на РМ, во организација или со одобрение од Централната канцеларија, може да примаат поединечни гости и делегации од Црвен крст на други држави, при што одредени трошоци за нивен престој се на терет на Општински организации/Црвен крст на град Скопје/Црвен крст на РМ.

3. Престанок на членство во Црвениот крст на РМ

Член 15

Правата и обврските на членовите на Црвениот крст на РМ се уредени во Статутот на на Црвениот крст на РМ.

Член 16

Членувањето во Црвениот крст на РМ престанува со:

- со смрт на членот;
- поднесување на писмена изјава за истапување од Црвениот крст;
- неплаќање на две последователни годишни членарини; и
- исклучување.

Член 17

Членувањето во Црвен крст на РМ престанува со смрт на членот.

Член 18

Членувањето во Црвениот крст престанува со писмена изјава за истапување на членот која може да содржи и образложение за причините за истапување.

Член 19

Членувањето во Црвениот крст престанува поради неплаќање на 2(две) последователни годишни членарини по истекот на рокот за плаќање на членарината наведен во опомената која се доставува до членот.

Член 20

Исклучување од членство во Црвениот крст е уредено во Статутот на Општинската организација/Црвен крст на РМ и тоа поради:

- Повреда на основните принципи на Движењето;
- Непочитување на Статутот на Црвениот крст на РМ, Статутот на Црвен крст на Општинската организација/Црвен крст на град Скопје;
- Членувањето во Црвениот крст на РМ се злоупотребува за лична корист;
- Злоупотреба на амблемот на Црвениот крст;
- Вклучување во активности кои се штетни за угледот на Црвениот крст на РМ, и
- При отповикување/престанок на мандат на претставник во Собрание на Црвен крст на РМ и член на раководни и управувачки структури за сторено дело кое го прави недостоен и го нарушува угледот на Црвениот крст на РМ.

4. Постапка за исклучување од членство во Црвениот крст на РМ

Член 21

Член на Црвен крст на РМ може да пријави член кој не почитува Статут на Црвен крст на Општинска организација/Црвен крст на град Скопје/Црвен крст на РМ или непримерно се однесува со што му наштетува на Црвениот крст на РМ.

Член 22

По констатацијата дека членот на Црвениот крст не го почитува Статутот на Општинска организација/Црвен крст на град Скопје/Црвен крст на РМ, и непримерно се однесува Раководниот одбор на Општинската организација писмено го опоменува и му укажува да го промени своето однесување.

Член 23

Доколку членот продолжи со непримерно однесување Раководниот одбор на Општинската организација му предлага на Собранието на Општинската организација да донесе одлука за негово исклучување од членство во Црвениот крст на РМ.

Член 24

Собранието на Општинската организација на прва наредна седница расправа по предлогот на Раководниот Одбор и донесува одлука.

Член 25

Против Одлуката на Собранието на Општинската организација за исклучување од членство во Црвениот крст на РМ членот има право на приговор во рок од 8 (осум) дена од денот на приемот на одлуката до Раководниот одбор на Црвен крст на РМ.

Член 26

До донесување на конечна одлука Собранието на Општинската организација може на членот да му го ограничи правото да учествува во работата на органите и телата на Црвениот крст на РМ на сите нивоа на организациона поставеност.

Член 27

Општинската организација ја известува Централната канцеларија на Црвениот крст на РМ за донесена Одлука за исклучување на член од членување во Црвениот крст на РМ доколку членот е носител на функција, претставник во Собрание на Црвен крст или член во раководни и управувачки структури.

Член 28

Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ по приговорот расправа и одлучува по поднесениот приговор на прва наредна седница и донесува конечна одлука како второстепен орган со 2/3 мнозинство од присутните членови и против истата не може да се бара судска заштита.

Член 29

По престанување на членување во Црвениот крст на РМ членот ја враќа членската картичка или Општинската организација ја прогласува за неважечка, за што се известува Централната канцеларија на Црвениот крст на РМ.

III.ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 30

Измени и дополнувања на овој Правилник се вршат во постапка како што е наведено однесување.

Член 31

Овој Правилник влегува во сила со денот на донесувањето.

Член 32

Со донесување на овој Правилник престанува да важи Правилникот за прием и престанок на членство во Црвениот крст на Република Македонија (бр. 02-150/7 од 17.03.2014 година).

Врз основа на член 25 од Статутот на Црвен крст на РМ Собранието на Црвениот крст на Република Македонија на својата седница одржана на 12.12.2017 год. донесе

11.4 ПРАВИЛНИК ЗА РАСПУШТАЊЕ НА СОБРАНИЕ НА ОПШТИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЦРВЕН КРСТ/ЦРВЕН КРСТ НА ГРАД СКОПЈЕ И ЗА ОДЗЕМАЊЕ НА ПРАВОТО НА УПОТРЕБА НА ИМЕТО ЦРВЕН КРСТ И АМБЛЕМОТ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РМ НА ОПШТИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЦРВЕН КРСТ/ЦРВЕН КРСТ НА ГРАД СКОПЈЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој Правилник се уредуваат причините и постапката за распуштање на собрание на општински организации на Црвен крст (во понатамошниот текст: општински организации)/Црвен крст на град Скопје и за одземање на правото за употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ на општински организации/ Црвен крст на град Скопје, а со тоа и престанок со работа како составен дел на Црвен крст на РМ.

Член 2

Правото на употреба и заштита на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ е уредено со Закон за Црвениот крст на Република Македонија, Статутот на Црвениот крст на РМ и Правилата за употреба и заштита на амблемот на Црвениот крст.

Само Црвениот крст на Република Македонија има право на употреба на името и амблемот на Црвен крст.

Член 3

Општинските организации/Црвен крст на град Скопје во својата работа се должни да го почитуваат Статутот на Црвениот крст на РМ, да ги спроведуваат актите на Националното друштво, да го употребуваат единственото лого на Црвениот крст, и да ги почитуваат Правилата за употреба и заштита на амблемот на Црвениот крст и Стандардите за брендирање на Црвениот крст на РМ.

Член 4

Одлука за распуштање на собранието на општински организации/ Црвен крст на град Скопје донесува Собранието на Црвениот крст на РМ со 2/3 мнозинство на гласови од присутните членови со право на глас.

Одлука за одземање на правото на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвен крст на РМ на општински организации/Црвен крст на град Скопје донесува Собранието на Црвениот крст на РМ со 2/3 мнозинство на гласови од вкупниот број на членови со право на глас.

Член 5

Одлуката за одземање на правото на општинска организација/Црвен крст на град Скопје да го употребува името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ, а со тоа и престанок со работа како составен дел на Црвен крст на РМ се објавува на официјалната веб страница на Националното друштво.

II. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

1. Причини и постапка за распуштање на собрание на општински организации/Црвен крст на град Скопје.

Член 6

Собранието е највисок раководен орган на општинските организации/Црвен крст на град Скопје кое може да се распушти со одлука на Собрание на Црвен крст на РМ/општинска организација/Црвен крст на град Скопје.

Причини за распуштање на собранието на општински организации/Црвен крст на град Скопје.

Член 7

Причини за распуштање на собранието на општинските организации/Црвен крст на град Скопје се:

- истечен мандатот на членовите на Собранието, доколку не е продолжен со одлука на Собранието на Црвениот крст на РМ;
- не е одржана седница на Собранието за годишниот финансискиот извештај и завршната сметка на организацијата и за план за работа за наредна година;
- предвремено е престанат мандатот на повеќе од 1/2 од вкупниот број членови на Собранието
- ако Комисијата за спроведување на избори и верификација на изборниот процес не го верификува изборот на новото собрание;

Сторени повреди како што се:

- неусогласеност на Статут на општински организации/Црвен крст на град Скопје со Статутот на Црвениот крст на РМ; користење на средства и ресурси за политички или лични цели; незаконско отуѓување и располагање со имотот на Црвениот крст;
- непостапување и нереализирање на обврски од одлуки, заклучоци и други општи акти од Црвениот крст на РМ;
- непостапување по акт на Раководниот одбор на Црвен крст на РМ за недавање на согласност за именување на секретар на општинска организација/Црвен крст на град Скопје.

1.2 Постапка за распуштање на собрание на општински организации/Црвен крст на град Скопје

Член 8

Постапка за распуштање на собрание на општински организации/Црвен крст на град Скопје иницира Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ, Комисија за посредување и усогласеност, раководен одбор и собрание на општинските организации/Црвен крст на град Скопје и Генералниот секретар на Црвен крст на РМ.

Член 9

По иницијативата Комисијата за посредување и усогласеност има задача да утврди дали постои причина/сторена повреда за распуштање на собранието на општинската организација/Црвен крст на град Скопје, да го утврди сторителот, сторената повреда, тежината и штетните последици од истата.

Член 10

Комисијата за посредување и усогласеност врши увид во општинската организација/Црвен крст на град Скопје, предлага и посредува во изнаоѓање

на решение, а доколку не успее изготвува извештај со мислење и го доставува до Раководниот одбор на Црвен крст на РМ.

Член 11

Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ во рок од 30 дена расправа по извештајот и доколку констатира дека постои причина/сторена е повреда и наложува на општинската организација/Црвен крст на град Скопје во определен рок, но не подолг од 60 дена да ја отстрани причината/повредата и за истото повратно да го информира.

Доколку во утврдениот рок општинската организација/Црвен крст на град Скопје не ја отстрани причината/повредата, Раководниот одбор доставува предлог до Собранието на Црвениот крст на РМ за донесување на одлука за распуштање на собранието на општинска организација/Црвен крст на град Скопје.

Член 12

Собранието на Црвениот крст на РМ на прва наредна седница, но не подолго од 90 дена расправа по предлогот и донесува конечна одлука.

Член 13

По донесена одлука за распуштање на собрание на општинска организација/Црвен крст на град Скопје, Претседателот на Националното друштво во рок од 15 дена распишува вонредни избори за членови во собрание на општинска организација/Црвен крст на град Скопје, како и за претставници во Собранието на Црвен крст на РМ со мандат до крај на тековниот мандатен период.

До изборот Централната канцеларија на Црвениот крст на РМ ги презема работите

поврзани со обавување на минимум програмски активности/пренесени надлежности во општинските организации/Црвен крст на град Скопје.

2. Причини и постапка за одземање на право на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на општински организации/Црвен крст на град Скопје.

Член 14

Собранието на Црвен крст на РМ донесува одлука за одземање на правото на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ на општински организации/Црвен крст на град Скопје за сторени повреди од овој Правилник.

2.1. Причини за одземање на правото на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ на општински организации/Црвен крст на град Скопје

Член 15

Причини за одземање на правото на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ на општински организации/Црвен крст на град Скопје се сторени повреди и тоа:

1. Повреда на основните принципи на Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина;

2. Злоупотреба на името на Црвениот крст и амблемот на Црвениот крст на РМ;
3. Повреда на интегритетот на Црвениот крст на РМ;
4. Превземање на активности кои не се во согласност со целите и задачите на Организацијата на Црвениот крст на РМ и се штетни за угледот или активностите на Црвениот крст на РМ;
5. Дискриминација на националност, раса, пол, вера, јазик, општествена положба и политичка определба.
6. Организирање активности со цел промоција на политички партии и наметнување на политички ставови и влијание на партија врз работата на Црвениот крст.

2.2. Постапка за одземање на правото на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ на општински организации/Црвен крст на град Скопје

Член 16

Постапка за одземање на правото на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ на општински организации/Црвен крст на град Скопје иницира Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ, Комисијата за посредување и усогласеност, раководен одбор и собрание на општинските организации/Црвен крст на град Скопје и Генералниот секретар на Црвен крст на РМ.

Член 17

По иницијативата Комисијата за посредување и усогласеност има задача да утврди дали постојат причини за одземање на правото на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ на општински организации/Црвен крст на град Скопје, да го утврди сторителот, видот и тежината на сторената повреда и штетните последици.

Член 18

Комисијата за посредување и усогласеност врши увид во општинска организација/Црвен крст на град Скопје изготвува извештај со мислење и го доставува до Раководен одбор на Црвен крст на РМ.

Член 19

Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ во рок од 30 дена расправа по извештајот и доколку констатира дека е сторена повреда и наложува на општинската организација/Црвен крст на град Скопје во определен рок од 60 дена да ја отстрани повредата и за истото повратно да го информира.

Доколку во утврдениот рок општинската организација/Црвен крст на град Скопје не ја отстрани повредата, Раководниот одбор доставува предлог до Собранието на Црвениот крст на РМ за донесување на одлука за одземање на правото на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвен крст на РМ од општинската организација/Црвен крст на град Скопје.

Член 20

Собранието на Црвениот крст на РМ на прва наредна седница, но не подолго од 90 дена расправа по предлогот и донесува конечна одлука.

Член 21

До завршување на постапките за одземање на правото на употреба на името Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ, Раководниот одбор донесува одлука со која го ограничува правото на општинските организации/Црвен крст на град Скопје на употреба на името и амблемот на Црвениот крст, освен по исклучок со посебно одобрение.

Член 22

Со одземање на правото на употреба на името на Црвен крст и амблемот на Црвениот крст на РМ, општинските организации/Црвен крст на град Скопје престануваат со работа како составен дел на Црвен крст на РМ, поради што имотот на општинските организации/Црвен крст на град Скопје преминува во сопственост и право на користење на Црвен крст на РМ, како и правата и обврските поврзани со активности на Црвен крст.

II. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 23

Пријава за запишување на престанок на општинска организација/ Црвен крст на град Скопје/друг град, како составен дел на Црвениот крст на РМ, поради одземање на правото на употреба на името на Црвен крст и амблемот на Црвениот крст, во Централниот Регистар на Република Македонија поднесува овластеното лице за застапување на Црвениот крст на РМ.

Член 24

Овој Правилник влегува во сила со денот на донесувањето.

11.5 Врз основа на член 25 од Статутот на Црвен крст на РМ Собранието на Црвениот крст на Република Македонија на својата седница одржана на 12.12.2017 год. донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ФОРМИРАЊЕ, ПРИСОЕДИНУВАЊЕ, СПОЈУВАЊЕ, ПОДЕЛБА И ПРЕСТАНОК НА ОПШТИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЦРВЕН КРСТ/ЦРВЕН КРСТ НА ГРАД СКОПЈЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој Правилник се уредуваат услови и постапка за формирање, присоединување, спојување, поделба и престанок на општински организации на Црвен крст (во понатамошниот текст: општински организации)/Црвен крст на град Скопјеи начин на пренос на имот, права и обврски, и други прашања од заеднички интерес.

Член 2

Правото на здружување за остварување на целите и задачите на Црвениот крст се остварува со формирање и активности во основни/општински организации на Црвен крст.

Одлука за формирање и престанок на основна организација донесува Раководниот одбор на општинската организација на чие подрачје се формира.

Одлука за формирање и одлука за статусни измени: присоединување, спојување и поделба на општинска организација/Црвен крст на град Скопје донесува Собранието на Црвениот крст на РМ со 2/3 мнозинство на гласови од присутните членови со право на глас.

Одлука за престанок на општинска организација/Црвен крст на град Скопје донесува Собранието на Црвениот крст на РМ со 2/3 мнозинство на гласови од вкупниот број на членови со право на глас.

Член 3

Присоединување, спојување и поделба на општински организации е статусна измена која се врши со одлука на Собрание на Црвен крст на РМ, по сопствена иницијатива или по претходни иницијативи и донесени одлуки на собранија на општински организации во согласност со Закон, Статут на Црвен крст на РМ/општински организации и овој Правилник.

Член 4

Црвениот крст на РМ се стекнува со својство на правно лице согласно Законот за Црвен крст на РМ и со упис во Централниот регистар на РМ.

Општинските организации/Црвен крст на град Скопје се стекнуваат со својство на правно лице согласно Одлуката на Собранието на Црвен крст на РМ и со упис во Централниот регистар на РМ.

Основните организации на Црвениот крст немаат својство на правно лице.

Член 5

Називот на Националното друштво е Црвен крст на Република Македонија.

Називот на Општинската организација е: Црвен крст на Република Македонија – Општинска организација _____(седиште на организацијата), а називот на Црвен крст на град Скопје е: Црвен крст на Република Македонија – Црвен крст на град Скопје.

Член 6

Надлежности, права и обврски на општински организации/Црвен крст на град Скопје/Црвен крст на РМ се уредени со Статутот на општинските организации/Црвен крст на град Скопје/Црвен крст на РМ.

II. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

1. Услови и постапка за формирање на Општинска организација

Член 7

Општинска организација се формира доколку се утврди потреба и се процени дека општинската организација ќе може тековно и успешно да ги обавува целите и задачите на Црвениот крст на РМ во единици на локална самоуправа кои ги покрива во своето работење.

Член 8

Општински организации се формираат со одлука на Собрание на Црвен крст на РМ и реализираат активности за една или повеќе единици на локална самоуправа.

Член 9

Спротивно е на закон формирање на општинска организација со ист назив и седиште како постоечка општинска организација на територија на единиците на локална самоуправа кои ги покрива со своето работење.

1.1 Услови за формирање на општинска организација

Член 10

За формирање на општинска организација кумулативно треба да се исполнети следните услови:

- Во единицата на локалната самоуправа од каде што потекнува иницијативата треба да имаат живеалиште/престојувалиште најмалку 15.000 лица;
- Во единицата на локалната самоуправа од каде што потекнува иницијативата треба да има минимум членови на Црвен крст на РМ, со платена членарина, согласно Правилникот за методологија за определување на број на членови во општинските организации на Црвен крст на РМ;
- Иницијативата да е подржана најмалку од 1/2 од членовите на Црвениот крст на РМ
- од подрачје на единицата на локалната самоуправа од каде што потекнува иницијативата;
- Иницијативата да е подржана најмалку од десет односно 1/2 основни организаци на Црвениот крст на РМ од територијата на единицата на локална самоуправа од каде што потекнува иницијативата;
- Доказ дека има обезбедено седиште за административно - деловен простор со најмалку 50м², средства и опрема за вршење на активности на Црвен крст;
- Да има обезбедено писмена поддршка од единиците на локална самоуправа кои ќе ги покрива во своето работење за проектна и финансиска поддршка за активности од областа на дејствувањето на Црвениот крст на РМ;
- Други услови предвидени со закон и со актите на Црвениот крст на РМ.

1.2 Постапка за формирање на општинска организација

Член 11

Иницијатива за формирање на општинска организација може да поднесе Црвен крст.

на РМ и иницијативен одбор сочинет од 7 членови на Црвен крст на РМ од единицата на локална самоуправа од каде што потекнува иницијативата, со обезбедена писмена поддршка од најмалку 150 члена на Црвениот крст на РМ со образложение на причини за формирање.

Член 12

Иницијативниот одбор на соодветен начин го запознава населението од територијата на единицата на локална самоуправа од каде што потекнува иницијативата, а може да организира и соодветна јавна расправа.

Член 13

Општинската организација која со својата работа ги покрива единиците на локална самоуправа од каде што потекнува иницијативата е должна на иницијативниот одбор да му овозможи увид во податоци за членови во Црвен крст на РМ и за основни организации.

Член 14

Доколку иницијативата е поднесена од иницијативниот одбор, со иницијативата се запознава општинската организација која со својата работа ја покрива единицата на локална самоуправа од каде што потекнува иницијативата и Црвениот крст на РМ.

Член 15

Иницијативата се доставува до Комисија за посредување и усогласеност која по разгледување на истата поднесува извештај со мислење до Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Член 16

Раководниот одбор на Црвен крст на РМ во рок од 30 дена расправа и доставува предлог до Собранието за оправданоста за формирање на општинска организација.

Член 17

Собранието на Црвениот крст на РМ на прва нареднаседница расправа по предлогот на Раководниот одбор и донесува конечна одлука.

2. Услови и постапка за присоединување на општинска организација.

Член 18

Присоединување на една кон друга општинска организација се врши со одлука на Собранието на Црвен крст на РМ.

Собранието на Црвен крст на РМ може да донесе одлука за присоединување и по претходно донесени поединечни одлуки на секоја општинска организација, по што се склучува договор за присоединување.

Договорот за присоединување содржи: територија која ќе се покрива со работењето, вработените, начинот на пренос на имотот, правата и обврските на општинската организацијата што се присоединува кон општинската организација што презема и начинот на натамошно дејствување, запишување

во Централен регистар од овластено лице за застапување на Црвен крст на РМ, како и други прашања од заеднички интерес.

Присоединувањето се врши само меѓу две соседни општински организации.

Со присоединувањето престанува да постои организацијата која се присоединува.

2.1 Услови за присоединување на општинска организација

Член 19

Присоединување на една кон друга општинска организација се врши доколку се појави недостиг на финансиски средства и сериозни потешкотии за самостојно функционирање на општинската организација која се присоединува и доколку се процени дека со присоединувањето општинската организација што презема ќе може тековно и успешно да ги обавува целите и задачите на Црвениот крст на РМ и на територијата на единицата на локалната самоуправа која општинската организација која се присоединува ја покрива во своето работење.

2.2 Постапка за присоединување на општинска организација

Член 20

Иницијатива за присоединување на една кон друга општинска организација може да поднесе Црвен крст на РМ, општинската организација што се присоединува и општинската организација што презема со образложение на причините за присоединувањето.

Член 21

Доколку иницијативата за присоединување е поднесена од општински организации со иницијативата општинските организации го запознаваат Црвениот крст на РМ.

Член 22

Иницијативата се доставува до Комисијата посредување и усогласеност која по разгледување на истата доставува извештај со мислење до Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Член 23

Раководниот одбор на Црвен крст на РМ во рок од 30 дена расправа и доставува предлог до Собранието за оправданоста за присоединување на општинска организација.

Член 24

Собранието на Црвениот крст на РМ на прва наредна седница расправа по предлогот на Раководниот одбор и донесува конечна одлука.

3. Услови и постапка за спојување на општински организации

Член 25

Спојување на две или повеќе општински организации се врши со одлука на Собрание на Црвен крст на РМ.

Собрание на Црвен крст на РМ може да донесе одлука за спојување и по претходно донесени поединечни одлуки на секоја општинска организација, по што се склучува на Договор за спојување.

Договорот за спојување содржи: територија која ќе се покрива со работење, вработени, назив и седиште на новонастанатата општинска организација, начинот на пренос на имотот, правата и обврските на општинските организации што се спојуваат во новата општинска организација, запишување во Централен регистар од овластено лице за застапување на Црвен крст на РМ како и други прашања од заеднички интерес.

Спојувањето се врши само меѓу две или повеќе соседни општински организации.

Со спојувањето престануваат да постојат општинските организации кои се спојуваат, а новонастанатата организација се смета за нова општинска организација.

3.1 Услови за спојување на општински организации

Член 26

Спојување на две или повеќе општински организации се врши доколку во текот на последните години се намали бројот на членови на Црвениот крст под минимумот утврден во овој Правилник, се појави недостиг на редовни извори на финансирање и зголемени трошоци кои не може да се покријат со редовното работење и доколку се процени дека со спојувањето новонастанатата општинска организација ќе може тековно и успешно да ги обавува целите и задачите на Црвениот крст на РМ на територија на единиците на локалната самоуправа кои општинските организации кои се спојуваат ги покриваат со своето работење.

3.2 Постапка за спојување на општински организации

Член 27

Иницијатива за спојување на општински организации може да поднесе Црвен крст на РМ и организациите кои се спојуваат, со образложение на причините за спојување.

Член 28

Доколку иницијативата за спојување е поднесена од општински организации со иницијативата општинските организации го запознаваат Црвениот крст на РМ.

Член 29

Иницијативата се доставува до Комисија за посредување и усогласеност која по разгледување на истата доставува извештај со мислење до Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Член 30

Раководниот одбор во рок од 30 дена расправа и доставува предлог до Собранието за оправданоста за спојување на општинските организации.

Член 31

Собранието на Црвениот крст на РМ на прва наредна седница расправа по предлогот на Раководниот одбор и донесува конечна одлука.

4. Услови и постапка за поделба на општински организации

Член 32

Поделба на општинска организација на две или повеќе општински организации се врши со одлука на Собрание на Црвен крст на РМ.

Собранието на Црвен крст на РМ може да донесе одлука за поделба и по претходно донесена одлука за иницијатива за поделба на општинската организација по што се склучува на договор за поделба.

Во одлуката за иницијатива за поделба на општинската организација се уредува: територија на единиците на локална самоуправа која ќе ја покрива секоја новонастаната општинска организација, вработени, назив и седиште на секоја новонастаната општинска организација, поделба, начин на пренос на имотот, правата и солидарно намирување на обврските на општинската организација која се поделува, запишување во Централен регистар од овластено лице за застапување на Црвен крст на РМ, како и други прашања од заеднички интерес.

Поделбата се врши на две или повеќе општински организации кои со своето работење ќе покриваат единици на локалната самоуправа кои претходно со својата работа ги покривала општинската организација која се поделува.

Општинска организација која се поделува престанува да постои, а новонастанатите општински организации се сметаат за нови општински организации.

Одлуката за поделба на општинската организација има правно дејство на основање на новонастанатите општински организации.

4.1 Услови за поделба на општински организации

Член 33

Поделба на општинска организација на две или повеќе општински организации се врши доколку во последните години постојано се зголемува бројот на жители на територијата на единиците на локална самоуправа кои ги покрива во своето работење, постојат зголемени проектни активности и доколку се процени дека со поделбата новонастанатите општински организации ќе можат да го растеретат работењето, ќе се подобри квалитетот на услуги и достапноста и тековно и успешно ќе ги обавуваат целите и задачите на Црвениот крст на РМ на територија на единиците на локалната самоуправа која секоја од нив ќе ја покрива со своето работење.

При поделбата секоја од ново настанатите општински организации треба да ги исполнува условите од овој Правилник за формирање на општинска организација.

4.2 Постапка за поделба на Општински организации

Член 34

Иницијатива за поделба на општинска организација може да поднесе Црвен крст на РМ и општинската организација која се поделува со образложение на причини за поделба.

Член 35

Доколку иницијативата за поделба е поднесена од општинската организација која се поделува со иницијативата општинската организација го запознава Црвениот крст на РМ.

Член 36

Иницијативата се доставува до Комисија за посредување и усогласеност која по разгледување на истата доставува извештај со мислење до Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Член 37

Раководниот одбор во рок од 30 дена расправа и доставува предлог до Собранието за оправданоста за поделба на општинската организација.

Член 38

Собранието на Црвениот крст на РМ на прва наредна седница расправа по предлогот на Раководниот одбор и донесува конечна одлука.

5. Услови и постапка за престанок на општински организации

Член 39

Општинска организација престанува да постои со одлука на Собранието на Црвен крст на РМ.

Собрание на Црвен крст на РМ може да донесе одлука за престанок и по претходно донесена одлука за иницијатива за престанок на општинската организација.

Во Одлуката на Собранието на Црвен крст на РМ и Одлуката за иницијатива за престанок на општинската организација се уредува статусот на вработените, начин на пренос на право на сопственост и право на користење на имотот на Црвениот крст на РМ, пренос на права и обврски, запишување во Централен регистар од овластено лице за застапување на Црвен крст на РМ, како и други прашања од заеднички интерес.

5.1 Услови за престанок на општински организации

Член 40

Услови за престанок на општински организации се:

- кога ќе настапат услови предвидени со закон;
- со престанок на работа на Црвениот крст на РМ престануваат со работа и општинските организации;
- кога Собранието на Црвен крст на РМ ќе донесе одлука за одземање на правото на општинската организација на употреба на името Црвен крст на РМ и амблемот на Црвениот крст, а со тоа и престанување со работа како составен дел на Црвениот крст на РМ;
- неподнесување на завршна сметка во законски рок;
- со статусна промена - присојединување, спојување и поделба;
- одлука на суд за забрана на работа и вршење на дејност;

- неспроведени избори по истек на мандатот на органите и телата;
- недоволен број на членови за реализирање на задачите и целите на Црвениот крст, немање на редовни извори на финансирање, зголемени трошоци и загуба во работењето.

5.2 Постапка за престанок на општинска организација

Член 41

Иницијатива за престанок на општинска организација може да поднесе Црвен крст на РМ и општинската организација која престанува со образложение на причините за престанок.

Член 42

Доколку иницијативата за престанок е поднесена од општинската организација која престанува со иницијативата општинската организација го запознава Црвениот крст на РМ.

Член 43

Иницијативата се доставува до Комисија за посредување и усогласеност која по разгледување на истата доставува извештај со мислење до Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Член 44

Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ во рок од 30 дена расправа по извештајот и доколку констатира дека постојат причини за престанок на општинска организација може да и наложи на општинската организација во определен рок од 60 дена да ги отстрани причините кои можат да доведат до престанок на општинската организација и за истото повратно да го информира.

Доколку во утврдениот рок општинската организација не ги отстрани причините, Раководниот одбор доставува предлог до Собранието на Црвениот крст на РМ за оправданоста за престанок на општинската организација.

Член 45

Собранието на Црвениот крст на РМ на прва наредна седница, но не подолго од 90 дена, расправа по предлогот на Раководниот одбор и донесува конечна одлука.

6. Црвен крст на град Скопје

Член 46

На подрачјето на град Скопје, кој е главен град на Република Македонија се формира Црвен крст на град Скопје кој ја координира работата на општинските организации на ниво на град Скопје и реализира активности на територија на повеќе единици на локална самоуправа кои се составен дел на градот Скопје, а согласно потребите и интересите на градот Скопје и на Црвениот крст на град Скопје.

7. Промена на назив на општинска организација во Црвен крст на град

Член 47

Во општини во Република Македонија кои со Закон ќе добијат статус на град со одлука на Соборниот на Црвен крст на РМ називот на општинската организација се менува и се формира Црвен крст на град. По потреба во градот може да се формираат и општински организации доколку ги исполнуваат условите за формирање на општински организации предвидени со овој Правилник.

8. Услови и постапка за формирање на Црвен крст на град

Член 48

Во општини во Република Македонија кои со закон добијат статус на град, а во нив претходно не била формирана општинска организација може да се формира Црвен крст на град.

8.1. Услови за формирање на Црвен крст на град

Член 49

За формирање на Црвен крст на град од каде што потекнува иницијатива најмалку кумулативно треба да се исполнети следните услови:

- На територија на градот и единици на локална самоуправа кои ќе ги покрива со своето работење да имаат живеалиште/ престојувалиште најмалку 15.000 лица;
- На територија на градот и единици на локална самоуправа кои ќе ги покрива со своето работење да има најмалку 500 членови на Црвен крст на РМ;
- Иницијативата да е поддржана најмалку од 1/2 од членови на Црвен крст на РМ од
- територија на градот и единиците на локалната самоуправа кои ќе ги покрива со своето работење;
- Иницијативата да е поддржана најмалку од десет односно 1/2 основни организаци на Црвен крст на РМ од територија на градот и единиците на локалната самоуправа кои ќе ги покрива со своето работење.
- Доказ дека има обезбедено седиште за административно - деловен простор со најмалку 100м², средства и опрема за вршење на активности на Црвен крст;
- Да има обезбедено писмена поддршка од градот и единиците на локална самоуправа кои ќе ги покрива во своето работење за проектна и финансиска поддршка за активности од областа на дејствувањето на Црвениот крст на РМ;
- Други услови предвидени со Закон и со актите на Црвениот крст на РМ.

8.2 Постапка за формирање на Црвен крст на град

Член 50

Иницијатива за формирање на Црвен крст на град покренува Црвен крст на РМ и иницијативен одбор сочинет од десет членови на Црвен крст на РМ од територијата на градот и единиците на локална самоуправа кои ќе ги покрива со своето работење.

Со иницијативата за потреба од формирање на Црвен крст на град иницијативниот одбор на соодветен начин го запознава населението од

307

територијата на градот и единиците на локална самоуправа кои ќе ги покрива со своето работење, а може да организира и соодветна јавна расправа.

Член 51

Основните организации од градот и единиците на локална самоуправа кои ќе ги покрива со своето работење должни се на иницијативниот одбор да му овозможат увид во податоци за жители, членови на Црвен крст на РМ и други податоци.

Член 52

Доколку иницијативата за формирање е поднесена од иницијативниот одбор од градот со иницијативата и преземените активности го запознава Црвениот крст на РМ.

Член 53

Иницијативата се доставува до Комисија за посредување и усогласеност која по разгледување на истата поднесува извештај со мислење до Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Член 54

Раководниот одбор на Црвен крст на РМ во рок од 30 дена расправа и доставува предлог до Собранието за оправданоста за формирање на Црвен крст на град.

Член 55

Собранието на Црвениот крст на РМ на прва наредна седница расправа по предлогот на Раководниот одбор и донесува конечна одлука.

9. Услови и постапка за престанок на Црвен крст на град Скопје/ град

Член 56

Црвен крст на град Скопје/град престанува да постои со одлука на Собранието на Црвен крст на РМ.

Собрание на Црвен крст на РМ може да донесе одлука за престанок и по претходно донесена одлука за иницијатива за престанок на Црвен крст на град Скопје/град.

Со одлука на Собранието на Црвен крст на РМ и одлука за иницијатива за престанок Црвен крст на град Скопје/град се уредува статусот на вработените, начин на пренос на право на сопственост и право на користење на имотот на Црвениот крст на РМ, пренос на права и обврски, како и други прашања од заеднички интерес.

9.1.Услови за престанок на Црвен крст на град Скопје/град

Член 57

Услови за престанување со работа на Црвен крст на град Скопје/ град се:

- доколку со Закон се укине статусот на град;
- кога ќе настапат други услови предвидени со закон;
- со престанок на работа на Црвениот крст на РМ престанува со работа и Црвен крст на град Скопје/град;
- кога Собрание на Црвен крст на РМ ќе донесе одлука за одземање на правото за употреба на името и амблемот на Црвен крст, а со тоа и

престанување со работа на Црвен крст на град Скопје/град како составен дел на Црвен крст на РМ;

- неподнесување на завршна сметка во законски рок;
- одлука на суд за забрана на работа и вршење на дејност
- неспроведени избори по истек на мандатот на органите и телата;
- непостоење на услови предвидени за формирање на Црвен крст на град Скопје/град

9.2. Постапка за престанок на Црвен крст на град Скопје/ град

Член 58

Иницијатива за престанок на Црвен крст на град Скопје/град може да поднесе Црвен крст на РМ и Црвен крст на град Скопје/град кој престанува со образложение на причините за престанок.

Член 59

Доколку иницијативата за престанок е поднесена од Црвен крст на град Скопје/град кој престанува со иницијативата го запознава Црвениот крст на РМ.

Член 60

Иницијативата се доставува до Комисија за посредување и усогласеност која по разгледување на истата доставува извештај со мислење до Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Член 61

Раководниот одбор на Црвениот крст на РМ во рок од 30 дена расправа по извештајот и доколку констатира дека постојат причини за распуштање на Црвен крст на град Скопје/град може да му наложи на Црвен крст на град Скопје/град во определен рок, но не подолг од 90 дена да ги отстрани причините кои можат да доведат до престанок на Црвен крст на град Скопје/град и за истото повратно да го информира.

Доколку во утврдениот рок Црвен крст на град Скопје/град не ги отстрани причините, Раководниот одбор доставува предлог до Собранието на Црвениот крст на РМ за оправданоста за престанок на Црвен крст на град Скопје/град.

Член 62

Собранието на Црвениот крст на РМ на прва наредна седница, но не подолго од 90 дена расправа по предлогот на Раководниот одбор и донесува конечна одлука.

III. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 63

Пријава за запишување на формирање и статусни измени: присоединување, спојување и поделба, и пријава за запишување на престанок, на општинската организација/ Црвен крст на град Скопје/ град, како составен дел на Црвен

309

крст на РМ, во Централниот регистар на Република Македонија поднесува овластеното лице за застапување на Црвениот крст на РМ.

Член 64

Овој Правилник влегува во сила со денот на донесување.

Врз основа на член 26 од Статутот на Црвениот крст на РМ, Извршниот одбор на Собранието на Црвениот крст на РМ, на својата седница одржана на 11.04.2007 година донесе

11.6 ПРАВИЛНИК ЗА РАБОТА НА ФОНДОТ ЗА РАЗВОЈ НА ЦРВЕНИОТ КРСТ НА РМ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се уредуваат статусот, управувањето, изворите на приходи, намената на приходите, условите и критериумите за доделување на средствата и контролата на наменското трошење на средствата од Фондот за развој на Црвениот крст на Република Македонија (во натамошен текст – Фондот).

Член 2

Фондот нема својство на правно лице.

Член 3

Во правниот промет Фондот го застапува Генералниот секретар на Црвениот крст на РМ .

Член 4

Фондот функционира како единствен Фонд за развој во организацијата на Црвениот крст на РМ.

Член 5

Паричните средства од членот 11 од овој правилник се уплатуваат на посебна жиро сметка на Црвениот крст на РМ.

Член 6

Финансиското и материјално работење на Фондот го води Секторот за финансии при Стручната служба на Црвениот крст на РМ.

II. УПРАВУВАЊЕ СО ФОНДОТ

Член 7

Со Фондот управува Извршниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Член 8

Извршниот одбор на Црвениот крст на РМ :

- Донесува Одлука за отварање на посебна жиро сметка на Фондот.
- Донесува Одлука за овластување на потписници на жиро сметката на Фондот.
- Донесува Одлука за формирање на Одбор на Фондот за развој.
- Утврдува годишна политика за работа на фондот.
- Донесува Финансиски план на Фондот.
- Донесува Финансискиот извештај на Фондот.
- Одлучува за потребите за доделување на средства на општинските и градската организација на Црвениот крст, по предлог на Одборот на Фондот за развој на Црвениот крст на Република Македонија.

III. ОДБОР НА ФОНДОТ ЗА РАЗВОЈ

Член 9

Одборот на Фондот за развој на Црвениот крст на Република Македонија го сочинуваат претседател и 6 члена, претставници на ООЦК и ЦКРМ.

Мандатот на членовите на одборот е 2 години, без можност за повторно именување.

Член 10

Надлежности на одборот се:

- донесува Деловник за работа на Одборот на Фондот за развој.
- распишува интерен конкурс за аплицирање на проекти, најмалку еднаш во годината;
- ги разгледува проектите и дава предлог до ИО на ЦКРМ за нивно одобрување, во рамките на финансискиот план ;
- ја следи реализацијата на одобрените проекти и за истото го информира ИО на ЦКРМ;
- предлага Финансов план на Фондот за развој;
- предлага Финансов извештај на Фондот за развој;
- обезбедува дополнителни средства обезбедени од други извори;
- за својата работа е одговорен пред Генералниот секретар на ЦКРМ и ИО на ЦКРМ.

IV. ИЗВОРИ НА ПРИХОДИ

Член 11

Извори на приходи на Фондот за развој се средствата во висина од 50% од вкупно собраните финансиски средства по основ на котизација, согласно одлуката на ИО на ЦКРМ, од општинските и Градската организација на Црвениот крст, и средства обезбедени од други извори.

V. НАМЕНА НА СРЕДСТВАТА

Член 12

Средствата на Фондот се наменети за:

1. Развојни програми и проекти од општинските и Градската организација на Црвениот крст, согласно Финансискиот план на Фондот, во висина од 90 % од обезбедените средства.
2. Средства на ЦКРМ во висина од 10 % од обезбедените средства, за депонентно осигурување за работа на фондот.

Член 13

Средствата кои не се искористени во тековната година, согласно член 12, став 1, се пренесуваат за користење во Финансискиот план за наредната година.

VI. УСЛОВИ И КРИТЕРИУМИ ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА СРЕДСТВА ОД ФОНДОТ

Член 14

Општинските и градската организација на Црвениот крст, можат да аплицираат за добивање на средства од Фондот со доставување на Развојни програми и Проекти, согласно распишаниот интерен конкурс.

Член 15

Општинските и градската организација на Црвениот крст, можат да аплицираат за добивање на средства од Фондот, доколку ги исполнуваат следните услови:

1. Превзема активности кои се во согласност со целите и задачите на Организацијата на Црвениот крст на РМ и не се штетни за угледот или активностите на Црвениот крст на РМ;
2. Редовно подмирување на финансиските обврски према Црвениот крст на РМ, и врши правилна распределба на финансиски и материјални средства обезбедени од донатори;
3. Редовно повикување на членот на Извршниот одбор на Црвен крст на РМ, задолжен за следење на работата на општинските организации и Градската организација, на седници на Извршниот одбор на општинските организации и Градската организација;
4. Навремено извршување и информирање за реализацијата на програмските активности, спроведување на традиционалните манифестации и активности утврдени со Законот и календарот на активности на Црвениот крст на РМ, и реализација на истите над 50% за претходната година.
5. Почитување и остварување на пренесена надлежност од страна на Црвениот крст на РМ на општинските организации и Градската организација (пр. прва помош и др.);
6. Почитување на договорите склучени помеѓу Црвениот крст на РМ и општинските организации, односно Градската организација;
7. Постапување и реализирање на обврските од одлуки, заклучоци и други општи акти од Црвен крст на РМ, како и реализирање на обврските дадени од Генералниот секретар на Црвен крст на РМ, за активности кои се организираат на државно ниво.
8. Навремено извршување на обврските по проекти, донирани од домашни и странски донатори;

Член 16

Општинските и градската организација на Црвениот крст, можат да аплицираат за добивање на средства од Фондот, доколку програмите и проектите ги исполнуваат следните критериуми :

1. Програмите и проектите да бидат во развојна функција на Црвениот крст.
2. Програмите и проектите да бидат изготвени согласно утврдените правила за изработка на проекти.
3. Учество на ООЦК во буџетот на проектот од 20%.
4. Програмите и проектите да овозможат нивна целосна примена, реализација и евалуација.
5. Одобрените средствата да се користат исклучиво за намената за која се доделуваат, согласно доставените програми и проекти.

VII. КОНТРОЛА НА НАМЕНСКО ТРОШЕЊЕ НА СРЕДСТВАТА

Член 17

За добиените средства ООЦК доставува конечен финансов извештај со пресметки на искористеноста на средствата во рок од 30 дена од завршувањето на проектот за кој се одобрени средствата, до Фондот.

Член 18

Извршниот одбор на Црвениот крст на РМ, има право :

1. Да врши контрола на наменското трошење на одобрените средства во текот на реализацијата на активностите.
2. Да донесе одлука за враќање на одобрените средства, со затезна камата сметана од денот на добивањето на средствата на сметката на корисникот, во случај на ненаменско искористување на средствата.
3. Да иницира постапка за утврдување на одговорност кон одговорното лице од страна на корисникот на средствата, доколку утврди ненаменско искористување на средствата.
4. Да обезбеди транспарентност и јавност во реализацијата на програмите и проектите финансирани од Фондот.

VIII. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 19

Измени и дополненија на овој Правилник се вршат по иста постапка, како и при негово донесување.

Член 20

Овој Правилник стапува во сила со денот на донесувањето.

Пречистениот текст на Правилникот за уредување на начинот за обезбедување на средства и основи за користење на средствата на Фондот за солидарност на Црвен крст на Република Македонија ги опфаќа: Правилникот за уредување на начинот за обезбедување на средства и основи за користење на средствата на Фондот за солидарност на Црвен крст на Република Македонија бр.02-115/7 од 25.02.2015 година, Одлуката за изменување на Правилникот за уредување на начинот за обезбедување на средства и основи за користење на средствата на Фондот за солидарност на Црвен крст на Република Македонија бр.02-1382/9 од 02.11.2016 година, Одлуката за

314

дополнување на Правилникот за уредување на начинот за обезбедување на средства и основи за користење на средствата на Фондот за солидарност на Црвен крст на Република Македонија бр.0202-1220/13 од 28.11.2017 година и Одлуката за дополнување на Правилникот за уредување на начинот за обезбедување на средства и основи за користење на средствата на Фондот за солидарност на Црвен крст на Република Македонија бр.0202-583/10 од 07.06.2018 година.

11.7 ПРАВИЛНИК ЗА УРЕДУВАЊЕ НА НАЧИНОТ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА СРЕДСТВА И ОСНОВИ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВАТА НА ФОНДОТ ЗА СОЛИДАРНОСТ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА ФОНД ЗА СОЛИДАРНОСТ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(пречистен текст)

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој Правилник се уредува начинот на обезбедување на средствата, основите за користење на средствата на Фондот за солидарност и постапката за остварување на правата (во натамошниот текст: Фонд).

2. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

2.1 ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА

Член 2

Фондот се финансира од следните извори:

- спонзорства и донации;
- прилози и подароци на правни и физички лица;
- други извори.

Член 3

Средствата од член 2 од овој Правилник се уплатуваат на посебна сметка на Фондот согласно нивната намена.

Член 4

Средствата од Фондот кои нема да се искористат во тековната година, се пренесуваат за наредната година.

2.2 ОСНОВИ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СРЕДСТВА ОД ФОНДОТ

Член 5

Средствата на Фондот ќе се користат за следните намени:

- Трошоци за парична и материјална помош за последици од елементарни непогоди во земјата; и
- парична помош за лекување.

Од Фондот за солидарност се издвојуваат средства за набавка на материјали и надомест на направени трошоци за подготовка и реализација на хуманитарни операции во земјата.

Од Фондот за солидарност може да се издвојуваат средства и за подобрување и унапредување на системот за подготвеност и справување со последиците од катастрофи на национално ниво.

2.3 ПАРИЧНА ПОМОШ ЗА ПОСЛЕДИЦИ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИ НЕПОГОДИ

Член 6

Во случај на претрпени потешки последици од елементарни непогоди (поплава, земјотрес, пожар и друго) на објект во кој живее барателот (физичко лице) може да му се додели парична помош во висина до 30.000, 00 денари нето износ за што одлука донесува Раководниот одбор на Црвениот крст на Република Македонија.

Во случај на претрпени потешки последици по здравјето и животот на барателот/семејството, Раководниот одбор може да одлучи да додели парична помош во висина до 100.000,00 денари.

Паричната помош се одобрува врз основа на потврда за претрпена штета издадена од соодветен орган.

Одобрените средства за физичките лица се уплатуваат на трансакциска сметка на корисникот.

Член 7

Парична помош може да се додели и на правен субјект кој е составен дел на Црвениот крст на РМ (Црвен крст на град Скопје и Општинска организација на Црвен крст) на објект во кој функционира субјектот во случај на претрпени штети и потешки последици од елементарни непогоди (поплава, земјотрес, пожар и друго).

Паричната помош изнесува најмногу до 100.000,00 денари во зависност од претрпената штета, која се докажува со комплетна документација и процена од овластено лице за проценка.

За доделената помош Црвен крст на Република Македонија и правниот субјект (ЦКГС или ООЦК) склучуваат договор за регулирање на меѓусебните права и обврски.

2.4 ПАРИЧНА ПОМОШ ЗА ЛЕКУВАЊЕ

Член 8

Барањето за парична помош за лекување се поднесува до Црвен крст на Република Македонија.

Во случај на потешка и подолготрајна болест на барателот може да му се додели парична помош, но не повеќе од 30.000,00 денари нето износ.

Исплатата на надоместокот од став 1 на овој член по правило се врши врз основа на доставена валидна медицинска документација на барателот.

Средствата по основ на лекување може да се доделат само еднаш во текот на годината.

Одобрените средства за физичките лица се уплатуваат на трансакциска сметка на корисникот.

2.5 ЕВИДЕНЦИЈА НА СРЕДСТВАТА НА ФОНДОТ

Член 9

За приливот и одливот на средствата на Фондот се води посебно сметководство.

Административно-техничките работи за Фондот ги извршува Стручната служба на Црвениот крст на Република Македонија.

Член 10

Надзор за користење на средствата од Фондот врши Раководниот одбор на Црвениот крст на Република Македонија.

3. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 11

Измени и дополнувања на овој Правилник се вршат на начин и постапка по која е и донесен.

Член 12

Одредбите на овој Правилник се однесуваат и за Црвен крст на град Скопје и Општинските организации на Црвен крст.

Член 13

Со донесување на овој Правилник престанува да важи Правилникот за работа на Фондот за солидарност на Црвениот крст на Република Македонија од 1997 година.

Врз основа на член 26 од Статутот на Црвениот крст на РМ, а согласно заклучокот од Извршниот одбор на Црвен крст на РМ од 19.08.2016 година, Извршниот одбор на Црвениот крст на РМ на седницата одржана на 02.11.2016 година донесе

11.8 ПРАВИЛНИК ЗА ФУНКЦИОНИРАЊЕ И ФИНАНСИРАЊЕ НА ФОНД ЗА ИТЕН ОДГОВОР ПРИ КАТАСТРОФИ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој Правилник се уредува статусот, функционирањето, изворите на приходи, и намената на средства на Фондот за итен одговор при катастрофи на Црвен крст на Република Македонија (во натамошниот текст: Фонд).

1.1. СТАТУС И ФУНКЦИОНИРАЊЕ

Член 2

Фондот нема својство на правно лице и претставува резервен фонд за првичен итен одговор при катастрофи за помош и поддршка на настрадано население во земјата и странство.

Член 3

Фондот има посебна сметка, а потписници на сметката се определуваат со одлука на Извршниот одбор на Црвен крст на Република Македонија.

Член 4

Во правниот промет Фондот го застапува Генералниот секретар на Црвениот крст на РМ или друго лице што ќе го овласти Генералниот секретар.

Член 5

Фондот функционира како единствен фонд за итен одговор при катастрофи во организацијата на Црвениот крст на РМ.

Член 6

Финансиското и материјално работење на Фондот го води Одделението за финансии во стручната служба на Црвениот крст на РМ. Административно-техничките работи за Фондот ги извршува Стручната служба на Црвениот крст на Република Македонија.

Член 7

Со Фондот управува Генералниот секретар на Црвен крст на РМ. За средства наменети за одредена катастрофа која се случила во Република Македонија кои не надминуваат висина од 500.000,00 денари, одлука за нивно трошење донесува Генералниот секретар на Црвениот крст на РМ.

За средства кои го надминуваат износот од 500.000,00 денари како и за катастрофа која се случила во странство, одлука донесува Извршниот одбор на Црвен крст на РМ.

Планот за начинот на користење на средствата и нивна намена се донесува врз основа на средствата со кои располага Фондот и ингеренциите согласно став 1 и 2 од овој член и истиот може да се менува во зависност од приливот на средства.

За трошоците и активностите за кои одлучува Генералниот секретар на Црвениот крст на Република Македонија, се поднесува извештај до Извршниот одбор на Црвениот крст на РМ.

Средствата кои се прилив од инструментите за поддршка на националните друштва зафатени со катастрофа, од страна на Меѓународната федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина, се користат согласно ставките наведени за конкретната намена, претходно одобрени од страна на донаторот.

2. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

2.1 ИЗВОРИ НА ПРИХОДИ

Член 8

Фондот се финансира од следните извори:

- Средства кои се планираат да се издвојат годишно од Буџетот на Црвен крст на РМ;
- Партиципативно учество на Црвен крст на град Скопје и Општинските организации на Црвен крст;
- Годишен јавен повик објавен од Црвен крст на РМ за мобилизирање на средства за катастрофи;
- Повик за собирање средства за отстранување на последиците од конкретни катастрофи;
- Средства кои ги издвојуваат домашни и меѓународни организации и институции кои се надлежни за справување, заштита и спасување на настрадано население од катастрофи;
- Средства од инструменти за поддршка на националните друштва зафатени со катастрофа, од страна на Меѓународната федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина (пр. ДРЕФ, АПЕЛ);
- Прилози и подароци на правни и физички лица;
- Други извори.

Црвениот крст на РМ годишно објавува јавен повик за прибирање на средства за намената на Фондот.

2.2 НАМЕНА НА СРЕДСТВА ОД ФОНДОТ

Член 9

Средствата на Фондот се наменети за првична интервентна помош при:

- елементарни непогоди во земјата и странство, со доделување хуманитарна помош во материјални и парични средства за основни потреби на настрадани семејства и граѓани во Република Македонија и странство, погодени од поплави, земјотрес, пожари и др. катастрофи.
- Со средствата се врши:
- набавка на материјално-технички средства,
- логистичка поддршка на операцијата;
- паричен надомест на лицата вклучени во спроведување на операциите;
- едукација и тренинг на лица кои се дел од логистичките операции.

Средствата се распределуваат во зависност од квантумот на средства со кој располага Фондот. Висината на средствата утврдени во член 3 од Одлуката за формирање на Фонд за итен одговор при катастрофи на Црвениот крст на Република Македонија не се предмет на распределба, освен ако Извршниот одбор на Црвениот крст на Република Македонија не одлучи поинаку.

2.3 НАБАВКА

Член 10

План за користење на висината на средствата и нивна намена донесува Генералниот секретар на Црвен крст на РМ, кој е интегрален дел на Годишниот план за набавки на Црвениот крст на РМ и истиот се внесува во посебна графа.

Набавката на производите и услугите се врши согласно Правилникот за начинот на постапка за завршење на набавки во Организацијата на Црвениот крст на Република Македонија.

Доколку рокот на употреба истекува 2 (два) месеци на одредени производи кои не се искористени, истите можат да се пренаменат за помош на ранливо население.

Член 11

Средствата од Фондот кои нема да се искористат во тековната година, се пренесуваат за наредната година.

Средствата не може да се користат за друга намена, освен за случаи за кои ќе одлучи Извршниот одбор на Црвен крст на РМ, односно донаторот.

2.4 ЕВИДЕНЦИЈА НА СРЕДСТВАТА И МОНИТОРИНГ НА ФОНДОТ

Член 12

Евиденцијата на средствата на Фондот се води посебно.

Сите финансиски трансакции да се евидентираат со буџетско начело на евидентирање на приходи и расходи.

За материјално-техничките средства се води посебна евиденција во магацинот во кој се чуваат истите.

Член 13

Мониторинг на работата на Фондот се врши од страна на Извршниот одбор на Црвениот крст на Република Македонија кој постапува согласно интерните акти на Црвен крст на РМ.

3. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 14

Овој правилник се донесува од Извршниот одбор на Црвен крст на Република Македонија.

Измени и дополнувања на овој Правилник се вршат на начин и постапка по која е и донесен.

Член 15

Одредбите на овој Правилник се применуваат на сите нивоа на организациона поставеност на Црвен крст на Република Македонија.

Член 16

Правилникот влегува во сила со денот на неговото донесување а се применува од 01.01.2017 година.

11.9 СТАНДАРДИ ЗА БРЕНДИРАЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Нашиот визуелен идентитет претставува олицетворение на сето она за што Црвен крст на Република Македонија се залага, а истовремено влијае на перцепцијата сите заедно можеме да и чувството на сè што го правиме.

320

Црвен крст на Република Македонија

Доколку сме посветени и доследни на неговата употреба зајакнеме квалитетот на нашата работа, да водиме јасни и авторитетни комуникации и информации и најважно, достоинствено да ги дисеминираме нашите вредности.

ВОВЕД

Документот за заштитните или бренд стандарди на Црвен крст на Република Македонија е израз на волјата и грижата за заштита и препознатливост на хуманитарниот капацитет, способност, дигнитет и одговорност во Меѓународното движење на Црвен крст и Црвена полумесечина, и во Република Македонија.

Стандардите за брендирање на Црвен крст на Република Македонија ја имаат улогата на пропишани правила за изедначен облик, големина, постојан квалитет и контрола и начин на следење на примената на логото на Црвен крст на Република Македонија.

Истите се производ на искуствата во Црвен крст на Република Македонија, компонентите на Меѓународното движење на Црвен крст и Црвена полумесечина, и одделни национални друштва. Правната моќ се црпи од Законот за Црвен крст на Република Македонија, Статутот на Црвен крст на Република Македонија, Правилата за употреба и заштита на амблемот на Црвен крст на Република Македонија, Статути и правила на Меѓународниот комитет на Црвен крст и Меѓународната федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина, документи на Конференции на Движењето на Црвен крст и Црвена полумесечина и документи на Меѓународната заедница (Женевски конвенции и други). Фактичката моќ и одговорност произлегува од седумте основни принципи на Движењето на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Основни Принципи

Нашата организација се потпира врз седумте основни принципи на Меѓународното Движење на друштвата на Црвен крст и Црвена полумесечина кои ја насочуваат нашата работа. Тие се водечки принципи кои имаат посебна вредност и претставуваат основа за сето она што го правиме. Исто така, го формираат и перципирањето на јавноста во однос на нашата работа.

ХУМАНОСТ
НЕПРИСТРАСНОСТ
ДОБРОВОЛНА СЛУЖБА
НЕУТРАЛНОСТ
НЕЗАВИСНОСТ
УНИВЕРЗАЛНОСТ
ЕДИНСТВОСТ

Мисија на Црвен крст на Република Македонија

Црвениот крст на Република Македонија е хуманитарна, волонтерска организација која делува согласно со основните принципи на Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина

работејќи на планот на обезбедување помош и услуги за ранливо население и промовирање на меѓународното хуманитарно право и хуманите вредности.

Што е бренд (заштитен знак)?

Пред да се зборува за позиционирање на брендот и бренд стандарди, треба да се дефинира значењето на терминот **“бренд”**. Брендот е многу повеќе од значењето на логото и укажува кон тоа, што претставува организацијата и какви бенефиции обезбедува секогаш кога луѓето ќе бидат во контакт со него. Брендот се однесува на сите искуства на јавноста во однос на тоа што го гледаат, слушаат, читаат и непосредно го доживуваат за Црвениот крст на Република Македонија.

Брендот го пренесува кредибилитетот, компетентноста и грижа кон визијата, мисијата и принципите на организацијата. Доколку сме доследни во нашето однесување, начинот на кој што зборуваме, звучиме и изгледаме, тогаш може да го зголемиме разбирањето на јавноста во однос на тоа што го правиме. Нашите пораки ќе бидат појаки, и ќе ни овозможат да ја надградуваме и одржуваме довербата на долгорочен план. Еден силен бренд ќе ни помогне да станеме посилна организација, а со тоа нашите поддржувачи ќе не помнат, ќе ни се враќаат и ќе не препорачуваат кај други.

На практично ниво, доколку поставените стандарди за брендирање на Црвениот крст на Република Македонија се употребувани и презентирани на доследен начин, ќе резултира со повеќе придобивки во однос на работењето и функционирањето на организацијата.

- Бидејќи работиме со сет на визуелни елементи кои се веќе прецизно креирани - *штедиме време*, а со тоа веќе знаеме што и како да го кажеме преку унифицирана визуелна порака.
- Со основните елементи за дизајн, примерите и обрасците кои ни се достапни, дизајнерската работа ќе биде многу поедноставна. За одредени проекти нема да ни биде потребна поддршка за компјутерски дизајн, а на тој начин штедиме и финансиски средства.
- Сето ова ни овозможува да ја подигнемесвеста на јавноста за Црвениот крст и за нашата мисија и ни помага да го зголемиме нашиот кредибилитет. Правилната употреба на Стандардите за брендирање ќе ни помагаат да бидеме препознатливи во општото опкружување и ќе ни ги подбрат нашите потенцијали за мобилизирање фондови и партнерски соработки. Преку креирањето на единствен идентитет за Црвениот крст ќе и поаѓаме на јавноста да ги препознае нашите услуги, волонтери и активности кои единствено целат кон помош на ранливи категории на население во сите заедници во кои сме активно вклучени во нашата земја, но и пошироко.

Значење на брендот

Со брендот, Црвениот крст на Република Македонија го означува коренот на хуманоста и вредносниот систем за помош на оние на кои им е најпотребна, ја дава историската и функционална врска со Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина, го истакнува јавниот

легитимитет и кредибилитет, ја обезбедува комуникацијата со јавноста и особено ранливата јавност и врши заштита на дигнитетот при активностите во рамки на прокламираната хумана мисија и визија.

При користењето на брендот со стандардизирани основи и оперативност се гарантира успешност, ефикасност, институционална сигурност, капацитет за партнерски соодноси и потенцијали за мобилизирање на фондови во Република Македонија и надвор од неа и пораст на имиџот и улогата во заедницата. Преку брендот се обезбедува емотивната врска со населението и довербата во долгорочноста на хуманата определба и работа на Националното друштво.

Логото како најзначаен структурален елемент за остварување на комуникацијата е дел од вкупниот комплекс на Црвениот крст на Република Македонија (канцелариско работење, промотивни материјали, публикации, архитектура и возила, ВЕБ страница и Е-весник) кои влегуваат во контекстот за стандардизација на брендот, а со тоа и унифициран и одговорен однос на сите овластени корисници.

Цел на бренд/стандардот

Основната цел на стандардизацијата е поврзана со правилно и препознатливо исполување на хуманитарниот капацитет, интерна унифицираност и одговорност при примената на национално и локално ниво и заштитниот легитимитет со екстерната структура на комуникација и јавноста во целина.

Посебната цел е насочена кон стабилен партнерски однос во Република Македонија и во Меѓународното движење на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Ефекти

Подобри комуникации, дигнитет и легитимитет, зголемена одговорност и целосна посветеност на основните принципи на Движењето.

Резултати

Документот за стандардизацијата на употребата на знакот на Црвен крст во Црвениот крст на Република Македонија допринесува за: подигнато ниво на силно Национално Друштво со целокупниот свој капацитет, работа и активност (сертификација); унифициран пристап кон употребата на амблемот; зголемена доверба во Националното Друштво; применлив документ (Стандарди за брендирање на Црвен крст на Република Македонија); измени и дополнувања и прилагодување на постојна легислатива; формирање и функционирање на тело за следење на примена на стандардите и давање на напатствија и согласности за одредени корисни практики.

Место и улога на брендот

Местото и улогата на брендот дефинира за што се залага нашиот бренд во односите со целните групи, партнерите и поддржувачите, волонтерите и другите организации кои се обидуваат да стигнат до истите целни групи. Во суштина брендот ги дефинира елементите кои не прават поразлични од другите, а силното позиционирање на нашиот бренд е во наш интерес.

Нашиот бренд дава одговор на прашањето: „Кои услуги ги обезбедуваме?“ Одговорот на прашањето е дека ние им помагаме на луѓето на планот на спречување, подготвеност и дејствување при итни состојби, обезбедуваме заштита на животот и добрата на човекот, зајакнување на активностите за опоравување од катастрофи и кризни состојби, унапредување на здравјето и безбедниот живот на луѓето, како и унапредување на социјалната вклученост и промоција на култура на ненасилство и мир, промовирање хуманитарна акција, ги вклучуваме младите и останатите категории на лица преку хуманитарна едукација, кон хуманитарна акција.

Бенефициите ги претставуваат рационалните и емотивните карактеристики со кои целните групи, партнерите и поддржувачите, волонтерите и другите организации директно се поврзани со нас. Емотивните бенефиции даваат одговор на прашањето, „**Што чувствувате во врска со Црвениот крст?**“. Одговорот на прашањето би бил дека преку вклученоста им овозможуваме на луѓето да се чувствуваат хумано и да им помагаат на другите кои имаат потреба од помош, како и целните групи да се чувствуваат достоинствено и заштитено.

Рационалните бенефиции, пак, даваат одговор на прашањето, „Каков впечаток оставаме на Вас?“ Ова опишува како луѓето гледаат на нашите услуги и што мислат за нас. Позиционирањето на брендот во општеството се развива и постојано ќе се развива. Позиционирањето го претставува имиџот во однос на тоа што значи брендот во мислите на целните групи и е условено од моменталното маркетиншко опкружување и од целта на организацијата. Црвениот крст им помага на луѓето на кои им е неопходна помош. Едноставно позиционирањето на брендот е нешто што се создава и нешто што може да се смени со текот на времето и зависно од околностите кои се менуваат во маркетиншкото опкружување.

ОФИЦИЈАЛНИ СТАНДАРДИ ЗА БРЕНДИРАЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Нашето лого е едно од највредните капацитети кои ги поседуваме - нешто што моментално се препознава и вреднува ширум светот. Нашиот визуелен идентитет претставува олицетворение на сето она за што Црвениот крст на Република Македонија се залага, а истовремено влијае на изгледот и чувството на сè што правиме. Доколку сме посветени и доследни на неговата употреба сите заедно можеме да го зајакнеме квалитетот на нашата работа, да водиме јасни и авторитетни комуникации и информации и најважно достоинствено да ги дисеминираме нашите вредности.

Амблем на Црвен крст

Уште во 1864 година, Женевските Конвенции ги одредија амблемот на Црвен крст како симбол за заштита и неутралност. Амблемот на Црвениот крст е меѓународно признат симбол за заштита и неутралност за време на војни и вооружени судири. Во мирнодопски услови, амблемот на Црвениот крст идентификува луѓе, програми и услуги поврзани со хуманитарната мисија и активностите на Црвениот крст. Црвениот крст е еден од најпризнатите симболи во светот.

ПРАВЕН КАУЗАЛИТЕТ НА СТАНДАРДИТЕ ЗА БРЕНДИРАЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Со Статутарна одлука за изменување и дополнување на Статутот на Црвениот крст на

Република Македонија донесена од страна на Собранието на Црвениот крст на Република Македонија од 27.03.2013 година утврдено е дека логото на Црвениот крст и неговата унифицирана употреба се уредува со Стандарди за брендирање на Црвениот крст на РМ.

Извршниот одбор на Собранието на Црвен крст на Република Македонија на својата седница одржана на 21. 05. 2013 година донесе Одлука за утврдување на логото на Црвениот крст и Заклучоци со задолжение за изработка на документ Стандарди за брендирање на Црвен крст на РМ, со прецизиран и изработен фонот за зборовите во логото, прецизирање на спецификите на употреба на јазикот во средините каде делуваат општинските организации на Црвениот крст, како и утврдување на акроними (скратени називи) на Црвен крст на Република Македонија, Црвен крст на град Скопје и Општинска организација на Црвен крст кои ќе се користат за внатрешна употреба во Организацијата.

Стандардите за брендирање се поврзани со основната правна регулатива на ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - Закон за Црвениот крст на Република Македонија, („Сл. Весник на РМ“) бр.41/94; Статут на Црвен крст на Република Македонија, и Правила за употреба и заштита на амблемот на Црвениот крст од 2001 година. Регулирањето, нормирањето и санкционирањето на употребната и заштитна функција на амблемот и името Црвен крст на Република Македонија се имплементирани во одредбите од овие документи.

Закон: Одредби во кои е регулирана употребата и заштитата на амблемот на Црвениот крст . Статут: Статутарна одлука за изменување и дополнување на Статутот на Црвениот крст на Република Македонија

Правила: Изворна врска со Правилата за употреба на амблемот на Националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина од 1965 година и ревидирани во 1991 година, изготвени врз основа на одредби на Женевските конвенции од 1949 година и Дополнителните протоколи од 1977 година.

Стандардите за брендирање се во директна меѓузависна врска со измени, дополнувања или нова законска регулатива во остварувањето на активностите и основната мисија на Црвен крст на Република Македонија.

Лого на Црвен крст на Република Македонија

На сите ни причинува посебно задоволство да служиме во најдобар интерес на нашето лого кое е светски признат симбол на добрата волја и хуманоста. Докажаниот и почитуван амблем е од непроценлива вредност, кој доколку доследно се користи ќе овозможи нашата организација да биде посилна и да пренесува унифицирана порака. Нашето лого е составено од два дела: амблемот Црвен крст и зборовите „Црвен крст на Република Македонија“ согласно одлуката на Извршниот одбор на Црвен крст на Република Македонија бр. 02- 432/5 од 21. 05. 2013 година.

Лого на општинска организација на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје

Логото на општинската организација на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје се состои од три дела: амблемот Црвен крст и зборовите Црвен крст на Република Македонија – општинска организација (назив на седиштето), односно Црвен крст на Република Македонија – Црвен крст на град Скопје, согласно одлуката на Извршниот одбор на Црвен крст на РМ бр. 02- 432/5 од 21.

05. 2013 година.

ОФИЦИЈАЛНИ ВЕРЗИИ НА УПОТРЕБА НА ЛОГОТО НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Зборот лого тип се користи за опишување на комбинација на амблемот и зборовите * Црвен крст на Република Македонија*, како што е прикажано подолу во овој документот. Во употреба се четири верзии – лого типови на логото на Црвен крст на Република Македонија со изведени специфики на употреба, согласно јазична и територијална специфика на употреба различни средини на дејствување во Република Македонија.

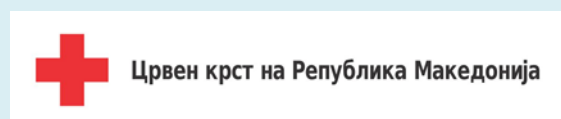
Официјална верзија на употреба на логото на Црвен крст на Република Македонија е на македонски јазик.

Лого типовите на Црвен крст на Република Македонија се достапни во повеќе јазични верзии и тоа (македонско – албанска, македонско – албанска – англиска, македонско - англиска и англиска верзија). Повеќе јазичните верзии на лого топовите се изработени и вклучени за да исполнат посебни потреби на употреба на логото, во различни средини каде делуваат општинските организации на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје, како и за меѓународна комуникација. Англиската верзија се користи за документи и публикации за меѓународна кореспонденција, но само со називот Црвен крст на Република Македонија на англиски јазик.

Користењето на логото на Црвен крст на град Скопје и општинските организации на Црвен крст има ограничена употреба. Во рамките на нивното дејствување потребно е користење на логото на Црвен крст на Република Македонија (печатење на облека, возила, канцелариски материјал, итн), додека општинското лого ќе се користи за архитектура и внатрешни документи специфицирани согласно стандардите за брендирање.

Во продолжение се претставени прикази на официјалните позиции на името на националното друштво и името на општинска организација на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје во четири официјални лого типови со конкретни спецификации и дополнителни специфики на употреба.

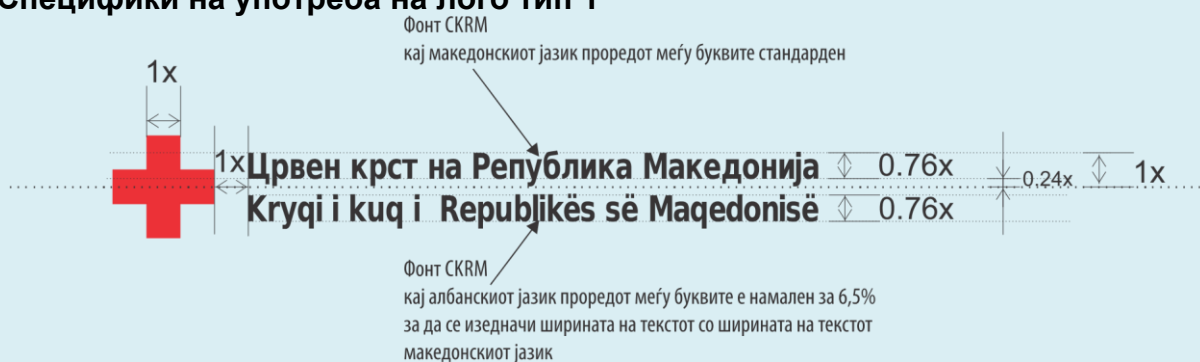
ЛОГО ТИП 1

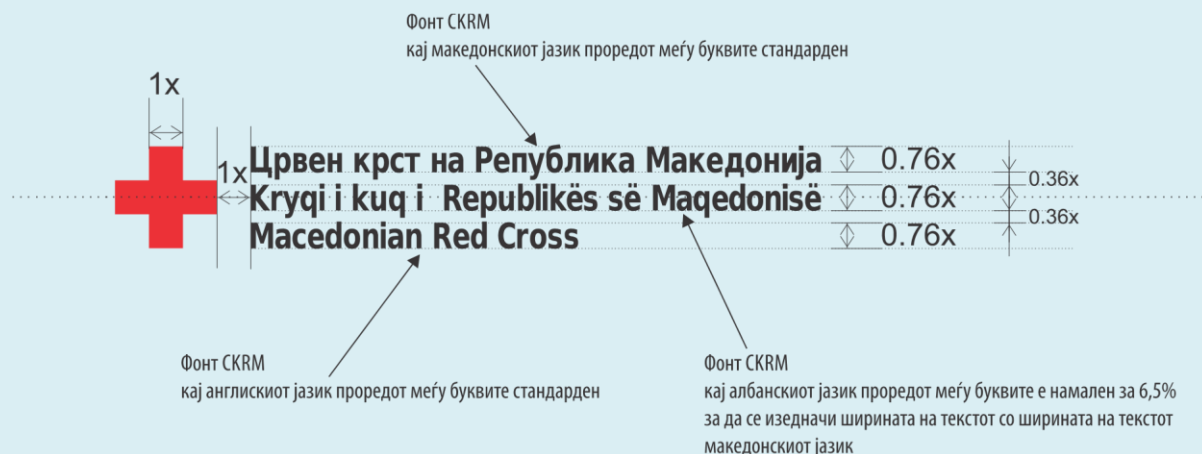

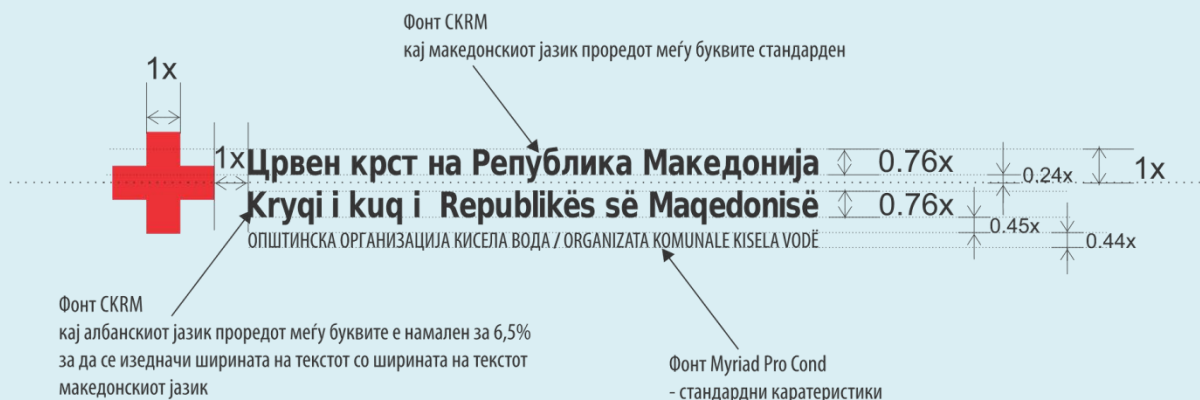
Лого тип 1 претставува официјално лого на националното друштво кое е прецизирано за употреба од страна на сите субјекти во Црвен крст на РМ во рамките на официјалната комуникација, прецизирани подолу во документот.

Специфики на употреба на лого тип 1

Црвен крст на Република Македонија

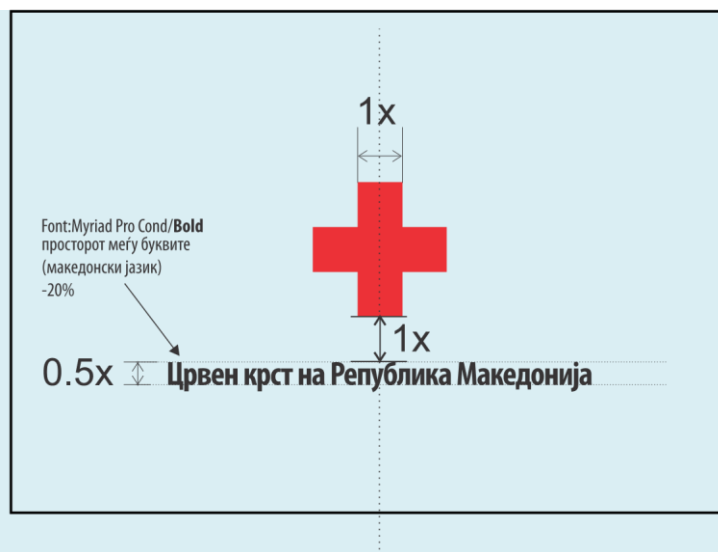
Име на фонт: CKRM

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
1234567890.:; ' " (!?) +-*/=

Име на фонт: Myriad Pro Cond

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
1234567890.:; ' " (!?) +-*/=

ЛОГО ТИП 2

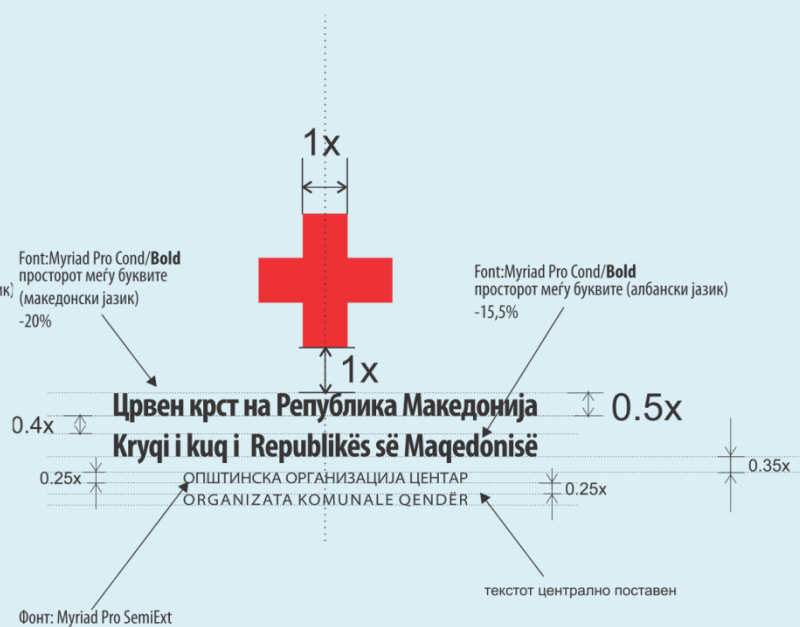
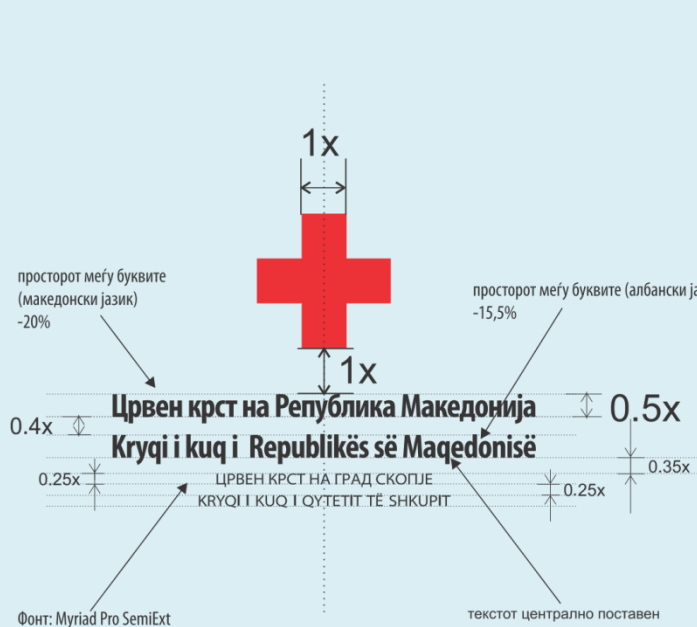
Лого тип 2 претставува втора верзија на официјалното лого на националното друштво кое е прецизирано во ограничена употреба за специфични форми на промотивни материјали или електронски комуникации, при што неговата форма соодветствува со просторот со кој располагаме за дизајн и обележување.

Црвен крст на Република Македонија

Специфики на употреба на лого тип 2

Име на фонт: Myriad Pro Cond (Bold)

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

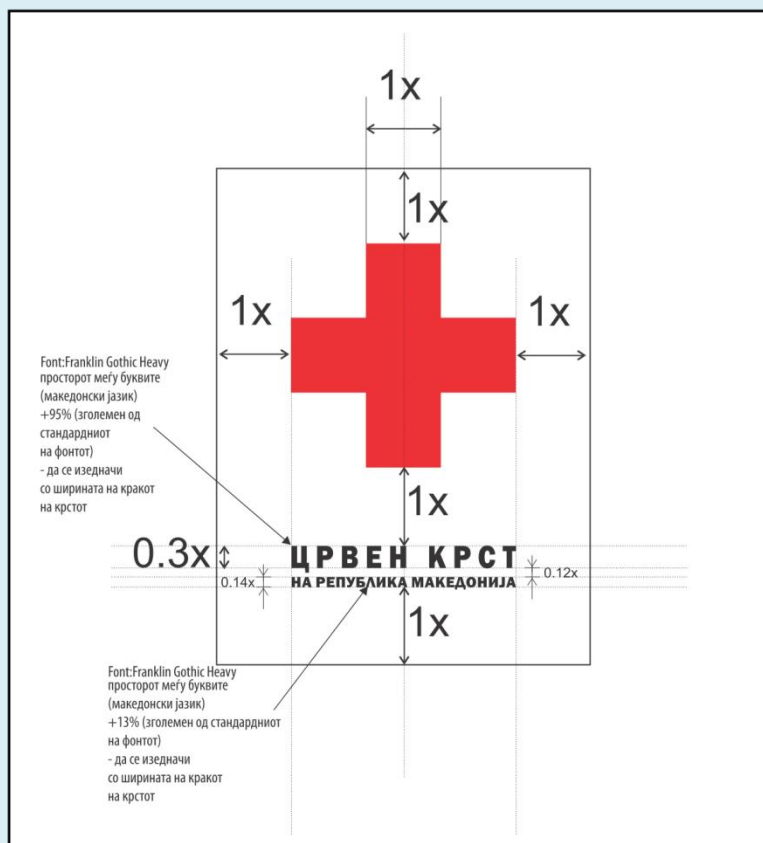
1234567890.:; ' " (!?) +-*/=

Име на фонт: Myriad Pro SemiExt

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

1234567890.:; ' " (!?) +-*/=

ЛОГО ТИП 3

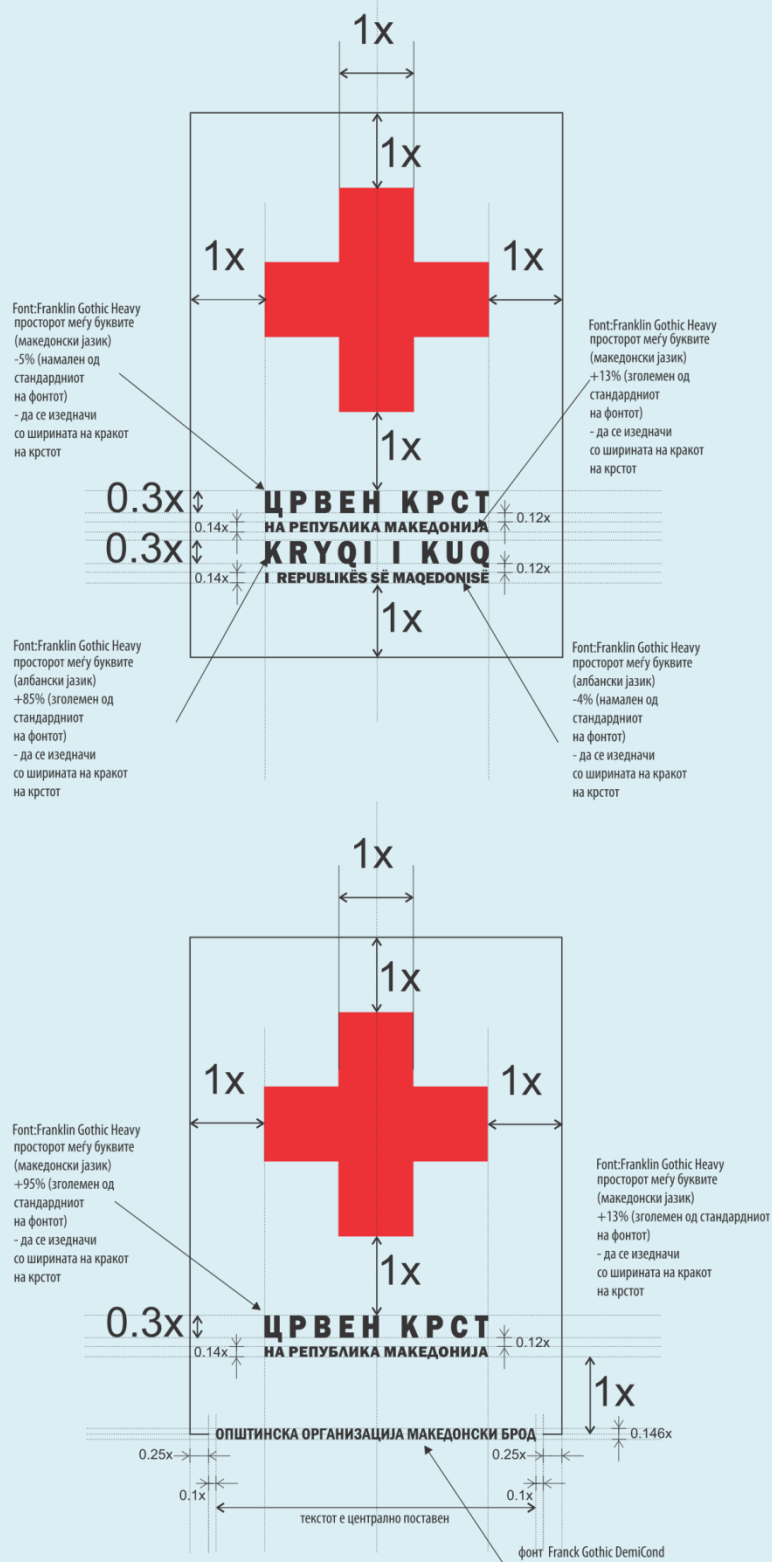

Лого тип 3 има ограничена употреба за одбележување на униформа, облека согласно стандардите за употреба на логото.

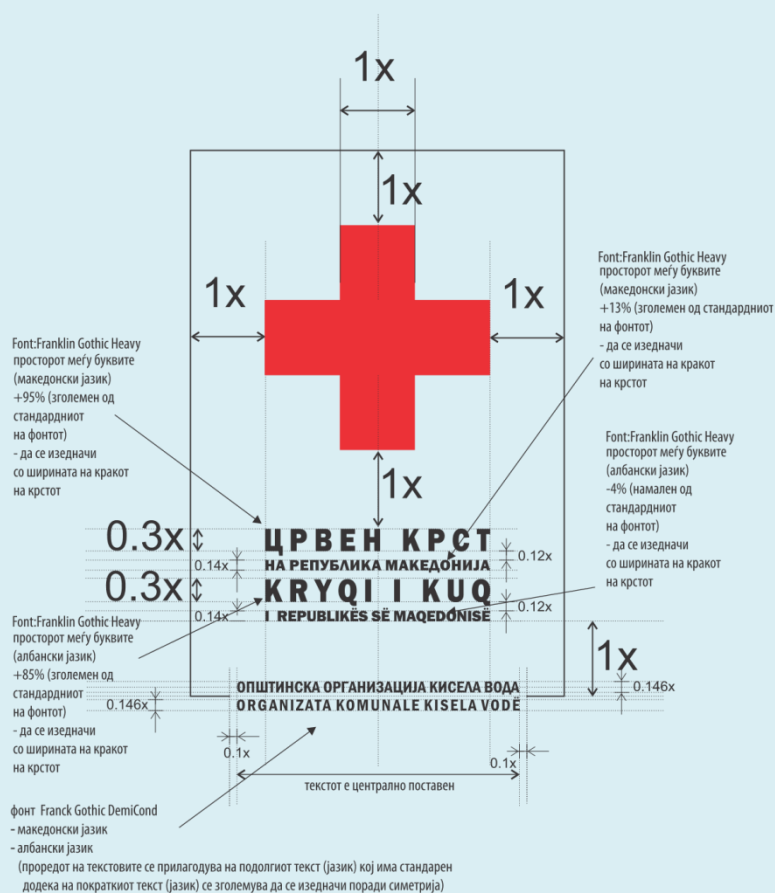

Црвен крст на Република Македонија

Специфики на употреба на лого тип 3

Црвен крст на Република Македонија

Име на фонт: Myriad Pro Black Cond

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

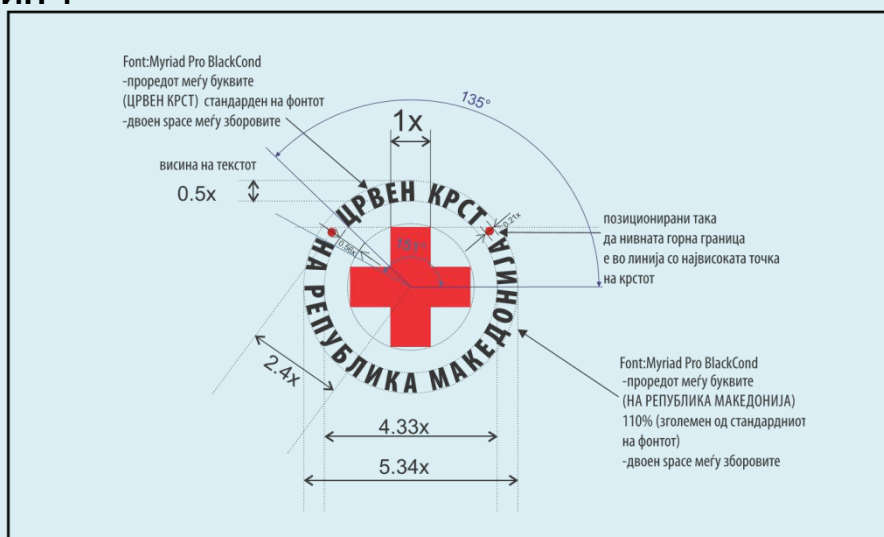
1234567890.:,' " (!?) +-*/=

Име на фонт: Myriad Pro SemiExt

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

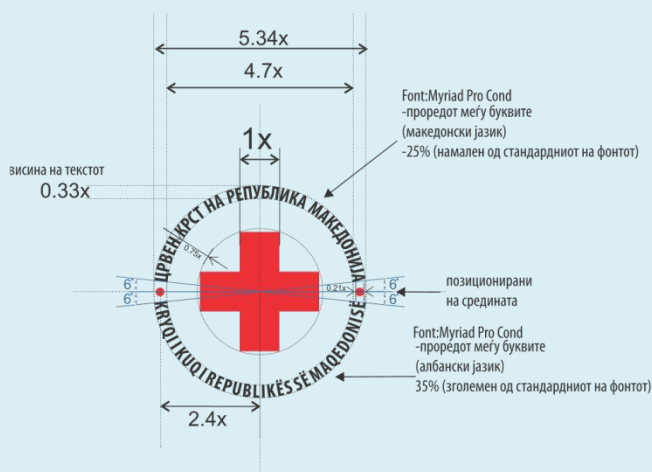
1234567890.:,' " (!?) +-*/=

ЛОГО ТИП 4

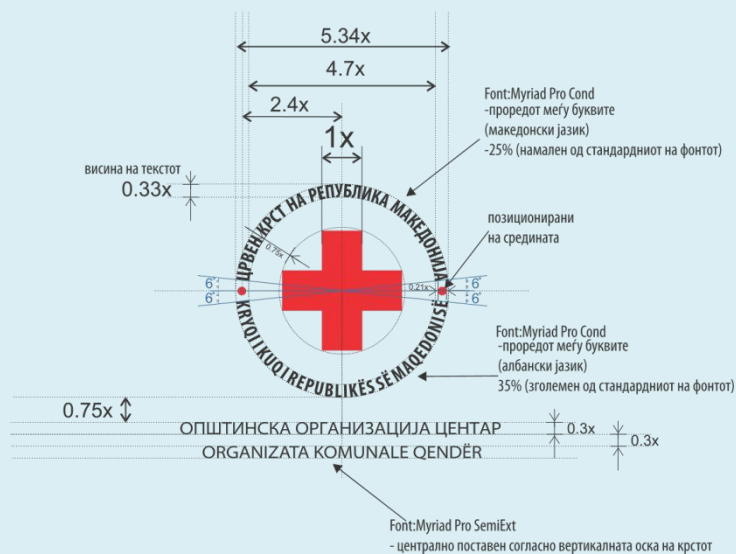
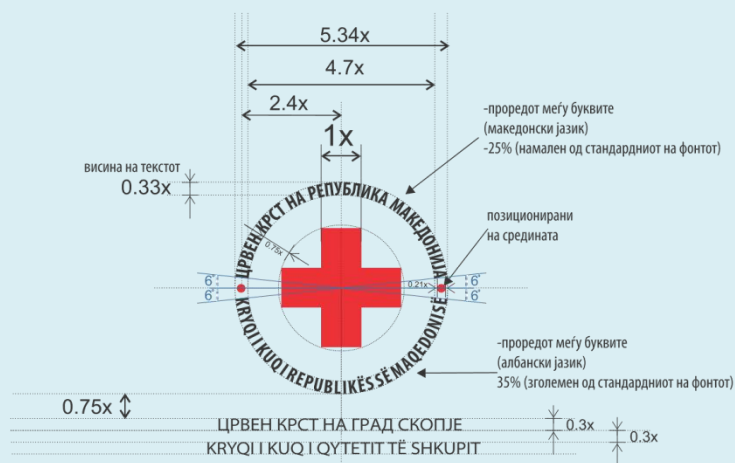
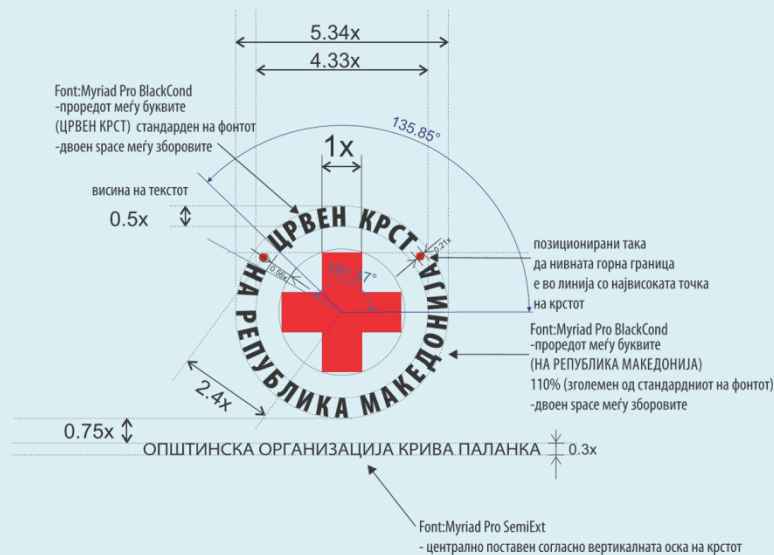

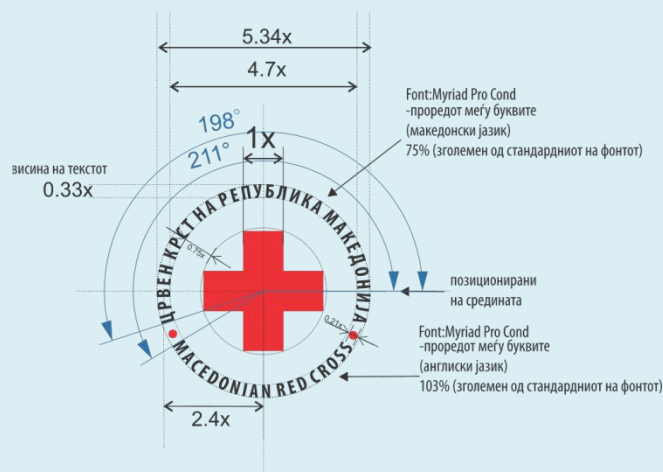
Лого тип 4 има ограничена употреба за одбележување на возила, теренска униформа, облека и други специфични теренски обележја согласно стандардите за употреба на логото.

Специфики на употреба на лого тип 4

Црвен крст на Република Македонија

Име на фонт: Myriad Pro Black Cond

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
1234567890.,; ' " (!?) +-*/=

Име на фонт: Myriad Pro SemiExt

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
 1234567890.,; ' " (!?) +-*/=

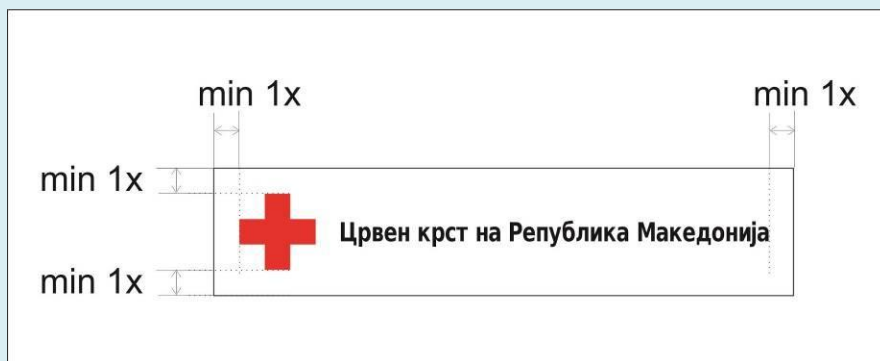
СПЕЦИФИКАЦИЈА НА ЛОГОАТА И НИВНА УПОТРЕБА (БОЈА, ТИПОГРАФИЈА, ФОНТ)

За прецизно и едногласно комуницирање потребно е правилно користење на стандардите за брендирање и пропишаните елементи на типографија, фонт и боја на логото на Црвен крст на Република Македонија. Кога типографијата се користи правилно може да пренесе имиџ и емоции исто онолку, дури некогаш и повеќе и од фотографијата. Бојата која ја користиме треба само да го истакнува и надополнува нашето лого и никогаш да не го засенува, додека фонтот е исто така составен дел на Црвен крст на Република Македонија кој го создава логото. Токму затоа потребно е детално прецизирање на сите елементи на логото за да се формира бренд кој гласно зборува за вредностите и стабилноста на организацијата.

Празно место во лого

Во секое време околу логото мора да има празен простор најмалку еден квадрат еднаков на еден квадрат од крстот (1X) и секогаш на бела позадина. Согласно стандардите во овој минимален простор кој треба да остане празен, не смеат да се вметнат никакви графички елементи или типографија.

Минимални стандарди за големина на лого:

Употребата на лого типовите секогаш мора да биде во сооднос на поставените елементи и минималната големина да не биде помала од 12мм.

За да се запази визибилитетот и легитимитетот на логото на Црвен крст на Република Македонија, тоа не смее да биде помало отколку минималната величина која е нагласена.

Типографија

Начинот на испишување на името на организацијата Црвен крст на Република Македонија како и останатите текстуални елементи од лого типовите од специфичните лого типови е испишан со фонт **CKRM** уникатно изработен за изработка на Стандардите за брендирање на Црвен крст на Република Македонија. Согласно стандардите се користи црна боја на сите текстуални елементи како името Црвен крст на Република Македонија и општинските организации.

Боја на лого

Бојата е многу важен дизајнерски елемент кога се користи за прикажување на брендот на Црвениот крст. Бојата може да биде емотивно поврзана со нашите целни групи и нашата работа, со цел ефективните комуникациски пораки да дојдат повеќе до израз и да останат подолго во сеќавање со акцент на препознатливост. Кога се користи правилно, бојата може да го даде вистинскиот тон и да ја пренесе вистинската порака на брошурата, интернет страната или било каков друг вид на комуникациска техника.

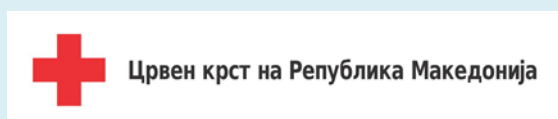
Примарни бои

При создавање на брендот заедно и ефективно, црвената, белата и црната боја имаат силно влијание и недвосмислено го рефлектираат нашиот бренд.

ПРИМЕНА НА БРЕНДОТ

Поединечните основни лого типови имаат своја специфична намена за употреба во рамките на Стандардите за брендирање на националното

друштво. Во продолжение следуваат спецификите за примена на лого типовите на различни платформи кои се користат во рамките на визуелното прикажување на амблемот на Црвениот крст во нашето национално друштво.

Меморандум - при изработката се користи лого тип 1. При изработката на меморандуми на Црвен крст на град Скопје и општински организации на Црвен крст, ќе се користи официјалното лого на Црвен крст на РМ, под кое се наведува називот на седиштето.

Визит карта - при изработката се користи лого тип 1.

Плик – При изработката се користи лого тип 1.

Пенкало – при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Нотес - при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Знаме- согласно член 4 од статутот на Црвен крст на Република Македонија знамето на организацијата се состои од Црвен крст на бела основа, поставен на местото каде се вкрстуваат дијагоналите, а односот на должината и широчината на знамето е 2:1.

Банер - при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност

Пакет - при изработката се користи лого тип 2, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност

Кеса (вреќа) – при изработката се користи лого тип 2, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Чаша - при изработката се користи лого тип 1, 2 и 4 исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Накит и Значки – само крстот (без логото) може да се користи на мали значки и друг накит, бидејќи логото нема да може да се прочита на многу мали производи. Ако не користите боја за пополнување, крстот може да биде во бојата на материјалот кој го користите — на пример, златен на златна позадина.

Беџ – при изработката се користи лого тип 1 и 3, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Врвка– при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Папка –при изработката се користи лого тип 1 и 2, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Говорница и пано - при изработката се користи лого тип 1 и 2, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Натпис за на маса – при изработката се користи лого тип 1.

Честитка - при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Календар – при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

ПУБЛИКАЦИИ

Црвен крст на Република Македонија во рамките на своето дејствување, публикува голем број на прирачници, извештаи, програми, стратешки планови, проценки и анализи на организацијата со што го зајакнува имиџот и комуникацискиот процес со целните групи, волонтерите, партнерите и донаторите. Согласно стандардите за дизајнирање на логото за изработка на публикациите може да се користи лого тип 1, со поставување на логото горе или долу, но секогаш на бела позадина повлечена од едниот крај на публикацијата до другиот, во форма на бела лента зависно на долниот или горниот дел.

Флаери, Плакати, Брошури - при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност

ВЕБ СТРАНА - при изработката се користи лого тип 1.

Е- ВЕСНИК - при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност .

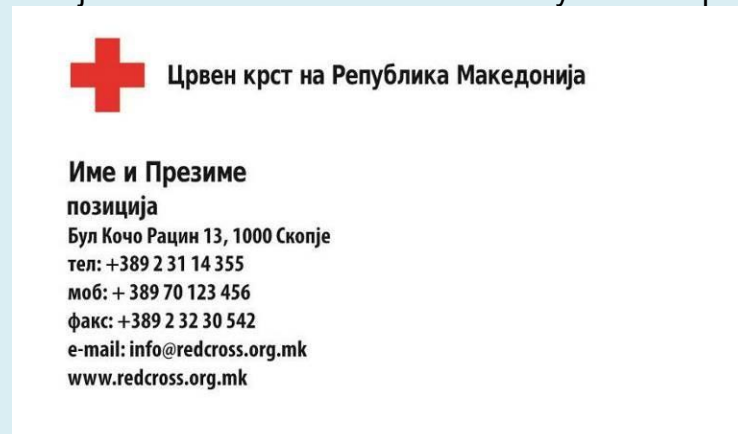
Социјални мрежи - при изработката се користи лого тип 2.

Видео - при изработката се користи лого тип 1 и 2, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

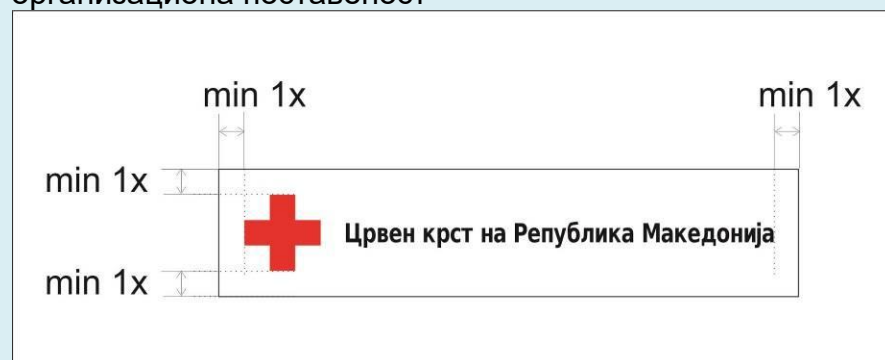
Е-маил потпис – при изработката се користи лого тип 1.

Како и писмата, е-мејловите се деловна комуникација. Не додавајте на нив цртежи, анимации, или други елементи во потписот. Дозволено е вметнување на уште еден амблем доколку се работи за поддршка на некоја тековна кампања или обележување во рамките на Движењето:

Примери за изработка на Power Point презентации - при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

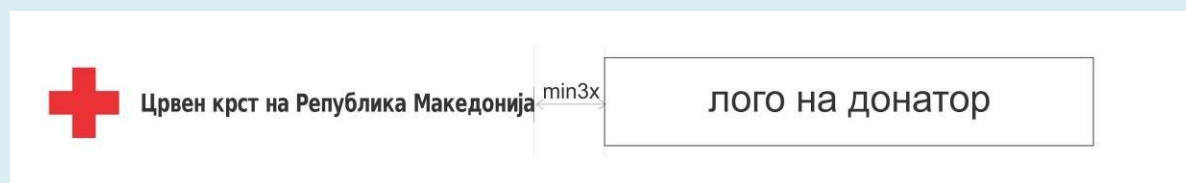
Налепници и лепенки - при изработката се користи лого тип 1, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност

Брендирање на публикации од страна на Црвен крст на град Скопје и Општинските организации на Црвен крст

Општинската организација на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје при печатење на свои изданија ги брендира со логото на општинската организација и Црвен крст на град Скопје од лого тип 1. Во услови на партнерска соработка или доколку се работи за поддршка на печатење од страна на некоја институција, и доколку е потребно поставување на

партнерско лого, секогаш истото се поставува на десната страна од горниот агол, бидејќи нашето лого е поставено во левиот горен агол.

ОБЛЕКА И ЛЕПЕНКИ НА ОБЛЕКА

При изработката се користи лого тип 3 и 4.

Брендирање на облека во склоп на кампања или партнерска соработка. Доколку се работи за кампања на организацијата со комбинација на друг текст или вметнување на друго лого при дизајнот, логото на Националното друштво секогаш се вметнува на десниот ракав на рамото, додека логото на партнерската организација на левиот. Користење на општинското лого на облека се предвидува само во услови на локална партнерска соработка и поддршка при реализирање на заеднички кампањи, проекти и иницијативи.

Шатор и церада – при изработката се користи лого тип 4, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Возило – при изработката се користи лого тип 1 и 4, исклучиво со логото на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност

Одликувања и Признанија

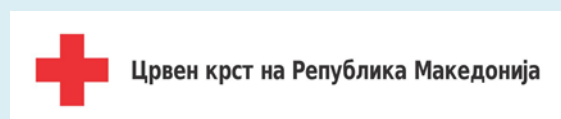
При дизајн на одликувања и признанија, заради потребата од специфично дизајнирање, се користи лого тип 1 и употреба на лого на Црвен крст на Република Македонија на сите нивоа на организациона поставеност.

Дипломи ,Сертификати ,Уверенија, Благодарници --при изработката се користи лого тип 1.

Картички за евиденција

Легитимации, Волонтерски картички, Членски картички -при изработката се користи лого тип 1

Илустрации - за илустрациите или сликовитиот израз на имиџот и хуманитарната мисија и активности на Црвен крст на Република Македонија се користи стандардизирано лого или цртеж на стандардизирано лого на бела основа, Црвен крст со пет еднакви квадрати, со димензии предвидени во бренд стандардите на светла бела позадина.

АРХИТЕКТУРА

Овој дел го означува бренд-стандардирањето на објектите на Црвен крст на Република Македонија, Црвен крст на град Скопје и општинските организации на Црвен крст.

Натпис за објекти -при изработката се користи лого тип 1

ПРЕЦИЗИРАЊЕ НА ЛОГО НА ПОЕДИНЕЧНИ ФОРМИ НА ВОЛОНТЕРСКО ЗДРУЖУВАЊЕ

ФОТОГРАФИИ

Насоки за фотографии

Добрата фотографија може да му падне секому во око и да ги натера да погледнат брошура, да прочитаат реклама или пак да сирнат во извештај за кој немаат време да го прочитаат. Сликата може побрзо да ја пренесе приказната напишана во два параграфа. Еве некои критериуми како да се направи и избор на добри фотографии.

Секогаш кога комуницираме, сакаме да им кажеме на луѓето што правиме и како тоа го правиме — и тоа сакаме да им го кажеме јасно и концизно. Па така, **како прво** треба да знаеме што сакаме да кажеме. Добрата фотографија ќе ја пренесе таа порака и без текст. **Како второ**, погледнете ја одблиску фотографијата. Окото секогаш оди на најсветлиот дел од фотографијата, а потоа на основата и конечно на најострите делови од сликата. Па затоа најважните работи на фотографијата треба да бидат светли, со остар фокус и да бидат во предниот дел од фотографијата. **На крај**, колку е поедноставна сликата толку е подобра.

Уште неколку важни работи кои треба да ги имате во предвид: Кога подготвувате брошура или извештај погрижете се сликите да ја прикажат разноликоста на организацијата и луѓето кои ги опслужуваме.

Покажете надеж, грижа, сочувство.

Примери на фотографии

Кога ќе се случи катастрофа, понекогаш треба да ја прикажете големината на настанот и на кој начин се погодени луѓето. Изберете фотографии кои не се премногу сензационални и кои покажуваат почит кон луѓето.

Може да покажете дека Црвениот крст е таму, помага, и без да има работник од Црвениот крст на сликата.

Црвен крст на Република Македонија

Крводарителите треба да изгледаат среќни и горди. Избегнувајте одблиску да ја фокусирате иглата за вадење крв.

Изберете едноставни, силни фотографии на Црвенокрсташи кои работат. Бидејќи фотографиите за здравствено превентивни активности, и подготвеност при катастрофи вообичаено прикажуваат специфични акции или обуки, тие треба да бидат јасни и едноставни.

Ако изберете да користите еднобојни или двобојни примери, следете го подолу даденото упатство.

За еднобојна фотографија, земете ја фотографијата во боја и конвертирајте ја во сива, а потоа прилагодете ги нивоата за да се избалансираат црните, сивите и белите области.

За двобојна фотографија, земете ја еднобојната фотографија, конвертирајте ја во црна и црвена двобојна фотографија, со тоа што ќе се прилагоди двобојната крива: црна 0 до 100% и црвена 0 до 50%. Ова е единствената двобојна крива која треба да се користи.

УПОТРЕБА НА ЛОГОТО НА ЈАВНИ НАСТАНИ И ПРОМОЦИИ

Црвен крст на Република Македонија заедно со општинските организации на Црвен крст и Црвен крст на град Скопје за промоција на кампањи, одбележувања, истакнувања на реализирани и постигнати резултати, многу често организираат јавни настани, пред јавноста. Информирањето и комуникациите, се активности со кои ќе се постигне поголемата присутност во јавноста, транспарентноста во активностите и во користењето на средствата за јавно информирање, со што ќе се придонесе да се зголеми довербата кај граѓаните и за подобрување на имиџот на Црвениот крст на РМ. Кога се презентираат значајни хуманитарни цели, се организираа и пресконференција.

За таа цел потребно е:

- Да се користи знакот, поставување на видливи позиции (говорница, папки, сценарија, знамиња, униформа, поставување на банерите на соодветно позиционирање др).
- Доколку го носите знакот на себе, секогаш да го поставувате на видливи позиции, да создавате услови за обезбедување на соодветна снимка од страна на медиумите.
- При јавни говори, медиумски гостувања како и состаноци секогаш носете го логото на себе, согласно пригодната форма (беџ, елек, значка, легитимација или накит) со цел одбележување на припадност.

НАСОКИ ЗА УПОТРЕБА НА СТАНДАРДИТЕ ЗА БРЕНДИРАЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Специфични правила за употреба

- Не е дозволено засенување, искривување или тридимензионирање на амблемот и типографијата на лого типовите.
- Ограничување на користење дизајни кои содржат асоцијации или слики во рамките на крстот.
- Може да го зголемите или намалите логото како целина, но не смеете да го нарушувате меѓусебниот сооднос на елементите;

- Логото секогаш мора да биде на бела позадина, со неколку одредени исклучоци, како што се значки или накит.
- На просирно или матно стакло, црвено - црното лого може да се стави без да се става под него бела исполнета позадина.
- Може да се користи логото во црно - бела варијанта, но единствено во веќе специфицираната форма на употреба согласно
- утврдените стандарди за негово поставување во весници или останати печатени материјали.
- Логото може да биде со црна боја кога се работи за печатење изданија во црно-бела боја како резултат на недостаток на средства за печатење на материјалот во боја.
- Лого типовите на Црвен крст на Република Македонија се достапни и во повеќе јазични верзии и тоа (македонско – албанска, македонско – албанска – англиска, македонско - англиска и англиска верзија). Повеќе јазичните верзии на лого топовите се изработени и вклучени за да исполнат посебни потреби на употреба во средините каде делуваат општинските организации на Црвениот крст, како и за меѓународна комуникација.
- Не го менувајте фонтоот на логото.
- Се утврдуваат акроними (скратени називи) на зборовите Црвен крст на Република Македонија - ЦКРМ, за Општинската организација на Црвен крст - ООЦК, а за Црвен крст на град Скопје - ЦКГС, кои ќе се користат за внатрешна употреба во Организацијата.
- Заедно со овој документ следува и ЦД со сите подготвени материјали и официјални верзии на лого типовите за професионална стандардизирана употреба од страна на сите субјети на националното друштво.
- При имплементацијата на стандардите за употреба на брендот, ќе се врши постојано следење на процесот .

12.КАЛЕНДАР НА ВАЖНИ ДАТУМИ

МЕЃУНАРОДНО ДВИЖЕЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

- 8 мај 1828 – 30 октомври 1910 Жак Анри Динан - основоположник на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина
- 8 Мај- Светски ден на Црвен крст и Црвена полумесечина
- 24 јуни 1859 - Битката кај Солферино
- Ноември 1862 - Сеќавање на Солферино - книга на Анри Динан
- 10 декември 1901- Прв добитник на Нобелова награда за мир, заедно со Фредерик Паси

ПРИНЦИПИ НА ДВИЖЕЊЕТО

- 1965 - Хуманост, Непристрасност, Неутралност, Независност, Доброволна служба, Единство и Универзалност

ДОГОВОР ОД СЕВИЉА

- 26 ноември 1997 – Договор за организација на меѓународните активности на компонентите на меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина

ФОРМИРАЊЕ НА МЕЃУНАРОДЕН КОМИТЕТ НА ЦРВЕН КРСТ (МКЦК)

- 17 февруари 1863

АМБЛЕМИ

- 1863 - Црвен крст
- 1929 - Црвена полумесечина
- 1929 – Црвен лав и сонце
- 2005 - Црвен кристал

ЖЕНЕВСКИ КОНВЕНЦИИ

- 22 август 1864 –Прва Женевска конвенција- Раѓање на Меѓународно хуманитарно право
- 12 август 1949 – 4 ЖЕНЕВСКИ КОНВЕНЦИИ
- I Женевска конвенција за подобрување на положбата на ранетите и болните во вооружени сили во војна
- II Женевска конвенција за подобрување на положбата на ранетите и болните и бродоломниците на поморските вооружени сили
- III Женевска конвенција за постапување со воени заробеници
- IV Женевска конвенција за заштита на цивилните лица за време на војна
- 8 јуни 1977 - 2 ДОПОЛНИТЕЛНИ ПРОТОКОЛИ

- I Дополнителен протокол кон Женевските конвенции од 12 август 1949 година за заштита на жртвите во меѓународни вооружени судири
- II Дополнителен протокол кон Женевските конвенции од 12 август 1949 година за заштита на жртвите од немеѓународни вооружени судири
- 8 Декември 2005 -III Дополнителен протокол кон Женевските конвенции од 12 август 1949 година за употреба на третиот симбол

ФОРМИРАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНА ФЕДЕРАЦИЈА НА НАЦИОНАЛНИ ДРУШТВА НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА (МФЦКЦП)

- 5 мај 1919 - ЛИГА НА ДРУШТВА
- 1991 - МФЦКЦП
- 1994 - МФЦКЦП - НАБЉУДУВАЧ НА ГЕНЕРАЛНОТО СОБРАНИЕ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ

ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- 17 март 1945 - Основачко собрание
- 21 мај 1992 – Одлука за самостојно делување
- 1 ноември 1995 – Признавање од МКЦК за самостојно национално друштво
- 27 ноември 1995 - Рамноправен член на МФЦКЦП
- 25 август 1993 година – потпишани Четирите Женевските конвенции од 1949 и Двата Дополнителни протоколи од 1977, од страна на Владата на Република Македонија
- 26 јули 1994 - Закон за Црвен крст на Република Македонија
- 2008 година – Собранието на Република Македонија го ратификува Третиот дополнителен протокол на Женевските конвенции од 1949 година кој се однесува на усвојување на дополнителен симбол
- 4 декември 2015 - Добитник на Сертификат за силно национално друштво од МФЦКЦП со важност за период 2016-2020 година

ВАЖНИ ДАТУМИ ВО ТЕК НА ГОДИНА

ЈАНУАРИ

- 15 Ден на безбедност на планина

ФЕВРУАРИ

- 21-28 - Недела на борба против срцевосадови заболувања

МАРТ

- 1-8 – Недела на борба против ракот

- 17 - Ден на основањето на Црвен крст на РМ и Ден на крводарителството на РМ
- 24 - Светски ден на борба против туберкулоза

АПРИЛ

- 7 – Светски ден на здравје
- 8-15 – Недела на хигиенизација
- Трета недела во април – Недела на солидарноста
- 22 – Светски ден на Планетата Земја

МАЈ

- 8 Светски ден на Црвен крст и Црвена полумесечина
- 8-15 Недела на Црвен крст на Република Македонија
- 21 - Ден на осамостојување на Црвен крст на Република Македонија

ЈУНИ

- 14 - Светски ден на крводарителство
- 20 - Светски ден на бегалци

ЈУЛИ

- 26 - Ден на Солидарноста во Република Македонија

АВГУСТ

- 19 – Ден на хуманоста
- 29 – Меѓународен ден на исчезнати лица

СЕПТЕМВРИ

- 5- Ден на милосрдие Мајка Тереза
- 9-Светски ден на прва помош
- 14-21 – Недела на борба против туберкулоза
- Втора сабота во септември – Светски ден на првата помош
- 21 - Меѓународен ден на мир
- 21-27 – Недела на промоција на хумани вредности

ОКТОМВРИ

- 1 - Меѓународен ден на стари лица
- 1-7 – Недела на Млади на Црвен крст на РМ
- 10-16 – Недела на борба против шеќерна болест

- 10-Светски ден на бездомништво
- 16 - Ден на гладта
- Втора среда во октомври – Меѓународен ден за ублажување на последици од природни катастрофи
- 18 - Меѓународен ден за борба против трговија со луѓе

НОЕМВРИ

- 1-31 – Месец на борба против болести на зависност
- 16 – Меѓународен ден на толеранција
- Трета недела во ноември – Недела на грижа за стари лица

ДЕКЕМВРИ

- 1 - Светски ден на ХИВ/СИДА
- 1-7 – Недела на борба против ХИВ/СИДА
- 2-9 – Недела на борба против трговија со луѓе
- 3 – Меѓународен ден на лицата со инвалидитет
- 5 – Светски ден на волонтерството
- 15-21 – Недела на здравствена заштита
- 18 – Меѓународен ден на мигранти

13. КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. “Меѓународно хуманитарно право - Одговори на твоите прашања” – Меѓународен Комитет на Црвен крст, 2002
2. “Прирачник за Практична употреба на Меѓународно Хуманитарно Право” – Дански Црвен крст, 2004
3. “Женевски Конвенции од 12 Август 1949 и Дополнителни Протоколи од 1977”, 2002
4. “Меѓународно право кое го регулира однесувањето при непријателства” – Меѓународен Комитет на Црвен крст, 2011
5. “Основни правила на меѓународното хуманитарно право применети во вооружени судири” – Меѓународен Комитет на Црвен крст, 1992
6. “Откријте го МКЦК” – Меѓународен Комитет на Црвен крст
7. Брошура “Меѓународен Комитет на Црвен крст”
8. Брошура “Постојана хуманитарна мисија” – Црвен крст на Република Македонија, 2006
9. “Амблемот на Црвениот крст” – ЦКРМ во соработка со МКЦК, 2001
10. “Правила за употреба и заштита на амблемот на Црвениот крст” – ЦКРМ во соработка со МКЦК, 2001
11. “Сеќавање на Солферино” – Анри Динан, 1986
12. Магистерски труд „ Улогата на граѓанскиот сектор во интегралниот пристап на кризниот менаџмент,,– Саит. Р. Саити, 2011
13. Превентивната дипломатија и учеството на граѓанскиот сектор во кризниот менаџмент - Докторска дисертација - Саит. Р. Саити., 2014
14. <https://www.icrc.org/en/document/statutes-international-committee-red-cross-0> - Статут на МКЦК
15. <https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/statutes-en-a5.pdf> - Статут и Правилник на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина
16. <https://media.ifrc.org/ifrc/document/constitution-2017/> - Статут на Меѓународна Федерација на Црвен крст
17. <http://ckrm.org.mk/zakon-za-crveniot-krst-na-republika-makedonija/> - Закон за Црвениот крст на Република Македонија
18. <http://ckrm.org.mk/statut-na-crven-krst-na-republika-make/> - Статут на Црвен крст на Република Македонија
19. <http://www.redcross.int/EN/HISTORY/sevillepreamble.asp> - Севилски Договор

14. АКРОНИМИ

ЦКРМ	- Црвен крст на Република Македонија
ЦК	- Црвен крст
ЦП	- Црвена полумесечина
ЦКГС	- Црвен крст на град Скопје
ООЦК	- Општинска организација на Црвен крст
ООЦП	- Општинска организација на Црвена полумесечина
РМ	- Република Македонија
МКЦК	- Меѓународен Комитет на Црвен крст
МФЦКЦП	- Меѓународна Федерација на Црвен крст и Црвена полумесечина
НД	- Национално друштво
МХП	- Меѓународно хуманитарно право
ИХП	- Истражување на хуманитарното право
МПзПнЧ	- Меѓународното право за правото на човекот
НК	- Национален комитет
ЕУ	- Европска Унија
ОН	- Обединети Нации
ООН	- Организација на <i>обединетите нации</i>
ГО	- Генералното Собрание
<i>ЕЦОСОЦ</i>	- Економско - социјалниот совет на Обединетите нации
UNIFEM	- United Nations Development Fund for Women – Фонд за развој на Обединетите нации за жени
ИПА	- Инструмент за претпристапна помош
PHARE	- Assistance for Restructuring their Economies
CARDS	- Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation
МКС	- Меѓународен Кривичен Суд
САД	- Соединети Американски Држави
НВО	- <i>Невладини организации</i>
УНДП	- Програмата за развој на Обединетите нации
ЗРЗ	- Заеднички развој на заедницата
ЦКА-ПХВ	- Црвен крст во Акција – Промоција на хумани вредности
АСНОМ	- Антифашистичкото собрание на народното ослободување на Македонија
ЗГ	- Здружение на граѓани
СФРЈ	- Социјалистичка Федеративна Република Југославија
АРМ	- Армијата на Република Македонија
ОУ	- Основно Училиште
ТБЦ	- Туберкулоза
ХИВ	- Human Immunodeficiency Virus
ФБ	- Facebook

Работна група:

д-р Саит Саити
Сашо Талески
Виолета Кузманоска
Валентина Колеска
м-р Мајлинда Мустафа

